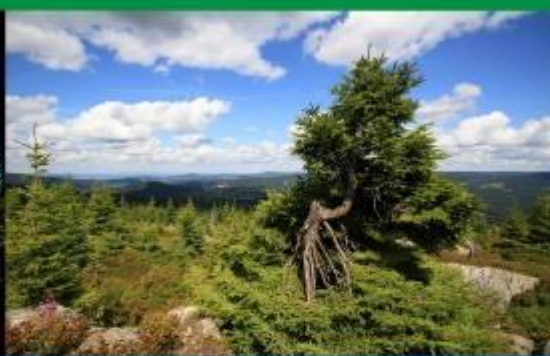

Program rozvoje Plzeňského kraje 2022+

Analytická část

OBSAH

Obsah	2
1 Základní pojmy a zkratky.....	4
2 Základní údaje.....	6
4 Úvod	10
5 Metodika tvorby PRPK 2022+	11
6 Vnější prostředí a soustava strategických dokumentů.....	14
7 Analytická část	16
7.1 Územní charakteristika	18
7.2 Demografická analýza a prognóza budoucího vývoje.....	19
7.2.1 Současný stav	19
7.2.2 Prognóza budoucího vývoje	25
7.3 Regionální analýza	28
7.3.1 Analýza správního území pověřených obecních úřadů a obcí s rozšířenou působností ..	28
7.3.2 Hospodářsky a sociálně ohrožená území	31
7.4 Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region.....	35
7.4.1 Ekonomika.....	35
7.4.2 Podnikání a investice, konkurenceschopnost	38
7.4.3 Výzkum, vývoj a inovace	40
7.4.4 Zaměstnanost, trh práce.....	45
7.4.5 Klíčové závěry a zjištění	51
7.5 Rozvoj lidského potenciálu	53
7.5.1 Vzdělávání	53
7.5.2 Sport	57
7.5.3 Volný čas dětí a mládeže	59
7.5.4 Klíčové závěry a zjištění	59
7.6 Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času	61
7.6.1 Cestovní ruch.....	61
7.6.2 Kultura, památková péče.....	64
7.6.3 Klíčové závěry a zjištění	66
7.7 Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací.....	67
7.7.1 Zdravotní služby	67
7.7.2 Sociální služby.....	72
7.7.3 Služby veřejné správy.....	76
7.7.4 Nestátní neziskové organizace.....	79
7.7.5 Krizové řízení a bezpečnost	81
7.7.6 Klíčové závěry a zjištění	84
7.8 Moderní infrastruktura a obslužnost území	86

7.8.1	Doprava a dopravní infrastruktura	86
7.8.2	Technická infrastruktura	91
7.8.3	Energetika.....	93
7.8.4	ICT infrastruktura	96
7.8.5	Klíčové závěry a zjištění	99
7.9	Ochrana přírody a územní rozvoj	101
7.9.1	Životní prostředí	101
7.9.2	Zemědělství a lesnictví	106
7.9.3	Rozvoj venkova	109
7.9.4	Územní rozvoj.....	112
7.9.5	Klíčové závěry a zjištění	114
	Přílohy.....	116

1 ZÁKLADNÍ POJMY A ZKRATKY

Program rozvoje kraje je zastřešujícím střednědobým programem podpory regionálního rozvoje na úrovni kraje, který vymezuje strategické cíle a jednotlivá intervenční opatření, jejichž prostřednictvím má dojít k udržitelnému a vyváženému rozvoji kraje.

Vize v rámci strategického řízení a plánování představuje budoucí žádoucí stav, tj. jak vidíme Plzeňský kraj po úspěšné realizaci strategie. Vize definuje, kam se chceme posunout, a to na obecné úrovni bez uvedení toho, jak se do cílového stavu dostaneme. Vize je proto kratší text o rozsahu maximálně několika vět.

Globální cíl rozpracovává a konkretizuje stanovenou vizi. Pro každou strategii je pouze jeden a stanovuje, čeho by se mělo realizací dané strategie dosáhnout.

Prioritní osy¹ představují zájmové a věcné oblasti, ve kterých se chce Plzeňský kraj primárně rozvíjet. Tyto osy jsou stanoveny v souladu s definovanou vizí a sdružují ucelené věcné oblasti tak, aby k nim bylo možné stanovit příslušné strategické cíle.

Strategické cíle jsou tematicky a věcně zaměřené cíle určené v rámci jednotlivých prioritních os. Tyto cíle již musí být natolik konkrétní, aby bylo možné k nim stanovit indikátor pro sledování jejich plnění.

Specifické cíle dále rozvíjí příslušný nadřazený strategický cíl, resp. jedná se o konkrétnější a detailnější cíle, které přispívají k dosažení tohoto cíle. Ke každému specifickému cíli je rovněž nutné stanovit indikátor pro sledování jeho plnění.

Opatření představuje nejnižší patro strategické části PRPK2022+. Jedná se o konkrétní a uchopitelná opatření, aktivity, projekty apod., jejichž realizace přispěje k naplnění příslušného specifického cíle.

SWOT analýza je univerzální analytická technika používaná pro zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících úspěšnost organizace (kraje). SWOT je akronym z počátečních písmen anglických názvů jednotlivých faktorů:

- **Strengths – silné stránky**, tedy v čem je kraj dobrý,
- **Weaknesses – slabé stránky**, tedy v čem je špatný,
- **Opportunities – příležitosti**, tedy co lze využít,
- **Threats – hrozby**, tedy na co je nutné dávat pozor.

Cílem SWOT analýzy je identifikovat a následně omezit slabé stránky, podporovat silné stránky, hledat nové příležitosti a znát hrozby. Kraj by měl využívat příležitostí, které se nabízejí a umět předcházet hrozbám.

Regionální stálá konference pro území Plzeňského kraje je platforma sestavená z odborníků zastupujících klíčové instituce a významné zástupce regionální politiky v oblasti konkurenceschopnosti a regionálního rozvoje.

Pracovní skupiny jsou sestaveny ze zástupců organizací a odborníků na dané specifické oblasti. Členové pracovních skupin se podílí na tvorbě strategie pomocí zasílání materiálů, vyjádření ke SWOT analýze a podílí se na tvorbě cílů strategie a jednotlivých opatření.

---

¹ Prioritní osy jsou ekvivalentem pro tzv. strategické oblasti, se kterými pracuje Metodika přípravy veřejných strategií MMR ČR.

Následující tabulka udává přehled zkratk použitých v dokumentu.

Tabulka 1 Seznam zkratk

Zkratka	Význam
ČOV	Čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
DOZP	Domov pro osoby se zdravotním postižením
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ICT	Informační a komunikační technologie
IDPK	Integrovaná doprava Plzeňského kraje
IS	Informační systém
IT	Informační technologie
IZS	Integrovaný záchranný systém
KAP	Krajský akční plán vzdělávání
KČT	Klub českých turistů
LDN	Léčebna dlouhodobě nemocných
MAP	Místní akční plán vzdělávání
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŠ	Mateřská škola
NNO	Nestátní nezisková organizace
ORP	Obec s rozšířenou působností
PK	Plzeňský kraj
PRPK 2022+	Program rozvoje Plzeňského kraje 2022+
PÚR	Politika územního rozvoje
RIS	Regionální inovační strategie
RPK	Rada Plzeňského kraje
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŘSD ČR	Ředitelství silnic a dálnic České republiky
SEA	Posuzování vlivů na životní prostředí
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SŠ	Střední škola
VRT	Vysokorychlostní trať
ZČU	Západočeská univerzita
ZŠ	Základní škola

Zdroj: Vlastní zpracování

2 ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název dokumentu: PROGRAM ROZVOJE PLZEŇSKÉHO KRAJE 2022+

Část dokumentu: Analytická část

Objednatel:

Plzeňský kraj
Zastoupený hejtmánem kraje Rudolfem Špotákem
Škroupova 18
306 13 Plzeň

Kontaktní osoby:

Ing. arch. Miloslav Michalec, vedoucí odboru regionálního rozvoje
Krajského úřadu Plzeňského kraje

Zpracovatel:

Moore Advisory CZ s. r. o.
Karolinská 661/4
186 00 Praha 8
www.moore-czech.cz

Kontaktní osoby:

Ing. Radovan Hauk, Jednatel Moore Advisory CZ s. r. o.
Ing. Tomáš Buriánek, Senior Manager Moore Advisory CZ s. r. o.

Zpracovatelský tým:

Ing. Radovan Hauk, Jednatel Moore Advisory CZ s. r. o.

Ing. Tomáš Buriánek, Senior Manager Moore Advisory CZ s. r. o.

Ing. Anna Kloudová, Consultant, Moore Advisory CZ s. r. o.

Bc. Petra Hessová, Odbor regionálního rozvoje, Krajský úřad Plzeňského kraje

Pracovní skupina za prioritní osu "Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region"

Rudolf Špoták, RPK, hejtmán Plzeňského kraje

Mgr. Roman Zarzycký, primátor města Plzně

Petr Vanka, RPK, náměstek hejtmána pro oblast regionálního rozvoje, IT a evropské záležitosti

Bc. Pavel Strolený, RPK, člen rady pro oblast ekonomiky

Ing. Karel Hladký, Odbor ekonomický, Krajský úřad Plzeňského kraje

JUDr. Michal Bouřa, Odbor investic a majetku, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Jan Přibáň, MBA, Odbor fondů a programů EU, Krajský úřad Plzeňského kraje

Tomáš Chmelík, Agentura CzechInvest – Regionální kancelář pro Plzeňský kraj

Ing. Jan Naxera, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o. p. s.

Ing. Luděk Šantora, BIC Plzeň

Mgr. Radka Trylčová, Krajská hospodářská komora v Plzeňském kraji

Jiří Prantner, Klastř Chytrý Plzeňský kraj, z. s.

Kateřina Podaná, Klastř Mechatronika

Ing. Dita Hommerová, Ph.D., MBA, Západočeská univerzita, Ekonomická fakulta

Michal Zemko Ph.D., VTP COMTES

Ing. Zuzana Koutníková, VTP Plzeň

Mgr. Petr Kavalíř, Ph.D., MBA, Západočeská univerzita, centra NTC

Prof. MUDr. Milan Štengl, Ph.D., Univerzita Karlova, LF – Biomedicínské centrum

Ing. Miloslav Chlad, Ph.D., Krajská správa ČSÚ v Plzni

Ing. Zdeněk Novotný, Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Plzni

Pracovní skupina za prioritní osu "Rozvoj lidského potenciálu" a "Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času"

Ing. Libor Picka, RPK, člen rady kraje pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu

Ing. Vladimír Kroc, RPK, náměstek hejtmána pro oblast školství a sportu

JUDr. Jaroslava Havlíčková, Odbor školství, mládeže a sportu, Krajský úřad Plzeňského kraje

Mgr. Petr Duda, Odbor školství, mládeže a sportu, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Josef Kuželka, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Jan Přibáň, MBA, Odbor fondů a programů EU, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Eva Rojliková, Regionální rozvojová agentura PK, o. p. s.

Petr Janeček, vedoucí Institutu turismu, CzechTourism

Anna Gaierová, Plzeň – TURISMUS

Mgr. Lukáš Vlček, Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň

RNDr. Zdeňka Chocholoušková, Ph.D., Krajské pracoviště NPI ČR Plzeň

Mgr. Helena Marie Adjal, Krajské pracoviště NPI ČR Plzeň

PaedDr. Karel Rubáš CSc., Akademie individuálních sportů Plzeňského kraje

Ing. Jaroslav Černý, Unie školských asociací ČR – CZESHA – Krajská rada za Plzeňský kraj

Jan Müller, Plzeňská krajská organizace ČUS

Pavel Strejček, Sokolská župa Plzeňská

Pracovní skupina za prioritní osu "Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací"

Pavel Hais, RPK, náměstek hejtmána pro oblast zdravotnictví
Martin Záhoř, RPK, náměstek hejtmána pro oblast sociálních věcí, investic a majetku
Mgr. Filip Zapletal, Odbor sociálních věcí, Krajský úřad Plzeňského kraje
Mgr. Jan Karásek, Odbor zdravotnictví, Krajský úřad Plzeňského kraje
Ing. Radek Svoboda, Odbor bezpečnosti a krizového řízení, Krajský úřad Plzeňského kraje
Ing. Jan Přibáň, MBA, Odbor fondů a programů EU, Krajský úřad Plzeňského kraje
prof. MUDr. Milan Štengl, Ph.D., Lékařská fakulta v Plzni, Univerzita Karlova
Mgr. Tereza Landová, Diecézní charita Plzeň
Daniel Svoboda, Agentura pro sociální začleňování
Mgr. Lucie Petříčková, Diakonie Západ
Bc. Vlastimila Faiferlíková, MEZIGENERAČNÍ A DOBROVOLNICKÉ CENTRUM TOTEM, Z.S.
MUDr. Václav Šimánek, Ph.D., Fakultní nemocnice Plzeň
MUDr. Miroslav Mach, NEMOCNICE PRIVAMED, PRIVAMED A. S.
Mgr. Michal Bartoš, Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje
mjr. Mgr. Petr Sobota, Policie ČR – Krajské ředitelství PK
brig. gen. Ing. František Pavlas, Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje
MUDr. Jan Netolický, Ph.D., OSK Plzeň
Květoslava Skalová, Česká stomatologická asociace pro OSK Plzeň
MUDr. Tomáš Brada, OSK Klatovy
Mgr. Daniel Valášek, MBA, Česká lékařská komora
Mgr. Eva Heisová, Regionální rozvojová agentura PK, o. p. s.
JUDr. Lenka Havlasová, VZP, Regionální pobočka Plzeň

Pracovní skupina za prioritní osu "Moderní infrastruktura a obslužnost území" a "Ochrana přírody a územní rozvoj"

Ing. Pavel Čížek, RPK, náměstek hejtmána pro oblast dopravy
Ing. Josef Bernard, RPK, náměstek hejtmána pro oblast životního prostředí a zemědělství
Mgr. Dušan Pakandl, Odbor dopravy a silničního hospodářství, Krajský úřad Plzeňského kraje
Ing. Petra Víznerová Ph. D., Odbor dopravy a silničního hospodářství, Krajský úřad Plzeňského kraje
Ing. arch. Miloslav Michalec, Odbor regionálního rozvoje, Krajský úřad Plzeňského kraje
Mgr. Jaroslav Kovanda, Odbor regionálního rozvoje, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Eliška Pečenková, Odbor IT, Krajský úřad Plzeňského kraje

Mgr. Martin Plíhal, Odbor životního prostředí, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Jan Přibáň, MBA, Odbor fondů a programů EU, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Irena Vostracká, Útvar koncepce a rozvoje města Plzně

Ing. Petr Raška, Útvar koncepce a rozvoje města Plzně

Ing. Zdeňka Kmochová, POVED s.r.o.

Bc. Vít Martin, Správa a údržba silnic Plzeňského kraje, p.o.

Mgr. Tomáš Doksanský, Regionální rozvojová agentura PK, obecně prospěšná společnost

Ing. Magda Sýkorová, ÚO IROP pro Plzeňský kraj

Ing. Zdeněk Štěpánek, Agentura Venkova, o.p.s.

doc. PaedDr. Jaroslav Dokoupil, Ph.D., Západočeská univerzita

Tomáš Havránek, Spolek pro obnovu venkova Plzeňského kraje

Ing. et Bc. Václav Kubernát, MAS Radbuza, z. s.

Václav Laxa, Státní fond životního prostředí, Odbor krajských pracovišť – Oddělení Jihozápad

Ing. Martin Starý, Správa Národního parku Šumava

Ing. Jan Střešík, Povodí Vltavy, státní podnik závod Berounka

3 ÚVOD

Program rozvoje Plzeňského kraje 2022+ je vytvořen jako zastřešující střednědobý program podpory regionálního rozvoje na úrovni kraje. Vymezuje strategické a specifické cíle a jednotlivá opatření a projekty díky kterým bude docházet k vyváženému rozvoji Plzeňského kraje. Dokument PRPK 2022+ nahrazuje dokument Program rozvoje Plzeňského kraje 2014+, který, byl v platnosti od roku 2014. Cílem PRPK 2022+ je přispět k naplnění stanovené vize dalšího rozvoje Plzeňského kraje.

Základní strukturu PRPK 2022+ představují 3 ucelené části odpovídající postupu tvorby a zvyklostem při přípravě obdobných strategických dokumentů. Tou první je část analytická, jejímž účelem je představit základní realie a aktuální stav Plzeňského kraje. V rámci této části je provedena odvětvová analýza, která se zaměřuje na klíčové skutečnosti, které ovlivňují kvalitu života v rámci kraje. Ze sociálně-ekonomického profilu Plzeňského kraje, provedených analýz i poznatků ze souvisejících strategických dokumentů jsou sestaveny klíčové závěry, rizika a příležitosti.

Strategická část přímo navazuje na identifikované závěry, rizika a příležitosti a určuje jejich zohlednění při dalším rozvoji Plzeňského kraje. Prvním klíčovým bodem strategické části je stanovení vize dalšího rozvoje Plzeňského kraje a globální cíl. Vize stanovuje další směřování Plzeňského kraje a pro potřeby realizace je rozdělena do 6 prioritních rozvojových os. V rámci každé prioritní osy jsou poté stanoveny konkrétní a měřitelné strategické a specifické cíle pro další rozvoj kraje. Plnění těchto cílů, prostřednictvím jednotlivých opatření, projektů, nebo aktivit přispěje k naplnění určené vize. Pro zajištění vyšší provázanosti analytické a strategické části dokumentu byla odvětvová část analytické části uspořádána podle zvolených prioritních os. Z důvodu zajištění jednoduché orientace v rámci prioritních os byla zavedena pro každou prioritní rozvojovou osu vlastní grafická ikona.

Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region

Rozvoj lidského potenciálu

Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času

Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací

Moderní infrastruktura a obslužnost území

Ochrana přírody a územní rozvoj

Implementační část je klíčová pro další práci s dokumentem a jeho praktickou implementaci. Určuje především základní principy, pravidla a odpovědnosti spojené s řízením implementace PRPK 2022+ i jeho aktualizací. Dále určuje časový harmonogram, rozpočet a zdroje financování jeho implementace. Součástí implementační části je rovněž Akční plán PRPK 2022+, jehož účelem je být praktickým nástrojem realizace dokumentu.

Tento dokument je vypracován tak, aby sloužil orgánům Plzeňského kraje, odboru regionálního rozvoje Plzeňského kraje i dalším zainteresovaným stranám jako podklad pro další strategické řízení a rozhodování o dalším rozvoji kraje.

4 METODIKA TVORBY PRPK 2022+

Metodika tvorby PRPK 2022+ byla, stejně jako vnitřní struktura dokumentu, navržena v souladu s aktualizovanou Metodikou přípravy veřejných strategií². Při přípravě celého dokumentu byl kladen důraz na efektivní využití existující soustavy strategických dokumentů, a to včetně jejich analytických částí. Díky tomu bylo možné docílit, že výsledná podoba dokumentu je stručnější a přehlednější pro čtenáře.

Participace klíčových subjektů a veřejnosti

PRPK 2022+ je strategickým dokumentem ovlivňujícím kvalitu života osob žijících v Plzeňském kraji i firem a organizací, které na území kraje působí. Z tohoto důvodu byl při jeho tvorbě kladen patřičný důraz na zapojení subjektů a organizací, které mohou po odborné stránce přispět k tomu, že budou správně zohledněna všechna podstatná a aktuální východiska a faktory. Zástupci těchto organizací byli jmenováni do jednotlivých pracovních skupin, z nichž každá řešila odborně specifickou agendu. Přehled členů jednotlivých pracovních skupin je uveden v kapitole 2 – Základní údaje. Nad rámec organizací a subjektů přímo zapojených v některé z pracovních skupin, v případě potřeby byly osloveny další relevantní subjekty s žádostí o součinnost a poskytnutí podkladů a vstupů relevantních pro zpracování tohoto dokumentu. Informace a podklady od subjektů a expertů zapojených do jednotlivých pracovních skupin byly rovněž využity při identifikaci klíčových oblastí zájmu v analytické části dokumentu.

Kromě přímého zapojení klíčových subjektů a organizací byla zajištěna i participace veřejnosti. Veřejnost byla do tvorby PRPK 2022+ zapojena formou možnosti otevřeného vyjádření ke strategické části PRPK 2022+ a zároveň možnou účastí na veřejném projednání strategické části dokumentu.

Časový horizont přípravy PRPK 2022+

Aktivní práce na zpracování PRPK 2022+ byly zahájeny 14.3.2022. Časový harmonogram byl nastaven tak, aby na sebe jednotlivé fáze zpracování dokumentu navazovali, ale zároveň nedocházelo ke zbytečným prodávám a celý proces tvorby měl stále dostatek podnětů a impulzů.

- Analytická část – 03/2022 až 09/2022
- Strategická část – 09/2022 až 12/2022
- Implementační část – 01/2023 až 02/2023

Neprodleně po dokončení PRPK 2022+ bylo zajištěno zahájení procesu posouzení vlivů na životní prostředí neboli SEA.

Postup přípravy PRPK 2022+

V rámci přípravy PRPK 2022+ zajistila roli řídicího výboru (nejvyššího orgánu) **Regionální stálá konference pro území Plzeňského kraje**. Její hlavní odpovědností, při zpracování tohoto dokumentu, bylo stanovit vizi a určit další směřování rozvoje Plzeňského kraje a dále schvalovat dílčí výstupy připravené pracovními skupinami a zpracovatelem dokumentu. Níže je uveden zjednodušený výčet činností a postup.

- Analytická část
  - Identifikace zdrojů dat
  - Analýza současného stavu a zpracování primárních analýz
  - Kompilace závěrů metodou založenou na SWOT analýze
- Strategická část
  - Stanovení vize a globálního cíle
  - Stanovení strategických cílů

² Aktualizovaná verze Metodiky přípravy veřejných strategií, kterou zpracovalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, byla vládou schválena 28. 1. 2019.

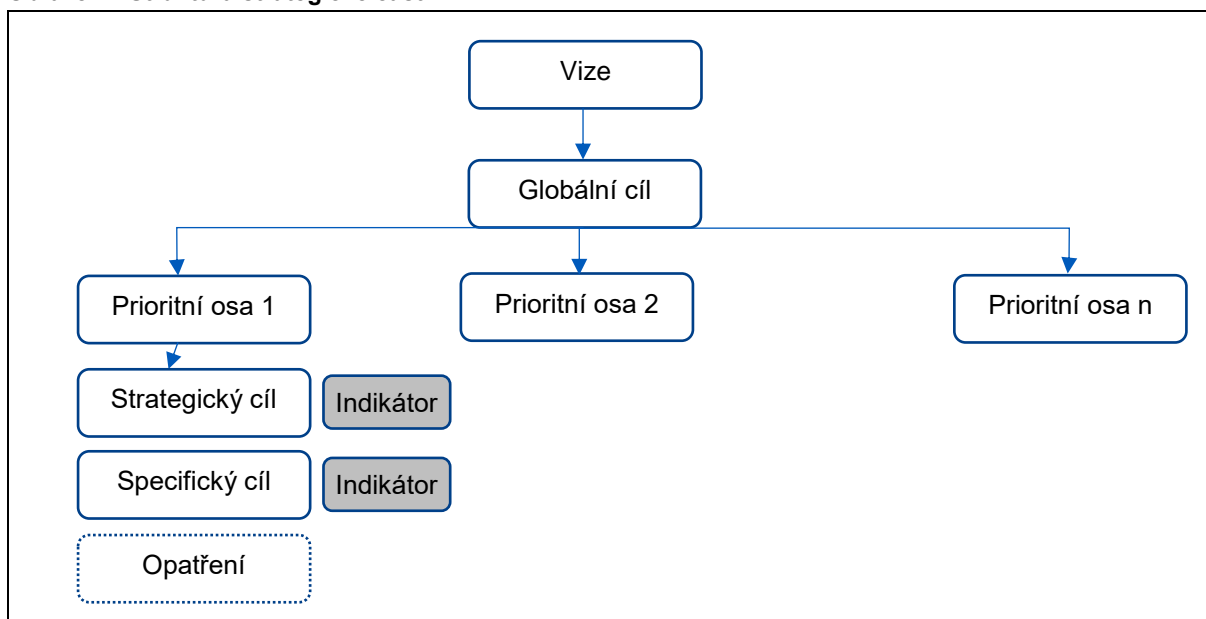
- Rozpracování strategických cílů, určení specifických cílů
- Stanovení soustavy indikátorů a návržení jednotlivých opatření
- Programová část
  - Rozpracování popisu opatření a příklady aktivit/projektů
  - Návrh strategie rozvoje Plzeňského kraje z pohledu vývoje inovací v návaznosti na Regionální inovační strategii Plzeňského kraje
- Implementační část
  - Nastavení struktury a systému řízení implementace PRPK 2022+
  - Určení klíčových atributů implementace (financování, harmonogram, odpovědnosti)
  - Nastavení systému a principů aktualizace, monitorování a evaluace PRPK 2022+
  - Vytvoření akčního plánu PRPK 2022+

Jednotlivé **pracovní skupiny** byly sestaveny tak, aby v nich byli zastoupeni potřební odborníci a zástupci jednotlivých oborů. Každé pracovní skupině byla přidělena k řešení 1 až 2 prioritní osy dalšího rozvoje Plzeňského kraje. Z praktických důvodů bylo zamezeno rozdělení jednotlivých prioritních os (odpovědností za ně) mezi více pracovních skupin. V rámci analytické části byl kladen důraz na zohlednění existujících poznatků a závěrů z platných strategických dokumentů, nebo datových či odborných podkladů³.

Konstrukce strategické části PRPK 2022+

Logická návaznost a hierarchická struktura strategické části PRPK 2022+ je řešena v souladu s Metodikou přípravy veřejných strategií vydanou MMR ČR. Graficky je struktura strategické části znázorněna v následujícím schématu. Jednotlivé pojmy jsou vysvětleny v kapitole 1 – Základní pojmy a zkratky.

Obrázek 1 Struktura strategické části

Vizualizace dat a práce se zdroji

Při zpracování PRPK 2022+ byl kladen důraz na vytvoření dostatečně přehledného, čitelného a stručného dokumentu. Z tohoto důvodu je co nejvíce využíváno odkazů na již existující soustavu strategických dokumentů a je omezena duplicita uváděných informací.

³ Tyto podklady byly získány od vedoucích pracovníků Krajského úřadu Plzeňského kraje, členů pracovních skupin, dalších organizací a osob aktivně zapojených do zpracování PRPK 2022+ nebo z veřejně dostupných zdrojů.

Dále jsou pro zvýšení přehlednosti a vizualizaci klíčových dat, především v analytické části, využívány tabulky, grafy a zobrazení na mapách. U těchto prvků je vždy uveden zdroj, ze kterého jsou uvedené informace a data převzata. Souhrnný přehled zdrojových podkladů je uveden přílohách PRPK 2022+.

Fotografie na úvodní straně dokumentu pochází z fotobanky Plzeňského kraje.

5 VNĚJŠÍ PROSTŘEDÍ A SOUSTAVA STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ

Vznik tohoto dokumentu je stejně jako vývoj Plzeňského kraje ovlivněn vývojem celé České republiky a Evropské unie. Z tohoto důvodu je nutné, aby koncepční dokumenty zabývající se rozvojem území vycházely z koncepčních dokumentů vyšších územních celků.

Na úrovni Evropské unie je hlavním východiskem pro regionální politiku České republiky politika soudržnosti, která definuje pět cílů hlavní investiční politiky EU:

- Inteligentnější Evropa (podpora inovací, rozvoj digitalizace a internetu, ekonomická transformace, podpora malých a středních podniků);
- Zelenější, bezuhlíková Evropa (oběhové hospodářství, čistá městská mobilita, úspory energie a obnovitelné zdroje, opatření v souvislosti se změnou klimatu);
- Propojenější Evropa (efektivní mobilita, rozšíření strategických dopravních sítí);
- Sociálněji Evropa (vyšší kompetence, odbornější dovednosti, rozvoj vzdělávání, podpora sociálního začleňování, rovný přístup ke zdravotní péči);
- Evropa bližší občanům (podpora místně vedených strategií rozvoje, udržitelný rozvoj měst v EU).

Vize České republiky je v této oblasti následující:

ČR je soudržnou společností 21. století, tedy s ekonomikou konkurenceschopnou jak v evropském, tak globálním kontextu, která zajišťuje vysokou kvalitu života obyvatel, minimalizuje ekonomické a sociální nerovnosti, respektuje přírodní a územní limity a úspěšně se adaptuje na globální změny.

Na národní úrovni je tvorba strategie rozvoje územního obvodu kraje vymezena zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje v § 12, kde je mimo jiné uvedeno, že tato strategie zejména analyzuje současný stav a očekávaný vývoj územního obvodu kraje, stanoví strategické cíle a priority rozvoje kraje a nástroje regionální politiky pro zajištění dynamického a vyváženého rozvoje územního obvodu kraje a částí jeho území a vymezuje krajem podporované části jeho území. Další zákony uvedené v příloze tohoto dokumentu se týkají specificky zaměřených oblastí. Některým z nich zákon ukládá povinnost vytvoření koncepčních dokumentů na úrovni kraje.

Stěžejním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje na území České republiky je Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. Tento dokument se zaměřuje na témata, které je nutné řešit na národní úrovni, mají určitá územní specifika nebo územní důsledky a lze nalézt řešení daného problému. Hlavním cílem je identifikovat tematické oblasti vyžadující specifický přístup k rozvoji, což povede k posílení územní konkurenceschopnosti, ke snižování regionálních disparit a nalézání řešení podporujících udržitelný rozvoj území.

Tento dokument člení území České republiky do 5 typů území, která jsou blíže specifikována v tabulce níže. Členění území dle specifických ukazatelů slouží k efektivnímu směřování podpory rozvoje území.

Tabulka 2 Témata regionálního rozvoje ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+

Téma regionálního rozvoje	Geografické vymezení	Na území Plzeňského kraje
Metropolitní území	Pražské, Brněnské a Ostravské metropolitní území	-
Aglomerace	Ostatní krajská města a jejich zázemí	Plzeň
Regionální centra a jejich venkovské zázemí	Definovaná města a další regionální centra nižšího řádu vymezená v kraji a jejich zázemí	Klatovy, Domažlice, Rokycany, Tachov
Strukturálně postižené kraje	Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj	-
Hospodářsky a sociálně ohrožená území	Definované SO ORP	Horažďovice, Nepomuk, Sušice

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Vedle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ je na národní úrovni vytvořena celá řada specificky zaměřených koncepčních dokumentů. Přehled těchto dokumentů dle jejich oblasti působnosti je v příloze č. 1 a příloze č. 2 tohoto dokumentu.

Na regionální úrovni je vytvořena řada koncepčních dokumentů, které slouží k prosazování zájmů kraje v definovaných oblastech a které jsou zpracovávány z důvodu legislativní povinnosti. Kromě základního krajského koncepčního dokumentu, kterým je Program rozvoje Plzeňského kraje, jsou zpracovány tematicky zaměřené dokumenty. Přehled těchto dokumentů je znázorněn v příloze č. 3 tohoto dokumentu.

6 ANALYTICKÁ ČÁST

V této kapitole je zpracována základní charakteristika kraje, regionální analýza zaměřená na obce s rozšířenou působností, obce s pověřeným obecním úřadem a hospodářsky a sociálně ohrožená území v Plzeňském kraji. Dále je řešena odvětvová analýza dle jednotlivých definovaných **Prioritních os**, jak je znázorněno níže.

Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region

Rozvoj lidského potenciálu

Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času

Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací

Moderní infrastruktura a obslužnost území

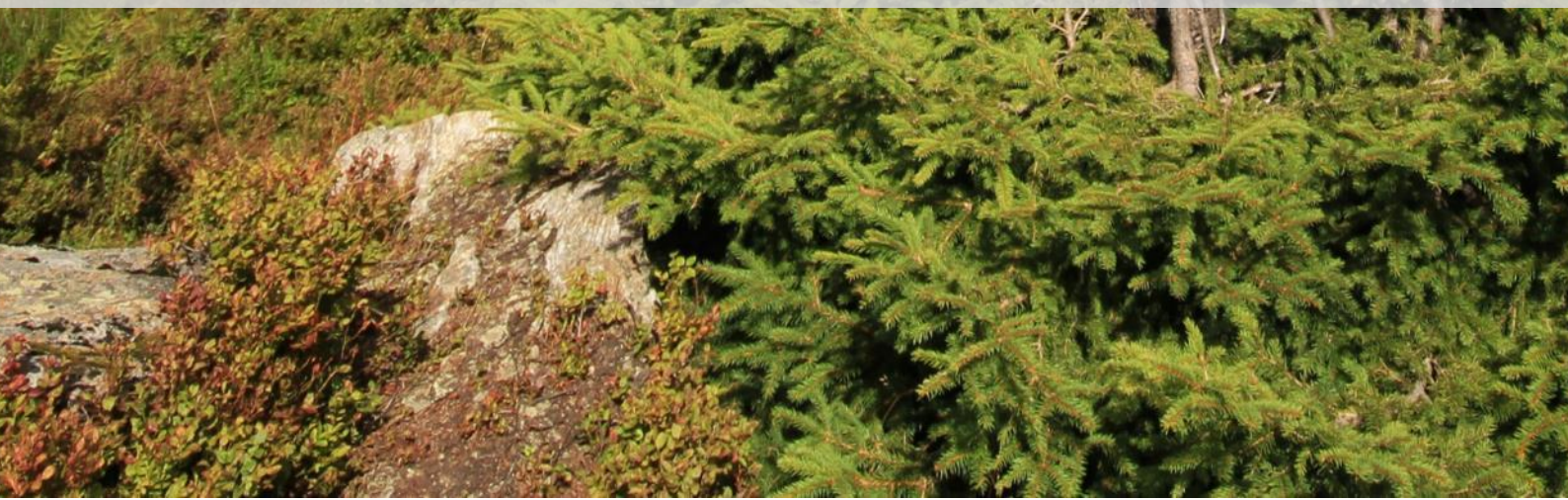
Ochrana přírody a územní rozvoj

Charakteristika kraje

- Územní charakteristika
- Demografická analýza a prognóza budoucího vývoje

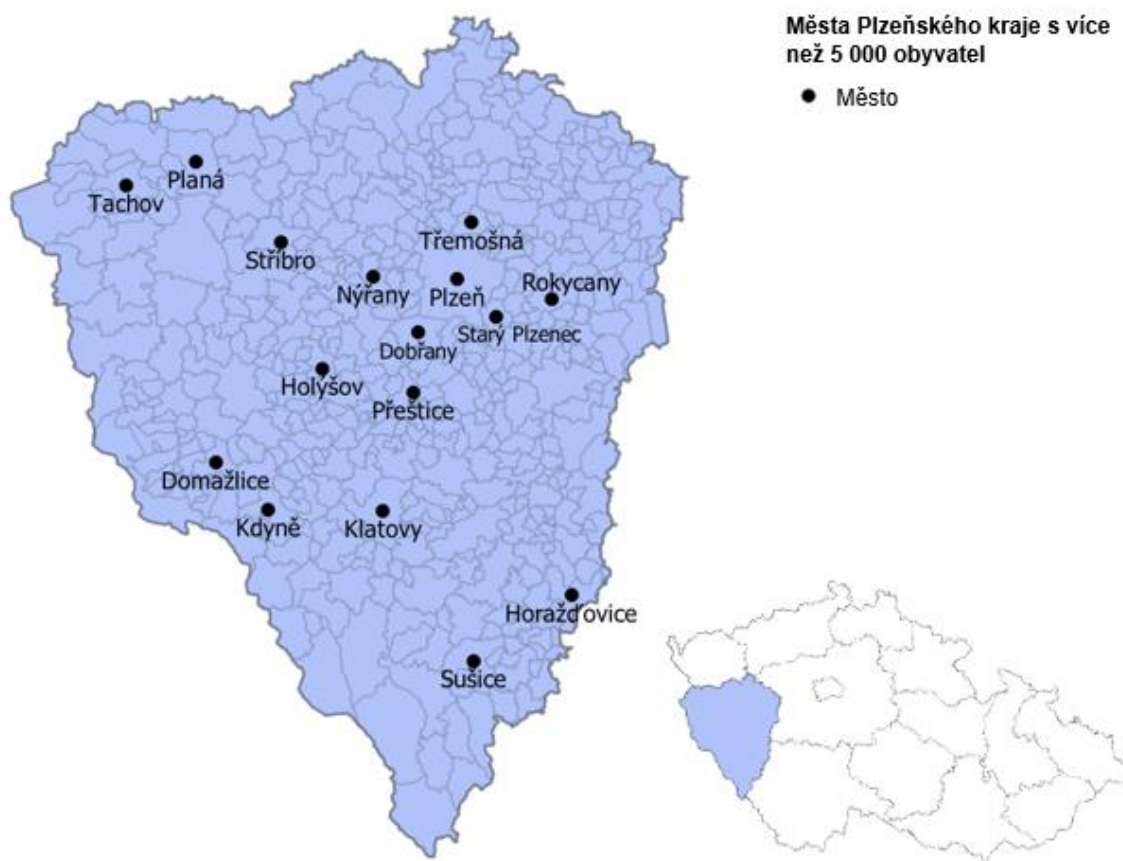
6.1 Územní charakteristika

Plzeňský kraj se rozléhá se svojí rozlohou 7 649 km² na jihozápadě České republiky. Rozlohou je Plzeňský kraj třetí největší kraj v České republice, počtem obyvatel 578 573 (k 31. 12. 2021) se však řadí až na 8. místo. Tyto dva faktory způsobují nízkou hustotu zalidnění 77,3 obyvatel/km², která je po Jihočeském kraji druhou nejnižší v České republice. Část Plzeňského kraje tvoří státní hranice s německou spolkovou zemí Bavorsko, z českých krajů má hranici s Karlovarským, Ústeckým, Středočeským a Jihočeským krajem. Společně s Jihočeským krajem tvoří jeden z regionů soudržnosti NUTS II – Jihozápad.

Centrem Plzeňského kraje je krajské město Plzeň. Jedná se o největší a nejlidnatější město v kraji. Město Plzeň je čtvrtým největším městem v České republice. Kromě Plzně je v kraji dalších 500 obcí. Pro Plzeňský kraj je typický vysoký počet malých sídel s nerovnoměrným rozmístěním a vysoká koncentrace obyvatelstva v cca 25kilometrovém prstenci okolo města Plzně. Z celkového počtu 501 obcí má 57 status města a žije v nich 394 407 obyvatel (asi 66,7 % celkového počtu obyvatelstva kraje).

Klimatické, geologické i hydrologické podmínky jsou v jednotlivých částech kraje různé, což je způsobeno reliéfem kraje způsobujícím rozmanité přírodní podmínky. Z celkové plochy kraje 764 891 ha zabírá 49,3 % zemědělská půda. Ze zbývajících nezemědělských půd pokrývají největší území lesní pozemky. V kraji se nachází zdroje některých nerostných surovin představující základ i potenciál pro rozvoj zpracovatelského průmyslu. Jedná se především o černé uhlí, jílu a stavební kámen.

Obrázek 2 Území Plzeňského kraje

Zdroj: vlastní zpracování s použitím mapových podkladů – Data50, Český úřad zeměměřický a katastrální, 2021

6.2 Demografická analýza a prognóza budoucího vývoje

Demografická analýza je důležitým prvkem v rámci strategického plánování ve všech oblastech. Analýza současného stavu a predikce stavu budoucího slouží nejen pro plánování infrastruktury, ale také pro celkově měnící se potřeby obyvatelstva.

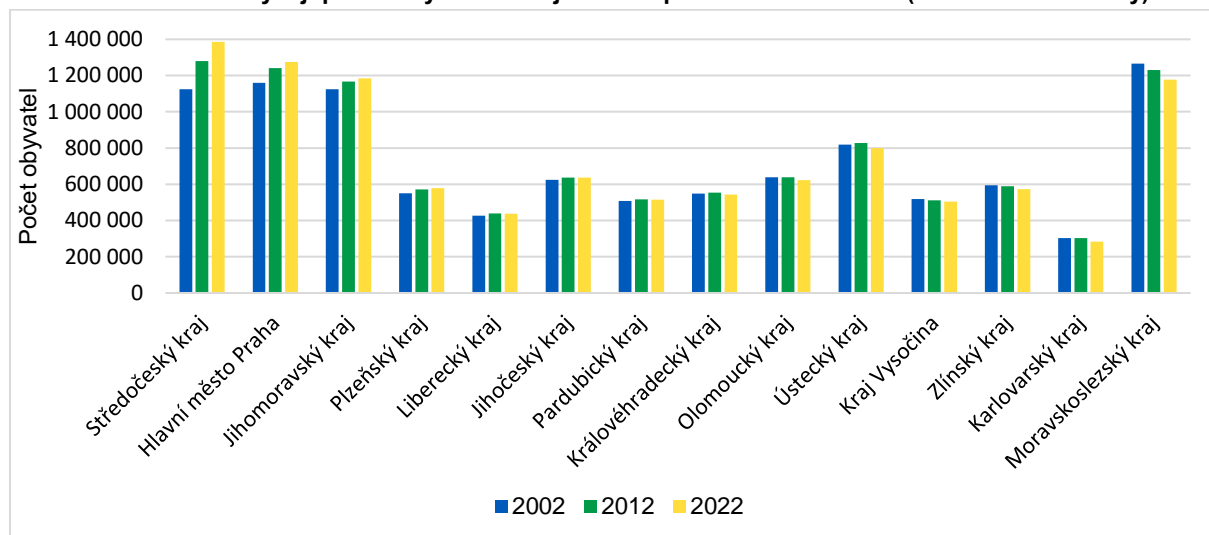
6.2.1 Současný stav

Současný stav populace v Plzeňském kraji udává a ovlivňuje mnoho oblastí od výkonnosti ekonomiky, přes potřeby sociálních služeb až po plánování kapacit ve školách. Na základě věkové či vzdělanostní struktury, počtu cizinců či trendů v osídlení lze odhadnout budoucí potřeby obyvatelstva a včas vytvářet vhodná opatření pro jejich rozvoj.

Vývoj počtu obyvatelstva

Z pohledu celkového počtu obyvatel se Plzeňský kraj ve srovnání s ostatními kraji ČR řadí na 8. místo. Díky jeho velké rozloze je Plzeňský kraj charakteristický nízkou hustotou zalidnění (nižší hustota zalidnění je pouze v Jihočeském kraji). V posledních 20 letech byl Plzeňský kraj na 4. místě v přírůstku obyvatel, po Středočeském kraji, Hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji. Většina krajů ČR se v posledních letech vylidňuje, zatímco velikost populace Plzeňského kraje je stabilně mírně rostoucí.

Obrázek 3 Přehled o vývoji počtu obyvatel v krajích ČR v posledních 20 letech (řazeno dle % změny)

Zdroj: Český statistický úřad (Veřejná databáze), data k 1. 1. 2022

Zvyšování počtu obyvatel v Plzeňském kraji je v posledních 10 letech umožněno díky vysoce pozitivním migračním saldům, která významně převyšují nepříznivý přirozený vývoj (tj. relativně malý počet živě narozených osob oproti počtu zemřelých). Ten je zřejmě způsoben nižší úhrnnou plodností v kraji oproti průměru ČR a vyšším zastoupením starších osob, jelikož střední délka života zde vychází pro obě pohlaví jako lehce nadprůměrná (tj. úmrtnostní statistiky vyznívají pro Plzeňský kraj poměrně příznivě a indikují dobrou kvalitu poskytované zdravotní péče).

Tabulka 3 Pohyb obyvatel v Plzeňském kraji a srovnání s ČR v přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu

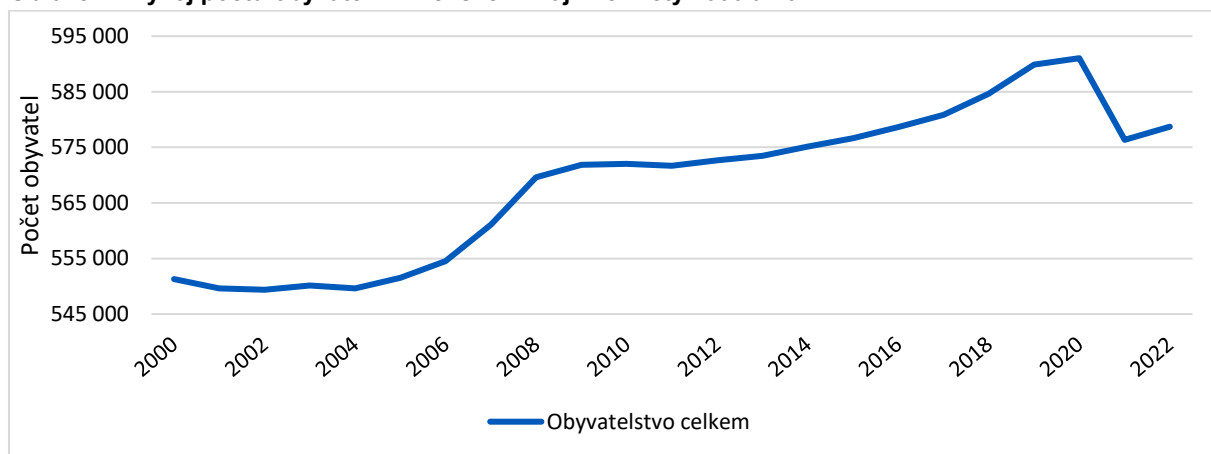
Rok	Plzeňský kraj			Česká republika		
	Přirozený vývoj	Migrační saldo	Celkový přírůstek	Přirozený vývoj	Migrační saldo	Celkový přírůstek
2021	(-1 979) -3,43	(4 328) 7,50	(2 349) 4,07	(-28 098) -2,68	(49 969) 4,76	(21 871) 2,08
2020	-2,01	3,95	1,93	-1,78	2,52	0,73
2019	-0,56	9,46	8,90	-0,01	4,15	4,14
2018	-0,33	6,95	6,62	0,11	3,64	3,74
2017	-0,30	4,08	3,78	0,28	2,67	2,95

Rok	Plzeňský kraj			Česká republika		
	Přirozený vývoj	Migrační saldo	Celkový přírůstek	Přirozený vývoj	Migrační saldo	Celkový přírůstek
2016	-0,37	3,82	3,45	0,47	1,90	2,36
2015	-0,77	3,37	2,59	-0,04	1,52	1,48
2014	-0,15	3,03	2,88	0,40	2,06	2,46
2013	-0,96	2,33	1,37	-0,23	-0,12	-0,35
2012	-0,41	2,12	1,71	0,04	0,98	1,02
Průměr	-0,93	4,66	3,73	-0,35	2,41	2,06

Zdroj: Český statistický úřad (Veřejná databáze), data k 1. 1. 2022

Velikost populace Plzeňského kraje má rostoucí tendenci od roku 2004. K 1. 1. 2022 bylo v Plzeňském kraji dle dat Českého statistického úřadu evidováno 578 707 obyvatel, což indikuje navýšení o zhruba 7 tisíc obyvatel za posledních 10 let. Tento příznivý trend vývoje byl odhadován ve větší intenzitě (tj. za období 2011 až 2020 nárůst až o 19,3 tisíc obyvatel), než jak vyplývá z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2021, na jejichž základě byl počet obyvatel kraje skokově ponížen o 2,48 % (resp. 14,7 tis. osob). Na úrovni celé ČR byla tato korekce směrem dolů obdobná, a to ve výši 1,93 % (resp. 206,9 tis. osob).

Obrázek 4 Vývoj počtu obyvatel v Plzeňském kraji mezi lety 2000 a 2022

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Rozložení počtu obyvatel v roce 2022 v jednotlivých ORP je znázorněno v tabulce níže. Největší podíl obyvatel se soustředí v ORP Plzeň (33,0 %). Naopak nejméně obyvatel je v ORP Nepomuk.

Tabulka 4 Počet obyvatel v Plzeňském kraji dle ORP k 1. 1. 2022

ORP	2020	ORP	2020
Plzeňský kraj	578 707	Nýřany	58 171
Blovice	12 200	Plzeň	188 407
Domažlice	39 785	Přeštice	22 476
Horažďovice	11 415	Rokycany	48 770
Horšovský Týn	14 606	Stod	23 176
Klatovy	49 748	Stříbro	16 761
Kralovice	22 495	Sušice	23 451
Nepomuk	11 066	Tachov	36 180

Zdroj: Počet obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností České republiky k 1. 1. 2022, Český statistický úřad

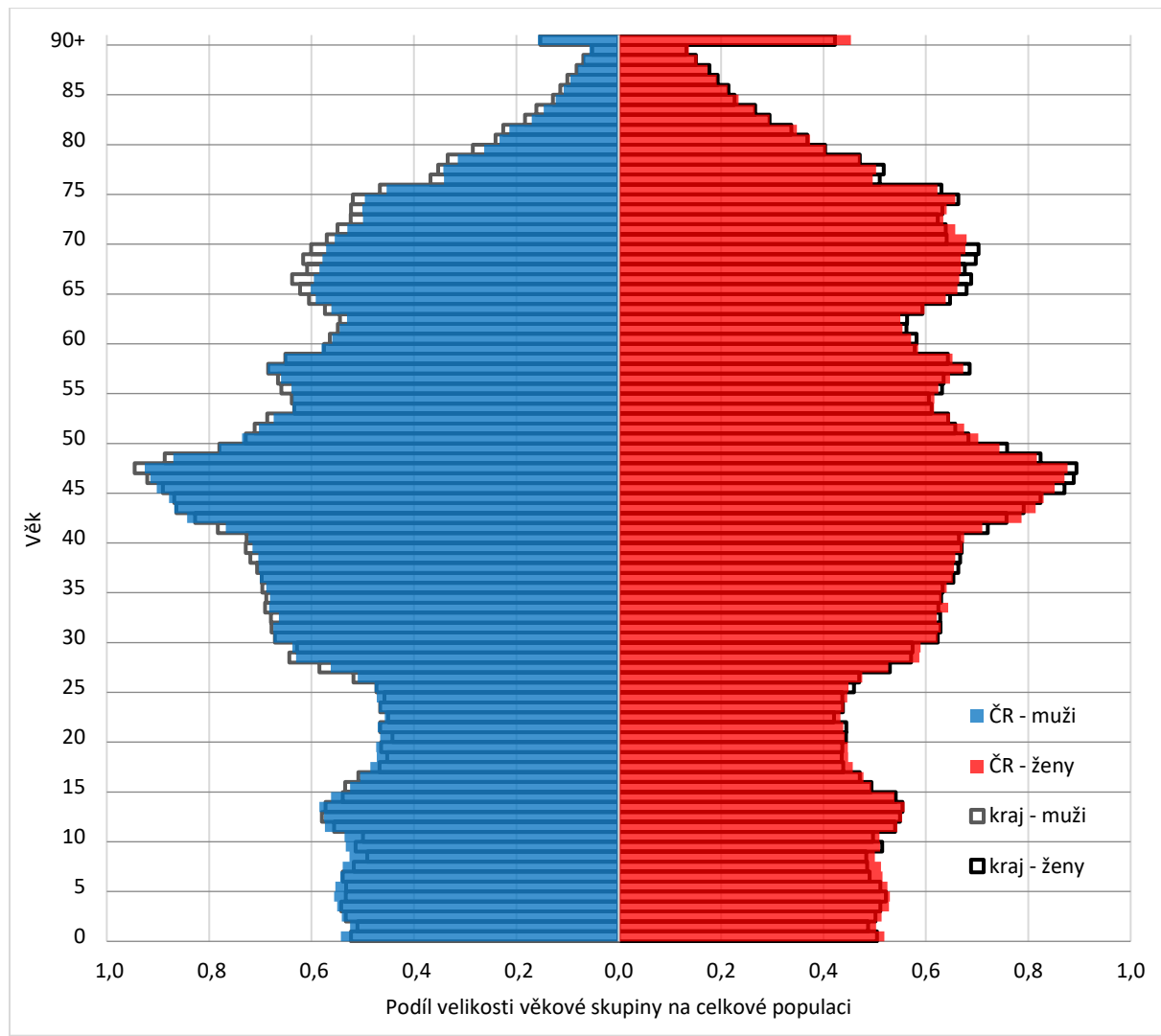

Věková struktura

Věková struktura Plzeňského kraje je relativně podobná průměru České republiky. Jsou zde ale patrné určité rozdílnosti, a to:

- Snížený podíl dětí (tj. osob ve věku 0 až 14 let) na celkové populaci – 15,68 % vs. 16,10 %.
- Zvýšený počet mužů v poproduktivním věku (tj. 65 a více let) na celkové populaci.

Obrázek 5 Věková pyramida Plzeňského kraje a její srovnání s celou ČR (dle pohlaví a jednotek věku) k 31.12.2021

Zdroj: Český statistický úřad (vlastní zpracování)

Větší rozdílnosti jsou patrné na úrovni jednotlivých SO ORP, kde se v některých případech indexy stáří liší i o více než 50 %. Z pohledu zvýšených nároků na sociální a zdravotní služby (a dalších aspektů spojených se stárnutím populace) jsou na tom nejhůře správní obvody Horažďovice, Sušice a Nepomuk, které byly zároveň identifikovány jako hospodářsky a sociálně ohrožená území dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. Naopak situace je v tomto ohledu relativně příznivá zejména v případě Nýřan a Tachova.

Tabulka 5 Srovnání základních ukazatelů věkové struktury jednotlivých SO ORP (k 31.12.2021)

Území	Průměrný věk (roky)			Index stáří (65+/0-14)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Nýřany	41,6	40,5	42,6	107,9	92,5	124,1

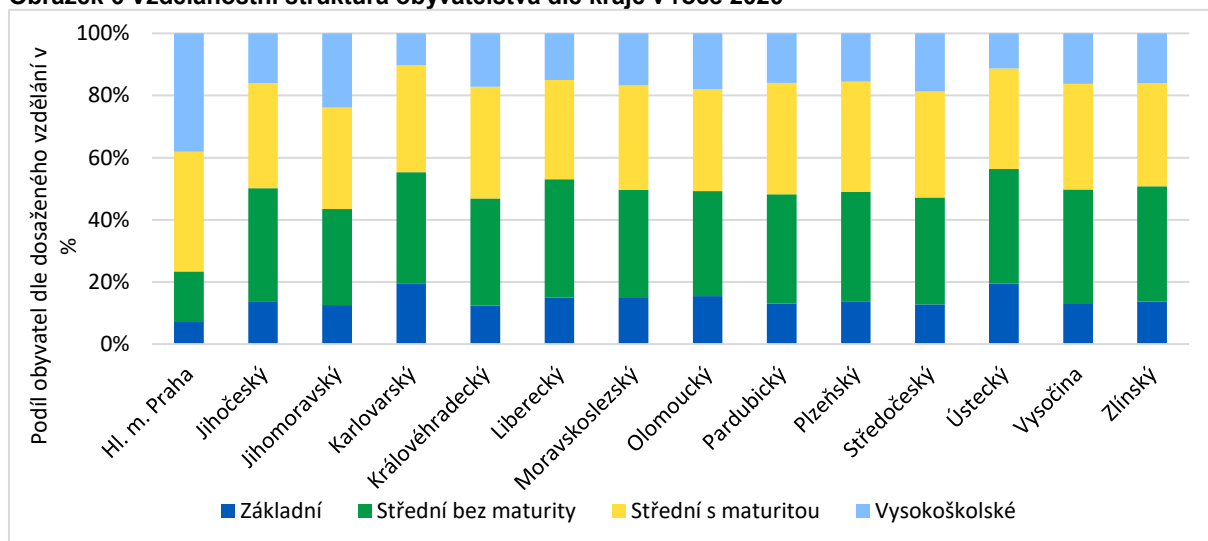
Území SO ORP	Průměrný věk (roky)			Index stáří (65+/0-14)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Tachov	41,9	40,9	43,0	116,9	102,0	131,8
Stříbro	42,5	41,3	43,6	122,3	106,2	138,4
Přeštice	42,5	41,3	43,7	122,9	104,1	143,2
Horšovský Týn	42,3	41,3	43,4	123,3	108,7	138,7
Stod	42,4	41,3	43,6	124,0	105,6	143,6
Česká republika	42,8	41,3	44,2	128,1	105,3	152,0
Blovice	43,1	41,9	44,2	132,2	112,1	154,0
Plzeňský kraj	43,1	41,8	44,4	134,3	113,8	155,4
Rokycany	43,2	41,9	44,5	134,3	112,7	157,7
Domažlice	43,2	42,1	44,2	135,2	118,3	152,0
Plzeň	43,4	41,8	44,8	139,3	115,1	164,4
Klatovy	43,7	42,5	45,0	146,7	126,4	167,5
Kralovice	43,7	42,7	44,8	149,4	130,5	169,1
Nepomuk	44,6	43,6	45,6	163,1	148,4	177,0
Sušice	44,8	43,4	46,2	165,2	139,8	191,4
Horažďovice	45,0	43,3	46,7	167,7	137,6	200,1

Zdroj: Český statistický úřad (Veřejná databáze)

Vzdělanostní struktura

Data Výběrového šetření pracovních sil Českého statistického úřadu za rok 2020 představují základní informace o vzdělanostní struktuře populace České republiky. Z celkového počtu obyvatel jsou zahrnuty pouze osoby nad 15 let. Dle těchto dat je patrné, že v Plzeňském kraji tvoří největší skupinu lidí se středním vzděláním (bez i s maturitou). Tato skupina tvoří 70,8 % obyvatelstva. Pozitivním úkazem je nízký podíl osob se základním vzděláním (13,5 %), který např. v sousedním Karlovarském kraji dosahoval hodnoty 19,5 %. Ve srovnání s ostatními kraji je tato hodnota sedmá nejnižší.

Obrázek 6 Vzdělanostní struktura obyvatelstva dle kraje v roce 2020

Zdroj: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – 2020, Český statistický úřad, zveřejněno 25. 6. 2021

Cizí státní příslušníci v kraji

Na území Plzeňského kraje žilo k 31. 12. 2020 dle Statistické ročenky Plzeňského kraje celkem 42 070 cizinců. Meziročně počet cizinců v Plzeňském kraji vzrostl, cizinci tak tvořili 7,1 % z celkového počtu obyvatel kraje (v roce 2019 přitom tento podíl tvořil 6,7 %). Dle pohlaví je v Plzeňském kraji z celkového počtu evidovaných cizinců více mužů (57,6 %).

Z hlediska státní příslušnosti tvoří největší zastoupení v Plzeňském kraji Ukrajinci, kteří tvoří více než jednu čtvrtinu všech přítomných cizinců (29,4 %). Nejvíce Ukrajinců je evidováno v okresech Tachov a Plzeň-město.

Tabulka 6 Počty cizích státních příslušníků v okresech Plzeňského kraje v roce 2020

Kraj, okresy	Cizinci celkem	Z toho státní občanství									
		Ukrajina		Slovensko		Vietnam		Bulharsko		Rumunsko	
Plzeňský kraj	42 070	12 352	29,4 %	8 612	20,5 %	5 971	14,2 %	2 974	7,1 %	2 792	6,6 %
Domažlice	3 603	654	18,2 %	684	19,0 %	1 199	33,3 %	228	6,3 %	184	5,1 %
Klatovy	3 347	685	20,5 %	768	22,9 %	415	12,4 %	100	3,0 %	378	11,3 %
Plzeň-město	21 528	7 346	34,1 %	4 185	19,4 %	2 386	11,1 %	1 441	6,7 %	1 284	6,0 %
Plzeň-jih	2 618	761	29,1 %	549	21,0 %	224	8,6 %	173	6,6 %	209	8,0 %
Plzeň-sever	2 827	772	27,3 %	840	29,7 %	331	11,7 %	249	8,8 %	100	3,5 %
Rokycany	2 643	890	33,7 %	596	22,6 %	191	7,2 %	166	6,3 %	435	16,5 %
Tachov	5 504	1 244	22,6 %	990	18,0 %	1 225	22,3 %	617	11,2 %	202	3,7 %

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 20.12.2021

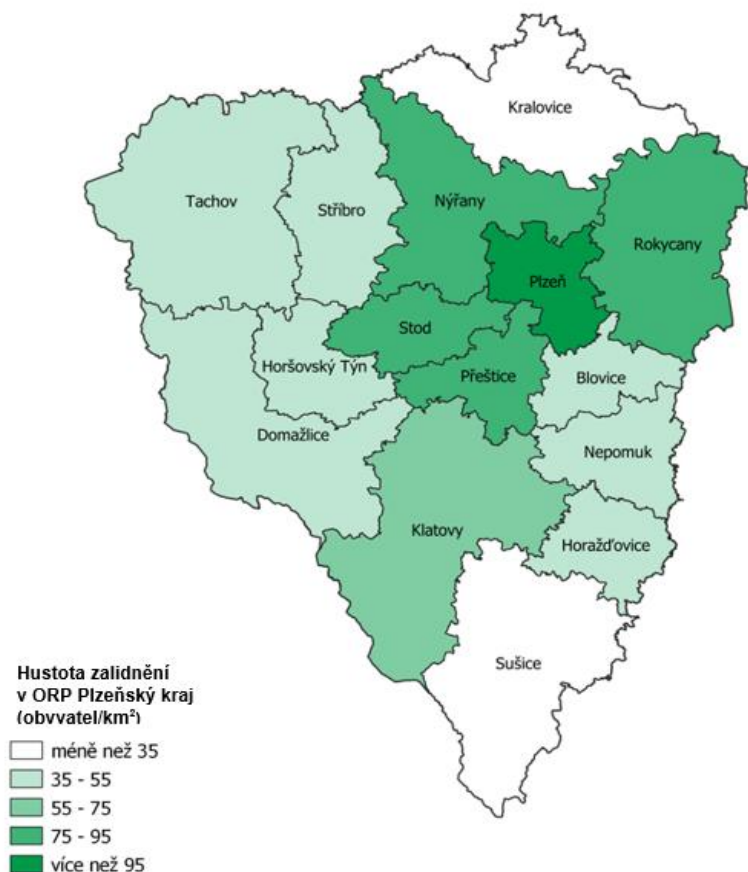
Dle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu bylo v roce 2020 v Plzeňském kraji 68 670 cizinců v pracovním poměru, z toho mělo 5 769 platné živnostenské oprávnění. V mezikrajském srovnání se Plzeňský kraj řadí v počtu zaměstnaných cizinců na čtvrté místo. Více zaměstnaných cizinců je pouze v Hlavním městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji. Počet zaměstnaných cizinců souvisí s počtem cizinců v kraji celkově, protože právě v těchto krajích je evidován nejvyšší počet cizinců.

Od počátku krize na Ukrajině přichází do Plzeňského kraje velké množství uprchlíků. Dle článku zveřejněného Krajským úřadem Plzeňského kraje 23. 5. 2022⁴ patří Plzeňský kraj mezi tři nejvíce zasažené kraje napříč Českou republikou. K 21. 5. 2022 bylo v kraji zaregistrováno 25 926 ukrajinských uprchlíků, celkem 7 720 osob je již dle evidence Úřadu práce Plzeň zaměstnáno. Ukrajínští uprchlíci nastupují především do výroby, oblasti těžby, stavebnictví či dopravy. Z příchozích uprchlíků je v kraji 7 285 dětí ve věku 3-18 let, z toho 2 014 navštěvuje adaptační skupiny, školy a školky. Tuto situaci a její vliv je nutné nadále sledovat.

Osídlení

Plzeňský kraj je specifický nízkou hustotou zalidnění. Ve srovnání s ostatními kraji tak po Jihočeském kraji zabírá druhé místo s nejnižší hustotou zalidnění. Hustota zalidnění na úrovni ORP je znázorněna na obrázku níže. Nejnižší hustota zalidnění v Plzeňském kraji je zaznamenána v ORP Kralovice a ORP Sušice, kde část území pokrývá Národní park Šumava.

⁴ Plzeňský kraj má nejvíce zaměstnaných uprchlíků v celé ČR, dostupné z [Plzeňský kraj \(plzensky-kraj.cz\)](https://www.plzensky-kraj.cz)

Obrázek 7 Hustota zalidnění v ORP Plzeňského kraje v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování podle dat Statistické ročenky Plzeňského kraje, Český statistický úřad, 2021

Pohyb obyvatelstva

Celkový kladný přírůstek obyvatelstva byl v roce 2020 způsoben především stěhováním, protože z hlediska přirozeného vývoje počet zemřelých značně převyšoval počet narozených. Kraj je atraktivní pro příchozí z ostatních krajů i cizince. Z celkového počtu 7 243 osob, které se do Plzeňského kraje přistěhovaly, bylo 3 742 osob z ostatních krajů (51,7 %) a 3 501 osob ze zahraničí (48,3 %).

Tabulka 7 Vybrané demografické údaje v Plzeňském kraji v roce 2018-2020

	2018	2019	2020
Narození celkem	6 100	6 045	5 893
v tom živě narozených	6 082	6 027	5 876
Zemřelí celkem	6 276	6 356	7 066
z toho do 1 roku života	10	13	13
Přirozený přírůstek/úbytek	-194	-329	-1 190
Přistěhovalí	7 959	9 496	7 243
Vystěhovalí	3 909	3 940	4 911
Přírůstek/úbytek stěhováním	4 050	5 556	2 332
Celkový přírůstek/úbytek	3 856	5 227	1 142

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

6.2.2 Prognóza budoucího vývoje

V rámci demografické analýzy byla vytvořena variantní prognóza vývoje počtu obyvatel v Plzeňském kraji do roku 2050. Prognóza je inspirována očekávanými trendy vývoje porodnosti a úmrtnosti podle prognózy Českého statistického úřadu ve studii Projekce obyvatelstva ČR do roku 2100.

V nízké (pesimistické) variantě je předpokládán postupný pokles úhrnné plodnosti na hodnotu 1,6 do roku 2050 (z výchozích 1,694), stagnace střední délky života a pokles pozitivního migračního salda na 40 až 50 % průměrné hodnoty z posledních 3 let (tj. migrační přírůstek o 1 600 až 2000 osob za rok).

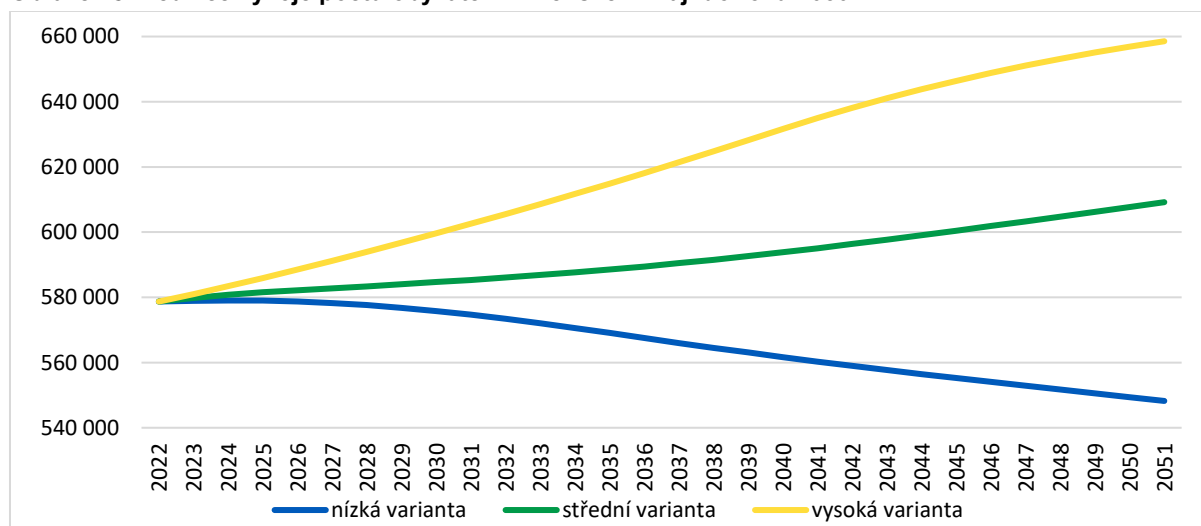
Ve střední (realistické) variantě je předpokládána stagnace úhrnné plodnosti na výchozí hodnotě 1,694, pozvolný růst střední délky života pro obě pohlaví (do roku 2050 až o 6,5 let pro muže a 3,5 pro ženy) a mírně klesající trend pozitivního salda migrace (resp. migrační přírůstky v intervalu od 2 350 do 3 150 osob za rok).

Ve vysoké (optimistické) variantě je předpokládán postupný růst úhrnné plodnosti až na hodnotu 1,85 do roku 2050, zvyšování střední délky života pro obě pohlaví (do roku 2050 až o 9 let pro muže a 6,5 pro ženy) a udržování pozitivních migračních přírůstků kolem hodnoty 4 000 osob ročně.

Níže uvedený obrázek prezentuje predikovaný vývoj celkové populace Plzeňského kraje do roku 2050. Z prezentované prognózy je patrný růst celkového počtu obyvatel podle očekávané střední varianty. Tento růst je ovlivněn především pozitivní bilancí migrace. Ta tvoří klíčovou složku populačního vývoje, a to i přesto, že se jedná o složku pohyblivou v čase, kterou z dlouhodobého hlediska nelze spolehlivě odhadovat, neboť ji ovlivňuje řada vnějších faktorů. Předpokládaný vývoj migrace je uveden v příloze č. 5 tohoto dokumentu.

Skutečný vývoj v budoucnu se může od střední varianty odchýlit jak směrem k variantě vysoké, tak variantě nízké. Nelze tedy vyloučit, že v horizontu příštích 5 let začne celková velikost populace Plzeňského kraje klesat. Nicméně jako nejpravděpodobnější počet obyvatel k roku 2030 byla odhadnuta hodnota 585,7 tis. osob a k roku 2050 pak 609,2 tis. osob.

Obrázek 8 Predikce vývoje počtu obyvatel v Plzeňském kraji do roku 2050

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2022

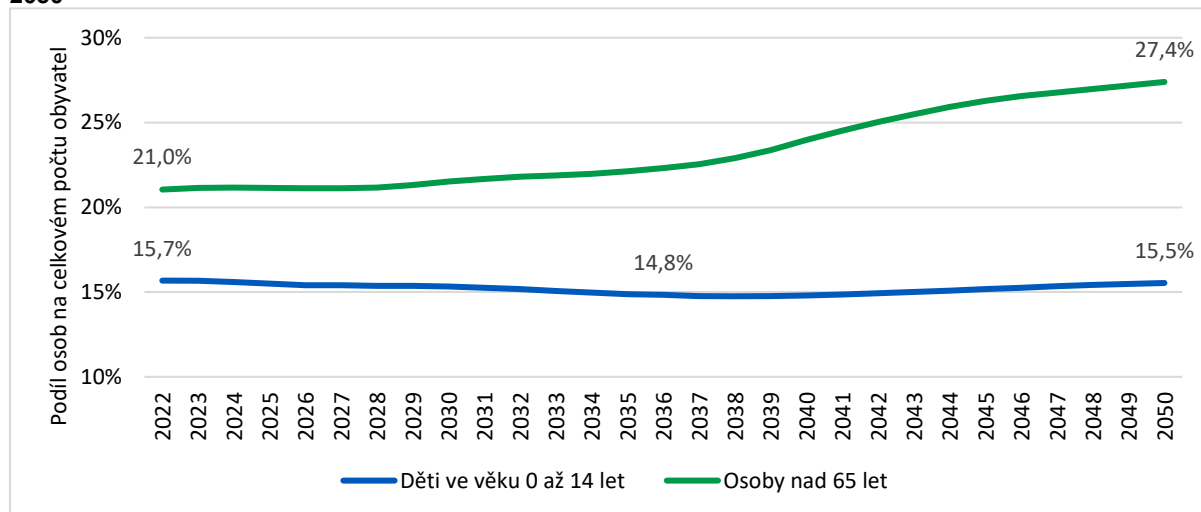
Z výše prezentovaných skutečností je patrné, že vývoj počtu obyvatelstva v Plzeňském kraji má rostoucí tendenci. Růst počtu obyvatelstva je způsoben především pozitivní migrační bilancí. V dlouhodobém časovém horizontu je v České republice v důsledku demografického stárnutí očekáváno snížení podílu dětí a zvýšení podílu osob nad 65 let na celkové populaci. Demografické stárnutí se projevuje i v Plzeňském kraji. V této spojitosti lze očekávat spíše negativní přirozený přírůstek. Působení tohoto efektu lze částečně ovlivnit efektivní rodinnou politikou a pozitivním migračním saldem. Predikovaná struktura dle věkových kategorií je znázorněna v tabulce níže.

Tabulka 8 Zastoupení věkových skupin v predikovaném počtu obyvatel Plzeňského kraje do roku 2050

	2022	2030	2040	2050
Obyvatel celkem	578 707	584 675	593 839	607 716
Z toho ve věku 0-14	90 713 (15,7 %)	89 620 (15,3 %)	87 920 (14,8 %)	94 362 (15,5 %)
15-64 let	366 201 (63,3 %)	369 218 (63,1 %)	363 581 (61,2 %)	346 884 (57,1 %)
Nad 65 let v tom lidé nad 80 let	121 793 (21,0 %) 24 850	125 838 (21,5 %) 34 550	142 338 (24,0 %) 43 909	166 470 (27,4 %) 49 908

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2022

Obrázek uvedený níže znázorňuje predikovaný podíl dětí ve věku 0 až 14 let a podíl osob nad 65 let z celkového počtu obyvatel v Plzeňském kraji do roku 2050. Z grafu je patrná rostoucí tendence u podílu osob nad 65 let. Od roku 2045 bude tato věková skupina tvořit více než jednu čtvrtinu celkového obyvatelstva. Oproti tomu podíl dětí ve věku 0 až 14 let má spíše stagnující tendenci. Do roku 2036 by měl podíl dětí klesat až k hodnotě 14,8 %. Tato hodnota se změní až v roce 2041, kdy začne podíl dětí opět mírně stoupat. V roce 2050 by měly děti tvořit 15,5 % celkové populace Plzeňského kraje.

Obrázek 9 Podíl dětí ve věku 0-14 let a osob nad 65 let na celkovém obyvatelstvu Plzeňského kraje do roku 2050

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2022

Dle Českého statistického úřadu naděje dožití (neboli střední délka života), udává průměrný počet let, který má před sebou jedinec v určitém věku, pokud by zůstaly zachovány úmrtnostní poměry, které jsou ve sledovaném období. Vypočítává se z úmrtnostních tabulek a lze ji určit pro jakýkoli věk. Naděje dožití se liší u mužů a žen. Rozdíl se během predikovaného období mírně snižuje. Naděje dožití v roce 2050 by měla dosahovat 81,2 let u mužů a 84,5 u žen.

Tabulka 9 Naděje dožití v Plzeňském kraji dle pohlaví

	Muži	Ženy
Naděje dožití (výchozí hodnota 2022)	74,7	81,1
Naděje dožití, 2030	76,7	82,1
Naděje dožití, 2050	81,2	84,5

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2022

Regionální analýza

- Analýza správního území pověřených obecních úřadů a obcí s rozšířenou působností
- Hospodářsky a sociálně ohrožená území

6.3 Regionální analýza

Regionální analýza se zaměřuje na představení vnitřních rozdílností území Plzeňského kraje. Předmětem regionální analýzy je i vymezení hospodářsky a sociálně ohrožených území a možnosti jejich dalšího rozvoje.

6.3.1 Analýza správního území pověřených obecních úřadů a obcí s rozšířenou působností

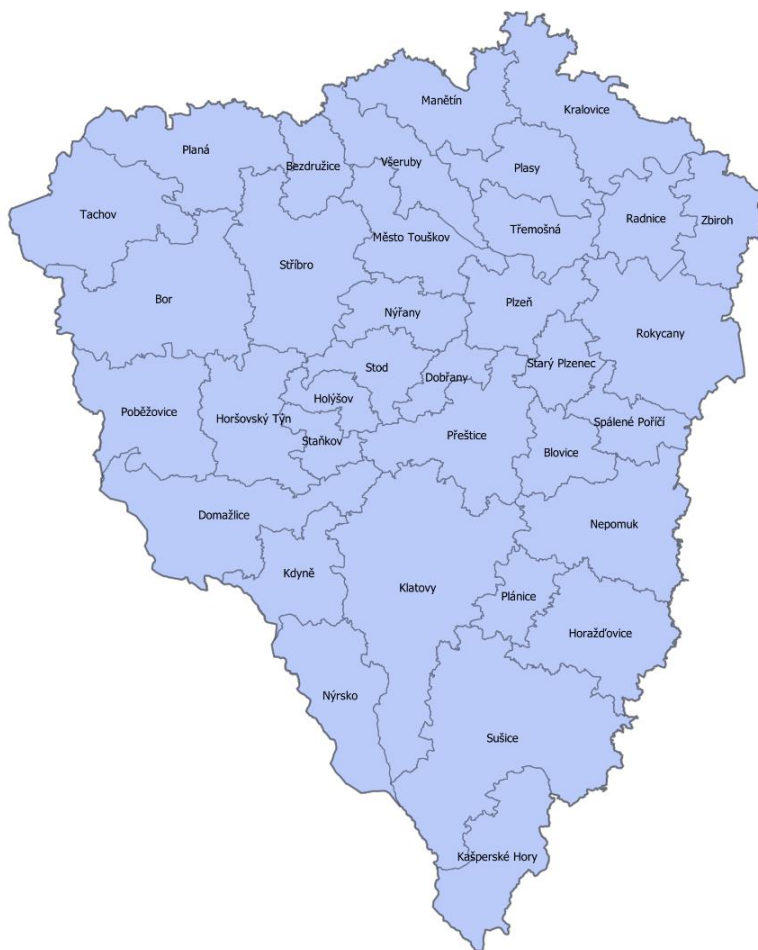
Regionální analýza byla provedena na úrovni území pověřených obecních úřadů a obcí s rozšířenou působností. Obce s rozšířenou působností byly zvoleny z důvodu vymezení hospodářsky a sociálně ohrožených území, které jsou ve Strategii regionálního rozvoje ČR definovány právě na území správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Správní obvody pověřených obecních úřadů

Pověřený obecní úřad vedle přenesené působnosti základního rozsahu (podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích) vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Pověřenému obecnímu úřadu jsou podřízeny mimo jiné odbor matriční a stavební úřad.

Území Plzeňského kraje je rozděleno do 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Nejvyšší počet obcí spadá do správního obvodu pověřeného obecního úřadu Rokycany (34 obcí). Naopak nejnižší počet sdružených obcí spadá pod pověřený obecní úřad Plzeň (4 obce). Tento pověřený obecní úřad čítá nejvyšší počet obyvatel ve srovnání s ostatními (180 076).

Obrázek 10 Správní obvody pověřených obecních úřadů v Plzeňském kraji

Zdroj: vlastní zpracování s použitím mapových podkladů – Data50, Český úřad zeměměřický a katastrální, 2021

Údaje za jednotlivé správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem jsou znázorněny v tabulce níže.

Tabulka 10 Vybrané údaje za obvody obcí s pověřeným obecním úřadem v Plzeňském kraji k 31. 12. 2020

Správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem	ORP	Počet obcí	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel celkem	Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)
Plzeňský kraj		501	7648,9	591 041	77,3
Bezručice	Stříbro	5	102,6	2 657	25,9
Blovice	Blovice	13	115,4	8 120	70,4
Bor	Tachov	7	388,1	9 982	25,7
Dobřany	Stod	5	71,1	8 076	113,5
Domažlice	Domažlice	30	340,1	24 669	72,5
Holýšov	Stod	9	71,6	6 516	91,0
Horažďovice	Horažďovice	20	258,8	11 525	44,5
Horšovský Týn	Horšovský Týn	10	220,5	9 460	42,9
Kašperské Hory	Sušice	5	219,5	2 037	9,3
Kdyně	Domažlice	15	165,4	9 639	58,3
Klatovy	Klatovy	32	584,4	39 997	68,4
Kralovice	Kralovice	25	287,9	9 732	33,8
Manětín	Kralovice	6	211,9	2 981	14,1
Město Touškov	Nýřany	15	187,8	10 284	54,8
Nepomuk	Nepomuk	26	308,8	11 603	37,6
Nýrsko	Klatovy	5	225,4	8 002	35,5
Nýřany	Nýřany	13	127,5	24 314	190,6
Planá	Tachov	8	266,6	9 327	35,0
Plánice	Klatovy	7	96,3	2 691	27,9
Plasy	Kralovice	13	159,4	9 777	61,3
Plzeň	Plzeň	4	165,0	180 076	1091,5
Poběžovice	Domažlice	13	257,6	6 156	23,9
Přeštice	Přeštice	30	271,2	22 905	84,4
Radnice	Rokycany	17	147,2	6 486	44,1
Rokycany	Rokycany	34	354,4	37 378	105,5
Spálené Poříčí	Blovice	6	113,6	4 114	36,2
Staňkov	Horšovský Týn	8	68,2	5 344	78,4
Starý Plzenec	Plzeň	11	96,4	14 764	153,1
Stod	Stod	10	116,5	8 797	75,5
Stříbro	Stříbro	19	328,0	14 509	44,2
Sušice	Sušice	25	561,1	22 001	39,2
Tachov	Tachov	12	293,1	17 914	61,1
Třemošná	Nýřany	15	140,6	18 936	134,7
Všeruby	Nýřany	11	171,7	4 647	27,1
Zbiroh	Rokycany	17	155,0	5 625	36,3

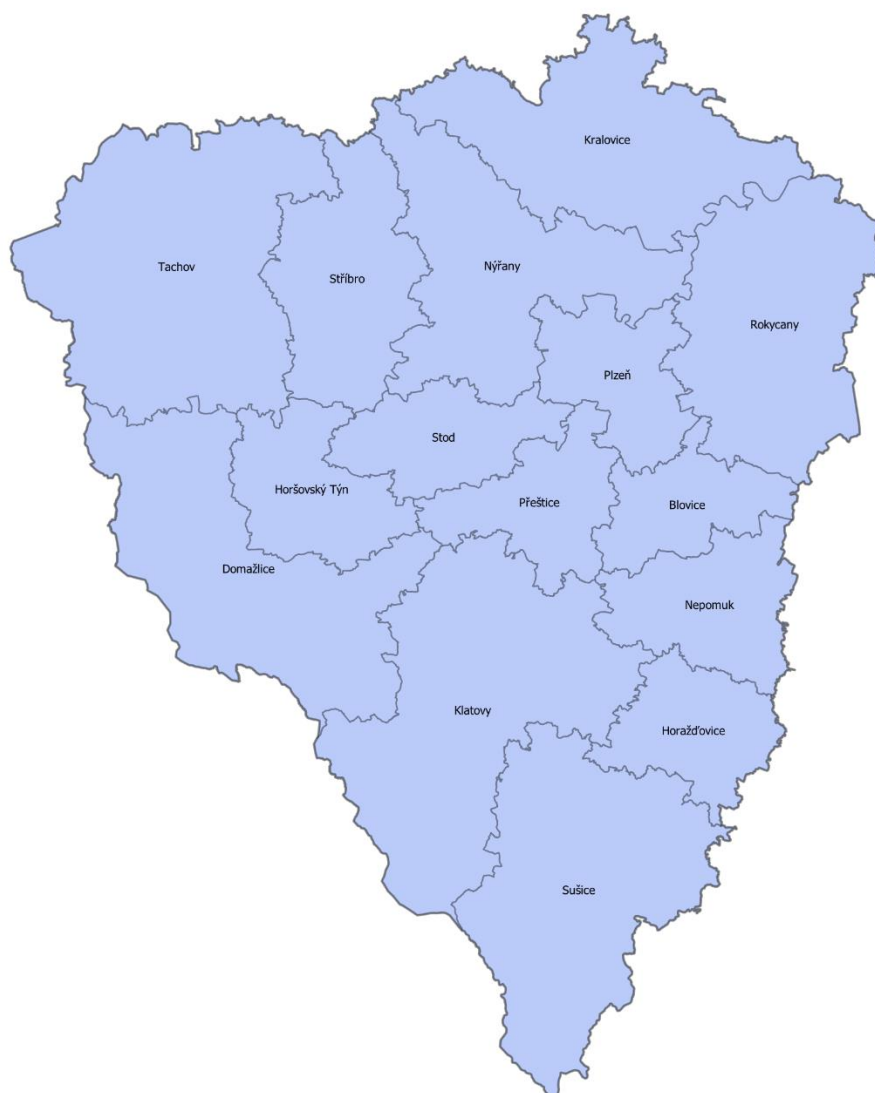
Zdroj: Vybrané ukazatele podle správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem k 31. 12. 2020, Český statistický úřad, vydáno 2021

Nejnižší hustota zalidnění byla zaznamenána na území správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem Kašperské hory (9,3 obyvatel/km²) a Manětín (14,1 obyvatel/km²).

Obce s rozšířenou působností

Obecní úřad obce s rozšířenou působností vedle přenesené působnosti základního rozsahu (dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích) a vedle přenesené působnosti pověřených obecních úřadů vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Věcně je rozšířená působnost vymezena jak v zákoně o obcích, tak v mnoha speciálních zákonech. Jedná se např. o vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, živnostenského oprávnění, vodoprávní řízení apod. V Plzeňském kraji se nachází 15 obcí s rozšířenou působností.

Obrázek 11 Obce s rozšířenou působností v Plzeňském kraji

Zdroj: vlastní zpracování s použitím mapových podkladů – Data50, Český úřad zeměměřický a katastrální, 2021

Údaje za správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka 11 Vybrané údaje za obce s rozšířenou působností v Plzeňském kraji k 31. 12. 2020

Správní obvody obcí s rozšířenou působností	Počet obcí	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel celkem	Hustota zalidnění
Blovice	19	229,0	12 234	53,4
Domažlice	58	763,1	40 464	53,0
Horažďovice	20	258,8	11 525	44,5

Správní obvody obcí s rozšířenou působností	Počet obcí	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel celkem	Hustota zalidnění
Horšovský Týn	18	288,7	14 804	51,3
Klatovy	44	906,2	50 690	55,9
Kralovice	44	659,2	22 490	34,1
Nepomuk	26	308,8	11 603	37,6
Nýřany	54	627,5	58 181	92,7
Plzeň	15	261,4	194 840	745,3
Přeštice	30	271,2	22 905	84,4
Rokycany	68	656,6	49 489	75,4
Stod	24	259,2	23 389	90,2
Stříbro	24	430,7	17 166	39,9
Sušice	30	780,7	24 038	30,8
Tachov	27	947,8	37 223	39,3

Zdroj: Základní údaje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2020, Český statistický úřad, vydáno 2021

Dle Strategie regionálního rozvoje ČR2021+ se na území Plzeňského kraje nachází čtyři regionální centra vyššího řádu. Jedná se o města Klatovy, Domažlice, Rokycany a Tachov.

6.3.2 Hospodářsky a sociálně ohrožená území

Za hospodářsky a sociálně ohrožená území jsou dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ označeny správní obvody obcí s rozšířenou působností definované na základě stanovených indikátorů:

- Intenzita bytové výstavby;
- Hrubá míra celkového přírůstku;
- Index stáří;
- Podíl nezaměstnaných osob;
- Intenzita podnikatelské aktivity.

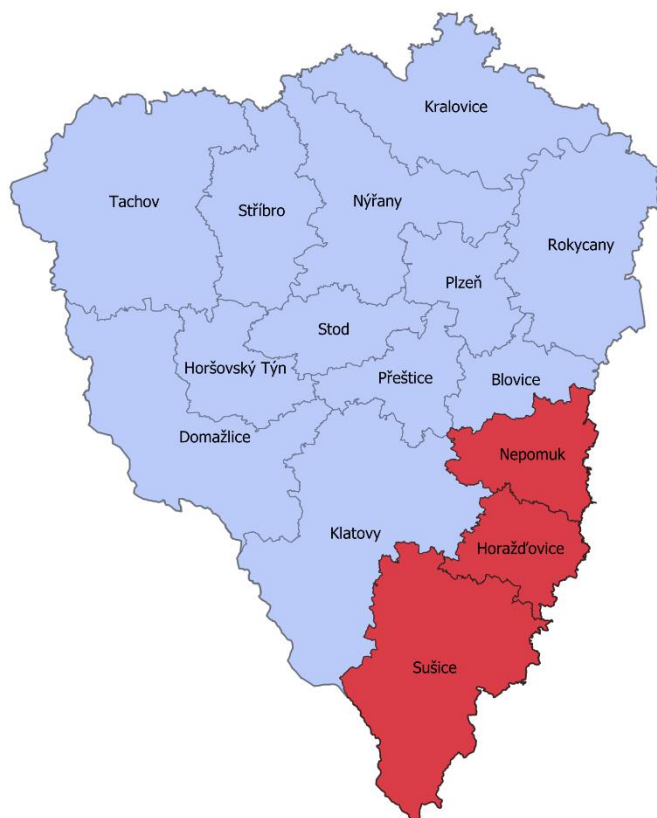
Vymezeny byly správní obvody obcí s rozšířenou působností, které vykazují nejhorší výsledky v těchto indikátorech. Mimo správní obvody zařazené do hospodářsky a sociálně ohrožených území jsou do této kategorie zařazena také správní území obcí zasahujících do bývalých vojenských újezdů.

Problémem těchto území jsou obecně horší podmínky pro život, které se negativním způsobem odrážejí na regionálním rozvoji. V těchto oblastech dochází ke zhoršení sociální struktury, sociálnímu vyloučení, zhoršené dostupnosti veřejných služeb a občanské vybavenosti či pokrytí vysokorychlostním internetem. Oblasti zpravidla nebývají atraktivní pro investory, nevznikají tak nová pracovní místa. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ definuje pro tyto oblasti řadu opatření vedoucích k vytváření podmínek pro rozvoj inovativních podniků, zlepšení dopravní obslužnosti a vybavení základními službami, podpoře komunitního života a vytváření vazeb mezi obyvateli a územím.

Hospodářsky a sociálně ohrožená území v Plzeňském kraji jsou dle výše uvedených indikátorů území obce s rozšířenou působností Horažďovice, Nepomuk a Sušice. Území těchto tří hospodářsky a sociálně ohrožených území je znázorněno červenou barvou na obrázku níže.

V souvislosti se zrušením vojenského újezdu Brdy v roce 2016 došlo k rozdělení území do 27 katastrálních území. Z území Plzeňského kraje se jedná o okres Rokycany (Dobříš v Brdech, Mirošov v Brdech, Skořice v Brdech, Strašice v Brdech, Štítov v Brdech, Těně v Brdech a Trokavec v Brdech) a okres Plzeň-jih (Borovno v Brdech, Číčov v Brdech a Míšov v Brdech).

Obrázek 12 Hospodářsky a sociálně ohrožená území v Plzeňském kraji dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Zdroj: vlastní zpracování dle Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Do hospodářsky a sociálně ohrožených oblastí spadá 20 obcí v ORP Horažďovice, 26 obcí v ORP Nepomuk a 30 obcí v ORP Sušice. Vybrané údaje o těchto obcích jsou součástí přílohy č. 4 tohoto dokumentu.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ doporučuje pro zlepšení podmínek v hospodářsky a sociálně ohrožených územích:

- rozvíjet drobné podnikání a podporovat malé a střední podniky;
- podporovat lokální zaměstnání v rámci veřejných investic;
- usilovat o příchod vnějších investic;
- zajistit dobrou dopravní obslužnost území;
- řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a předcházet jejich vzniku v budoucnosti;
- rozvíjet komunitní život v obcích;
- zajistit dostatečnou občanskou vybavenost v obcích;
- omezit předčasné odchody ze vzdělání na základních a středních školách, případně podpořit žáky, kteří předčasně studium ukončili.

Vedle hospodářsky a sociálně ohrožených území Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ definuje také metropolitní území, aglomerace, regionální centra a jejich venkovské zázemí a strukturálně postižené kraje. Tato území vyžadují odlišná řešení v jejich dalším rozvoji.

Jako metropolitní území není v Plzeňském kraji definováno žádné město (jedná se pouze o Prahu, Brno a Ostravu). Krajské město Plzeň spadá v tomto případě do kategorie aglomerace. Regionální centra se dělí na dvě skupiny – regionální centra vyššího řádu a regionální centra nižšího řádu. Mezi regionální centra vyššího řádu na území Plzeňského kraje patří Klatovy, Domažlice, Rokycany a Tachov. Mezi strukturálně postižené kraje se Plzeňský kraj neřadí. Regionální centra a jejich venkovské zázemí

jsou hlavním pilířem sídelní soustavy v České republice a často také centra dojížděky. Kategorie těchto regionů a měst je značně heterogenní a ekonomický potenciál jednotlivých regionů se liší v souvislosti s tím, zda daný region leží na hlavních rozvojových osách či nikoliv. Vzhledem k roztržitosti sídelní struktury České republiky je žádoucí posilování role regionálních center při koordinaci dalšího rozvoje, zejména venkovského zázemí. Mezi hlavní hrozby těchto regionů patří odchod mladých a menší příliv nových obyvatel, rostoucí koncentrace obyvatelstva a pracovních míst do center vyššího řádu a absence veřejných služeb v dostatečném rozsahu a kvalitě. Problematikou v regionech se rovněž zabývají Územně analytické podklady Plzeňského kraje.

Dalším možným přístupem k regionální analýze je analýza na úrovni obcí. V případě Plzeňského kraje, kde je většina obcí tvořena venkovskými obcemi, nelze jednoznačně vymezit sociálně či ekonomicky ohrožená a slabá území. Periferiemi, které označují obce s nepříznivým vývojem vybraných ukazatelů, se např. zabývá studie z roku 2021 *Nové vymezení periferií Česka* od autorů Milan Jeřábek, Jaroslav Dokoupil, David Fiedor, Nikola Krejčová, Petr Šimáček, René Wokoun a František Zich.

Výsledné řešení studie zahrnuje tři tematické okruhy, a to obyvatelstvo, trh práce a ekonomika, dopravní dostupnost a pokrytí internetem. Analýza byla provedena u obcí do 10 tisíc obyvatel pro exaktní definování periferií. Jako periferní oblasti byly na základě statistické analýzy označeny obce, u nichž ve vybraných ukazatelích spadají do intervalů, které byly stanoveny pomocí půl- a jedenapůlnásobku směrodatné odchylky od průměru. Obce jsou barevně odlišeny (viz příloha č. 6 až 9), které jsou výrazně (hodnota menší než 1,5) a mírně (hodnota v intervalu -1,5 až 0,5) podprůměrné (negativní, periferní). Grafická znázornění ke všem ukazatelům jsou uvedena v příloze.

Periferní území podle populačního vývoje

První hodnocenou oblastí byl populační vývoj. Oblasti s nepříznivým populačním vývojem jsou uvedeny v příloze č. 6 tohoto dokumentu. V Plzeňském kraji se nachází tyto oblasti především blízko hranice s Jihočeským a Středočeským krajem. Při státní hranici s Německem se nachází několik periferních obcí na území SO ORP Domažlice.

Periferní území podle ekonomické úrovně

Vyšší podíl obcí s podprůměrným či negativním hospodářským vývojem se nachází v Plzeňském kraji západně od krajského města Plzeň. Oblasti klasifikované jako periferní území podle ekonomické úrovně jsou uvedeny v příloze č. 7 tohoto dokumentu.

Periferní území podle dopravní dostupnosti

Z hlediska dopravní dostupnosti lze vymezit působení vzdáleností obcí od krajského města, případně přítomnosti jiného většího města. Za periferní území je v tomto případě označena většina obcí poblíž hranic Plzeňského kraje (hranice s ostatními kraji ČR i státní hranice s Německem). Pouze v oblasti při hranici se Středočeským krajem je periferních obcí méně. Oblasti klasifikované jako periferní území podle dopravní dostupnosti jsou uvedeny v příloze č. 8 v tohoto dokumentu.

Periferní území podle komplexního ukazatele

Významná koncentrace nepříznivého vývoje je zaznamenána u obcí na území SO ORP Domažlice, Horaždovice, Nepomuk a Sušice. Tři posledně jmenované jsou zároveň Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+ označené jako hospodářsky a sociálně ohrožená území, detail je uveden v příloze č. 9 tohoto dokumentu.

Odvětвовá analýza dle prioritních os

- Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region
- Rozvoj lidského potenciálu
- Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času
- Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací
- Moderní infrastruktura a obslužnost území
- Ochrana přírody a územní rozvoj

6.4 Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region

V rámci této kapitoly je cílem identifikovat a popsat klíčové skutečnosti, které ovlivňují ekonomickou prosperitu a konkurenceschopnost Plzeňského kraje. Pro vyšší přehlednost je kapitola členěna na dílčí podkapitoly:

- Ekonomika;
- Podnikání, investice, konkurenceschopnost;
- Výzkum, vývoj a inovace;
- Zaměstnanost a trh práce;
- Klíčové závěry a zjištění.

Na konci každé z podkapitol jsou shrnuty identifikované silné a slabé stránky. V rámci poslední podkapitoly – Klíčové závěry a zjištění jsou uvedeny důležité příležitosti, možnosti rozvoje a hrozby, na které je cílem reagovat v rámci strategické části tohoto dokumentu.

Tato kapitola je zpracována zejména na základě následujících strategických dokumentů:

- Regionální inovační strategie Plzeňského kraje

6.4.1 Ekonomika

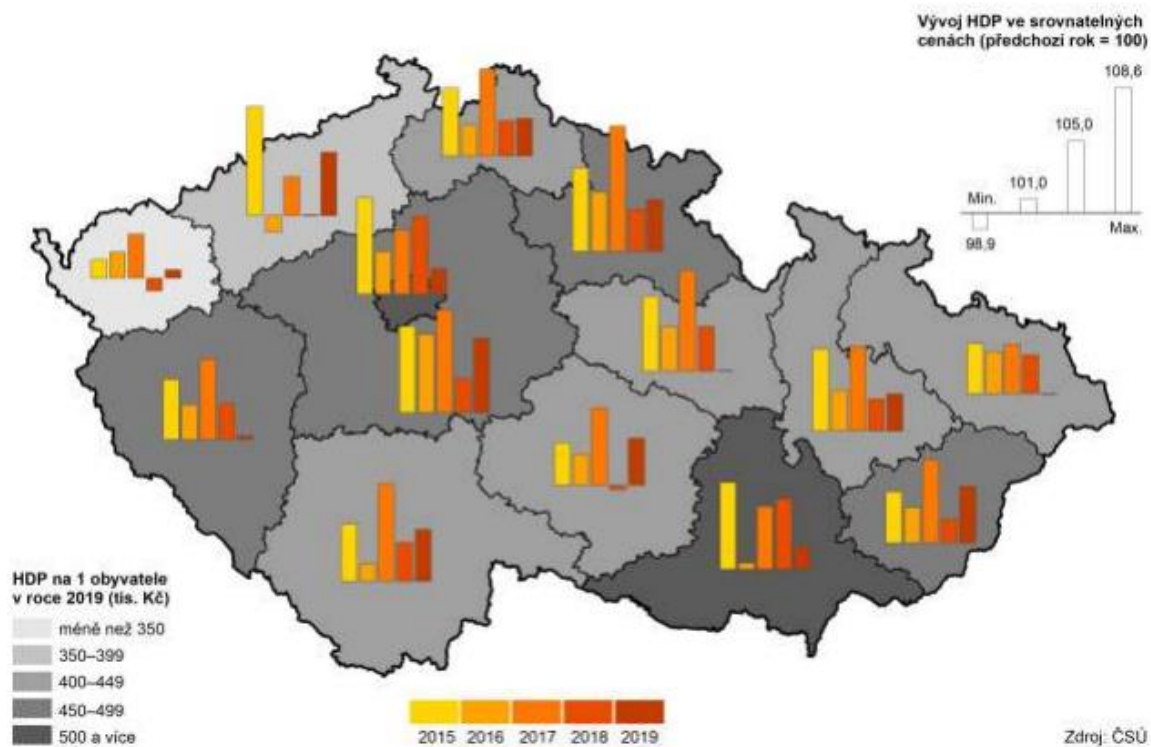
Regionální účty představují zdroj hodnocení výkonnosti ekonomiky jednotlivých regionů, v tomto případě na úrovni kraje. Dle základních ekonomických ukazatelů patří Plzeňský kraj mezi 7 nejvýkonnějších krajů v České republice. V kraji je přítomno několik kvalitních vzdělávacích institucí jako Západočeská univerzita v Plzni či Lékařská fakulta v Plzni Univerzity Karlovy, které díky svým studentům a absolventům přispívají k ekonomické vyspělosti regionu.

Ekonomická výkonnost

Plzeňský kraj se v porovnání s ostatními kraji České republiky řadí k těm ekonomicky významnějším. Dle zprávy zpracované Českým statistickým úřadem Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje **v roce 2020 činil regionální HDP 4,8 % celkového HDP České republiky a podílem regionálního HDP na celkovém HDP České republiky byl Plzeňský kraj sedmý nejvyšší.** Z dlouhodobého hlediska se podíl kraje na celkovém HDP pohybuje okolo 5 %. Hrubý domácí produkt v Plzeňském kraji dosahoval v roce 2020 hodnoty 276 380 mil. Kč. V relativním ukazateli HDP, tedy v přepočtu na 1 obyvatele se jednalo o hodnotu 474,3 tis. Kč, což je meziroční zvýšení o 3,3 %. V porovnání s ostatními kraji se tak Plzeňský kraj řadí na páté místo.

Přepočtem HDP na jednoho zaměstnance lze snadným způsobem určit produktivitu práce, která vedle zaměstnanců zahrnuje i sebezaměstnané s místem pracoviště v Plzeňském kraji. Tato hodnota dle dat Českého statistického úřadu v roce 2019 dosahovala 964,2 tis. Kč a od roku 2012 se neustále zvyšovala.

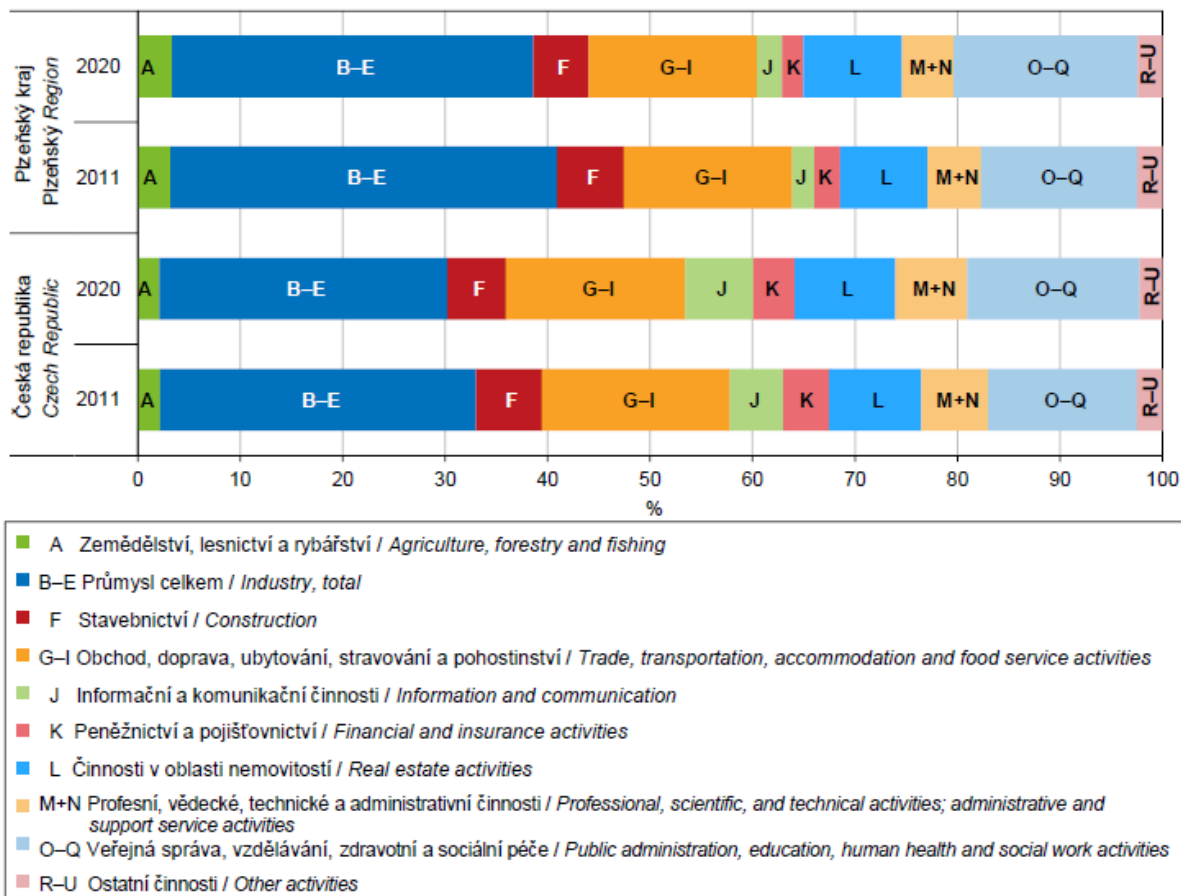
Obrázek 13 Regionální HDP v krajích v letech 2015-2019

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Dalším ukazatelem ekonomické výkonnosti kraje je hrubá přidaná hodnota, která představuje rozdíl mezi celkovou produkcí zboží a služeb a mezi hodnotou statků a služeb spotřebovaných ve výrobě. **Hrubá přidaná hodnota v Plzeňském kraji v roce 2019 dosáhla 251,6 mld. Kč, a tedy meziroční růst o 4,4 %.** Tato hodnota se ovšem řadí až na 12. místo v porovnání s ostatními kraji. Nejvyšší meziroční růst byl zaznamenán ve Středočeském kraji (9,0 %).

Obrázek 14 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví CZ-NACE v Plzeňském kraji a ČR za rok 2020

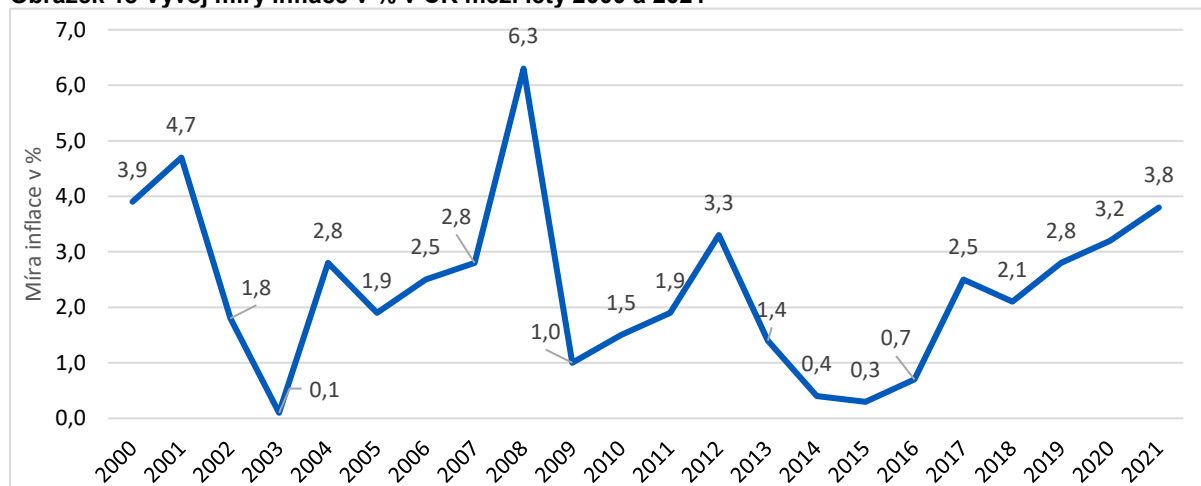
Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Největší podíl v hrubé přidané hodnotě tvořil terciární sektor, tedy sektor služeb (55,3 % HPH), na druhém místě sekundární sektor zastoupený především průmyslem a stavebnictvím (41,4 % HPH). Primární sektor zastupující zemědělství, lesnictví a rybolov tvořil pouhá zbývající 3,3 % HPH v Plzeňském kraji.

Vývoj cenové hladiny

Míra inflace je Českým statistickým úřadem sledována na úrovni České republiky. Míra inflace znázorňuje procentní přírůstek indexů spotřebitelských cen. Míra inflace se promítá do valorizace mezd, důchodů a sociálních příjmů, dále do nájemních a jiných smluv. Nejvíce je míra inflace ovlivněna růstem cen potravin, nealkoholických nápojů, dopravy a bydlení. Během roku 2022 inflace začala prudce stoupat. V červnu 2022 vzrostly ceny zboží a služeb, které spotřebovává průměrná česká domácnost, o 17,2 % v porovnání se stejným měsícem v roce 2021.

Obrázek 15 Vývoj míry inflace v % v ČR mezi lety 2000 a 2021

Zdroj: Míra inflace v České republice v roce 2021, Český statistický úřad, vydáno 2022

Přehled silných a slabých stránek v oblasti ekonomiky

Silné stránky

- V mezikrajském srovnání 7. nejvýkonnější regionální ekonomika
- Rostoucí HDP na obyvatele i zaměstnance v posledních letech (s výjimkou roku 2020)
- Kvalitní vzdělávací instituce přispívají k ekonomické vyspělosti regionu díky studentům a absolventům

Slabé stránky

- Nižší podíl odvětví informační a komunikační činnosti⁵ v Plzeňském kraji než celorepublikový průměr na tvorbě přidané hodnoty
- Vysoký počet firem nevyrábějících finální produkt, služby

6.4.2 Podnikání a investice, konkurenceschopnost

Rozvoj podnikatelského sektoru se významně podílí na konkurenceschopnosti kraje. Tento sektor je klíčový pro tvorbu HDP a zaměstnanost v regionu, čímž se stává důležitým i pro řadu dalších oblastí.

Podnikatelské prostředí

K významným průmyslovým odvětvím v regionu patří jednoznačně strojírenství založené zejména na tradici regionu. Mimo průmysl je v Plzeňském kraji rozvinutý potravinářský sektor, který tvoří mnoho společností exportujících do okolních i více vzdálených zemí.

Dle Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje za rok 2020 působilo z hlediska struktury registru ekonomických subjektů podle odvětví CZ-NACE ve všech krajích nejvíce subjektů v oblasti velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav a údržby motorových vozidel. V Plzeňském kraji bylo k 31. 12. 2021 v tomto odvětví registrováno 19,8 % z celkového počtu ekonomických subjektů v kraji. Tato kategorie ekonomických subjektů je nejpočetnější také na národní úrovni. Druhá nejpočetnější skupina je v Plzeňském kraji tvořena oblastí průmyslu (kategorie B-E tvořila 13,3 %). Významní zaměstnavatelé s nejvyšším počtem zaměstnanců jsou identifikováni v kapitole 6.4.4 Zaměstnanost.

Tabulka 12 Počet podnikatelských subjektů dle převažující činnosti v Plzeňském kraji v letech 2017-2021

Sekce CZ-NACE	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem	145 763	147 014	146 382	147 671	149 138

⁵ Tato sekce zahrnuje výrobu a distribuci informačních a kulturních produktů, včetně vydávání softwaru, výroby filmů a zvukových nahrávek, televizních a rozhlasových programů, telekomunikací a ostatních činností v oblasti informačních a komunikačních činnostech.

Sekce CZ-NACE	2017	2018	2019	2020	2021
z toho:					
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	9 524	9 622	9 635	9 719	9 694
B–E Průmysl celkem	18 704	18 924	19 217	19 426	19 812
F Stavebnictví	16 396	16 547	16 832	17 011	17 186
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	33 711	33 153	31 723	30 470	29 574
H Doprava a skladování	3 927	4 012	4 066	4 219	4 369
I Ubytování, stravování a pohostinství	8 963	9 145	9 320	9 392	9 405
J Informační a komunikační činnosti	2 166	2 524	2 698	3 002	3 235
K Peněžnictví a pojišťovnictví	2 920	2 876	717	716	718
L Činnosti v oblasti nemovitostí	6 935	7 095	7 377	7 782	8 249
M Profesionální, vědecké a technické činnosti	14 579	14 876	14 781	14 703	14 626
N Administrativní a podpůrné činnosti	2 689	2 850	3 013	3 133	3 323
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	1 374	1 376	1 379	1 373	1 370
P Vzdělávání	2 182	2 282	2 455	2 624	2 836
Q Zdravotní a sociální péče	1 796	1 813	1 854	1 851	1 882
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	3 842	3 986	4 168	4 216	4 280
Nezařazeno	3 727	3 191	3 953	13 541	13 860

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Z celkového počtu podnikatelských subjektů sídlících v Plzeňském kraji je v tabulce níže znázorněn jejich počet dle počtu zaměstnanců v jednotlivých okresech. Nejvíce subjektů je evidováno v ORP Plzeň-město, kde zároveň sídlí největší zaměstnavatelé v kraji. Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje za rok 2020 uvádí, že nejvyšší meziroční přírůstek byl zaznamenán ve skupině ekonomických subjektů bez zaměstnanců. Meziročně se počet subjektů v této skupině zvýšil o 1 231, tj. zvýšení o 2,7 %.

Tabulka 13 Počty podnikatelských subjektů dle počtu zaměstnanců v Plzeňském kraji v roce 2021

Kraj, okresy	Celkem	Velikostní kategorie (dle počtu zaměstnanců)					
		neuvedeno	bez zaměstnanců	1–9	10–49	50–249	250 a více
Plzeňský kraj	149 138	88 447	47 981	9 951	2 015	614	130
Domažlice	12 695	7 990	3 683	764	192	59	7
Klatovy	21 376	12 611	7 087	1 306	277	83	12
Plzeň-město	55 852	32 879	17 102	4 669	879	256	67
Plzeň-jih	15 829	9 132	5 632	830	172	52	11
Plzeň-sever	19 414	11 418	6 727	976	221	61	11
Rokycany	11 557	6 522	4 239	630	117	43	6
Tachov	12 415	7 895	3 511	776	157	60	16

Zdroj: Ekonomické subjekty v Plzeňském kraji a jeho okresech (k 31. 12.2021), Český statistický úřad

Export

K významným exportním podnikům Plzeňského kraje patří Plzeňský Prazdroj a.s., založený v roce 1842, největší český exportér piva (vyváží do téměř 50 zemí světa), který patří společnosti Asahi

Breweries, Ltd. Důležitým exportním podnikem je **Škoda Transportation a.s.**, která je dodavatelem kolejových vozidel, elektrických lokomotiv, nízkopodlažních tramvají, metra a příměstských vlakových jednotek, nabízí podvozky železničních vozů, pohony a trolejbusy, vyrábí a expeduje kolejová vozidla do měst v ČR, Evropě i USA. **Výrobce turbogenerátorů Brush SEM s.r.o.** dodává své výrobky na všechny světové kontinenty. V Plzeňském kraji sídlí **Stock Plzeň a.s.**, tradiční výrobce lihovin, v současné době největší výrobce lihovin v České republice. Dále v kraji sídlí také společnost **Bohemia Sekt Českomoravská vinařská a.s.** ve Starém Plzenci, která je významným producentem vín. Mimo výše zmíněné v kraji existuje celá řada dalších exportních společností.

Instituce podporující podnikatele v Plzeňském kraji

V Plzni sídlí **Krajská hospodářská komora v Plzeňském kraji**, která sdružuje právnické a fyzické osoby ve vybraných okresech Plzeňského kraje, a to na základě dobrovolného členství. Krajská hospodářská komora v Plzeňském kraji usiluje o podporu a rozvoj podnikatelského prostředí. Kromě poradenské a konzultační činnosti zajišťuje celou řadu služeb pro podnikatele, nepodnikající právnické osoby, ale i širokou veřejnost. Vedle toho spolupracuje s řadou státních institucí a představuje tak důležité spojení mezi veřejným a soukromým sektorem.

Od roku 1992 funguje v Plzni **Podnikatelské a inovační centrum (BIC Plzeň)**, které podporuje zakládání a rozvoj inovačních podniků a startupů. Začínající podnikatelé naleznou podporu také u **SIT Portu**. Subjekty hledající investory se mohou obrátit na Agenturu pro podporu podnikání a investic **CzechInvest**. **Úřad práce ČR** zase nabízí informace při zřizování nových pracovních míst či podporu při hledání zaměstnanců.

Podporu mohou podnikatelé získat i ze strany Plzeňského kraje. Každoročně jsou krajem podporovány vybrané projekty inovativních a kreativních podniků a inkubační programy, které mají přispět k podpoře začínajících podniků. Další možností podpory jsou útvary rozvoje měst. Útvar koncepcí a rozvoje města Plzně nabízí vedle konzultací souladu podnikatelského záměru s územním plánem například i vytipování vhodných nemovitostí a pozemků či pomoc při vyhledávání obchodních partnerů v zahraničí. Komplikace pro přicházející investory může představovat nedostatek volných kancelářských prostor, vyhovujících ploch či nedostatek infrastruktury pro usídlení pracovníků. Podporu podnikatelům vytvářejí i další města a obce kraje, např. město Klatovy vytvořilo materiál, který představuje hlavní investiční příležitosti na území města a nabízí možnost konzultací pro rozvoj podnikání ve městě. Dle výsledků srovnávacího výzkumu Město pro byznys⁶ je nejlepším městem v Plzeňském kraji z hlediska podnikatelského potenciálu město Rokycany.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti podnikání a investic

Silné stránky

- Vysoký podíl ekonomických subjektů podnikajících v oblasti Velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav a údržby motorových vozidel
- V kraji se nachází několik významných exportních podniků a podniků tradičních
- Podpora začínajících i stávajících podnikatelských subjektů v kraji
- Tradice v oblasti zemědělství a technické výroby

Slabé stránky

- Nedostatek volných ploch a kancelářských prostor pro podnikání a významné investice v regionu
- Nedostatek infrastruktury pro nalákání zahraničních odborníků do podnikatelského sektoru i do oblasti vzdělávání

6.4.3 Výzkum, vývoj a inovace

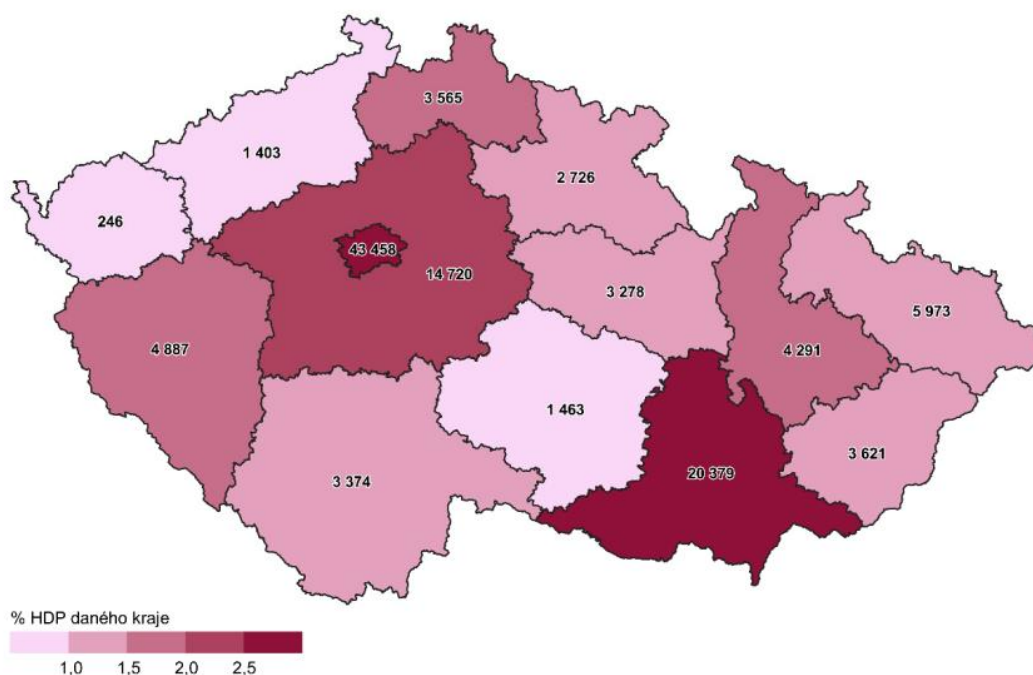
Z hlediska plánování pokrývá oblast výzkumu, vývoje a inovací hlavní strategický dokument kraje, a to **Regionální inovační strategie Plzeňského kraje** (dále také RIS). Výzkum a vývoj se koncentruje především ve větších městech, proto je v České republice dominantní Hlavní město Praha,

⁶ Výsledky srovnávacího výzkumu Město pro byznys agentury Datank, Na Plzeňsku za podnikáním nejlépe do Rokycan, 24. 6. 2022, dostupné z <https://www.mestoprobyznys.cz/actuality/za-podnikanim-nejlepe-do-rokycan/>

kde soukromé i veřejné subjekty vydávají na výzkum a vývoj mnohonásobně více prostředků a v této oblasti pracuje více pracovníků než v ostatních krajích. Významný podíl na výzkumu a vývoji má přítomnost vysokých škol v krajích. Samotný rozvoj vědy, výzkumu a inovací má výrazný vliv na konkurenceschopnost daného regionu.

Dle Statistické ročenky Plzeňského kraje vydané Českým statistickým úřadem v roce 2021 byly výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji v roce 2020 celkem 4,9 miliardy Kč, což odpovídá 1,8 % HDP kraje. Dle absolutní výše výdajů se tak Plzeňský kraj řadí na čtvrté místo za Hlavním městem Prahou, Jihomoravským krajem a Středočeským krajem. Situace za všechny kraje České republiky je znázorněna na obrázku níže. Kraje jsou podbarveny podle podílu výdajů na výzkum a vývoj z HDP daného kraje.

Obrázek 16 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2020 v milionech Kč a % HDP

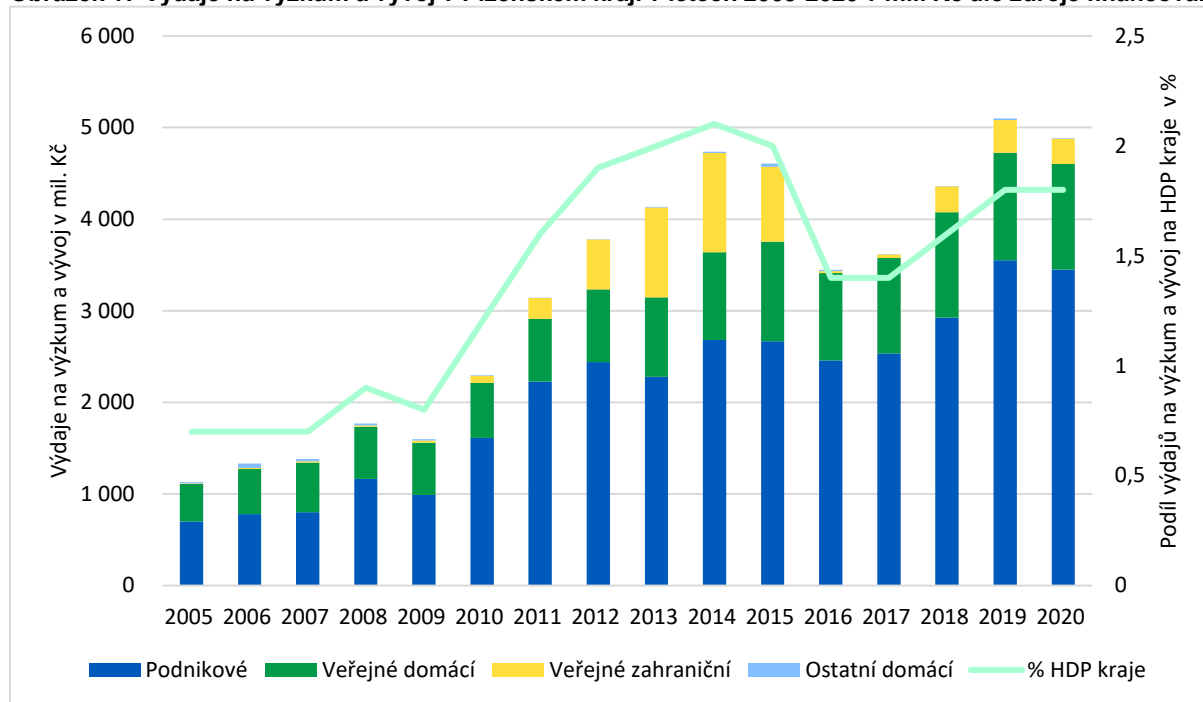

Zdroj: Roční zjišťování o výzkumu a vývoji VTR 5-01, Český statistický úřad, vydáno 2020

Financování výzkumu a vývoje

V roce 2020 tvořily celkové výdaje na tuto oblast v České republice 113,4 miliardy Kč. Meziroční růst byl oproti roku 2019 zaznamenán ve výši 1,6 %. Nejméně rostly podnikové (domácí i zahraniční) výdaje na výzkum a vývoj. I přesto tvoří podnikové investice největší část (58 %), zanedbatelné ovšem nejsou ani investice veřejné domácí (34 %) a veřejné zahraniční (6 %). Celkové výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji v roce 2020 dosáhly hodnoty 4 889 mil. Kč z toho největší část připadá na okres Plzeň-město (4 365 mil. Kč).

Vývoj výdajů na výzkum a vývoj během časového horizontu 2005-2020 v Plzeňském kraji je znázorněn na obrázku níže. Výrazná změna výše výdajů na výzkum a vývoj v letech 2016 a 2017 byla dle RIS způsobena celorepublikovým trendem spojeným s poklesem investic z fondů EU do veřejného sektoru. Od roku 2018 celková výše výdajů na tuto oblast stejně jako podíl výdajů na HDP kraje opět rostla. Dle RIS tvořily největší část celkových výdajů na výzkum a vývoj podnikatelské zdroje financování. V roce 2020 podnikatelské subjekty vydaly 70,6 % celkových výdajů na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji, veřejné domácí 23,6 %, veřejné zahraniční 5,7 % a zbývající 0,1 % bylo tvořeno ostatními domácími subjekty. Před poklesem výdajů na výzkum a vývoj v roce 2016 tvořily veřejné zahraniční značně významnější část, v roce 2015 to bylo 17,8 % a předchozí rok dokonce 22,9 %.

Obrázek 17 Výdaje na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji v letech 2005-2020 v mil. Kč dle zdroje financování

Zdroj: Vybrané údaje za Plzeňský kraj – výzkum a vývoj, Český statistický úřad, vydáno 2021

Veřejné zahraniční zdroje jsou tvořeny především prostředky ze strukturálních fondů EU. Mimo fondy EU jsou na podporu výzkumu a vývoje využívány Fondy Evropského hospodářského prostoru a Norska, které jsou vedle zaměření na výzkum a vývoj určeny na podporu ochrany životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici.

Z hlediska vědních oblastí, do kterých putovaly prostředky vynaložené na výzkum a vývoj podle dat Českého statistického úřadu z Ukazatelů výzkumu a vývoje podle krajů České republiky vydaných v roce 2021, zauímají ve většině krajů největší část výdajů technické vědy. Pouze v případě Hlavního města Prahy a Jihomoravského kraje je více prostředků určeno na přírodní vědy. Z celkových výdajů na výzkum a vývoj v Plzeňském kraji v roce 2020 mířilo 4,1 miliard Kč do oblasti technických věd (83,2 %), částka 320 milionů Kč byla určena pro oblast přírodních věd (6,6 %) a 316 milionů Kč pro oblast lékařských věd (6,5 %). Zbývající výdaje (151 milionů Kč, 3,1 %) putovaly do oblastí zemědělských, sociálních a humanitních věd. V porovnání výše výdajů na výzkum a vývoj přepočtený na jednoho obyvatele kraje se Plzeňský kraj řadí na 4. místo za Hlavní město Prahu, Jihomoravský a Středočeský kraj.

Tabulka 14 Výdaje na výzkum a vývoj na 1 obyvatele kraje v Kč v roce 2020

Kraj	Výdaje na výzkum a vývoj na 1 obyvatele kraje v Kč
Hl. m. Praha	32 551
Středočeský	10 529
Jihočeský	5 242
Plzeňský	8 268
Karlovarský	840
Ústecký	1 717
Liberecký	8 056
Královéhradecký	4 950
Pardubický	6 269
Vysočina	2 876

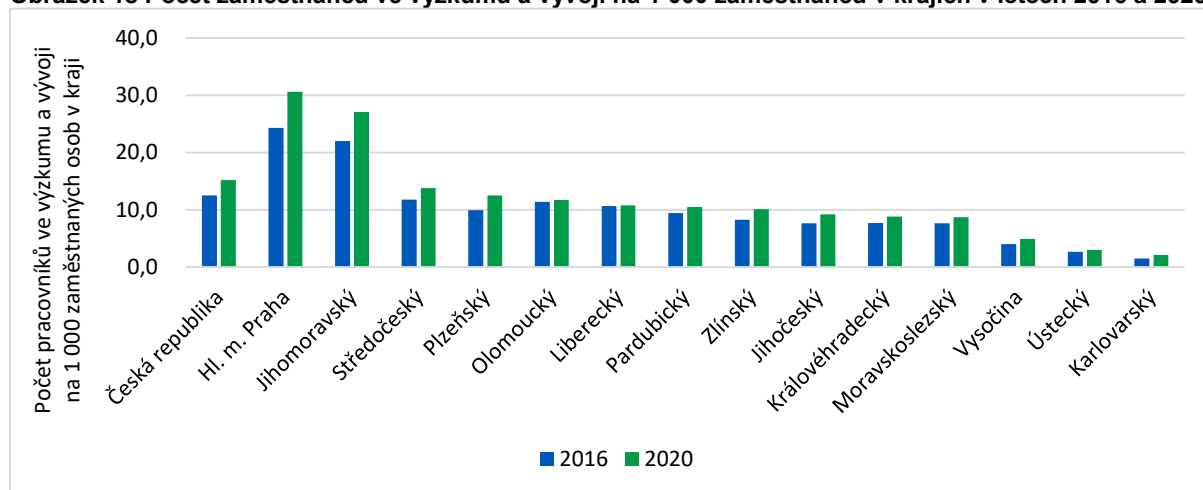
Kraj	Výdaje na výzkum a vývoj na 1 obyvatele kraje v Kč
Jihomoravský	17 048
Olomoucký	6 806
Zlínský	6 242
Moravskoslezský	5 008

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Lidské zdroje ve vědě a výzkumu

Dle Údajů o výzkumu a vývoji v krajích České republiky pro roky 2005-2020 Českého statistického úřadu a Regionální inovační strategie Plzeňského kraje **má počet zaměstnanců v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v Plzeňském kraji dlouhodobě mírně rostoucí tendenci**. V roce 2020 (k 31. 12.) pracovalo v kraji v oblasti vědy a výzkumu celkem 5 734 pracovníků (z toho 27,7 % žen), přepočteno na plné úvazky 3 596 pracovníků, přičemž v roce 2010 bylo v této oblasti zaměstnáno 3 443 osob, přepočteno na plné úvazky 1 933. **Na 1 000 zaměstnanců v Plzeňském kraji připadá 12,5 pracovníků ve vědě a výzkumu**. Podíl pracovníků ve vědě a výzkumu z celkového počtu zaměstnaných osob se v krajích značně liší. Nejvyšší je hodnota v Hlavním městě Praze, kde na 1 000 zaměstnanců připadá 30,6 pracovníků ve vědě a výzkumu. Naopak nejméně pracovníků ve vědě a výzkumu bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji. Podíl zahraničních výzkumníků ve výzkumných týmech není příliš vysoký zejména kvůli chybějící infrastruktuře jako bydlení či vzdělávací zařízení.

Obrázek 18 Počet zaměstnanců ve výzkumu a vývoji na 1 000 zaměstnanců v krajích v letech 2016 a 2020

Zdroj: Ukazatele výzkumu a vývoje za kraje České republiky v letech 2005–2020, Český statistický úřad, vydáno 2021

Ze sektorového hlediska byl dle dat čerpaných ze Statistické ročenky Plzeňského kraje vydané Českým statistickým úřadem v roce 2021 největší podíl, 64 % pracovníků ve vědě a výzkumu v Plzeňském kraji, v roce 2020 v sektoru podnikatelském (2 308 osob přepočtených na plný úvazek), následovaný 33 % v sektoru vysokoškolském (1 174). Oproti tomu téměř zanedbatelný 2% podíl zaměstnanců se nacházel ve vládním sektoru (73). Zbývajících 40 osob (1 %) pracovalo ve výzkumu a vývoji v neziskovém sektoru.

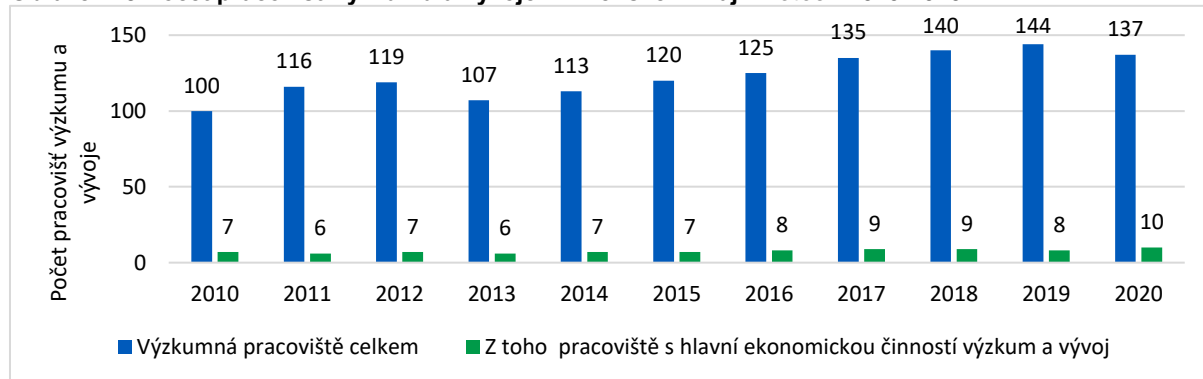
Pro porovnání mezd v oblasti výzkumu a vývoje využívá Český statistický úřad statistické údaje o specialistech v oblasti vědy a techniky vycházející z mezinárodní Klasifikace zaměstnání ISCO 08. Do kategorie specialisté v oblasti vědy a techniky tak spadají specialisté v oblasti přírodních věd, matematiky a statistiky a specialisté v oblasti technických věd, výroby, stavebnictví a architektury. Průměrná hrubá měsíční mzda specialistů v oblasti vědy a techniky roce 2020 dle Strukturální mzdové statistiky zpracované Českým statistickým úřadem dosahovala v Plzeňském kraji 53 013 Kč, což odpovídá 141,8 % průměrné mzdy v kraji. Medián mezd pro tuto oblast byl 48 221 Kč. Nejvyšší hrubé mzdy dosahují pracovníci ve vědě a technice ve Středočeském kraji (60 515 Kč což odpovídá 156,6 % průměrné mzdy v kraji, medián byl 50 719 Kč).

Pracoviště výzkumu a vývoje

V roce 2020 bylo evidováno na území Plzeňského kraje 137 pracovišť zabývajících se výzkumem a vývojem, o 7 méně než v roce předchozím. Z dlouhodobého hlediska ovšem došlo k nárůstu pracovišť výzkumu a vývoje. Z celkového počtu bylo evidováno 38 pracovišť s 10 a více pracovníky ve výzkumu a vývoji. Změny v počtu pracovišť výzkumu a vývoje ukazuje následující obrázek.

Obrázek 19 Počet pracovišť výzkumu a vývoje v Plzeňském kraji v letech 2010-2020

Zdroj: vlastní zpracování podle dat Statistické ročenky Plzeňského kraje, Český statistický úřad, 2021

Na území Plzeňského kraje působí **mnoho organizací věnujících se výzkumné činnosti**. Regionální inovační strategie zmiňuje nejvýznamnější z nich: **výzkumná centra** ZČU – Nové technologie (NTC), Nové technologie pro inovační společnost (NTIS), Research and Innovation Centre for Electrical Engineering (RICE), Regionální technologický institut (RTI), Biomedicínské centrum Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni zaměřené na výzkum a vývoj v oblasti nahrazování a regenerace, COMTES FHT v Dobřanech, Centrum výzkumu Řež (NDT laboratoř Plzeň) či Výzkumný a zkušební ústav Plzeň. V Plzeňském kraji také působí mnoho podniků, které realizují inovace. Firemní výzkum a vývoj je záležitostí především velkých a středních podniků, především pak těch navazujících na tradiční obory v Plzeňském kraji (strojírenství, elektrotechnika, energetika a dopravní prostředky). Regionální inovační strategie uvádí, že **podnikatelský sektor nedostatečně využívá kapacit vysokoškolského výzkumu a vývoje** v Plzeňském kraji a **výsledkům dosaženým ve výzkumu a vývoji se nedostává patřičné komercializace**.

Inovace

V Plzeňském kraji funguje od roku 2017 **projekt Smart akcelerátor**, na kterém se podílí Západočeská univerzita v Plzni, Plzeňský kraj, město Plzeň, Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje a zástupci zaměstnavatelů, výzkumných organizací a inovačních podniků. V rámci projektu byla vytvořena Regionální inovační strategie Plzeňského kraje. Cílem projektu je podpora a rozvoj prostředí pro výzkum, vývoj a inovace v regionu. Cíle má být dosaženo především zvýšením úrovně vzdělanosti a kvalifikací, vytvořením optimálního prostředí pro výzkum, vývoj a inovace a podporou marketingu pro tyto oblasti. Projekt je zaměřen na nové materiály, inteligentní výrobní systémy, chytrou mobilitu, biomedicínu a techniku ve zdravotnictví.

V Plzeňském kraji také působí **Digitální inovační hub pro západní Čechy HIVE**, který má za cíl pomáhat podnikům v západních Čechách s digitální transformací. Inovační hub je založen na technologické infrastruktuře a poskytuje přístup k nejnovějším znalostem, zkušenostem a technologiím, pro podporu svých zákazníků ve formě pilotování, testování a experimentování s digitálními inovacemi. Digitální inovační hub také poskytuje podnikatelskou a finanční podporu pro implementaci těchto inovací. Zakládajícími subjekty jsou Západočeská univerzita v Plzni, COMTES FHT a.s., Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje o.p.s., Karlovarská agentura rozvoje podnikání p.o., BIC Plzeň s.r.o. a Správa informačních technologií města Plzně p.o.

V Plzni se nachází **Techmania Science Center**, jehož cílem je podnítit nebo posílit zájem veřejnosti o vědu a techniku a inspirovat děti a mládež ke spojení jejich profesní kariéry s výzkumem a technickými obory. Centrum nabízí interaktivní expozice zaměřené na fyziku, astronomii, chemii nebo biologii, ale i na problematiku mnoha dalších oborů a oblastí. Techmania působí velmi aktivně v rámci

propagace vědy mezi veřejností. Pořádá populárně-vzdělávací show, programy v laboratořích a dílnách, edukativní soutěže, semináře, vytváří vzdělávací materiály či pořádá tematické akce na podporu vědy. Centrum bylo založeno Západočeskou univerzitou v Plzni a společností ŠKODA INVESTMENT a.s., partnery a podporovateli jsou mj. i město Plzeň a Plzeňský kraj.

Přehled silných a slabých stránek za oblast výzkum, vývoj a inovace

Silné stránky

- Kvalitně zpracovaná Regionální inovační strategie Plzeňského kraje
- Fungující projekt Smart akcelérátor Plzeňského kraje, spolupráce v rámci projektu
- Zaměření regionu na podporu a rozvoj inovací
- Počet zaměstnanců v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v Plzeňském kraji má dlouhodobě mírně rostoucí tendenci
- Existence a fungování výzkumných center ZČU a Biomedicínské centrum Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a dalších výzkumných center
- Digitální inovační hub HIVE
- Nabídka neformálního vzdělávání v technických a přírodovědných oborech, popularizace technologií
- Techmania Science Center v Plzni
- Podpora inovativních startupů

Slabé stránky

- Nedostatečná úroveň spolupráce mezi podnikatelským a vysokoškolským sektorem
- Nižší podíl osob připadajících na 1 000 obyvatel pracujících v oblasti výzkumu a vývoje
- Nesystematická podpora výzkumu, vývoje a inovací
- Nedostatečná komercializace výsledků výzkumu a vývoje
- Nízký podíl zahraničních výzkumníků ve výzkumných týmech

6.4.4 Zaměstnanost, trh práce

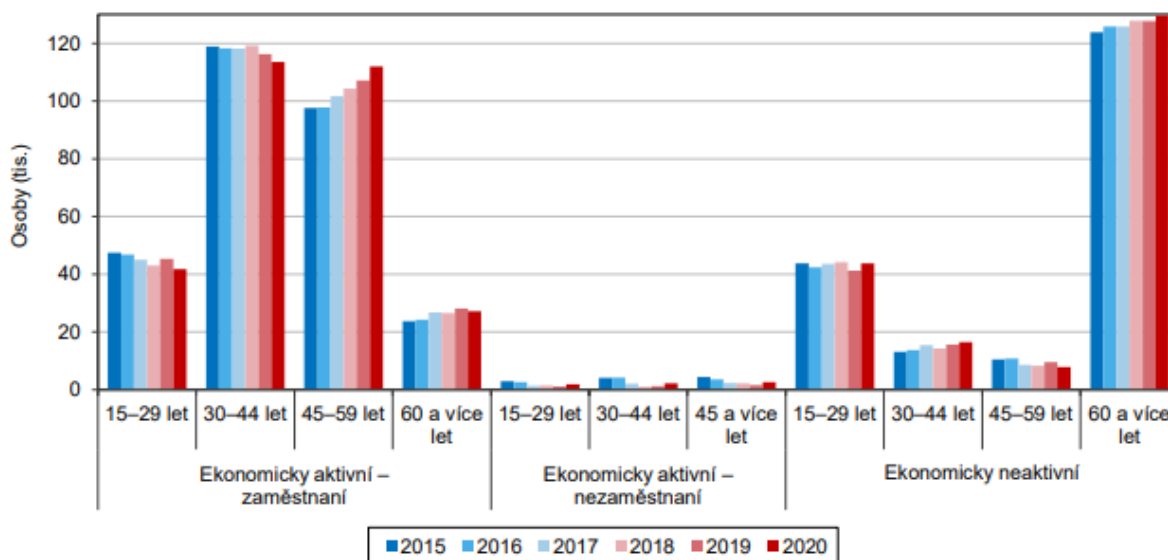
Z hlediska zajištění vyšší konkurenceschopnosti Plzeňského kraje je důležitá oblast trhu práce, zaměstnanosti a nezaměstnanosti obyvatel.

Zaměstnanost a ekonomická aktivita

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil zveřejněných v Základní tendenci demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje Českým statistickým úřadem v roce 2020 tvořilo pracovní sílu v Plzeňském kraji celkem 301 tis. osob. V meziročním srovnání se jedná pouze o nepatrný nárůst. Změna se však projevila ve **vzdělanostní struktuře, kde byla pozitivní změna zaznamenána u obyvatelstva ve věku 15 let a více u středoškolsky vzdělaných osob s maturitou** (meziroční zvýšení o 1,1 %). Naopak **u osob se středním vzděláním bez maturity došlo k mírnému poklesu**. Ve srovnání s rokem 2015 **došlo také k růstu skupiny vysokoškolsky vzdělaných osob**, které tvoří 15,5 % pracovní síly v Plzeňském kraji.

Z hlediska věkové struktury pracovní síly došlo ke změně mezi roky 2015 a 2019 především u kategorie osob 60 let a více. Na začátku sledovaného období jich bylo ekonomicky aktivních 8,0 %, v roce 2020 ovšem podíl narostl na 9,1 %. Důvodem je prodlužování věku při odchodu do starobního důchodu. Výraznější změna byla zaznamenána také u kategorie ekonomicky aktivních osob ve věku 30-44 let, kde došlo k poklesu zhruba o 6 tisíc osob.

Obrázek 20 Struktura obyvatelstva Plzeňského kraje podle ekonomické aktivity a věku v letech 2015-2020

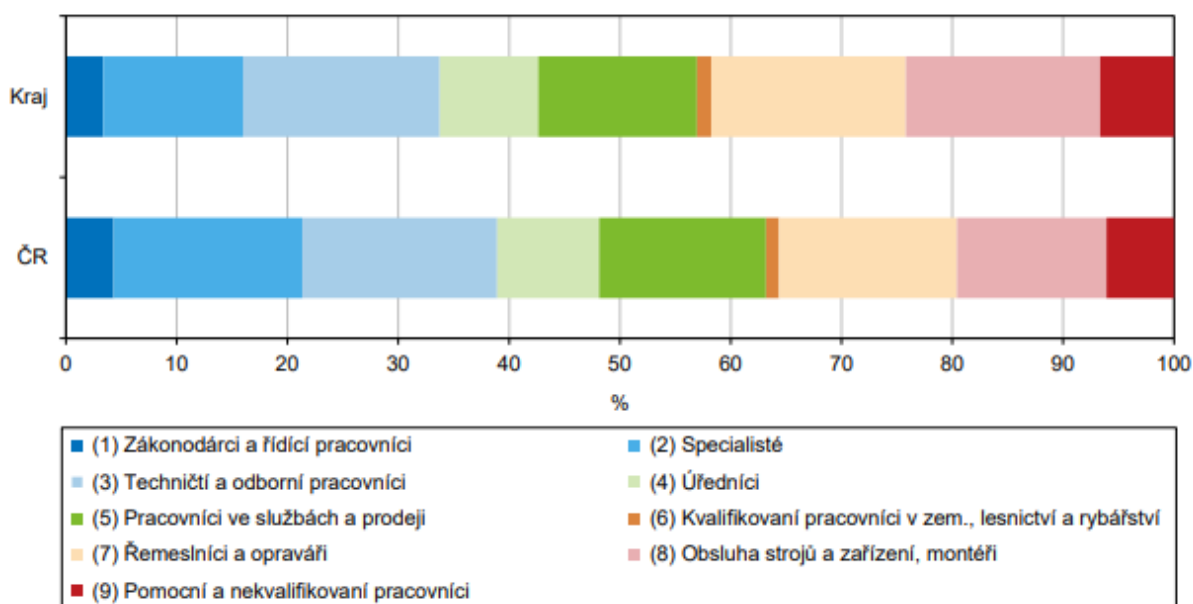

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Podíl podnikajících osob na celkovém počtu zaměstnaných osob dosáhl v roce 2020 hodnoty 11,2 %, což je o 2,6 % méně než v roce předchozím. V mezikrajském srovnání vykazuje Plzeňský kraj pátý nejnižší podíl podnikajících osob a zároveň sedmý nejvyšší podíl zaměstnanců na zaměstnaných osobách celkem. Při zvyšující se zaměstnanosti působí faktor stability, který vede podnikající osoby k současnému vykonávání zaměstnání a podnikání⁷.

Z hlediska zastoupení jednotlivých profesí dle klasifikace CZ-ISCO se v roce 2020 **zvýšily počty zaměstnaných v kategorii řemeslníků a opravářů** (o 12,8 %), úředníků (o 9,6 %) a technických a odborných pracovníků (o 3,2 %). Naopak **pokles se projevil u kvalifikovaných pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu** (o 20,3 %), specialistů (o 12,0 %) a obsluhy strojů a zařízení (o 6,4 %).

⁷ Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu Moderní společnost, Ministerstvo práce a sociálních věcí, listopad 2003

Obrázek 21 Zastoupení profesí na zaměstnaných lidech v Plzeňském kraji a ČR v roce 2020

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Míra zaměstnanosti v Plzeňském kraji v roce 2020 dosáhla 59,0 %, což je oproti roku 2015 zvýšení o 1 %. Při srovnání míry zaměstnanosti v ostatních krajích se řadí Plzeňský kraj na třetí místo. Míra zaměstnanosti mužů činila 67,2 %, u žen je hodnota o něco nižší, a to 51,0 %. **Míra ekonomické aktivity ve stejném roce činila 60,4 %, což ve srovnání s ostatními kraji řadí Plzeňský kraj na třetí místo** s nejvyšší ekonomickou aktivitou za Hlavním městem Prahou a Středočeským krajem.

Mezi **největší zaměstnavatele v Plzeňském kraji** patří dle Organizační statistiky v Plzeňském kraji k 31. 12. 2020 Fakultní nemocnice Plzeň, Západočeská univerzita v Plzni, MD ELEKTRONIK spol. s r. o., Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje, Plzeňský prazdroj, a. s. a International Automotive Components Group s. r. o. Každý z těchto subjektů zaměstnává více než 2 000 zaměstnanců.

Nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v Plzeňském kraji k 31. 5. 2022 hodnoty 2,6 %. V rámci České republiky tato hodnota řadí Plzeňský kraj na čtvrté místo. Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob je zaznamenán v okresech Domažlice a Rokycany (3,1 %) a nejnižší v okrese Plzeň-jih (1,8 %).

Tabulka 15 Přehled nezaměstnanosti dle okresů Plzeňského kraje k 31. 5. 2022

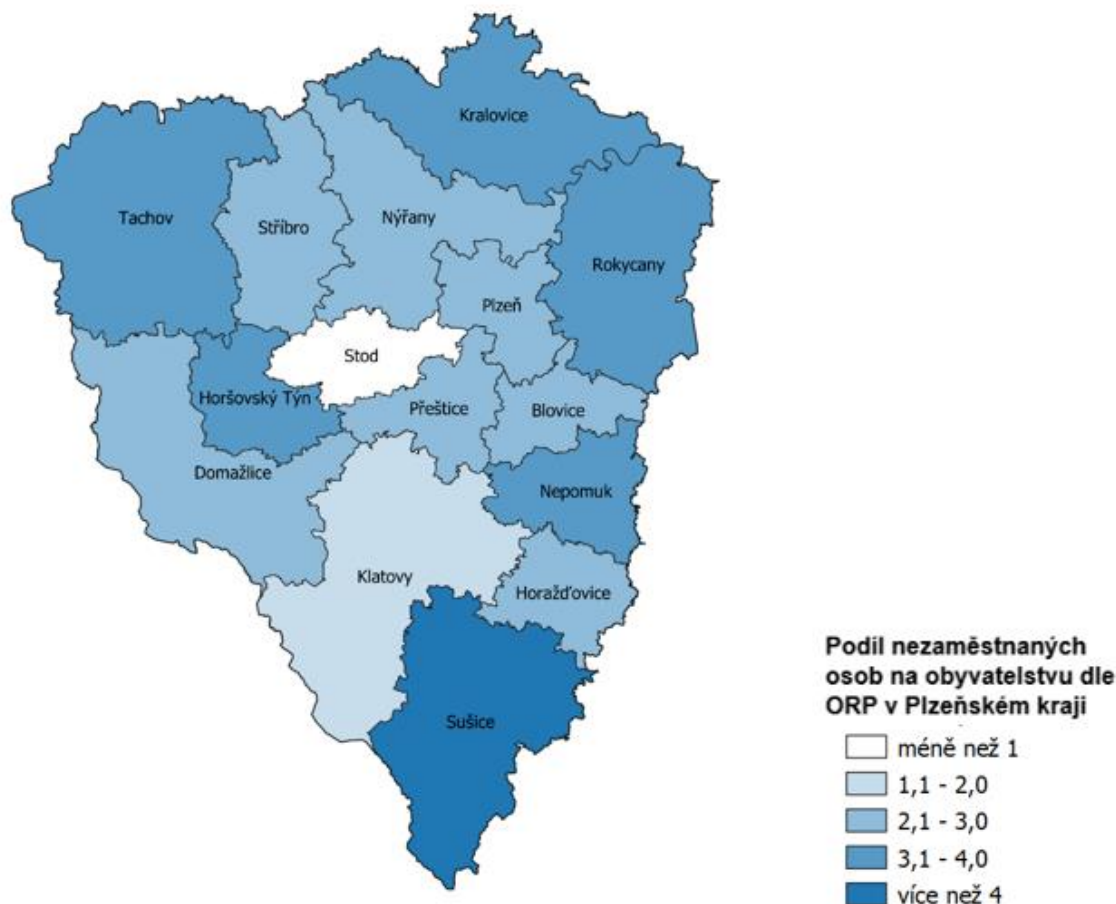
Okresy	Podíl nezaměstnaných osob (%)	Evidovaní uchazeči o zaměstnání	Volná pracovní místa
Domažlice	3,1	1 129	2 298
Rokycany	3,1	1 039	1 036
Tachov	3,0	1 136	4 942
Plzeň-město	2,6	3 522	9 161
Plzeň-sever	2,6	1 502	1 773
Klatovy	2,0	1 245	3 044
Plzeň-jih	1,8	907	2 381
Plzeňský kraj	2,6	10 480	24 635

Zdroj: Měsíční nezaměstnanost, Ministerstvo práce a sociálních věcí, data k 31. 5. 2022

Z hlediska délky nezaměstnanosti se **snížil počet uchazečů s délkou evidence na Úřadu práce ČR nad dva roky** (oproti roku 2013 o 81,6 %). Podíl dlouhodobě nezaměstnaných, tedy těch, kteří jsou

v evidenci déle než 12 měsíců, na počtu obyvatel ve věku 15-64 let, dosáhl hodnoty 0,7 %, což je při srovnání s ostatními kraji šestá nejnižší hodnota.

Obrázek 22 Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15-64 let v Plzeňském kraji dle ORP v roce 2020

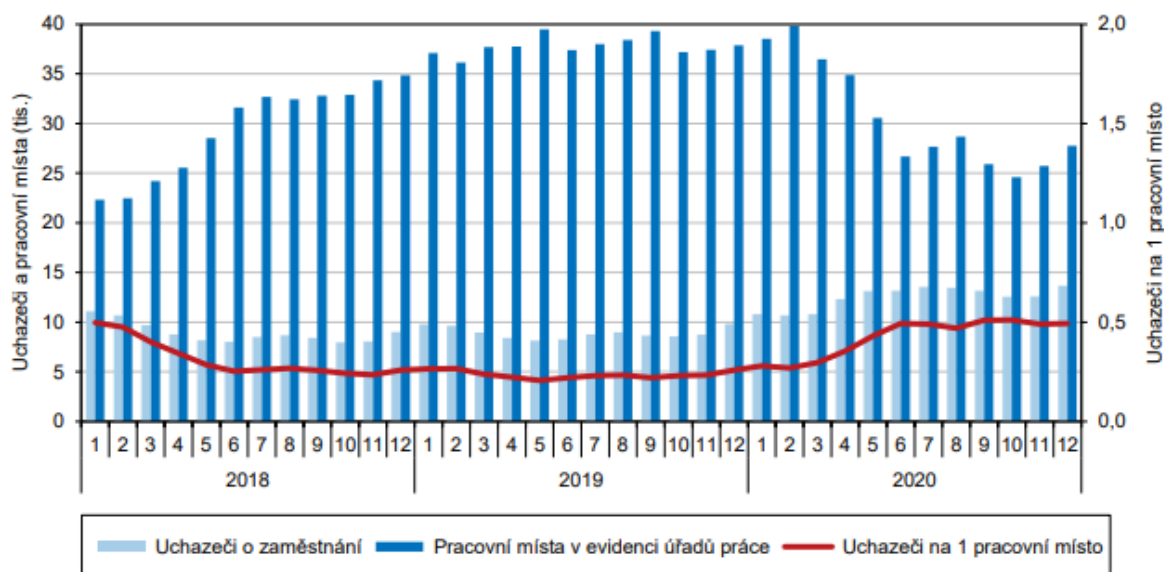
Zdroj: vlastní zpracování podle dat Českého statistického úřadu, data za rok 2021

Rozdílná nezaměstnanost mezi jednotlivými obcemi s rozšířenou působností je ovlivněna několika faktory, mezi které se řadí např. sídelní struktura, existující malé či střední podnikání nebo přítomnost průmyslových zón. Nejnižší nezaměstnanost v rámci kraje je vysledovaná v ORP Stod, Blovice, Přeštice, Klatovy a Plzeň (takto platí k 31. 12. 2021). Naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných osob je identifikován v ORP Sušice (nad 3 % poté v ORP Nepomuk, Rokycany, Tachov a Kralovice).

Důležitým aspektem na trhu práce je počet uchazečů o pracovní místa. Z obrázku níže je patrné, že počet uchazečů o pracovní místa se v roce 2020 oproti předchozímu roku mírně zvýšil. Snížením absolutního počtu uchazečů a zároveň snížením počtu pracovních míst došlo k nárůstu ukazatele uchazeči na jedno pracovní místo.

Obrázek 23 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Plzeňském kraji v letech 2018-2020

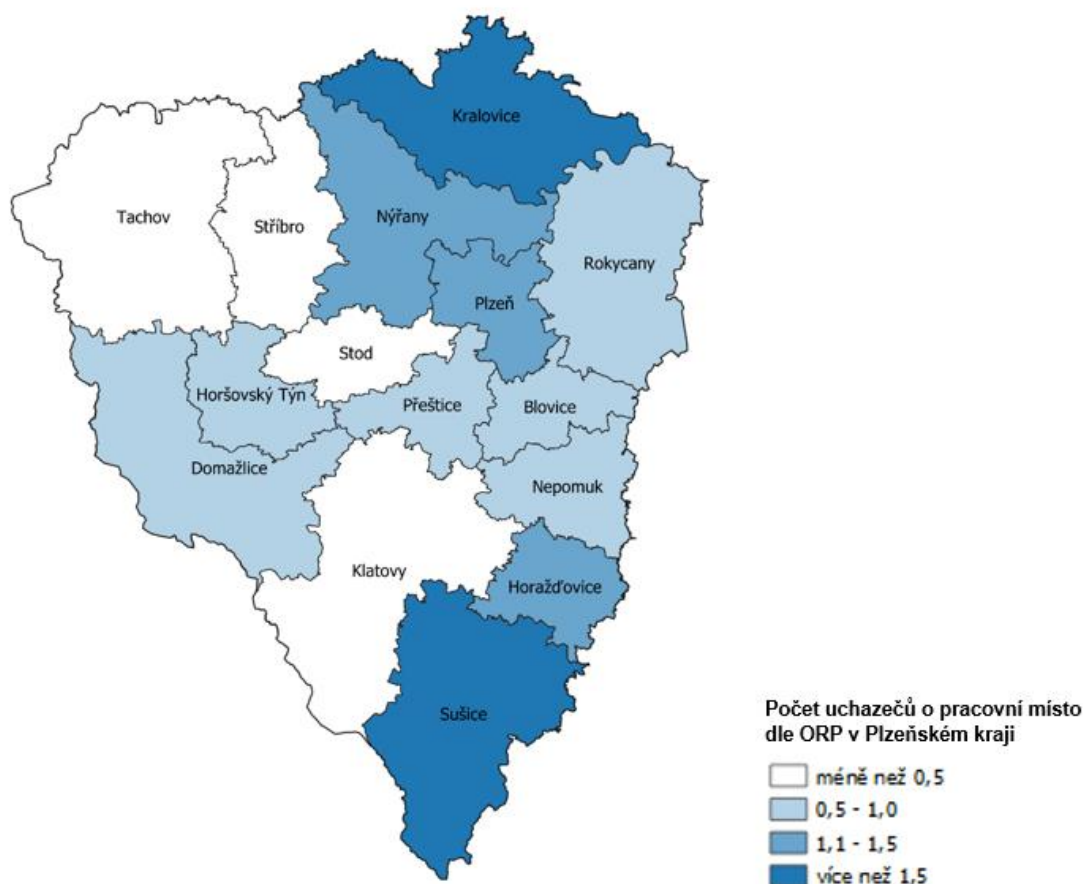
Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Trh práce

Z hlediska počtu uchazečů o pracovní místa je vhodné analyzovat nejen absolutní počty uchazečů a nabízených pracovních míst, ale také věkovou a vzdělanostní strukturu těchto uchazečů. Dle Základních tendencí demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje za rok 2020 se **mezi lety 2013-2020 nejvíce snížil počet uchazečů ve věkovém rozmezí 20-24 let (o 64,3 %), což značí, že se zlepšily podmínky absolventů pro nástup do pracovního života.** Dle vzdělanostní struktury uchazečů o pracovní místa byla mezi lety 2013 a 2020 zaznamenána největší změna u uchazečů se základním vzděláním (pokles o 51,9 %). Specifickou skupinu pak tvoří vysokoškolsky vzdělaní uchazeči, protože absolvované obory často neodpovídají potřebám trhu práce. Neumístění vysokoškolští absolventi jsou často absolventi humanitních oborů. Tyto studijní obory jsou těžko uplatnitelné v Plzeňském kraji s vysokým podílem průmyslu.

Na 1 pracovní místo v Plzeňském kraji připadalo v roce 2020 průměrně 0,5 uchazeče, což je za Hlavním městem Prahou druhá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. V roce 2013 tato hodnota v Plzeňském kraji činila 10 uchazečů na 1 pracovní místo. Počet uchazečů o pracovní místa dle jednotlivých ORP je znázorněn v obrázku níže.

Obrázek 24 Počet uchazečů o pracovní místo dle ORP v Plzeňském kraji v roce 2020

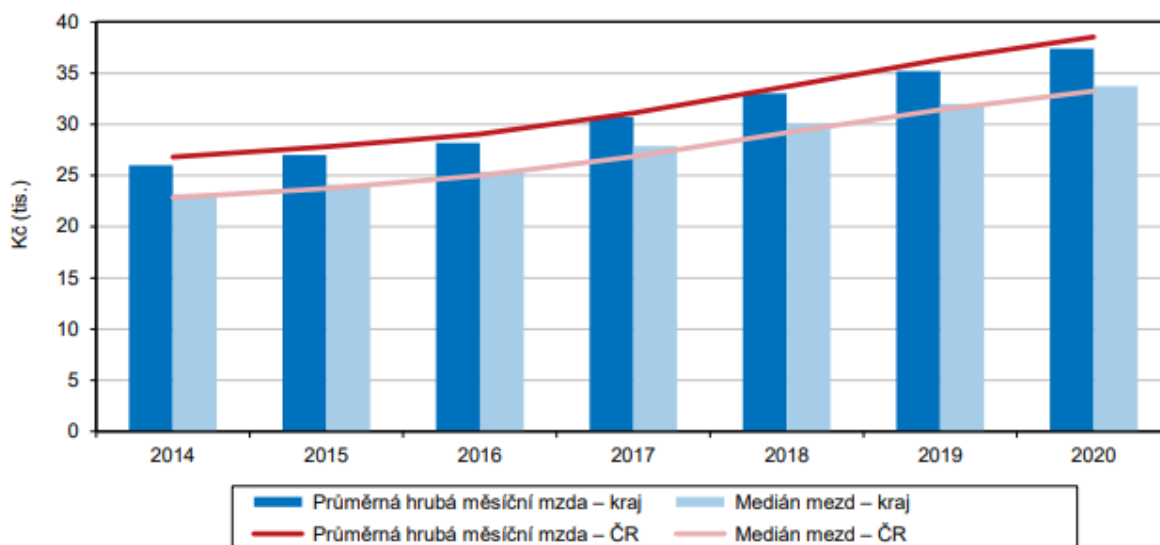

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Statistické ročenky Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance přepočtená na plnou pracovní dobu v roce 2020 činila v Plzeňském kraji 34 441 Kč, což bylo o 826 Kč (2,4 %) více než v předchozím roce. V mezikrajském srovnání to byla čtvrtá nejvyšší průměrná měsíční mzda. Nejvyšší průměrná měsíční mzda byla zaznamenána v Hlavním městě Praze (43 847 Kč) a naopak nejnižší v Karlovarském kraji (31 187 Kč), který s Plzeňským krajem sousedí a část zaměstnanců mezi těmito kraji pendluje. Dle klasifikace CZ-NACE byla nejvyšší průměrná mzda dosažena v odvětví informační a komunikační činnosti a nejnižší v odvětví těžba a dobývání. Ženy v Plzeňském kraji v porovnání s muži měly mzdu průměrně o 15,2 % nižší.

Medián mezd v roce 2020 dosáhl v Plzeňském kraji 33 735 Kč a meziročně se zvýšil o 5,5 %. Rozdíl je patrný mezi mediánem u mužů a žen. U mužů to bylo 35 621 Kč, kdežto u žen 31 569 Kč, což je rozdíl 4 052 Kč (12,8 %).

Obrázek 25 Průměrná hrubá měsíční mzda v Plzeňském kraji a ČR v letech 2014-2020

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Přehled silných a slabých stránek za oblast zaměstnanost, trh práce

Silné stránky

- Pozitivní změna ve vývoji vzdělanosti pracovní síly v Plzeňském kraji
- V porovnání s ostatními kraji třetí nejvyšší zaměstnanost a také třetí nejvyšší podíl ekonomicky aktivních osob
- Snížení počtu osob evidovaných na úřadech práce déle než 2 roky
- Čtvrtá nejvyšší průměrná mzda ve srovnání s ostatními kraji
- Rostoucí medián mezd
- Existence významných zaměstnavatelů s počtem zaměstnanců nad 2 000

Slabé stránky

- Rozdílná úroveň nezaměstnanosti v oblastech kolem větších měst soustřeďujících průmyslové zóny a oblastech tvořených především menšími obcemi s nižší hustotou zalidnění (ORP Sušice hustota zalidnění 31 obyvatel/km², ORP Kralovice 34 obyvatel/km²)
- Rozdílné hodnoty mezi průměrnou mzdou mužů a žen, rozdílné mediány mezd
- Nedostatek zaměstnanců ve vybraných profesích

6.4.5 Klíčové závěry a zjištění

Na základě zjištěného stávajícího stavu, vyplývajícího z provedených analýz a souvisejících koncepčních a strategických dokumentů, byly identifikovány konkrétní hrozby, příležitosti a obecně možnosti dalšího rozvoje, které by měly být řešeny ve strategické části PRPK 2022+. Těmito body se důkladně zabývala odborná Pracovní skupina pro prioritní osu „Hospodářsky prosperující a konkurenceschopný region“.

Příležitosti

- Podpora studijních oborů odpovídajících potřebám pracovního trhu (středoškolské, vysokoškolské)
- Podpora inovujících podniků, podpora spolupráce mezi podniky a subjekty výzkumu a vývoje
- Rozvoj výzkumných a vývojových prací ve spolupráci se zahraničními subjekty
- Přilákat do regionu více firem vytvářejících finální produkt nebo služby s vyšší přidanou hodnotou, které nabídnou pracovní místa kvalifikovaným lidem

- Lokalizovat v kraji firmy vytvářející vyšší přidanou hodnotu a přilákat investory
- Realizace marketingových aktivit za účelem zvýšení atraktivity kraje pro investory
- Zvážení možnosti výstavby či rozvoje veletržních prostor
- Rozvoj technického vzdělání ve vazbě na potřeby podniků
- Využití brownfieldů v rámci investičních pobídek a rozvoje podnikání
- Zaměřit se na přilákání a udržení zahraničních studentů a odborníků na území regionu
- Využití kompetencí a vzdělání osob příchozích na základě migrace v rámci pracovního trhu
- Vyhovující infrastruktura pro podnikání (zemědělství, podnikání na venkově)
- Podpora trvale udržitelného rozvoje v podnikatelském sektoru
- Využití demografického přírůstku na zaměstnanost a trh práce způsobený migrační vlnou
- Podpora firem pro tvorbu kvalifikovaných pracovních míst
- Digitalizace a automatizace výrobních procesů eliminující nekvalifikované pracovní pozice
- Zajištění vnímání Plzeňského kraje jako nejlepšího regionu pro život a zaměstnání

Hrozby

- Nízká úroveň nezaměstnanosti příliš nepodporuje vznik nových podnikatelských subjektů včetně startupů
- Nedostatek energetických zdrojů pro rozvoj regionu
- Růst inflace
- Nedostatek kvalifikované pracovní síly
- Odliv zaměstnanců v žádaných profesích mimo region
- Konkurence zahraničních vzdělávacích systémů
- Odliv studentů středních a vysokých škol před ukončením vzdělání z důvodu finančních nabídek na trhu práce
- Sílicí konkurence blízkých center investic do výzkumu, vývoje a inovací (Praha, Mnichov, Berlín, Vídeň)
- Nízký zájem ze strany zahraničních odborníků o zapojení se do výzkumných týmů v regionu

6.5 Rozvoj lidského potenciálu

V rámci této kapitoly je cílem identifikovat a popsat klíčové skutečnosti, které ovlivňují rozvoj lidského potenciálu obyvatel v Plzeňském kraji, tj. vzdělávání a sportovní aktivitu. Pro vyšší přehlednost je kapitola členěna na dílčí podkapitoly:

- Vzdělávání;
- Sport;
- Volný čas dětí a mládeže;
- Klíčové závěry a zjištění.

Na konci každé z podkapitol jsou shrnuty identifikované silné a slabé stránky. V rámci poslední podkapitoly – Klíčové závěry a zjištění jsou uvedeny důležité příležitosti, možnosti rozvoje a hrozby, na které je cílem reagovat v rámci strategické části tohoto dokumentu.

Tato kapitola je zpracována zejména na základě následujících strategických dokumentů:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje 2020-2024
- Vize vzdělávání v Plzeňském kraji v roce 2035
- Krajský akční plán vzdělávání v Plzeňském kraji
- Plán rozvoje sportu v Plzeňském kraji (2018)

6.5.1 Vzdělávání

Problematice vzdělávání se věnuje **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje 2020-2024**. Plzeňský kraj disponuje dokumentem **Vize vzdělávání v Plzeňském kraji v roce 2035**, jehož hlavním cílem je zlepšení úrovně vzdělanosti v kraji. Do jeho tvorby bylo zapojeno téměř 40 aktérů ze vzdělávání, jako jsou např. zástupci zřizovatelů škol, zástupci jednotlivých typů škol, zástupci hospodářských komor, zástupci klíčových zaměstnavatelů apod. V rámci Vize jsou definovány strategické cíle:

- Zpřístupnit všem široké možnosti vzdělávacích aktivit;
- Zvyšovat vzdělanost pedagogů a ředitelů;
- Zaměřit vzdělávání na rozvoj osobnosti, kariéry a občanství;
- Zajišťovat efektivní komunikaci, důvěru a bezpečné klima všech aktérů ve vzdělávání.

Plzeňský kraj také zpracovává **Krajský akční plán vzdělávání v Plzeňském kraji** (dále také jako KAP), jehož cílem je plánování strategických kroků vedoucích ke zvýšení kvality vzdělávací soustavy kraje i jednotlivých škol a v souladu s potřebami trhu práce.

Ke zkvalitnění vzdělávání dětí na školách přispívají **Místní akční plány rozvoje vzdělávání** (dále také jako MAP), které jsou financovány v rámci dvouletých projektů z Operačního programu Vývoj, výzkum a vzdělávání. Každý MAP obsahuje rozvojové priority a s ohledem na konkrétní potřeby jednotlivých území ve spolupráci se školami, zřizovateli a dalšími subjekty působícími ve formálním i neformálním vzdělávání nabízí možnost financování vybraných projektů.

Vzdělávání v Plzeňském kraji probíhá na všech úrovních škol. V kraji je 281 mateřských škol, 225 základních škol, 54 středních škol včetně 1 konzervatoře, 5 vyšších odborných škol a 1 vysoká škola.

Předškolní vzdělání

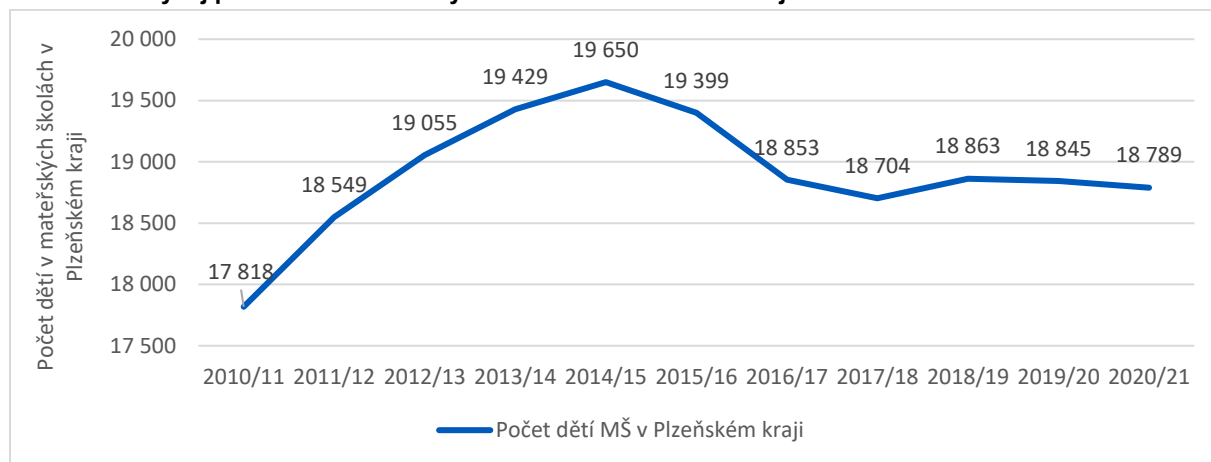
Předškolní vzdělávání, které je tvořeno mateřskými školami, probíhalo ve školním roce 2021/22 celkem ve **281 mateřských školách**. Dle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Plzeňského kraje jsou **mateřské školy rovnoměrně rozmístěny po celém území kraje**, především díky zřizovateli mateřské školy, kterým je nejčastěji obec. V Plzni a okolí je však v posledních letech problém s kapacitami mateřských škol.

I přes to, že v posledních letech má počet dětí navštěvujících mateřské školy spíše stagnující tendenci, **počet otevřených tříd pro předškoláky se v průběhu let zvyšuje**. Dle údajů z publikace Českého

statistického úřadu Školy a školská zařízení za školní rok 2020/21 ve školním roce 2020/2021 navštěvovalo mateřskou školu 18 789 dětí, z toho dívky tvořily 48,0 % a chlapci 52,0 %.

Obrázek 26 Vývoj počtu dětí v mateřských školách v Plzeňském kraji v letech 2010-2021

Zdroj: Školy a školská zařízení – školní rok 2020/2021, Český statistický úřad, vydáno 31. 8. 2021

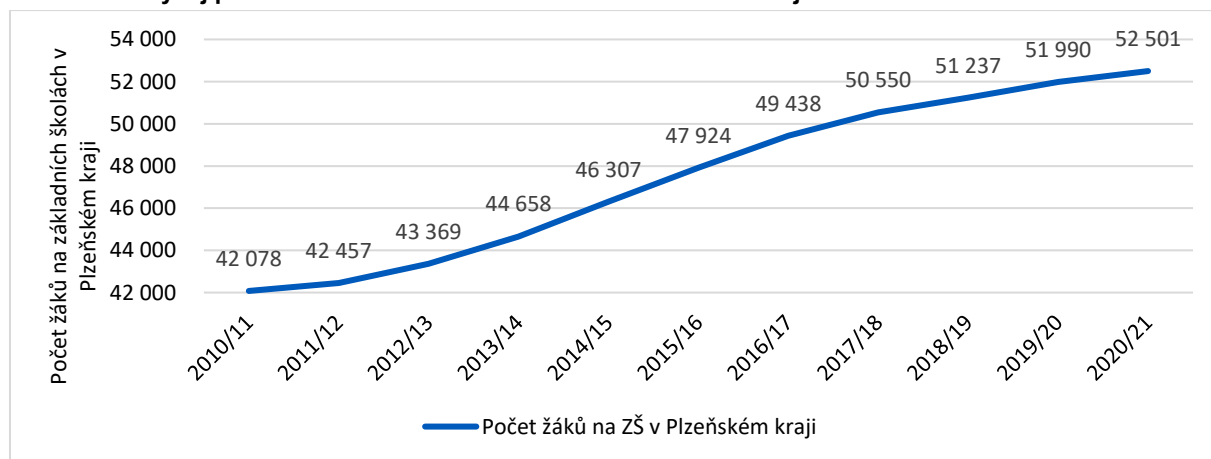
Děti s odlišným mateřským jazykem ve školním roce 2020/21 tvořily v Plzeňském kraji asi 4,3 % z celkového počtu dětí v mateřských školách, což představuje třetí nejvyšší zastoupení mezi kraji ČR (po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji). Nejvíce dětí má státní občanství států Evropské unie. Průměrný podíl dětí s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách v České republice je 3,3 %. Děti se zdravotním postižením tvoří v Plzeňském kraji necelá 3 % (ve školním roce 2020/21 konkrétně 2,8 %), nejčastějším postižením mezi dětmi jsou vady řeči.

Většina mateřských škol v kraji je zřizována obcemi (91,8 %). Zbývající mateřské školy jsou zřizovány krajem, soukromými institucemi a církví. V kraji se nachází několik mateřských škol pracujících dle zásad Montessori pedagogiky.

Základní vzdělání

Ve školním roce 2020/21 si žáci mohli svou povinnou školní docházku v Plzeňském kraji plnit na 225 základních školách. Dle údajů Statistické ročenky školství – výkonové ukazatele školního roku 2020/2021 si v zahraničí nebo na zahraniční škole v České republice plnilo svou povinnou školní docházku 225 žáků (0,43 % z celkového počtu 52 501 žáků základních škol) a 105 žáků (0,20 %) využívalo individuální formu vzdělávání. Na základních školách byl zaznamenán **přiliv populačně silnějších ročníků**. Počet žáků na základních školách od roku 2016/17 neustále rostl a ve školním roce 2020/21 dosáhl nejvyššího počtu za posledních pět let. Ve školním roce 2020/21 navštěvovalo základní školu v Plzeňském kraji 52 501 dětí, z toho dívky tvořily necelých 48,9 % a chlapci 51,1 %.

Obrázek 27 Vývoj počtu žáků na základních školách v Plzeňském kraji v letech 2010-2021

Zdroj: Školy a školská zařízení – školní rok 2020/2021, Český statistický úřad, vydáno 31. 8. 2021

Žáci s odlišným mateřským jazykem představují 4,4 % (2 325) žáků za základních školách, přičemž průměr ČR je 2,9 %. Vyšší podíl těchto žáků je opět pouze v Hl. m. Praze (9,2 %) a Karlovarském kraji (4,6 %). Z celkového počtu žáků na základních školách je 6 179 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, což představuje 12 % z celkového počtu žáků ve školním roce 2020/21. Tito žáci navštěvují jak běžné základní školy (4 780 žáků) tak základní školy určené pouze pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (1 399 žáků).

Většina základních škol je zřizována obcemi nebo krajem, řádově jednotky základních škol zřizují církve nebo soukromé subjekty. Žáci v Plzeňském kraji navštěvují spíše základní školy, **na víceletých gymnáziích studovalo** ve školním roce 2020/21 **asi 3,8 % žáků** (hodnota za Českou republiku je 4,2 %).

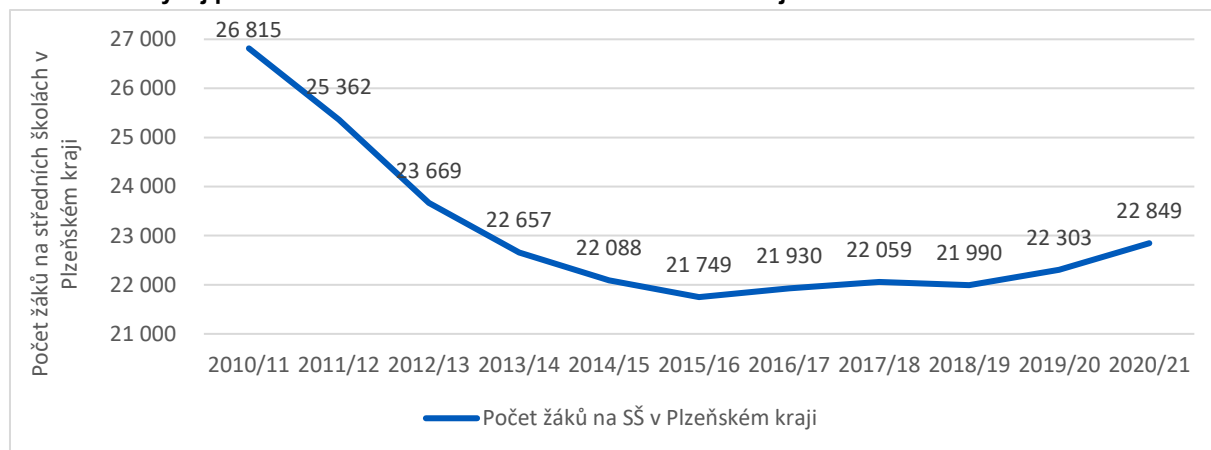
Tabulka 16 Počet žáků na víceletých gymnáziích ve školním roce 2020/21

	Žáci v základním vzdělávání celkem	Žáci na víceletých gymnáziích	Podíl žáků na víceletých gymnáziích
Česká republika	1 004 469	41 798	4,2 %
Hlavní město Praha	120 112	8 954	7,5 %
Středočeský kraj	141 042	4 332	3,6 %
Jihočeský kraj	60 645	2 499	1,8 %
Plzeňský kraj	54 794	2 293	3,8 %
Karlovarský kraj	26 416	1 265	2,3 %
Ústecký kraj	78 351	2 461	9,3 %
Liberecký kraj	43 080	1 308	1,7 %
Královéhradecký kraj	51 877	2 027	4,7 %
Pardubický kraj	49 295	1 841	3,6 %
Kraj Vysočina	47 299	1 880	3,8 %
Jihomoravský kraj	111 763	4 774	4,3 %
Olomoucký kraj	58 610	2 662	2,4 %
Zlínský kraj	52 422	1 609	2,8 %
Moravskoslezský kraj	108 763	3 893	3,6 %

Zdroj: Školy a školská zařízení za školní rok 2020/2021, Český statistický úřad, vydáno 2021

Středoškolské vzdělání

Celkový počet středních škol se v Plzeňském kraji od školního roku 2016/17 nezměnil. Celkem je v kraji 54 středních škol, jejichž zřizovatelem je kraj (43), církve (3) či soukromá osoba (8). Ve školním roce 2020/21 bylo registrováno v Plzeňském kraji celkem 22 849 žáků na středních školách.

Obrázek 28 Vývoj počtu žáků na středních školách v Plzeňském kraji v letech 2010-2021

Zdroj: Školy a školská zařízení – školní rok 2020/2021, Český statistický úřad, vydáno 31. 8. 2021

V Plzeňském kraji se daří dlouhodobě udržet podobný podíl nastupujících žáků do 1. ročníku podle stupně vzdělání, kdy ve školním roce 2022/23 to bylo 9 % žáků gymnázií, 56 % žáků u oborů s maturitní zkouškou a 30 % žáků 3letých oborů. Co se týče demografického vývoje, tak se v posledních letech zastavil pokles žáků na středních školách. Plně se již pozitivně projevuje přechod silných ročníků ze základních škol.

Žáci s odlišným mateřským jazykem představují 2,8 % ze celkového počtu žáků navštěvujících střední školy ve školním roce 2020/21, průměr za ČR je 2,3 %. Střední školy navštěvují 4,0 % žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, přičemž průměr za celou ČR je vyšší (5,8 %).

Plzeňský kraj dlouhodobě **podporuje technické a odborné vzdělávání** na všech úrovních škol prostřednictvím různých projektů, soutěží a dalších aktivit, a také pomocí spolupráce s firmami.

Studium na vyšších odborných školách je studentům v Plzeňském kraji umožněno na 5 školách, celkem tuto formu studia ve školním roce 2020/21 studovalo 1 423 studentů.

Vysokoškolské vzdělání

V Plzeňském kraji má sídlo **Západočeská univerzita**. Školu navštěvuje celkem asi 11 tisíc studentů, kteří mohou získat vzdělání na 9 fakultách, které společně nabízí 275 studijních programů v oblasti techniky, humanitních věd, umělecko-vědních oborů, ekonomie i zdravotnictví. Ze zástupců vysokoškolského vzdělání, které v kraji ovšem nemají sídlo, se zde nachází také **Lékařská fakulta v Plzni Karlovy univerzity, která během několika posledních let výrazně obnovuje a buduje vybavení školy. Momentálně na fakultě studuje více jak 2 000 studentů**, z toho asi 500 zahraničních studentů. Jedním z ústavů Lékařské fakulty v Plzni je i **Biomedicínské centrum zaměřené na výzkum a vývoj v oblasti nahrazování a regenerace orgánů**. Posledním zástupcem vysokoškolského vzdělání na území Plzeňského kraje je Metropolitní univerzita Praha, která v Univerzitním středisku Plzeň nabízí studium bakalářských a magisterských programů evropských studií, veřejné správy a mezinárodních vztahů.

Celoživotní vzdělání

V Plzeňském kraji se nabízí možnost vzdělávání i těm, kteří již nejsou ve studentských letech. Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky nabízí další vzdělávání pedagogických pracovníků, celoživotní vzdělávání včetně kariérového poradenství a jazykové vzdělávání. **Další vzdělávání pro pedagogické pracovníky** je možné i na dalších institucích v kraji, jedná se například o Národní institut pro další vzdělávání Plzeň, Centrum vzdělávání pedagogů Klatovy, či Střední odborné učiliště elektrotechnické v Plzni. Dále se v kraji nachází několik jazykových škol nabízejících kurzy pro veřejnost a firmy.

Západočeská univerzita v Plzni nabízí studijní programy a přednášky v rámci Univerzity třetího věku určené především pro seniory a osoby v invalidním důchodu. Tyto přednášky se konají v 15 západočeských městech (Horažďovice, Tachov, Rokycany a mnoho dalších).

Přehled silných a slabých stránek v oblasti vzdělávání

Silné stránky

- Stanovená vize vzdělávání v roce 2035 v Plzeňském kraji
- Silné populační ročníky na ZŠ
- Připravenost vzdělávacích zařízení na děti a žáky s odlišným mateřským jazykem a speciálními vzdělávacími potřebami
- Vybavenost odborných učeben
- Dlouhodobá podpora technického vzdělávání ze strany Plzeňského kraje
- Spolupráce aktérů působících ve vzdělávání (např. KAP, MAP, Smart Akcelerator)
- Široká nabídka neformálního vzdělávání
- Specializovaná výzkumná pracoviště ve vysokoškolském sektoru
- Nabídka dalšího a celoživotního vzdělávání pro pedagogické pracovníky

Slabé stránky

- Nedostatečná kapacita MŠ v některých okresech (např. Plzeň a okolí, Tachovsko)
- Nezáměr o určité obory SŠ
- Nerozvinutá systematická podpora nadání
- Limit počtu VŠ studentů na Západočeské univerzitě (zejména pedagogická fakulta)
- Nízký zájem občanů o celoživotní vzdělávání z důvodu chybějící propagace tématu
- Nedostatečná finanční a koncepční podpora dětských domovů ze strany státu

6.5.2 Sport

Rozvoji a podpoře sportu se v Plzeňském kraji věnuje **Plán rozvoje sportu** schválený v roce 2018. Tento střednědobý strategický dokument koncipovaný na 6 let stanovuje základní směřování Plzeňského kraje v oblasti podpory a rozvoje sportu. Tvorba plánu rozvoje sportu vychází z požadavku zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, který mimo tvorbu tohoto plánu definuje úkoly kraje ve své působnosti v oblasti sportu, zejména:

- Zabezpečení rozvoje sportu pro všechny a přípravu sportovních talentů, včetně zdravotně postižených občanů;
- Zajištění výstavby, rekonstrukce, udržování a provozování svých sportovních zařízení;
- Zabezpečení finanční podpory sportu ze svého rozpočtu.

V Plánu rozvoje sportu v Plzeňském kraji je definována vize v oblasti sportu, a to: *Obyvatelé Plzeňského kraje preferují zdravý a aktivní způsob života a mají dostatek příležitostí pro volnočasový pohyb a sport.*

Tato vize je pak dále rozvinuta do podoby strategického cíle, který udává směřování Plzeňského kraje *zvýšením pohybové aktivity všech obyvatel ve volném času, více sportovat i dosahovat sportovních úspěchů.* Pro realizaci tohoto strategického cíle a tím dosažení vize je definováno 6 priorit sportovní politiky Plzeňského kraje.

- Priorita č. 1 - Děti, mládež, školní sport – vytvořit a udržet kladný vztah k pohybu a sportu, zvyšovat fyzickou zdatnost;
- Priorita č. 2 - Výchova sportovních talentů – chceme dokázat víc a uplatnit se ve sportu;
- Priorita č. 3 - Organizovaný sport – sportujeme společně;
- Priorita č. 4 - Sportovní infrastruktura – dostupné vybavení pro pohyb a sport;
- Priorita č. 5 - Sport osob se speciálními potřebami – nejsme jiní a máme stejné sportovní cíle;
- Priorita č. 6 - Zdravý životní styl, pohyb, sport, sportovní akce – pohyb nás těší a jsme fit!

Finanční zajištění podpory sportu v Plzeňském kraji je zajištěno institucionální podporou – přímá **finanční podpora z rozpočtu Plzeňského kraje** a neinstitutonální podporou – **finančními prostředky z dotačních programů Plzeňského kraje**. Vzhledem k širokému portfoliu sportovního zařízení spravovaného Plzeňským krajem jsou vysoké nároky na financování a udržování kvality tohoto zařízení.

Rozvoj sportu v Plzeňském kraji podporuje i přítomnost **Sportovního gymnázia v Plzni** zřizovaného Plzeňským krajem, nabízející kvalitní sportovní přípravu pro své žáky, ale také které svou **moderní infrastrukturou vyhovuje pořádání sportovních událostí** (regionálních, národních i nadnárodních včetně ubytování účastníků těchto událostí). Mimo to funguje dlouhodobá podpora sportovních akademií formou podpisu memorand mezi zástupci města Plzeň, Plzeňským krajem a sportovními svazy a kluby. V současné době jsou memoranda s osmi subjekty, která zastřešují sporty hokej, fotbal, tenis, triatlon, atletiku, dívčí a klučičí házenou a golf.

Sportovní infrastruktura

V databázi Národní sportovní agentury je k 21. 6. 2022 zapsáno 426 sportovišť na území Plzeňského kraje, která jsou zapsána ověřenou organizací. Mezi nejhojněji vyskytujícími se sportovišti jsou fotbalová hřiště (95), tenisové kurty (28), volejbalové kurty (23), víceúčelové sportovní areály (18) a zimní stadiony (4). Další sportoviště se nacházejí při školách a sportovních subjektech. Školní sportoviště se potýkají s nedostatkem financí na jejich potřebnou rekonstrukci.

V kraji se nabízí široké sportovní vyžití i mimo kolektivní či organizované sporty. Milovníci **zimních sportů si i mimo několika lyžařských středisek**, která kromě upravených sjezdovek nabízí vyžití i pro běžecské lyžování, sáňkování či bobování, najdou vyžití například při ledním bruslení či horských túrách. Tyto oblasti se nacházejí především v jižní části kraje, v oblasti pohoří Šumavy. Pro ty, kteří preferují spíše **letní sporty, se nabízí mnoho multifunkčních hřišť**, hřišť pro plážový volejbal, vodní radovánky jako například vodní lyžování na některé z vodních ploch v kraji či stále oblíbenější lanové dráhy.

Sportovní organizace

Více než 500 sportovních a tělovýchovných spolků z Plzeňského kraje bylo podpořeno v rámci veřejného rozpočtu na sportovní a tělovýchovné aktivity. Plzeňský kraj systematicky podporuje tělovýchovu a sport finančními prostředky ze svého rozpočtu, spolky mají možnost žádat o podporu na svoji sportovní a tělovýchovnou činnost v každoročně vyhlášených dotačních programech či v rámci individuálních žádostí. S vybranými spolky uzavřel kraj memoranda o spolupráci, která zajišťují systematickou podporu výchovy mladých sportovních talentů.

Přehled silných a slabých stránek za oblast sport

Silné stránky

- Podpora tělovýchovy a sportu ve školách
- Nabídka tělovýchovného a sportovního vyžití i mimo organizované sporty
- Systematická a dlouhodobá podpora talentovaných sportovců
- Bohatá sportovní infrastruktura v rámci regionu
- Dlouhodobá stabilní a předvídatelná podpora sportovních klubů prostřednictvím dotačních programů ze strany kraje
- Existence a systémová podpora sportovních akademií ve vybraných sportech
- Osvětové akce pro veřejnost ke sportu a zdravému životnímu stylu
- Unikátní sportovní gymnázium a přiléhající moderní infrastruktura
- Podpora sportu pro všechny obyvatele regionu

Slabé stránky

- Nedostatek finančních prostředků na rekonstrukci školních sportovišť
- Nedostatečná kapacita v některých typech sportovišť
- Nedostatečná systematická a pravidelná podpora dalšího vzdělávání trenérů v některých sportech

6.5.3 Volný čas dětí a mládeže

Na území Plzeňského kraje byl v roce 2021 zřízen **program pro podporu volnočasových aktivit dětí a mládeže**, jehož cílem bylo vytvářet a rozšiřovat stávající nabídku volnočasových aktivit určených pro organizované i neorganizované aktivity dětí a mládeže. V současné době je na území Plzeňského kraje zřízeno celkem **22 středisek volného času**, jejichž cílem je vytvářet **podmínky pro aktivní a smysluplné trávení volného času dětí a mládeže pod vedením kvalifikovaných pracovníků**. Střediska volného času se nachází v Blovicích, Domažlicích, Horažďovicích, Horní Bříže, Klatovech, Kralovicích, Nýrsku, Nýřanech, Plané, Plasích, Plzni, Přešticích, Rokycanech, Stodu, Stříbře, Sušici, Tachově, Třemošné, Velharticích a Žihli. Některé samosprávy nejsou však se středisky příliš propojeny. Smyslem středisek jsou různorodé zájmové činnosti, které jsou realizovány formou pravidelné činnosti, příležitostné činnosti a spontánních aktivit. Střediska volného času nabízejí taktéž výukové programy pro školy, především v oblasti primární prevence rizikového chování a environmentální výchovy.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti volný čas dětí a mládeže

Silné stránky

- Program na podporu volnočasových aktivit dětí a mládeže
- Aktivity středisek volného času umožňujícího zapojení dětí a mládeže
- Odborná erudice pracovníků neformálního vzdělávání

Slabé stránky

- Dojezdová vzdálenost do středisek volného času z venkovských oblastí
- Nevyváženost nabídky volnočasových aktivit v Plzni a okrajových částech regionu
- Nízká úroveň propojení středisek s některými místními samosprávami

6.5.4 Klíčové závěry a zjištění

Na základě zjištěného stávajícího stavu, vyplývajícího z provedených analýz a souvisejících koncepčních a strategických dokumentů, byly identifikovány konkrétní hrozby, příležitosti a obecně možnosti dalšího rozvoje, které by měly být řešeny ve strategické části PRPK 2022+. Těmito body se důkladně zabývala odborná Pracovní skupina pro prioritní osy "Rozvoj lidského potenciálu" a „Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času“.

Příležitosti

- Posílení systému a propagace celoživotního vzdělávání
- Naplnění kapacity SŠ technického zaměření
- Větší intenzita zapojení muzejních institucí do vzdělávacího systému
- Propojení kultury a vzdělávání
- Propojení neformálního a formálního vzdělávání
- Modernizace učeben pomocí digitálních technologií
- Systematická péče o talentované žáky a studenty (spolupráce s firmami)
- Revize RVP
- Popularizace tělovýchovy a sportu na všech úrovních škol dle Plánu rozvoje sportu Plzeňského kraje
- Systematická příprava nadaných sportovců na školách s rozšířenou sportovní přípravou a akademiích
- Rozvoj kapacity sportovišť v rámci regionu

Hrozby

- Velké požadavky na vzdělávací systém z pohledu integrace dětí cizinců
- Nedostatečná kapacita škol pro přijetí dětí z Ukrajiny
- Věková struktura pedagogických pracovníků
- Odchod talentovaných aktivních studentů z regionu
- Zhoršující se stav budov škol a školských zařízení
- Náročná údržba digitálních technologií na školách (včetně personálních kapacit)

- Rychlé tempo zastarávání technologií a vybavení na školách
- Klesající zájem o sport
- Úbytek finančních prostředků v oblasti školství a sportu
- Vysoké náklady na údržbu sportovní infrastruktury
- Neochota dětí a mládeže sdružovat se a potkávat, preference trávení času na internetu

6.6 Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času

V rámci této kapitoly je cílem identifikovat a popsat klíčové skutečnosti, které ovlivňují návštěvnost Plzeňského kraje turisty a trávení volného času jak obyvateli Plzeňského kraje, tak jeho návštěvníky. Pro vyšší přehlednost je kapitola členěna na dílčí podkapitoly:

- Cestovní ruch;
- Kultura, památková péče;
- Klíčové závěry a zjištění.

Na konci každé z podkapitol jsou shrnuty identifikované silné a slabé stránky. V rámci poslední podkapitoly – Klíčové závěry a zjištění jsou uvedeny důležité příležitosti, možnosti rozvoje a hrozby, na které je cílem reagovat v rámci strategické části tohoto dokumentu.

Tato kapitola je zpracována zejména na základě následujících strategických dokumentů:

- Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje pro období 2021-2027
- Koncepce podpory státní památkové péče na období 2013-2020 pro Plzeňský kraj

6.6.1 Cestovní ruch

Problematikou se podrobně zabývá **Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje pro období 2021-2027**. V koncepci jsou vedle detailního srovnání cestovního ruchu Plzeňského kraje s kraji jemu podobnými, mimo jiné zahrnuty informace o možnostech trávení volného času, turistických cílech či zážitkovém turismu.

V Plzeňském kraji **funguje mnoho turistických informačních center**, které poskytují veřejnosti a svým návštěvníkům informace související zejména s cestovním ruchem vztahující se k místu působnosti centra s přesahem na jeho okolí i celý region.

Návštěvníci Plzeňského kraje

Poloha Plzeňského kraje je významná pro rozvoj cestovního ruchu zejména díky bohatému přírodnímu i kulturnímu dědictví. V roce 2021 navštívilo Plzeňský kraj celkem 555 941 hostů⁸, což značí **mírný meziroční nárůst návštěvnosti**, ačkoliv podmínky k cestování nebyly stále příznivé vzhledem k přetrvávající pandemii COVID-19. **Pokles (o 5,4 %) byl zaznamenán pouze v případě zahraničních návštěvníků**. Ve srovnání s počty návštěvníků před pandemií COVID-19 ovšem došlo k výraznému poklesu návštěvnosti. Plzeňský kraj se na celkové návštěvnosti České republiky podílel pouze 4,9 %.

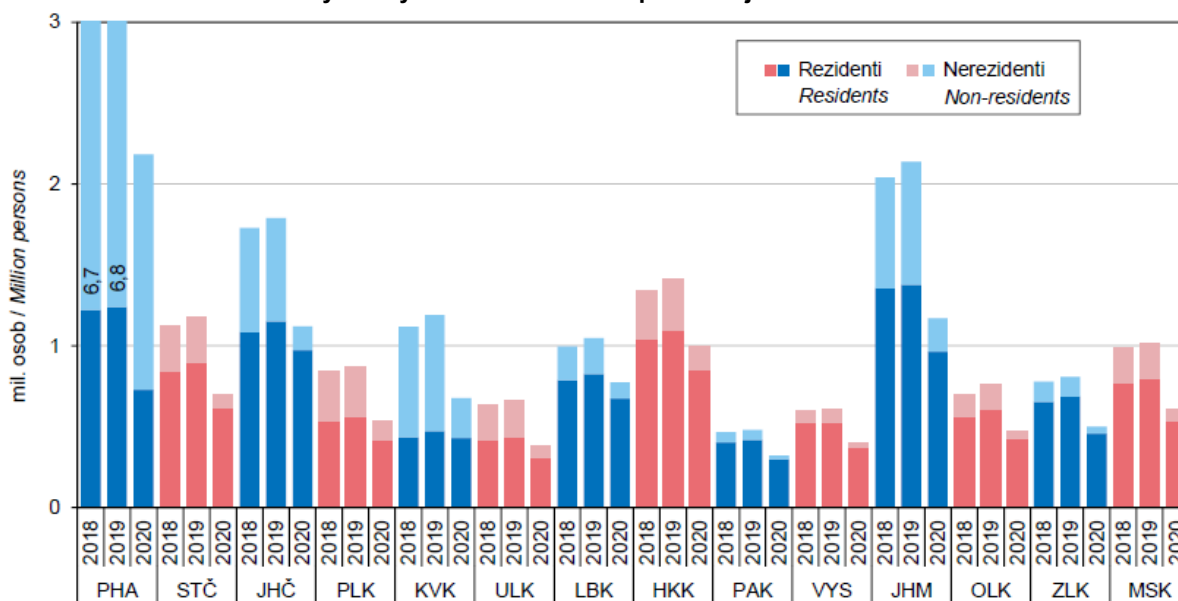
Tabulka 17 Počet hostů a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v Plzeňském kraji mezi roky 2017 a 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Hosté celkem	751 555	839 900	871 893	533 620	554 582
rezidenti	494 076	533 704	557 617	415 177	443 417
nerezidenti	257 479	306 196	314 276	118 443	111 165
Přenocování celkem	1 850 257	2 035 115	2 131 824	1 498 856	1 534 671
rezidenti	1 328 772	1 422 967	1 491 795	1 217 606	1 261 845
nerezidenti	521 485	612 148	640 029	281 250	272 826
Průměrný počet přenocování (nocí)	2,5	2,4	2,4	2,8	2,8
rezidenti	2,7	2,7	2,7	2,9	2,8
nerezidenti	2,0	2,0	2,0	2,4	2,5

⁸ Hostem se dle definice Českého statistického úřadu rozumí každá osoba (včetně dětí), která použila služeb ubytovacího zařízení k přechodnému ubytování (započítány nejsou osoby využívající ubytování za účelem zaměstnání či řádného studia).

Zdroj: Veřejná databáze Českého statistického úřadu, 2021

Obrázek 29 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních podle krajů v letech 2018-2020

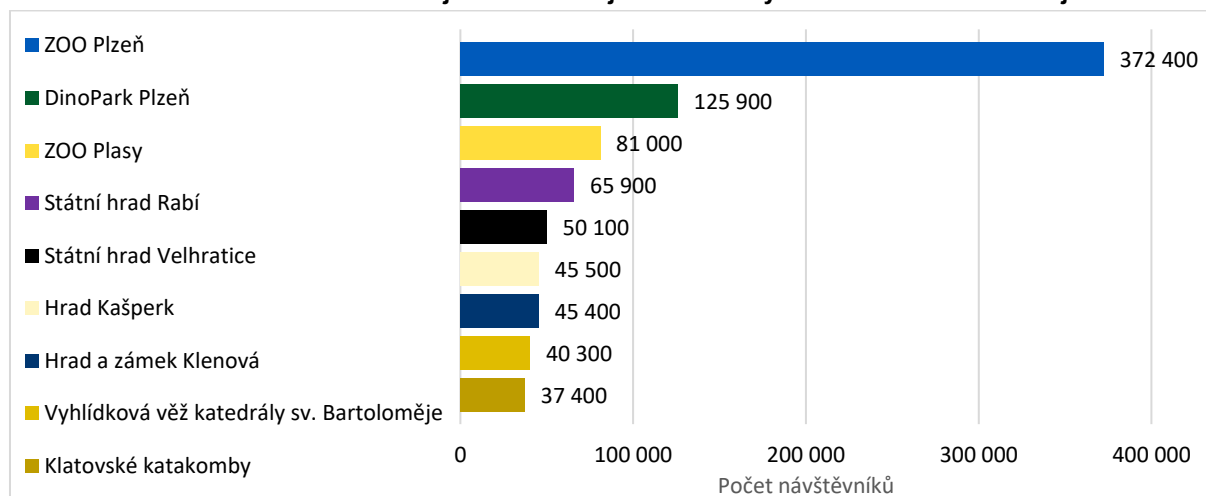
Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2022

Z celkového počtu hostů do Plzeňského kraje v roce 2021 zavítalo 111 165 zahraničních hostů. Největší počet zahraničních turistů navštěvujících Plzeňský kraj přichází ze Spolkové republiky Německo, konkrétně přes hraniční přechody Rozvadov, Folmava a Železná Ruda. Jejich počet (57 911) byl ve srovnání s předchozím rokem o 9,4 % nižší. Plzeňský kraj dále navštívili hosté ze Slovenska, z Polska, Itálie, Nizozemska, Francie či Rakouska.

Turistické cíle

Návštěvníci Plzeňského kraje mohou využít mnoho kulturních zařízení jako jsou např. divadla, kina, galerie, muzea či navštívit hrady a zámky. Region nabízí také skvělé podmínky pro sport. V létě se jedná o turistiku a cykloturistiku, v zimě o sjezdové i běžecké lyžování. V níže uvedeném grafu je zobrazeno 10 nejnavštěvovanějších turistických cílů v Plzeňském kraji a počet návštěvníků v roce 2020. Mezi nejčastěji navštěvované atrakce v Plzeňském kraji patří zoologické zahrady a na druhém místě hrady a zámky.

Obrázek 30 Počet návštěvníků v 10 nejnavštěvovanějších turistických cílech Plzeňského kraje v roce 2020

Zdroj: Návštěvnost turistických cílů 2020: Plzeňský kraj, CzechTourism, vydáno 30. 9. 2021

Na území Plzeňského kraje se nachází dle **destinačního managementu** celkem čtyři turistické oblasti. Jedná se o:

- Turistickou oblast Plzeňsko;
- Turistickou oblast Pošumaví;
- Turistickou oblast Český les;
- Turistickou oblast Podbrdí.

Oblast Plzeňsko je charakteristická lesnatou krajinou a velkým množstvím řek a rybníků. Centrem oblasti je město Plzeň, které je hospodářskou, kulturní i společenskou metropolí celých západních Čech, které navštěvují jak domácí, tak zahraniční návštěvníci. Mezi **turistické cíle regionu Plzeňsko** patří: Vodní hamr Dobřív, Kasejovice, Kladruby u Stříbra, Zámek Kozel, Zámek Manětín, Mariánská Týnice a Zámek Nebílovy. Malá část turistické oblasti Pošumaví se rozprostírá na území Plzeňského kraje, konkrétně západní část Šumavy. Stejně tak se na území Plzeňského kraje nachází oblast Český les. Poslední turistickou oblastí na území kraje je turistická oblast Podbrdí. Území Brd a blízkého Českého krasu je také součástí zakládaného Geoparku Barrandien. V Brdech se nachází několik přírodních parků – největším z nich je Přírodní park Hřebený. Z přiložené tabulky je patrné, že **nejvíce hostů zavítalo do regionu Plzeňsko, avšak strávili zde nejméně času**. Na lokální úrovni jsou dle destinačního managementu definovány 2 oblasti – Sušicko a Český západ.

Tabulka 18 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení dle destinačního managementu za rok 2021

Turistická oblast	Český les	Plzeňsko	Podbrdí	Pošumaví
Hosté celkem	118 365	147 114	45 485	42 840
rezidenti	68 173	101 117	41 735	41 540
nerezidenti	50 192	45 997	3 750	1 300
Přenocování celkem	358 198	282 223	112 375	113 054
rezidenti	223 187	185 232	104 484	108 896
nerezidenti	135 011	96 991	7 891	4 158
Průměrný počet přenocování (noci)	3,0	1,9	2,5	2,6
rezidenti	3,3	1,8	2,5	2,6
nerezidenti	2,7	2,1	2,1	3,2

Zdroj: Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních, Veřejná databáze Český statistický úřad, data k 24. 6. 2022

Z důvodu vysokého podílu zahraničních turistů (také díky blízkosti Spolkové republiky Německo a organizované spolupráci) jsou kladeny vysoké požadavky na jazykovou vybavenost personálu v cestovním ruchu (především anglický a německý jazyk), která v současné době není dostatečná.

Pro turismus v Plzeňském kraji je důležitá také pěší turistika, neboť krajem vede **hustá síť turistických a poutních stezek**. Příkladem je Zlatá stezka, která spojuje Plzeňský kraj s Jihočeským či Husova cesta, která připomíná život mistra Jana Husa. Krajem vede také několik mezinárodních stezek jako Vintířova stezka, která vede ze Spolkové republiky Německo, Via Nova, která začíná v Rakousku či Svatojakubská cesta, která vede několika evropskými zeměmi. Podle Koncepce rozvoje cestovního ruchu se na území Plzeňského kraje nachází přes **130 naučných stezek**. Zaměřují se na přírodní jevy, místní historii i významné osoby.

V posledních letech se více lidí zajímá o **gastroturismus**, tedy spojení cestovního ruchu s lokální gastronomií. V Plzeňském kraji je silná pivní tradice s velkým množstvím pivovarů i minipivarů a také široká nabídka lokálních pokrmů (např. plzeňský guláš, plzeňské bramboráky „vošouchy“, chodské koláče a mnoho dalších).

Venkovská turistika a agroturistika jako způsob trávení volného času ve venkovských podmínkách v posledních letech roste na atraktivitě. Někdy je agroturistika spojována s dobrovolnou, neplacenou prací v zemědělství. Návštěva turistů ve venkovských oblastech slouží nejen k rozvoji venkova z pohledu turismu, ale i rozšiřování kulturních a sociálních tradic. Vzhledem k vysokému podílu venkovských oblastí na území Plzeňského kraje a rozšiřováním ekologického zemědělství, lze na tuto oblast zaměřit propagaci těchto oblastí a možností trávení volného času aktivním odpočinkem a kontaktem s přírodou.

Díky historii města Plzně se nabízí také **paměťový turismus** se zaměřením na osvobození města americkou armádou. Stezka Cesta ke svobodě má trasu dlouhou zhruba 10 km, na které je připraveno 22 zastavení spojených s koncem 2. světové války v Plzni. V Plzni se také konají každoročně Slavnosti svobody Plzeň, na které přijíždějí lidé z celého světa, aby společně s obyvateli města, vojenskými veterány a jejich rodinnými příslušníky oslavili osvobození americkou armádou. Program Slavností svobody je rozdělený do několika částí např. konvoj vojenských historických vozidel, vzpomínková setkání u památníků II. světové války nebo beseda s veterány.

Přehled silných a slabých stránek za oblast cestovní ruch

Silné stránky

- Koncepce rozvoje cestovního ruchu definuje velké množství oblastí pro trávení volného času a turismu
- Významné turistické cíle a přírodní památky
- Široká nabídka zážitkových destinací
- Hustá síť tematicky zaměřených poutních a turistických stezek (např. Zlatá či Vintřova stezka)
- Rozvinutý paměťový turismus založený na historii regionu
- Destinace Sušicko jako příklad dobré praxe lokálního destinačního managementu
- Organizovaná spolupráce se Spolkovou republikou Německo
- Koordinovaná spolupráce turistických informačních center v regionu
- Produktová nabídka turistického vyžití (publikace, brožury)
- Regionální specifika (pokrmů, pivovary, pivní tradice)
- Atraktivita Plzně pro zahraniční návštěvníky

Slabé stránky

- Pokles návštěvníků Plzeňského kraje oproti období před pandemií COVID-19
- Nedostatečná spolupráce aktérů v regionu v rámci destinačního managementu
- Nedostatek lidských zdrojů v cestovním ruchu a navazujících službách (vlivem COVID-19)
- Částečně nerovnoměrné rozložení návštěvnosti
- Absence krajského a oblastního destinačního managementu
- Jazyková vybavenost personálu v cestovním ruchu

6.6.2 Kultura, památková péče

Vzhledem k tomu, že se na území Plzeňského kraje nachází bohaté kulturní i přírodní dědictví, je nutné této oblasti věnovat dostatečnou péči. Udržení dobrého stavu kulturních památek a také kulturních akcí a tradic je důležité nejen pro rozvoj turismu, ale také pro kvalitu života obyvatel Plzeňského kraje. Problematikou památkové péče se zabývá Koncepce památkové péče Plzeňského kraje.

Kultura

Plzeňský kraj má **bohaté kulturní tradice a velkou škálu kulturního vyžití**. Letní barokní festival probíhá od června do září na zámcích, v kláštřích a gotických tvrzích Plzeňského kraje, jako jsou například Klatovy, Tachov, Čechovice, Svojsín nebo Manětín. Festival disponuje rozmanitým programem, který nabízí koncerty vážné hudby, loutkové divadlo a další různé slavnosti. Divadelní léto pod plzeňským nebem se koná v období června a července v parku na náměstí Míru v Borech. Divadelní inscenace pod širým nebem doplňují přírodní kulisy. Léto v Prazdroji je akce v průběhu

července a srpna, kdy se každý čtvrtek koná koncert na nádvoří pivovaru Plzeňského Prazdroje. Hudební festival DEPOvLETU se koná poslední týden v červenci na nádvoří DEPO2015. K dalším vyhledávaným akcím patří např. Plzeňské Smetanovské dny organizované Plzeňskou filharmonií, folklorní festivaly, především Mezinárodní folklorní festival v Plzni, Národopisná slavnost na Výhledech, dále Chodské slavnosti a přehlídka dechových hudeb v Klatovech. V Plzeňském kraji se dále konají pravidelné jarmarky, masopustní veselice, Slavnosti svobody, vojenská akce Den pozemního vojska „Bahna“ a v letních měsících jsou na hradech a zámcích uskutečňovány akce pro děti i dospělé.

Vedle pravidelně či nepravidelně pořádaných akcí se obyvatelům a návštěvníkům Plzeňského kraje nabízí **návštěva mnoha kulturních zařízení** jako jsou knihovny, galerie, divadla či muzea a památníky. V roce 2020 bylo v kraji evidovaných 460 knihoven, 24 hradů a zámků, 22 památníků a 3 galerie. Významnou knihovnou je **Studijní a vědecká knihovna v Plzni**, jejímž zřizovatelem je Plzeňský kraj. Knihovna nabízí více než 2 miliony knih jak pro širokou veřejnost, tak odborníky, pronajímá své prostory pro kulturní akce a pořádá výstavy. Mimo odborné a univerzální knihy shromažďuje, zpracovává a trvale uchovává významné regionální dokumenty.

Památková péče

V roce 2003 byla schválena Koncepce památkové péče Plzeňského kraje, jejímž záměrem a cílem je realizace dvou strategických okruhů. Z jedné strany je to zaměření památkové péče na obnovu a zachování památkového fondu. Dále pak zaměření na zhodnocení a celkovou regeneraci památkového fondu, tj. prezentace památek, zhodnocení památkového fondu ve vztahu k cestovnímu ruchu a uchování kvalit venkovského prostoru a kulturní krajiny.

Dále byl předložen návrh aktualizace Koncepce podpory státní památkové péče na období 2013-2020 pro Plzeňský kraj. Tato koncepce dále analyzovala a vyhodnocovala stav památkového fondu kraje a výsledky péče o něj v uplynulém období, tj. 2003-2012. Cílem koncepce bylo stanovení priorit v péči o památkový fond v Plzeňském kraji pro období do roku 2020.

Dle Národního památkového ústavu má status národní kulturní památky 25 kulturních statků na území Plzeňského kraje. Jedná se o 23 nemovitých a 2 movité památky. Nejvíce z těchto památek se nachází na území okresu Klatovy (6), naopak nejméně jich je v okrese Rokycany (pouze jedna). V roce 2021 bylo nově prohlášených nemovitých kulturních památek na území Plzeňského kraje 21. Památkových rezervací se v Plzeňském kraji nachází celkem 8 (3 městské památkové rezervace a 5 vesnických památkových rezervací). Nižší typ ochrany je věnován památkovým zónám, kterých je v Plzeňském kraji celkem 67. Kolem vybraných kulturních památek a památkově chráněného území jsou ochranná pásma (celkem 19). Kraj podporuje objekty, které se sice nacházejí na území památkových zón a rezervací, ale nejsou kulturními památkami.

Vzhledem k širokému kulturnímu a památkovému dědictví jsou kladeny vysoké nároky nejen na financování, udržování a rozšiřování kvality těchto zařízení a institucí, ale také na jejich odpovídající personální zabezpečení.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti kultura, památková péče

Silné stránky

- Bohaté kulturní dědictví
- Široká nabídka dlouhodobých tradičních kulturních akcí
- Kvalitní a široká síť paměťových institucí (muzea, galerie, knihovny) a institucí zprostředkovávajících živý obsah (divadla)
- Odpovídající personální zajištění kulturních institucí s možnou provázaností na vzdělávání
- Vybavenost Vědecké knihovny Plzeň
- Podpora kraje i pro objekty, které se nachází na území památkových zón a rezervací (a nejsou kulturními památkami)

Slabé stránky

- Chybějící aktualizace strategických dokumentů pro oblast památkové péče
- Nedostatečné tempo při aktualizaci expozic
- Nedostatečné kapacity pro správu sbírkových předmětů
- Nedostatečné financování památkové péče

6.6.3 Klíčové závěry a zjištění

Na základě zjištěného stávajícího stavu, vyplývajícího z provedených analýz a souvisejících koncepčních a strategických dokumentů, byly identifikovány konkrétní hrozby, příležitosti a obecně možnosti dalšího rozvoje, které by měly být řešeny ve strategické části PRPK 2022+. Těmito body se důkladně zabývala odborná Pracovní skupina pro prioritní osy "Rozvoj lidského potenciálu" a „Kraj atraktivní pro turismus a trávení volného času“.

Příležitosti

- Zvýšení povědomí o možnostech trávení volného času a turistických destinacích v Plzeňském kraji mezi obyvateli kraje, obyvateli ostatních krajů České republiky a zahraničí, především v nedaleké Spolkové republice Německo
- Rozšiřování tematicky zaměřených turistických stezek
- Další rozvoj pamětového turismu
- Propojení cestovního ruchu v Plzni s venkovem pro určité cílové skupiny
- Vybudování zázemí pro karavany (mimo již existující kapacity)
- Modernizace ubytovacích kapacit (zejména kempy)
- Rozvoj tradic v česko-německém pohraničí
- Rozvoj destinačního managementu
- Digitalizace cestovního ruchu (evidence počtu návštěvníků, výběr poplatků)
- Rozšíření využití Vědecko-technické knihovny Plzeň
- Zvýšení odpovídající kapacity pro správu sbírkových předmětů v regionu
- Mapování a podpora kulturně kreativních odvětví
- Vznik zákona o cestovním ruchu
- Nové trendy a služby cestovního ruchu

Hrozby

- Klesající počet návštěvníků Plzeňského kraje
- Pokles kvality služeb v cestovním ruchu
- Možný nedostatek ubytovacích kapacit určitých typů
- Nedostatečné zázemí pro karavany
- Znehodnocení území turismem
- Nedostatek investic do cestovního ruchu
- Nedostatek financí spotřebitelů, klesající poptávka
- Zhoršené environmentální podmínky pro zachování přírodních památek na území Plzeňského kraje
- Nedostatek financí spotřebitelů, klesající poptávka
- Nedostatek investic do kultury
- Trávení času na internetu a neochota se sdružovat a potkávat
- Válka, další pandemie
- Otevření hranic a posílení výjezdů, preference zahraničních turistů vycestovat jinam než do České republiky

6.7 Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací

V rámci této kapitoly je cílem identifikovat a popsat klíčové skutečnosti, které ovlivňují poskytování zdravotních a sociálních služeb a fungování veřejné správy v Plzeňském kraji. Pro vyšší přehlednost je kapitola členěna na dílčí podkapitoly:

- Zdravotní služby;
- Sociální služby;
- Služby veřejné správy;
- Nestátní neziskové organizace;
- Krizové řízení a bezpečnost;
- Klíčové závěry a zjištění.

Na konci každé z podkapitol jsou shrnuty identifikované silné a slabé stránky. V rámci poslední podkapitoly – Klíčové závěry a zjištění jsou uvedeny důležité příležitosti, možnosti rozvoje a hrozby, na které je cílem reagovat v rámci programové a strategické části tohoto dokumentu.

Tato kapitola je zpracována zejména na základě následujících strategických dokumentů:

- Koncepce návazné péče v Plzeňském kraji
- Koncepce psychiatrické péče v Plzeňském kraji
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji na období 2019–2021, s prodlouženou platností pro rok 2022
- Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti
- Informační strategie Plzeňského kraje 2012-2018
- Koncepce rodinné politiky Plzeňského kraje
- Koncepce prevence kriminality a protidrogové prevence Plzeňského kraje na léta 2022-2026

6.7.1 Zdravotní služby

Zdravotní služby a jejich úroveň a dostupnost zásadním způsobem ovlivňují kvalitu života obyvatel Plzeňského kraje. V oblasti zdravotnictví Plzeňský kraj v tuto chvíli disponuje 2 platnými koncepcemi:

- Koncepcí návazné péče v Plzeňském kraji
- Koncepcí psychiatrické péče v Plzeňském kraji.

Koncepce návazné péče Plzeňského kraje z roku 2016 se věnuje oblasti následné péče. Mimo jiné se koncepce zabývá regionální dimenzí návazné péče v Plzeňském kraji, která je zaměřena na poskytování vysoce specializované péče – traumatologické, kardiovaskulární, cerebrovaskulární, perinatologické, onkologické, onkogynekologické. **Dle Koncepce návazné péče Plzeňského kraje je žádoucí v budoucím rozvoji návazné péče zaměřením na kardiologii a cerebrovaskulární a iktovou péči.** Jedná se tedy o podporu vnitřního lékařství, chirurgických oborů, neurologie, rehabilitační a fyzikální medicíny.

Koncepce psychiatrické péče v Plzeňském kraji z roku 2016 mapuje stávající stav poskytované péče o duševně nemocné v Plzeňském kraji a navrhuje cíle a opatření pro zlepšení stávajícího stavu. Hlavními cíli je dle této koncepce:

- zvýšit dostupnost, komfort a propojení poskytovaných zdravotních a sociálních služeb pro osoby s duševním onemocněním na území Plzeňského kraje vybudováním sítě zdravotních a sociálních služeb a současně humanizovat a destigmatizovat psychiatrickou péči;
- podílet se na realizaci reformy psychiatrické péče v České republice.

Plzeňský kraj nedisponuje samostatnou koncepcí/strategií podpory zdraví a zdravotních služeb na svém území⁹.

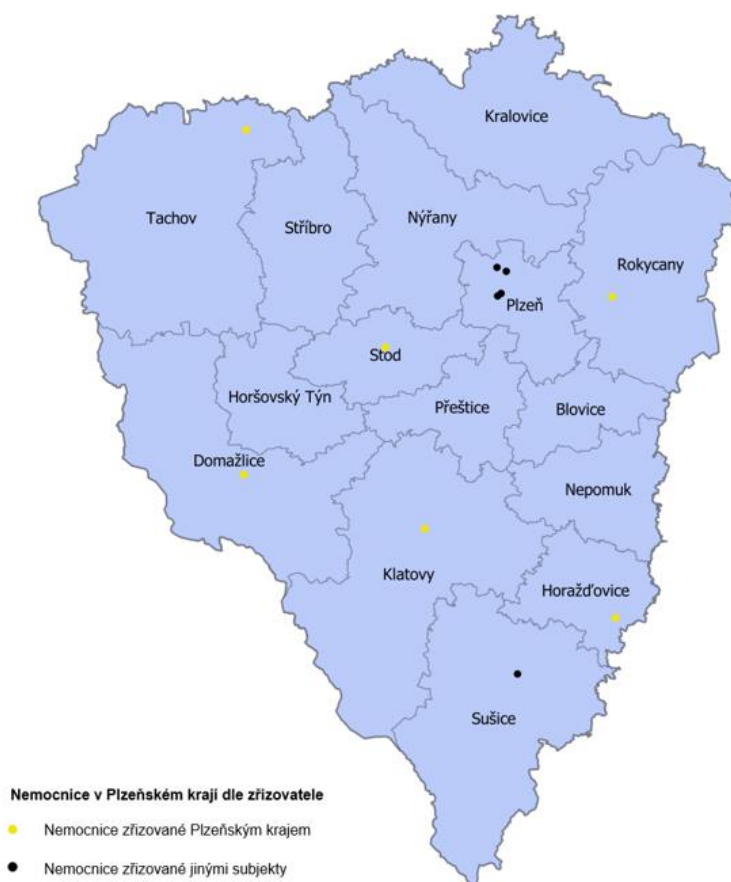
Za zajištění poskytování zdravotních služeb pro své pojištěnce jsou dle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění, odpovědny zdravotní pojišťovny, a to včetně místní a časové dostupnosti.

Kraj odpovídá za organizaci a zajištění lékařské pohotovostní služby, lékárenské pohotovostní služby a pohotovostní služby v oboru zubní lékařství a prohlídek těl zemřelých mimo zdravotnická zařízení na svém území (Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění). Kraj je rovněž povinen na svém území zajistit protialkoholní a protitoxikomanickou záchrannou službu (Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, v platném znění).

Zdravotnická zařízení

Níže uváděné statistické a číselné údaje pro oblast zdravotnictví v Plzeňském kraji vychází z Vybraných údajů za Plzeňský kraj – zdravotnictví vydaných Českým statistickým úřadem v roce 2021. V roce 2020 se na **území Plzeňského kraje nacházelo celkem 10 nemocnic** (z toho 6 provozovaných Plzeňským krajem) s celkovou kapacitou 3 341 lůžek. Mezi krajské nemocnice patří: Domažlická nemocnice a. s., Klatovská nemocnice a. s., Rokycanská nemocnice a. s., Stodská nemocnice a. s., Nemocnice následné péče LDN Horažďovice, s. r. o. a Nemocnice následné péče Svatá Anna Planá, s. r. o. **Nemocnice v kraji jsou však nerovnoměrně rozloženy.** Na území kraje kromě nemocnic působí 6 odborných léčebných ústavů s celkovou kapacitou 1 524 lůžek (2020).

Obrázek 31 Nemocnice v Plzeňském kraji dle zřizovatele v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování s použitím dat Statistické ročenky Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

⁹ Koncepci/strategii má zpracovanou Ústecký kraj, Zlínský kraj, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj.

Dle dat Českého statistického úřadu se v rámci sledovaného období **zvýšil celkový počet lékařů a zdravotnických pracovníků s odbornou způsobilostí ve zdravotnických zařízeních** v kraji. Zvýšení počtu personálních kapacit přispívá k celkovému zvyšování kvality služeb ve zdravotnictví. Počet lékařů se v letech 2016–2020 zvýšil celkem o 2,9 % (78 pracovníků). Počet zdravotnických pracovníků s odbornou způsobilostí se zvýšil celkem o 418 pracovníků (7 %). Vhodným ukazatelem dostupnosti zdravotní péče je počet obyvatel na jednoho lékaře. V průběhu období se počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře v Plzeňském kraji téměř nezměnil.

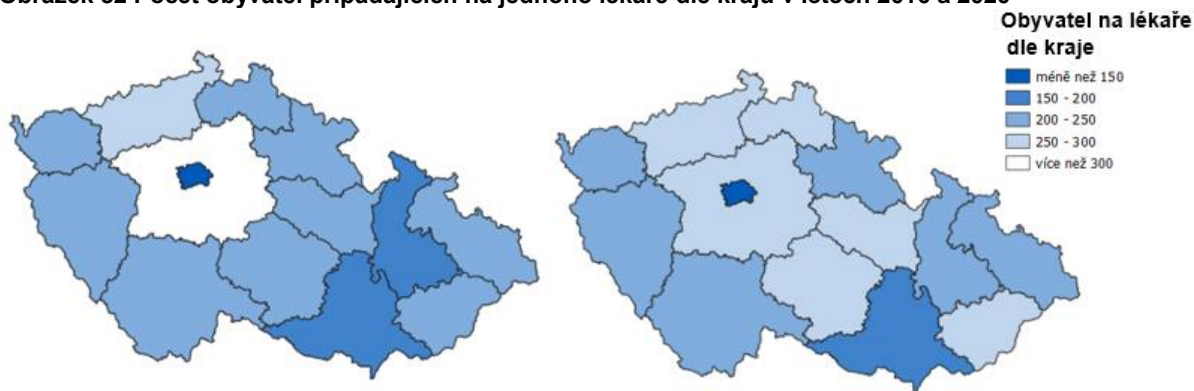
Tabulka 19 Počty lékařů a zdravotnického personálu v Plzeňském kraji v letech 2016-2020

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020
Lékaři celkem	2 673	2 733	2 725	2 744	2 751
Počet obyvatel na jednoho lékaře	216	212	214	214	215
Zdravotničtí pracovníci s odbornou způsobilostí	5 962	6 302	6 341	6 250	6 380

Zdroj: Vybrané údaje za Plzeňský kraj – zdravotnictví, Český statistický úřad, vydáno 2022

V Plzeňském kraji se budoucí lékaři a zdravotničtí pracovníci mohou na svou profesi připravovat na **Lékařské fakultě v Plzni Univerzity Karlovy a na Fakultě zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni**.

Ve srovnání hodnot za rok 2020 s ostatními kraji **zaujímá Plzeňský kraj 5. místo, méně obyvatel na jednoho lékaře** je pouze v Hlavním městě Praze, Jihomoravském kraji, Olomouckém a Královéhradeckém kraji. V tomto srovnání však nejsou započítány osoby, které nemají trvalý pobyt na území kraje či sezónní pracovníci, kteří dojíždějí do kraje za prací. Mezi lety 2016 a 2020 nedošlo v Plzeňském kraji k výrazné změně, v některých krajích ovšem ano. Například Středočeský kraj ještě v roce 2016 disponoval velmi nízkým počtem lékařů a na jednoho tedy připadalo 314 obyvatel, v roce 2020 to bylo již 298 obyvatel na jednoho lékaře.

Obrázek 32 Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře dle krajů v letech 2016 a 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, Vybrané údaje za Plzeňský kraj – zdravotnictví, vydáno 2022

Ambulantní péče, je definována zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování jako zdravotní péče, při níž se nevyžaduje hospitalizace pacienta nebo přijetí pacienta na lůžko do zdravotnického zařízení poskytovatele jednodenní péče. Počty samostatných ordinací ambulantních lékařů v Plzeňském kraji jsou vyjádřeny v tabulce výše.

Tabulka 20 Počty dostupných zařízení a lůžek zdravotní péče v Plzeňském kraji v letech 2016-2020

Zařízení	2016	2017	2018	2019	2020
Nemocnice	11	10	10	10	10
lůžka v nemocnicích	3 485	3 355	3 321	3 332	3 341
Odborné léčebné ústavy	5	6	6	6	6
lůžka v léčebných ústavech	1 501	1 516	1 547	1 524	1 524

Zařízení	2016	2017	2018	2019	2020
z toho lůžek v léčebnách pro dlouhodobě nemocné	100	100	120	120	120
Lékárny	146	145	142	142	142
Samostatné ordinace lékařů					
Praktický lékař pro dospělé	246	244	244	241	237
Praktický lékař pro děti a dorost	100	97	96	96	94
Stomatolog	325	328	325	318	312
Gynekolog	67	66	65	66	65
Specialista	452	454	456	459	465
Ostatní samostatná zdravotnická zařízení	277	310	319	331	342

Zdroj: Vybrané údaje za Plzeňský kraj – zdravotnictví, Český statistický úřad, vydáno 2022

Přepočtem lůžek na tisíc obyvatel v daném kraji se Plzeňský kraj s hodnotou 5,7 ve srovnání s ostatními kraji řadí na čtvrté místo a přibližuje celorepublikovému průměru, který je 5,8 lůžek na tisíc obyvatel.

Významný prvek v oblasti poskytování zdravotní péče je přítomnost **Fakultní nemocnice Plzeň**, která působí jako stabilní, moderní a rozvíjející zdravotnické zařízení pro obyvatele Plzeňského kraje, ale částečně i pro kraj Karlovarský, Jihočeský a Ústecký. Velice významná jsou zejména specializovaná centra, která zajišťují komplexní péči na vysoké úrovni.

Biomedicína a technika ve zdravotnictví je jednou ze čtyř krajských domén specializace podle Regionální inovační strategie. Strategie dále definuje preferované perspektivní směry:

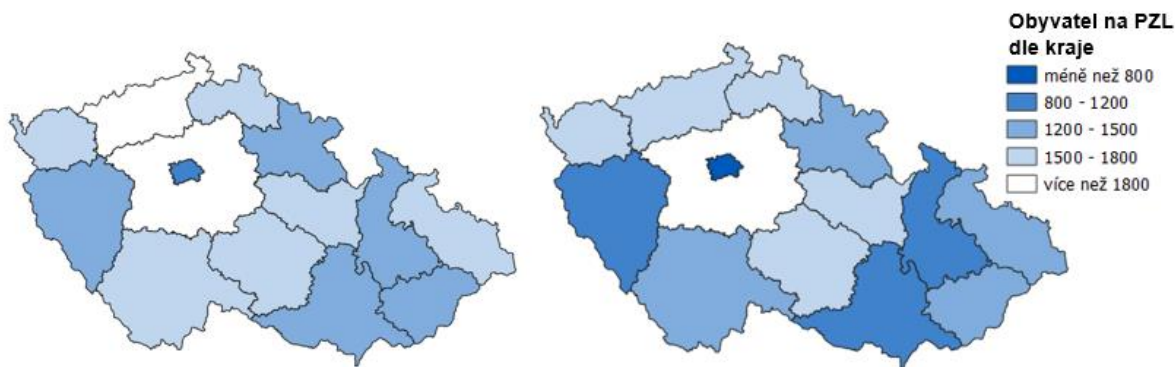
- Onkologie;
- Infekční nemoci a antibiotická resistance;
- Multidisciplinární medicína;
- Technologie pro preventivní medicínu;
- Náhrada orgánů;
- Lékařská diagnostika;
- Materiály ve zdravotnictví.

V oblasti výzkumu nahrazování a regenerace orgánů, která je jedním z preferovaných perspektivních směrů, působí Biomedicínské centrum Lékařské fakulty v Plzni Univerzity Karlovy.

Zdravotnický personál

Problémem v oblasti zdravotnictví je **dlouhodobý nedostatek lékařů** zejména v oboru zubní lékařství, se kterým se potýkají všechny kraje v České republice. Počet obyvatel připadajících na jednoho zubního lékaře se velmi liší kraj od kraje. Dle Ročenky České stomatologické komory za rok 2021 nejlepší hodnoty dosahovalo v Hlavním městě Praze, kde na jednoho praktického zubního lékaře připadalo 750 obyvatel. Značně horší situace byla ve Středočeském kraji, kde tato hodnota byla 2 191 obyvatel. Středočeský kraj však svou přirozenou spádovostí navštěvuje zdravotnická zařízení v Hlavním městě Praze. Takováto spádovost je však také v Plzeňském kraji, kdy je zde v podstatě jen jedno velké město a to Plzeň, ve které se soustředí značná část zdravotních služeb, a to v ambulantní, lůžkové i jednodenní péči.

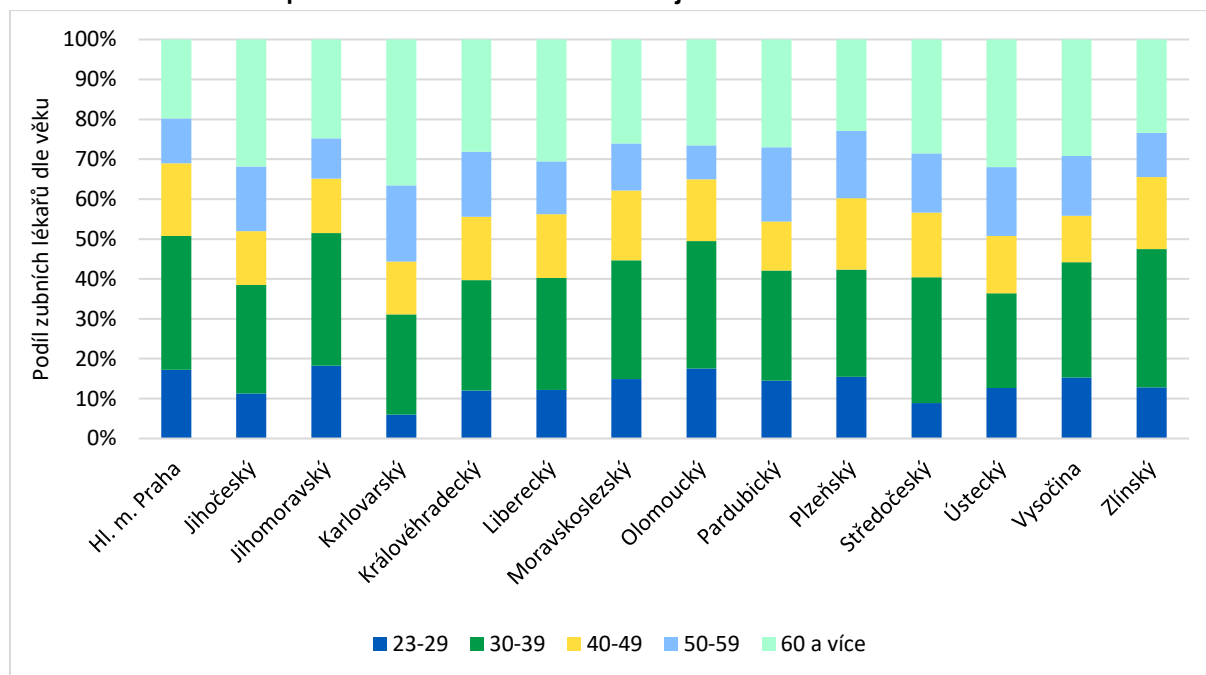
Obrázek 33 Počet obyvatel na jednoho praktického zubního lékaře v krajích ČR v letech 2016 a 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Ročenky České stomatologické komory, 2021

Dalším problémem, který doprovází nedostatek lékařů v oboru zubní lékařství v České republice, je věková struktura těchto lékařů. **Především v menších obcích často ordinace provozují lékaři vyššího věku a lze tedy předpokládat, že budou muset být časem nahrazeni mladšími zástupci.** Z tohoto pohledu byla nejhorší situace v roce 2021 v Karlovarském kraji, kde zubní lékaři nad 60 let tvořili 36,5 %. Plzeňský kraj se řadí spíše mezi kraje s mladšími zubními lékaři, i tak zubní lékaři nad 60 let tvořili 23,0 %.

Obrázek 34 Podíl zastoupení zubních lékařů dle věku v krajích ČR v roce 2021

Zdroj: Ročenka České stomatologické komory, 2021

Zdravotnická záchraná služba Plzeňského kraje zajišťuje neodkladnou přednemocniční péči pomocí 27 výjezdových základen, z nichž jednu provozuje smluvní partner a jednu výjezdovou skupinu tvoří letecká záchraná služba. Území kraje je rozděleno do 4 oblastí: oblast Plzeň-město, oblast Venkov, oblast Západ a oblast Klatovy. Letecká zdravotnická služba je společně v Plzeňském a Karlovarském kraji provozována Armádou České republiky (základna na letišti v Líních u Plzně) a o jejím nasazení rozhodují zdravotnická operační střediska zdravotnické záchrané služby.

Poskytnutá péče

V roce 2019 bylo v Plzeňském kraji zaznamenáno celkem 136 915 případů hospitalizace. V přepočtu na 1 000 obyvatel se pak Plzeňský kraj řadí na 10. místo. **V Plzeňském kraji byla evidována nejvyšší**

průměrná obsazenost lůžek v nemocnicích akutní a následné péče, která v roce 2019 činila 265,1 dne.

Tabulka 21 Počty hospitalizací a průměrná ošetrovací doba v krajích ČR v roce 2019

ČR, kraje	Případy hospitalizace		Průměrná ošetrovací doba (dny)	Využití lůžek (dny)
	Celkem	Na 1 000 obyvatel		
Česká republika	2 368 031	221,9	6,0	234,3
Středočeský	208 902	151,7	6,5	219,5
Pardubický	91 345	175,3	6,3	228,5
Karlovarský	54 430	184,6	5,5	241,7
Královéhradecký	105 703	191,8	7,6	236,0
Liberecký	87 588	197,7	6,8	250,7
Zlínský	125 609	215,6	5,9	263,5
Ústecký	178 023	217,0	6,3	210,5
Vysočina	115 509	226,8	5,4	237,7
Jihomoravský	273 137	229,6	6,6	235,6
Plzeňský	136 915	233,0	6,5	265,1
Olomoucký	150 517	238,1	5,6	251,8
Moravskoslezský	289 106	240,6	5,5	249,1
Jihočeský	160 895	250,2	5,2	239,3
Hl. m. Praha	390 352	296,8	5,4	214,5

Zdroj: Případy hospitalizace v nemocnicích podle krajů v roce 2019, Český statistický úřad, vydáno 2020

Přehled silných a slabých stránek v oblasti zdravotních služeb

Silné stránky

- Počet lékařů a zdravotnických pracovníků s odbornou způsobilostí působících ve zdravotnických zařízeních v kraji se zvyšuje
- Fakultní nemocnice Plzeň zajišťuje nemocným základní, specializovanou i takzvaně vysoce specializovanou medicínskou péči
- Přítomnost Lékařské fakulty v Plzni Univerzity Karlovy a Fakulty zdravotnických studií Západočeské univerzity v Plzni

Slabé stránky

- Ve srovnání s ostatními kraji byla v Plzeňském kraji evidována nejvyšší průměrná obsazenost lůžek akutní a následní péče
- Vysoký podíl lékařů staršího věku v oborech všeobecné praktické lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost a v oboru zubní lékařství
- Vyšší výskyt onkologických onemocnění v kraji
- Nerovnoměrné rozložení dostupnosti nemocnic na území kraje

6.7.2 Sociální služby

Plzeňský kraj je v souladu se zněním zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen zákon o sociálních službách), v sociální oblasti v přenesené působnosti státní správy, zodpovědný za poskytování sociálních služeb na svém území. Sociálními službami se rozumí činnosti poskytované registrovanými poskytovateli sociálních služeb na základě udělených oprávnění. Oblast sociálních služeb je na krajské úrovni řešena ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji na období 2019–2021, s prodlouženou platností pro rok 2022.

Cílem sociálních služeb je zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí. Mezi základní činnosti poskytované sociálními službami patří pomoc při zvládnání základních životních potřeb, jako je pomoc při zajištění osobní hygieny, stravy, bydlení, chodu domácnosti nebo jiné výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti. Dále pak poradenství a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů. Dle údajů Registru poskytovatelů sociálních služeb, **v roce 2022 v Plzeňském kraji byly, kromě podpory samostatného bydlení, poskytovány všechny druhy sociálních služeb definované zákonem o sociálních službách.**

Infrastruktura sociálních služeb

Z pohledu počtu poskytovatelů jsou v Plzeňském kraji nejvýznamnějšími druhy sociálních služeb pečovatelská služba (45) a domovy pro seniory (24). Přehledová tabulka poskytovatelů sociálních služeb je uvedena v příloze dokumentu. Kapacity sociálních služeb, které vyžadují dlouhodobější pobyt klientů, jsou znázorněny níže v tabulce.

Tabulka 22 Základní údaje za vybraná pobytová zařízení sociálních služeb v Plzeňském kraji (2016–2020)

Kapacity pobytových zařízení sociálních služeb	2016	2017	2018	2019	2020
Domovy pro seniory	26	24	23	24	24
lůžka	1 781	1 727	1 629	1 639	1 665
Domovy se zvláštním režimem	14	13	15	16	18
lůžka	1 053	968	1 192	1 283	1 473
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	11	12	12	12	12
lůžka	1 076	1 076	1 076	1 076	1 064
Azylové domy	9	8	9	8	8
lůžka	288	248	258	225	225
Chráněné bydlení	6	6	6	6	6
lůžka	377	385	385	385	388
Týdenní stacionáře	1	1	1	1	1
lůžka	29	29	29	29	29

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

V mezikrajském srovnání pobytových sociálních služeb (domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem) Plzeňský kraj disponuje třetím nejnižším počtem domovů pro seniory a zároveň má třetí nejhorší výsledek v přepočtu domovů na obyvatele. V kontextu stárnutí populace se předpokládá zvýšená poptávka po těchto službách. V porovnání domovů se zvláštním režimem se Plzeňský kraj pohybuje mezi kraji s nižším poměrem počtu domovů na počet obyvatel kraje. Naopak v porovnání terénních sociálních služeb (pečovatelská služba) si vede Plzeňský kraj mnohem lépe. Dostatečně vysoký počet pečovatelských služeb na počet obyvatel v kraji ho řadí na čtvrté místo.

Tabulka 23 Srovnání kapacit vybraných sociálních služeb v mezikrajském srovnání

Kapacity zařízení sociálních služeb	Domov pro seniory	Domov se zvláštním režimem	Pečovatelská služba
Hlavní město Praha	32	25	35
Jihočeský kraj	36	21	45
Jihomoravský kraj	45	41	53
Karlovarský kraj	20	15	22
Kraj Vysočina	25	25	44
Královéhradecký kraj	39	15	49
Liberecký kraj	22	22	46

Kapacity zařízení sociálních služeb	Domov pro seniory	Domov se zvláštním režimem	Pečovatelská služba
Moravskoslezský kraj	72	49	65
Olomoucký kraj	35	21	38
Pardubický kraj	26	19	56
Plzeňský kraj	24	20	45
Středočeský kraj	79	54	92
Ústecký kraj	39	40	55
Zlínský kraj	39	26	39

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb k 21.6.2022

Počet klientů a poptávka po sociálních službách

Zájem o sociální služby se v posledních letech u vybraných služeb zvyšuje. Například odlehčovací péče, která je poskytována v terénní, ambulantní i pobytové formě osobám, které mají sníženou soběstačnost.

Tabulka 24 Počet klientů sociálních služeb v Plzeňském kraji v období 2016–2020

Počet klientů vybraných sociálních služeb	2016	2017	2018	2019	2020
Pečovatelská služba	7 491	7 090	6 946	7 001	7 040
Odlehčovací služby	169	143	133	188	222
Osobní asistence	313	216	351	182	189
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	3 335	1 969	2 372	2 466	2 081
Tísňová péče	115	132	151	168	-
Centra denních služeb	33	32	30	14	14
Denní stacionáře	191	206	193	211	211

Zdroj: Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – sociální služby, Český statistický úřad, vydáno 2021

Plán rozvoje sociálních služeb se mimo jiné také zabývá počty neuspokojených žádostí, které udávají zájem o danou službu.

Tabulka 25 Počty neuspokojených žádostí o poskytnutí sociální služby v Plzeňském kraji v období 2016-2020

Neuspokojené žádosti o poskytnutí sociální služby v zařízeních	2016	2017	2018	2019	2020
Domovy pro seniory	3868	4647	2208	1766	1747
Domovy se zvláštním režimem	1624	1928	1455	1736	1846
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	227	268	317	344	220
Azylové domy	129	213	125	111	67
Chráněné bydlení	138	19	28	50	47

Zdroj: Vybrané ukazatele za Plzeňský kraj – sociální služby, Český statistický úřad, vydáno 2021

Dle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Plzeňském kraji na období 2019-2021, s prodlouženou platností pro rok 2022 by měla být **podpora směřována především na rozvoj terénních a ambulantních sociálních služeb, aby bylo primárně podporováno setrvání osob v jejich přirozeném prostředí**. Mezi skupinami osob, které významně využívají sociální služby, jsou zařízení senioři, osoby se zdravotním postižením, osoby s chronickým duševním onemocněním, rodiny s dítětem/dětmi, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách a osoby bez přístřeší.

Plán rozvoje sociálních služeb se věnuje každému jednotlivému druhu sociální služby a řeší její potřebný rozvoj. Například výše zmiňované odlehčovací služby budou podpořeny vznikem nových služeb

a navýšením kapacity stávajících služeb na celém území kraje. Rozvoj jednotlivých druhů sociálních služeb je pak řešen v aktuálně platným Akčním plánu rozvoje sociálních služeb.

Transformace sociálních služeb

Transformace sociálních služeb umožňuje lidem s postižením přecházet z ústavní péče do komunitní či rodinné péče a bydlet v bytě či rodinném domě v běžné zástavbě. Transformace sociálních služeb byla v ČR zahájena v roce 2009 přijetím Konceptu podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti. Plzeňský kraj dokončil v roce 2015 I. a II. etapu projektu „**Transformace DOZP Stod**“. V rámci I. a II. etapy projektu byly zakoupeny 2 bytové jednotky, 7 obytných domů a 3 parcely určené k výstavbě obytných domů. Následně v pořízených bytech a domech proběhla rekonstrukce, na pozemcích proběhla výstavba 8 domů a všechny obytné prostory byly vybaveny. Realizaci završilo přestěhování celkem 109 klientů z Centra sociálních služeb Stod. Stejným způsobem proběhla III. etapa mezi lety 2017-2020 a z původního ústavního areálu bylo přestěhováno zbývajících 48 klientů, čímž byl ústavní areál definitivně opuštěn a transformace byla úspěšně dokončena.

Míra zadlužení obyvatel

Jedním z faktorů, který významně ovlivňuje poptávku po sociálních službách a počet klientů na nich závislých je míra zadlužení. V tabulce níže je zachycen vývoj v absolutním počtu osob v exekuci a v podílu osob v exekuci na počtu obyvatel starších 15 let v letech 2017-2019 dle jednotlivých okresů. Obyvatelé Plzeňského kraje jsou v porovnání s ostatními kraji pátí nejzadluženější, a tak důležitost sociálních služeb v budoucnu pravděpodobně poroste.

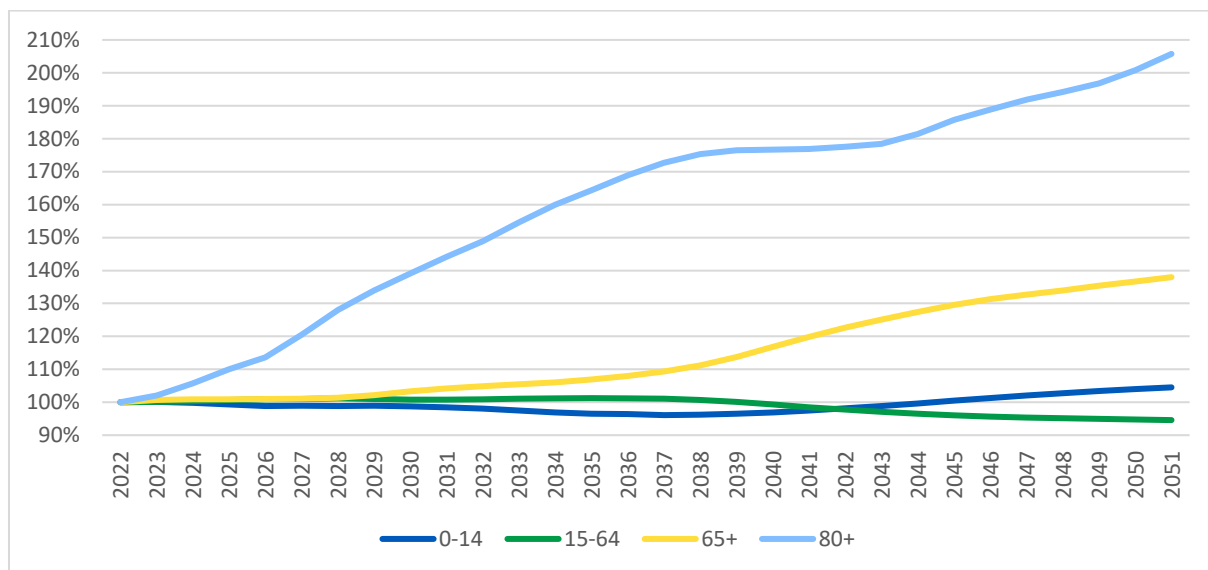
Tabulka 26 Počet osob v exekuci v okresech Plzeňského kraje v letech 2017-2019

Území	2017		2018		2019	
	Počet osob v exekuci	Podíl osob v exekuci	Počet osob v exekuci	Podíl osob v exekuci	Počet osob v exekuci	Podíl osob v exekuci
Domažlice	4 745	9,09 %	4 507	8,64 %	4 696	9 %
Klatovy	5 320	7,23 %	5 361	7,28 %	5 247	7,13 %
Plzeň – město	18 398	11,2 %	18 280	11,12 %	17 498	10,65 %
Plzeň – jih	4 043	7,55 %	4 216	7,87 %	3 721	6,95 %
Plzeň – sever	5 614	8,38 %	5 808	8,67 %	5 092	7,6 %
Rokycany	3 211	7,7 %	3 230	7,75 %	3 267	7,83 %
Tachov	5 844	12,75 %	5 411	11,8 %	5 425	11,83 %

Zdroj: Mapa exekucí, vlastní zpracování

Kontext z pohledu stárnutí populace

Aktuální nepříznivá situace z pohledu dostupnosti sociálních služeb určených pro cílovou skupinu seniorů se zřejmě bude na základě predikce demografického vývoje v čase zhoršovat, což demonstruje následující obrázek. Rostoucí velikost populace se totiž bude po roce 2036 dominantně projevovat v růstu věkové skupiny 65 a více let. Navíc již v příštích letech velmi výrazně poroste počet osob ve věku 80 a více let, u kterých je nejvyšší pravděpodobnost, že vzhledem ke svému zdravotnímu stavu budou některé ze sociálních služeb potřebovat či poptávat (do roku 2050 je očekáváno více než dvojnásobení počtu obyvatel v této nejstarší věkové kategorii). Analogicky se popisovaný problematický vývoj může promítnout i do oblasti zdravotnictví.

Obrázek 35 Očekávaný vývoj velikosti vybraných věkových skupin Plzeňského kraje (střední varianta) do roku 2051

Zdroj: vlastní zpracování (na základě vstupních dat z Českého statistického úřadu)

Jak již bylo řešeno v kapitole 7.2 *Demografická analýza a prognóza budoucího vývoje*, tak jsou patrné disparity napříč jednotlivými SO ORP. Ve statickém pohledu je potenciální poptávka po sociálních službách pro seniory aktuálně nejvyšší, dle analýzy věkové struktury, v SO ORP Horažďovice, SO ORP Sušice, SO ORP Nepomuk, SO ORP Kralovice a SO ORP Klatovy. Ve výhledu příštích 20 až 30 let se bude věková pyramida postupně proměňovat. Za tímto účelem byl analyzován také počet osob ve věku 50 a více let, a zároveň i bilance migrace, která může v dlouhodobém horizontu také hrát významnou roli (s tím, jak aktuální hlavní migrující věkové skupiny časem zestárnou). Podrobnější informace jsou v příloze č. 10 tohoto dokumentu.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti sociálních služeb

Silné stránky

- Široké spektrum poskytovaných sociálních služeb na území kraje
- Podpora transformace sociálních služeb
- Podpora rozvoje terénních a ambulantních sociálních služeb
- Klesající počet neuspokojených žádostí o poskytnutí sociálních služeb azylové domy a domovy pro seniory

Slabé stránky

- Absence předvídatelného dlouhodobého systému financování sociálních služeb ze strany státu a některých obcí
- Nízký zájem o plánování rozvoje sociálních služeb ze strany některých obcí
- Nerovnoměrné rozložení dostupnosti vybraných sociálních služeb
- Vysoká administrativa spojená s financováním sociálních služeb

6.7.3 Služby veřejné správy

Pro rozvoj území je pro kraj zásadní spolupráce mezi subjekty veřejné správy, koordinace činností a synergie mezi všemi institucemi. Služby veřejné správy zahrnují nejen služby poskytované obyvatelům na úřadech, ale i rodinnou politiku či politiku bydlení, které ovlivňují životy obyvatel v kraji.

Veřejná správa v Plzeňském kraji

Informační strategie Plzeňského kraje 2012-2018 slouží jako strategický dokument nejen pro rozvoj informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě v Plzeňském kraji, ale také pro komunikaci mezi krajským úřadem a krajem zřizovanými subjekty. V dokumentu jsou definovány následující cíle:

- strategické řízení kraje;
- výkon veřejné správy a služby;
- eGovernment a informační společnost;
- ICT infrastruktura;
- řízení ICT a IS kraje;
- informační management.

Smyslem tzv. eGovernmentu je správa veřejných záležitostí s využitím moderních elektronických nástrojů, díky kterým má být veřejná správa dostupnější, efektivnější, rychlejší a levnější pro občany. Proces digitalizace je postupný a vyžaduje vytvoření bezpečné infrastruktury.

Rodinná politika

V Plzeňském kraji nebyla do roku 2021 rodinná politika komplexně koncepčně ukotvena, nicméně to neznamená, že by Plzeňský kraj žádnou rodinnou politiku do této doby nerealizoval. Stávající rodinná politika se zaměřuje zejména na oblast sociálně-právní ochrany dětí a sociálních služeb pro rodiny, dále Plzeňský kraj podporuje rodiny v oblasti volnočasových aktivit pro děti a mateřských/rodičovských center, prevenci kriminality nebo usiluje o bezbariérovost veřejného prostoru v rámci strategie vyrovnání příležitostí osob se zdravotním postižením.

V roce 2021 byla vytvořena **Koncepce rodinné politiky Plzeňského kraje**, která vychází z již zavedené a osvědčené praxe a dále ji rozšiřuje o další oblasti, zejména zahrnuje podporu rodin bez zvláštních potřeb. Nově vytvořená koncepce vytyčuje pět hlavních cílů, ze kterých vychází celkem 21 konkrétních opatření. Mezi hlavní cíle patří:

- personální a organizační zabezpečení rodinné politiky Plzeňského kraje;
- podpora obcí v realizaci rodinné politiky;
- podpora sladování pracovního a rodinného života;
- rozšíření podpory rodin bez zvláštních potřeb a prevence rizik;
- zlepšení systému pomoci ohroženým rodinám a rodinám se specifickými potřebami.

Následující tabulka zobrazuje vývoj sňatečnosti a rozvodovosti v letech 2016-2020. Z tabulky je zřejmé, že v České republice se sňatečnost zvyšovala do roku 2020 a naopak od roku 2017 klesá rozvodovost. V Plzeňském kraji má sňatečnost kolísavý trend, rozvodovost se však od roku 2018 snižuje. V Plzeňském kraji bylo v průběhu roku 2020 uzavřeno celkem 2 479 sňatků, což je oproti předchozímu roku o 527 méně. V přepočtu na 1 000 obyvatel dosahuje hodnota 4,2 sňatků, což odpovídá celorepublikovému průměru. Podíl dětí, které byly narozeny mimo manželství, byl nejvyšší v roce 2018 a to téměř 52 %.

Tabulka 27 Vývoj sňatečnosti a rozvodovosti v ČR a Plzeňském kraji v letech 2016–2020

Ukazatel	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
Česká republika					
Sňatky	50 768	52 567	54 470	54 870	45 415
Na 1 tis. obyvatel	4,8	5,0	5,1	5,1	4,2
Rozvody	24 996	25 755	24 313	24 141	21 734
Na 1 tis. obyvatel	2,4	2,4	2,3	2,3	2,0
Živě narození	112 663	114 405	114 036	112 231	110 200
Narození mimo manželství (%)	48,6	49,0	48,5	48,2	48,5
Plzeňský kraj					
Sňatky	2 857	2 857	3 034	3 006	2 479
Na 1 tis. obyvatel	5,0	4,9	5,2	5,1	4,2
Rozvody	1 380	1 356	1 386	1 279	1 207
Na 1 tis. obyvatel	2,4	2,3	2,4	2,2	2,0

Ukazatel	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
Živě narození	5 940	6 066	6 082	6 027	5 876
Narození mimo manželství (%)	50,5	50,8	51,6	48,3	49,3

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, 2021

Politika bydlení

Níže uvedená tabulka zobrazuje údaje o vývoji bytové výstavby v Plzeňském kraji v letech 2016 až 2020. Z tabulky je patrné, že ve sledovaném období došlo ke **zvýšení intenzity v zahájení výstavby nových bytů**. Vyšší intenzita je patrná i u dokončených bytů. Z uvedených průměrných velikostí bytových jednotek je patrné, že **užitná i obytná plocha se postupně snižuje**.

Tabulka 28 Vybrané údaje v oblasti bytové výstavby v Plzeňském kraji v letech 2016–2020

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020
Zahájené byty	2 170	2 356	2 163	2 156	2 740
z toho v rodinných domech	954	1 135	1 414	1 202	1 229
z toho v bytových domech	832	803	408	578	1 233
z toho v nástavbách, přístavbách a vestavbách	204	241	189	189	-
Dokončené byty	1 561	1 647	2 426	2 688	2 506
z toho v rodinných domech	913	952	1 206	1 264	1 265
z toho v bytových domech	406	514	934	1 130	1 055
z toho v nástavbách, přístavbách a vestavbách	101	80	88	95	-
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu (m ²)	71,1	72,6	63,4	64,6	68,1
Průměrná užitková plocha dokončeného bytu (m ²)	103,8	103,7	92,7	93,3	98,5
Vydaná stavební povolení na bytové budovy	1 633	1 763	1 920	1 843	1 861
Orientační hodnota stavebních povolení (mil. Kč)	5 244	6 000	6 550	6 430	8 132

Zdroj: Vybrané údaje za Plzeňský kraj – stavebnictví, byty, Český statistický úřad, vydáno 2021

Z mezikrajského srovnání průměrné výše indexů realizovaných cen bytů ve sledovaném období v letech 2016-2019 vyplývá, že Plzeňský kraj je krajem s nadprůměrným přírůstkem ceny rodinných domů. Základem indexu byla průměrná cena rodinných domů a bytů v jednotlivých krajích v roce 2010. Z uvedených hodnot je patrné, že **ceny bytů a rodinných domů v Plzeňském kraji vzrostly** do roku 2019 v průměru o méně než jednu čtvrtinu své původní ceny v roce 2010.

Tabulka 29 Mezikrajské srovnání indexů realizovaných cen bytů v letech 2016 až 2019 (2010=100)

ČR, kraje	Rodinné domy				Byty			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Česká republika	102,4	105,1	104,2	107,0	111,0	112,9	111,4	106,9
Hlavní město Praha	109,4	103,6	100,8	96,8	115,3	110,5	110,8	107,3
Středočeský kraj	103,2	100,6	102,2	113,0	104,9	117,7	113,8	105,3
Jihočeský kraj	103,7	109,2	101,8	103,6	106,0	115,2	103,4	115,0
Plzeňský kraj	97,3	111,8	103,2	107,4	113,0	114,9	108,3	107,5
Karlovarský kraj	102,5	100,6	102,4	111,9	104,3	115,1	108,4	107,1

ČR, kraje	Rodinné domy				Byty			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Ústecký kraj	99,3	103,7	104,9	107,6	102,1	110,7	110,6	116,3
Liberecký kraj	98,6	101,3	105,8	108,9	107,2	121,9	112,0	103,4
Královéhradecký kraj	98,5	109,8	104,5	107,7	108,7	114,9	109,6	97,0
Pardubický kraj	97,7	101,0	102,2	111,2	109,7	107,2	114,5	109,3
Kraj Vysočina	97,9	112,3	107,2	110,8	110,6	117,7	114,8	105,8
Jihomoravský kraj	108,0	104,3	105,5	104,6	111,9	114,2	108,9	106,3
Olomoucký kraj	94,9	110,4	103,8	105,8	116,5	110,7	113,6	109,8
Zlínský kraj	104,0	105,1	108,9	108,2	110,3	108,0	119,3	103,4
Moravskoslezský kraj	100,2	105,0	109,7	105,9	107,3	111,6	116,3	106,8

Zdroj: Ceny bytů, Český statistický úřad, vydáno 2020

Níže uvedená tabulka zobrazuje vývoj průměrných kupních cen za jednotlivé komodity. Je patrné, že v průběhu sledovaného období se **průměrné kupní ceny zvyšují**. Největší nárůst průměrné kupní ceny byl zaznamenán za byty, kdy se cena za m² zvýšila o 21,1 %.

Tabulka 30 Průměrné kupní ceny nemovitostí v Kč za m² v Plzeňském kraji v letech 2015-2019

Období	Rodinné domy (Kč za m ²)	Byty (Kč za m ²)	Bytové domy (Kč za m ²)
2015-2017	2 412	21 001	2 178
2016-2018	2 479	23 389	2 220
2017-2019	2 570	25 435	2 315

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

Přehled silných a slabých stránek v oblasti služeb veřejné správy

Silné stránky

- Existence Koncepce rodinné politiky Plzeňského kraje
- Zvýšení intenzity zahájení výstavby nových bytů od roku 2016
- Zvýšení počtu dokončených bytů oproti roku 2016

Slabé stránky

- Růst cen bytů a domů v Plzeňském kraji
- Pokles průměrné obytné a užitkové plochy dokončeného bytu oproti roku 2016

6.7.4 Nestátní neziskové organizace

Cílem neziskových organizací je naplňování společensky prospěšného cíle či potřeby. Nestátní neziskové organizace se často významně podílejí na rozvoji kulturního a společenského života v obcích, zastávají koordinační funkci sportovních aktivit, věnují se dětem a mládeži, ale také vystupují jako poskytovatelé sociálních služeb a přímo se věnují osobám vyžadujícím odbornou asistenci. **Fungování neziskových organizací často závisí na finanční podpoře od jiných subjektů.**

Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace (dále také jen NNO) jsou dle kritérií Rady vlády pro nestátní neziskové organizace následující subjekty:

- spolky včetně pobočných spolků;
- nadace a nadační fondy;
- ústavy;

- evidované církevní právnické osoby;
- obecně prospěšné společnosti.

Mezi NNO jsou zastoupeny centra znevýhodněných osob, církevní společnosti, mateřská centra, nadace a nadační fondy, občanská sdružení, tělovýchovné jednoty, sbory dobrovolných hasičů, pionýrské skupiny svazy chovatelů či zahrádkářů. V kraji působí mnoho **neziskových organizací věnujících se obecně prospěšným činnostem** ve veřejném zájmu.

Plzeňský kraj podporuje vznik a činnost mezigeneračních komunitních, mateřských a rodičovských center. Mezigenerační projekty jsou zacílené na vzájemné obohacování generací předáváním znalostí, dovedností a zkušeností. Dále jde o podporu aktivit, které pomáhají rodičům s malými dětmi vyjít z izolace, do které se dostávají celodenní péči o dítě.

Plzeňská krajská rada dětí a mládeže zastřešuje přes 50 neziskových organizací v kraji, které se věnují převážně práci s dětmi a mládeží. Rada vede volnočasové centrum pro mládež, dále organizuje kroužky, kurzy, příměstské tábory, pravidelné akce pro veřejnost a mnoho dalšího.

Oblastní spolek Červeného kříže se zaměřuje převážně na aktivity pro děti a seniory, dobrovolnictví, první pomoc, příprava na mimořádné situace a dárcovství krve.

Diecézní Charita v Plzeňském kraji poskytuje několik sociálních služeb pro seniory, pro osoby s hendikepem, pro osoby v nouzi a krizových situacích, potravinovou pomoc, dále provozuje poradnu pro cizince, pracovní poradenství a nabízí množství kulturních a společenských aktivit v komunitním centru.

Diakonie Českobratrské církve evangelické poskytuje sociální služby pro seniory, rodiny, děti, osoby v nouzi a s hendikepem. Zároveň je akreditována k výkonu sociálně právní ochrany dětí i jako dobrovolnická agentura a realizuje primární prevenci.

Dobrovolnická činnost

V kraji je rozvinutý systém dobrovolnictví. V Plzeňském kraji působí **Regionální dobrovolnické centrum** provozované Mezigeneračním a dobrovolnickým centrem TOTEM z.s., které kromě přípravy a vysílání dobrovolníků do organizací vzdělávacího, zdravotnického, sociálního, kulturního charakteru, vytváří a poskytuje profesionální zázemí pro organizace pracující s dobrovolníky s cílem rozvoje dobrovolnictví v Plzeňském kraji. TOTEM, z.s. dále organizuje široké spektrum dobrovolnických akcí pro veřejnost např. Dny dobrovolnictví v Plzeňském kraji, Sportovní hry seniorů v Plzeňském kraji a mnoho dalších.

Dobrovolnická regionální agentura DoRA se zabývá nábořem, školením a koordinací dobrovolníků, kteří většinou docházejí pomáhat do neziskových organizací, nemocnic, domovů pro seniory či pomáhají s doučováním dětí ze sociálně slabých rodin v Plzeňském kraji. Dobrovolníci tak pomáhají v sociální, zdravotnické, kulturní nebo sportovní oblasti, ve školách a státní správě. Centrum dále organizuje dobrovolnické akce jako divadelní představení, dny dětí, sportovní dny, výlety, úklid řeky a mnoho dalších.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti nestátních neziskových organizací

Silné stránky

- Rozvinutý systém dobrovolnictví
- Etický rozměr dobrovolnických činností
- Činnost mnoha NNO na území kraje soustřeďujících se na cílové skupiny obyvatelstva (např. děti a mládež, senioři, hendikepovaní, obyvatelstvo daného regionu)
- Široký záběr dobrovolnické podpory obyvatelstva v rámci sociálních služeb – domovy seniorů, pečovatelské služby, preventivní a aktivizační služby, dobrovolnická podpora v domácnostech a další
- Podpora mezigeneračních komunitních, mateřských a rodinných center (např. ze strany Plzeňského kraje)

Slabé stránky

- Nestabilní financování NNO

6.7.5 Krizové řízení a bezpečnost

Problematika krizového řízení a bezpečnosti je důležitým prvkem v oblasti strategického plánování na úrovni kraje. Na této úrovni probíhá řešení mimořádných událostí, a proto je i příprava na tyto události dílčí oblastí tohoto plánu.

Krizové řízení

Do krizového řízení je zapojeno několik orgánů, jedná se především o:

- orgány kraje;
- orgány obcí s rozšířenou působností;
- orgány obcí;
- Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje;
- Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje.

Dále se na krizovém řízení podílí ostatní orgány s územní působností a další subjekty, mezi které patří například krizový štáb kraje, ORP a obcí, bezpečnostní rada kraje a ORP, územní správní úřady, subjekty kritické infrastruktury a dotčené právnické a podnikající fyzické osoby. Zabezpečení kritické infrastruktury je mnohokrát nedostatečné.

Krizové řízení v Plzeňském kraji se věnuje několika oblastem. Zpracované jsou následující plány k řešení krizových situací:

- Povodňový plán Plzeňského kraje;
- Havarijní plán Plzeňského kraje;
- Krizový plán Plzeňského kraje;
- Dílčí plán obrany Plzeňského kraje;
- Plán připravenosti Krajského úřadu Plzeňského kraje.

Pro všechny subjekty řešící mimořádné události je k dispozici Krizový portál Plzeňského kraje. Na tomto portálu jsou k dispozici informace o krizovém řízení, co dělat při mimořádných událostech či aktuality a havárie.

Složky integrovaného záchranného systému Plzeňského kraje v případě potřeby intenzivně spolupracují se záchrannými složkami a policií Spolkové republiky Německo.

Policie

Policie ČR je v Plzeňském kraji zastoupena zejména Krajským ředitelstvím policie Plzeňského kraje. Krajské ředitelství je teritoriálně dále členěno na 5 územních odborů a Městské ředitelství policie Plzeň. Na veřejný pořádek a bezpečnost občanů Plzeňského kraje dohlíží především policisté služby pořádkové policie, služebně zařazení na 40 obvodních odděleních, 5 policejních stanicích a oddělení hlídkové služby Městského ředitelství policie Plzeň, v součinnosti s policisty služby dopravní policie a policisty pořádkové a zásahové jednotky

Hasiči

Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje disponuje územními odbory v Plzni, Domažlicích, Klatovech, Rokycanech a Tachově. Pod územní odbory potom spadají lokální požární stanice. Celkem se jedná o 17 požárních stanic. Vlivem sídelní struktury kraje je pokrytí území jednotkami požární ochrany nedostatečné. Jednotky požární ochrany disponují dobrou materiálně technickou vybaveností, ovšem stavební stav požárních zbrojnic a požárních stanic je neuspokojivý.

Horská služba a Český červený kříž

Stanice horské služby se nachází ve Skiareálu Špičák, v Prášilech a Zadově. Doplněna je útvarem vodní záchranné služby nacházejícím se v obci Hracholusky. Český červený kříž pokrývá všechny okresy

a má 5 sídel: Domažlice, Klatovy, Tachov. Dvě sídla v Plzni pokrývají oblast Plzeň město + Rokycany a oblast Plzeň jih + Plzeň sever.

Bezpečnost

Bezpečnost nelze jednoznačně definovat nebo ji měřit. Jedním z možných ukazatelů je počet trestných činů. V mezikrajském porovnání absolutních počtů trestných činů se Plzeňský kraj umístil na šestém místě. V přepočtu na jednoho obyvatele byl evidován nejnižší počet trestných činů, a tedy domnělá největší bezpečnost je v Pardubickém kraji, tedy 9,1 trestných činů na 1 000 obyvatel. **Plzeňský kraj se potýkal celkem s 8 996 trestnými činy (na 1 000 obyvatel to bylo 15,2 trestných činů), což ho řadí na 10. místo ve srovnání s ostatními kraji.** Z celkového počtu případů bylo objasněno pouhých 44,5 % (tj. 4 005). Z tohoto hlediska se Plzeňský kraj řadí mezi ty méně úspěšné v objasnění trestných činů. Z celkového počtu se 74,2 % trestných činů v Plzeňském kraji týkalo obecné kriminality, do které spadají násilné trestné činy, mravnostní trestné činy, majetkové trestné činy a ostatní. Nejsou zahrnuty trestné činy definované jako hospodářská kriminalita.

Tabulka 31 Mezikrajské srovnání kriminality počtem trestných činů v roce 2020

Území	Trestné činy celkem	Trestné činy na 1 000 obyvatel	Objasněné trestné činy (rel. objasněných)
Česká republika	165 525	15,5	77 786 (47,0 %)
Pardubický	4 778	9,1	3 004 (62,9 %)
Zlínský	5 452	9,4	3 686 (67,6 %)
Vysočina	4 835	9,5	3 103 (64,2 %)
Královéhradecký	5 794	10,5	3 657 (63,1 %)
Jihočeský	7 947	12,3	5 019 (63,2 %)
Středočeský	18 091	13,0	8 107 (44,8 %)
Olomoucký	8 369	13,2	4 906 (58,6 %)
Jihomoravský	16 985	14,2	6 903 (40,6 %)
Karlovarský	4 422	15,0	2 758 (62,4 %)
Plzeňský	8 996	15,2	4 005 (44,5 %)
Moravskoslezský	19 635	16,4	10 719 (54,6 %)
Liberecký	7 290	16,5	4 028 (55,3 %)
Ústecký	14 872	18,1	9 231 (62,1 %)
Hl. m. Praha	38 059	28,7	8 660 (22,8 %)

Zdroj: Zjištěné trestné činy, Český statistický úřad, vydáno 2021

Dle Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 vydané v roce 2021 Ministerstvem vnitra je z hlediska bezpečnosti důležitý monitoring v průmyslových oblastech, kde jsou ve větší míře zaměstnáváni cizí státní příslušníci. Situace je od roku 2019 považována za stabilizovanou, ve všech sledovaných průmyslových zónách došlo k poklesu kriminality.

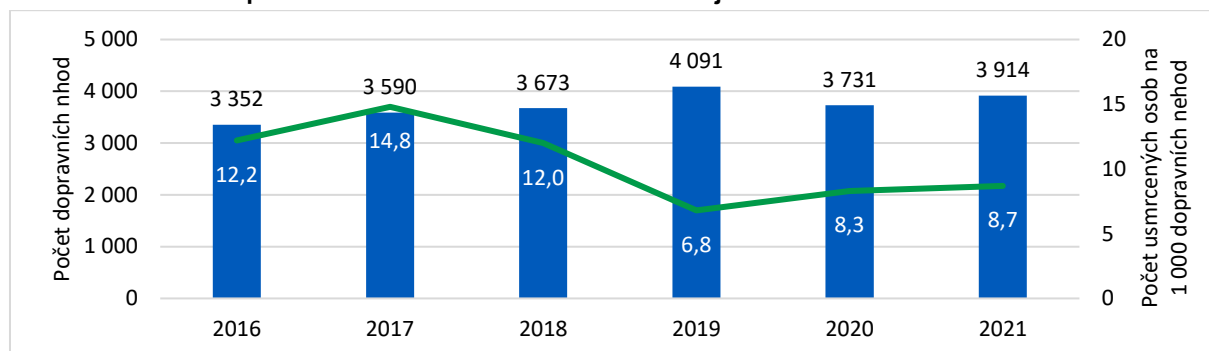
Pro usnadnění veřejnosti se lépe orientovat v datech o trestné činnosti byly vytvořeny webové stránky <https://kriminalita.policie.cz/>, kde jsou uvedeny policejní statistiky, které Policie ČR pravidelně publikuje.

Data poskytnutá Policií ČR pro stránky zřizované Centrem dopravního výzkumu, v. v. i. mapují detailně dopravní nehody na území Plzeňského kraje. Níže uvedený graf zobrazuje vývoj nehod v letech 2016-2021. Za sledované období má počet dopravních nehod na území Plzeňského kraje kolísavý trend. Pozitivní je ale skutečnost, že se **z dlouhodobého hlediska v průběhu let snižuje závažnost nehod** (počet usmrcených osob na 1 000 dopravních nehod). V roce 2016 dosahovala závažnost

hodnoty 12,2, v roce 2021 už pouze 8,7. Dle statistik bylo zaznamenáno, že nejvíce dopravních nehod se odehrává během měsíce srpen, zároveň je nejvíce dopravních nehod evidováno na silnicích II. třídy.

Obrázek 36 Počet dopravních nehod na území Plzeňského kraje v letech 2016-2021

Zdroj: Dopravní nehody v ČR, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., data dostupná k 1. 5. 2022

Preventivní programy

Bezpečnějšího prostředí má být v Plzeňském kraji dosaženo i za pomoci realizace Koncepce prevence kriminality a protidrogové prevence Plzeňského kraje na léta 2022-2026. Tato koncepce pokrývá problematiku prevence kriminality a protidrogové politiky na území Plzeňského kraje. Dle této koncepce je v kraji funkční systém prevence kriminality založený na vzájemné spolupráci. **V kraji působí pracovní skupina protidrogová a prevence kriminality Plzeňského kraje**, která se podílí na realizaci koncepce a podporuje **spolupráci se samosprávami, mezi kterými roste zájem se této problematice věnovat**. V kraji působí také několik nestátních neziskových organizací a sociálních služeb, které jsou na prevenci zaměřené. **Rizikem je naopak ztížená komunikace s cizími státními příslušníky a menšinovými skupinami** z důvodu jejich uzavřenosti vůči majoritní společnosti **a výskyt sociálně vyloučených lokalit**.¹⁰

Plzeňský kraj každoročně vyhlašuje dotační titul „**Plzeňský kraj – bezpečný kraj a prevence kriminality**“, ve kterém mohou obce žádat o dotace na jejich vlastní projekty týkající se zlepšení bezpečnostní situace. Prioritou jsou projekty řešící zabezpečení škol, instalaci městských kamerových dohledových systémů a orientačních tabulí s měřiči rychlosti.

Plzeňský kraj je zapojen do projektu Kraje pro bezpečný internet, který se snaží reagovat na trendy v oblasti kybernetické bezpečnosti a aktuální rizikové chování na internetu. Projekt je zaměřen na několik cílových skupin – děti, rodiče, učitelé a sociální pracovníci, policisté, či senioři.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti krizového řízení a bezpečnosti

Silné stránky

- Existence Koncepce prevence kriminality a protidrogové prevence Plzeňského kraje
- Zájem samospráv o protidrogovou problematiku a prevenci kriminality
- Působení neziskových organizací zaměřených na prevenci
- Zapojení do projektu Kraje pro bezpečný internet
- Podpora projektů k zajištění bezpečnosti, projekt Plzeňský kraj – bezpečný kraj
- Spolupráce se složkami IZS, obcemi a dalšími orgány a organizacemi při přípravě na řešení krizových situací
- Podpora bezpečnosti pomocí dotačních programů, kurzů a seminářů
- Vysoký počet jednotek požární ochrany
- Intenzivní spolupráce se záchrannými složkami a policií ze Spolkové republiky Německo

¹⁰ V Plzeňském kraji se dle Agentury pro sociální začleňování nachází jedna sociálně vyloučená lokalita – obec Semněvice, ve které žije 241 obyvatel. V obci se nachází tři bytové domy, které jsou označeny jako sociálně vyloučené lokality. Pomocí realizace Romodrom má být zvýšena úroveň a kvalita bydlení v těchto bytových domech.

Slabé stránky

- Vyšší počet trestných činů na obyvatele v porovnání s ostatními kraji
- Výskyt sociálně vyloučených lokalit
- Kolísání pracovního trhu a související kolísání nabídky a poptávky pracovní síly
- Nedostatečné pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany dané vlivem sídelní struktury kraje
- Zhoršený stav některých požárních zbrojnic a požárních stanic
- Nedostatečná zabezpečenost ochrany kritické infrastruktury
- Nedostatečná krizová legislativa

6.7.6 Klíčové závěry a zjištění

Na základě zjištěného stávajícího stavu, vyplývajícího z provedených analýz a souvisejících koncepčních a strategických dokumentů, byly identifikovány konkrétní hrozby, příležitosti a obecně možnosti dalšího rozvoje, které by měly být řešeny ve strategické části PRPK 2022+. Těmito body se důkladně zabývala odborná Pracovní skupina pro prioritní osu "Rozvoj veřejných služeb a veřejně prospěšných organizací".

Příležitosti

- Řešení nedostatku lékařů ve vybraných oblastech kraje
- Motivace lékařů k otevření ordinací ve vybraných oblastech
- Spolupráce se vzdělávacími institucemi v oblasti zdravotnictví
- Podpora domácí hospicové péče
- Úprava struktury financování sociálních služeb v rámci novely zákona o sociálních službách
- Navýšení finančních prostředků na financování sociálních služeb z rozpočtu Plzeňského kraje
- Navázání spolupráce se vzdělávacími institucemi v oblasti sociálních služeb
- Zvyšování atraktivity a prestiže zaměstnání v sociálních službách
- Podpora plánování sociálních služeb a jejich spolufinancování na úrovni ORP i obcí a zvýšení participace obcí
- Rozvoj rodinné politiky na základě Koncepce rodinné politiky Plzeňského kraje
- Rozvoj a podpora NNO
- Podpora informovanosti veřejnosti a samospráv o činnostech NNO
- Příprava strategie rozvoje dobrovolnictví v Plzeňském kraji
- Příprava na dopady pokračující migrační vlny
- Zlepšování technické vybavení všech složek záchranného systému
- Revize krizové legislativy
- Personálně zajistit pracoviště krizového řízení u kraje a obcí s rozšířenou působností s plnými pracovními úvazky

Hrozby

- Nedostatek lékařů způsobující omezenou dostupnost zdravotní péče především ve venkovských oblastech
- Neznámé množství osob přechodně žijících na území kraje s vlivem přetížení zdravotních služeb v průmyslově orientovaných částech kraje
- Zatížení zdravotních služeb v důsledku nepříznivého demografického vývoje
- Nedostatečné kapacity sociálních služeb v důsledku nepříznivého demografického vývoje
- Nedostatečná podpora neformální péče a započítávání období do výpočtu důchodu
- Nedostatek financování na udržení minimálně stávající sítě sociálních služeb
- Nárůst trendu zvyšování počtu klientů v důsledku existenčních problémů
- Nedostatek pracovníků v sociálních službách
- Odliv pracovníků v sociálních službách (např. do Spolkové republiky Německo)
- Nedostatek lékařů pro pokrytí pobytových služeb

- Veřejné mínění o NNO
- Snižující se počet členů NNO vykonávajících služby pro veřejnost
- Vznik sociálně vyloučených lokalit
- Pokračující migrační vlna s negativními dopady pro společnost v kraji
- Chybějící kompetence při řešení problematiky související s průmyslovými zónami a nárůstem agenturních pracovníků
- Postupné snižování počtu členů složek IZS a ostatních organizací zajišťujících bezpečnost na území kraje (zejména členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obce)
- Nedostatečně stanovené kompetence v krizové legislativě

6.8 Moderní infrastruktura a obslužnost území

Kvalitní infrastruktura, ICT technologie a dopravní obslužnost jsou důležitými předpoklady pro rozvoj a hospodářskou prosperitu území. Cílem této kapitoly je analyzovat a identifikovat klíčové skutečnosti v daných oblastech v Plzeňském kraji. Pro vyšší přehlednost je kapitola členěna na dílčí podkapitoly:

- Doprava a dopravní infrastruktura;
- Technická infrastruktura;
- Energetika;
- ICT infrastruktura;
- Klíčové závěry a zjištění.

Na konci každé z podkapitol jsou shrnuty identifikované silné a slabé stránky. V rámci poslední podkapitoly – Klíčové závěry a zjištění jsou uvedeny důležité příležitosti, možnosti rozvoje a hrozby, na které je cílem reagovat v rámci strategické části tohoto dokumentu.

Tato kapitola je zpracována zejména na základě následujících strategických dokumentů:

- Koncepce rozvoje regionální silniční a železniční sítě Plzeňského kraje
- Plán dopravní obslužnosti Plzeňského kraje na roky 2022-2026
- Aktualizace koncepce rozvoje cykloturistiky a cyklo dopravy v Plzeňském kraji pro období 2021-2029
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Plzeňského kraje
- Územní energetická koncepce Plzeňského kraje
- Regionální inovační strategie Plzeňského kraje

6.8.1 Doprava a dopravní infrastruktura

Oblast dopravy a dopravní obslužnosti je klíčová z pohledu kvality života obyvatel Plzeňského kraje, zároveň je ale důležitým faktorem i pro podnikatelský sektor, resp. průmyslové a výrobní podniky, a cestovní ruch. Z důvodu zlepšení dopravní dostupnosti sídel na území kraje jsou finanční prostředky z rozpočtů obcí a kraje každoročně navyšovány. V roce 2018 byl schválen rozpočet pro oblast dopravy v Plzeňském kraji ve výši 2,4 miliardy Kč, v roce 2020 rozpočet dosahoval 2,7 miliardy Kč a v roce 2022 již 2,8 miliardy Kč.

V Plzeňském kraji se nachází 1 mezinárodní a 8 vnitrostátních letišť. Všechna tato letiště jsou civilní a v současné době jsou využívána pouze pro nepravidelné lety a sportovní činnost. Na území Plzeňského kraje se nevyskytuje ani jeden vodní tok, který by spadl do vodních cest dle zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě. Těmito dvěma oblastem se blíže nevěnuje ani Plán dopravní obslužnosti Plzeňského kraje, proto netvoří samostatnou oblast v tomto dokumentu.

Silniční síť

V oblasti rozvoje silniční a železniční sítě se Plzeňský kraj řídí Koncepcí rozvoje regionální silniční a železniční sítě z roku 2021, která představuje strategický dokument pro střednědobé a dlouhodobé plánování velkých investičních a neinvestičních akcí Plzeňského kraje na regionální silniční síti (silnice II. a III. třídy) a ve spolupráci se Správou železnic i na železniční síti.

Plzeňský kraj má nízkou hustotu zalidnění, ale ta je velice odlišně rozložena. Nejřidčeji jsou osídleny okresy Domažlice, Klatovy, Tachov a pohraniční okresy s velmi nízkou obydleností Šumava, Český les. Naopak okres Plzeň-město je velice hustě zalidněný i v rámci ČR. Celá centrální část tvořená Plzeňskou aglomerací potvrzuje nerovnoměrnou hustotu zalidnění. Město Plzeň koncentruje 30 % obyvatel a dále jsou v kraji čtyři střední centra osídlení s počtem obyvatel od 10 do 20 tisíc (Domažlice, Rokycany, Sušice a Tachov). Hlavní problémy vymezuje dokument Koncepce rozvoje regionální silniční a železniční sítě Plzeňského kraje z roku 2021. Nerovnoměrná hustota zalidnění způsobuje nedostatky v celistvosti a průjezdnosti sítě dálnic a silnic I. třídy. To způsobuje zatěžování silnic nižších tříd zejména těžkou nákladní dopravou, pro kterou silnice nejsou uzpůsobeny. Dalším důvodem zatěžování silnic nižších tříd je zpoplatnění dálnice D5 a rozšířený mýtný systém na vybraných silnicích I. třídy.

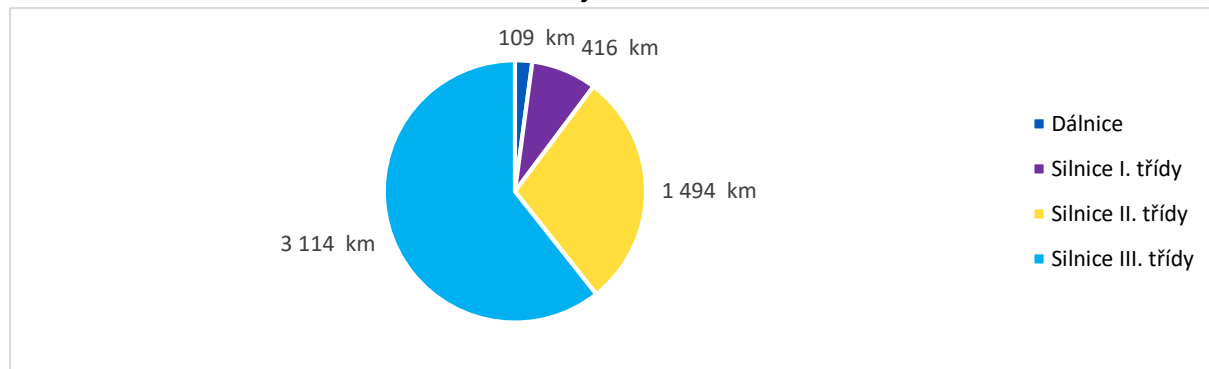
Podle přehledů z informačního systému o silniční a dálniční síti ČR pro jednotlivé kraje vydané Ředitelstvím silnic a dálnic České republiky k datu 1. 1. 2021 je silniční síť na území České republiky tvořena celkem 55 837 km. V mezikrajském porovnání zaujímá první místo podle délky silnic Středočeský kraj (9 645 km), dále Jihočeský kraj (6 149 km). Plzeňský kraj, ve kterém silniční síť tvořila 5 134 km, se umístil na třetím místě. **Z celkové délky silnic a dálnic v Plzeňském kraji zaujímají největší podíl silniční sítě silnice III. třídy, které tvoří celkem 60,1 %.** Dále je silniční síť Plzeňského kraje tvořena z téměř 30 % silnicemi II. třídy a z 8,1 % silnicemi I. třídy. Dálnice v Plzeňském kraji dosahují délky 109 km a představují tak 2,1 % z celkové sítě silniční komunikace na území kraje. V celorepublikovém kontextu zaujímají dálnice v Plzeňském kraji 8% podíl z celkem 1 346 km dálnic v ČR. Z pohledu velikosti silniční sítě a délky silnic na území kraje nedošlo v posledních deseti letech k výrazným změnám.

Tabulka 32 Délka silniční sítě (v km) v České republice a jednotlivých krajích k 1. 1. 2021

	Dálnice	Silnice I. třídy	Silnice II. třídy	Silnice III. třídy	Celkem
Česká republika	1 346	5 800	14 632	34 060	55 837
Hlavní město Praha	44	10	30	42	84
Středočeský kraj	361	669	2 388	6 227	9 645
Jihočeský kraj	74	646	1 627	3 800	6 149
Plzeňský kraj	109	416	1 494	3 114	5 134
Karlovarský kraj	37	188	475	1 362	2 063
Ústecký kraj	105	484	901	2 753	4 243
Liberecký kraj	5	347	484	1 577	2 413
Královéhradecký kraj	44	434	904	2 382	3 763
Pardubický kraj	26	446	929	2 204	3 605
Vysočina kraj	92	429	1 636	2 917	5 076
Jihomoravský kraj	160	426	1 467	2 392	4 445
Olomoucký kraj	140	348	935	2 177	3 600
Zlínský kraj	36	328	513	1 257	2 134
Moravskoslezský kraj	112	629	847	1 897	3 484

Zdroj: Přehled z informačního systému o silniční a dálniční síti ČR, Ředitelství silnic a dálnic (2021)

Struktura silniční sítě v Plzeňském kraji je graficky znázorněna níže. I přesto, že Plzeňský kraj sdílí významnou část svých hranic se Spolkovou republikou Německo a na území se nachází několik hraničních přechodů, dálnice do Spolkové republiky Německo vede pouze jedna, která navazuje na německou dálnici. Pro spojení mezi Plzeňským krajem a Bavorskem má velký význam dálniční hraniční přechod Rozvadov a poté hraniční přechod Folmava na silnici I/26.

Obrázek 37 Struktura silniční sítě v Plzeňském kraji v km k 1. 1. 2021

Zdroj: Přehled z informačního systému o silniční a dálniční síti ČR, Ředitelství silnic a dálnic, 2021

Některé oblasti se nacházejí ve větší vzdálenosti od nadřazené sítě, a nemají ani náhradní napojení v potřebné kvalitě. Zpravidla se přitom jedná i o ekonomicky nejslabší části Plzeňského kraje:

- jihovýchodní část okresu Klatovy, zejména území jižně od Sušice;
- území severovýchodně od Radnic;
- Bělá nad Radbuzou s okolím;
- Bezručicko;
- oblast Manětín – Žihle.

Podle údajů Ředitelství silnic a dálnic ČR je součástí silniční sítě v Plzeňském kraji celkem 1 267 mostů. Nejvíce mostů je na silnicích III. třídy (46,8 %), dále se 29,6 % mostů nachází na silnicích II. třídy a 13,7 % na silnici I. třídy. Celkem 126 mostů se nachází na dálnici a tvoří tak necelých 10 % z celkového počtu mostů v kraji.

Dle informací z Přehledu z informačního systému o silniční a dálniční síti ČR na úrovni okresů v Plzeňském kraji není na území okresu Domažlice a okresu Klatovy žádné pokrytí dálnicemi a zároveň silnice I. třídy tvoří pouze malou část celkové silniční sítě. Absence dálnic a silnic I. třídy ztěžuje dojížděku obyvatel za prací a do škol do vzdálenějších měst a způsobuje také horší napojení kraje na sousední kraje, v případě Plzeňského kraje také na sousední regiony Spolkové republiky Německo. Dálnice D5 prochází pouze severní částí kraje a chybí tak napojení mezi krajskými městy Plzeň – České Budějovice, Plzeň – Karlovy Vary.

Tabulka 33 Délka silnic a dálnic na území Plzeňského kraje v roce 2021 v km

Kraj, okres	Délka silnic a dálnic	Dálnice	Silnice celkem	Z toho		
				I. třídy	II. třídy	III. třídy
Plzeňský kraj	5 129	109	5 020	418	1 495	3 106
Domažlice	714	-	714	64	191	459
Klatovy	1 134	-	1 134	102	358	674
Plzeň-město	239	12	227	59	56	112
Plzeň-jih	830	8	822	88	210	524
Plzeň-sever	894	19	875	79	267	529
Rokycany	484	26	458	1	139	319
Tachov	834	45	790	25	275	489

Zdroj: Délka silnic a dálnic v Plzeňském kraji k 1. 1. 2021, Český statistický úřad

Koncepce rozvoje regionální silniční a železniční sítě Plzeňského kraje identifikuje jako nejvíce zatížené úseky komunikací I/20 a I/27 kolem Plzně a poté úsek D5 u Plzně, přes které projede přes 40 tis. vozidel denně. Na silnici I. třídy je vytížen úsek I/27 Plzeň – Přeštice, přes který denně projede cca 17 tisíc vozidel. Na silnicích II. třídy byla největší intenzita dopravy zjištěna na silnici II/231 (Jateční ulice) v Plzni s více než 22 tis. vozidly za den. Mimo Plzeň je nejvíce zatížený úsek silnice II/605 v Rokycanech s více než 13,5 tis. vozidly za den. Nadprůměrná intenzita dopravy mimo města byla na silnicích II. třídy zaznamenána především na silničním kruhu kolem Plzně, na silnicích napojující velká města a v souběhu s dálnicí D5.

Nákladní automobilová doprava ve větší míře využívá zejména komunikace vyšších kategorií a tříd. Vyšší intenzita těžkých vozidel byla identifikována ve směrech tranzitní dopravy, tj. dálnice D5 a zejména na silnici I/26 Plzeň – Folmava.

Časová dostupnost krajského města byla vyhodnocena, že za běžných podmínek bez dopravních zdržení je možné se dostat do centra Plzně za 20 minut z měst Rokycany, Přeštice, Stod a Kaznějov. Dostupnost 40 minut mají města Nepomuk, Klatovy, Horšovský Týn a Tachov. Více než hodinová dostupnost je z celé jižní části okresu Klatovy (Sušicko, Železnorudsko) a také z pruhu podél státní hranice v Českém lese.

Železniční síť

Podle Plánu dopravní obslužnosti Plzeňského kraje na léta 2022–2026, jehož cílem je stanovení podmínek a předpokladů pro efektivní rozvoj veřejné hromadné dopravy v kraji, se na řešeném území v současnosti nachází celkem 16 provozuschopných traťových úseků, jejichž provozovatelem je Správa železnic. **Celková délka těchto traťových úseků je cca 720 km, z nich celkem šest tratí překračuje hranice Plzeňského kraje (z toho dvě vedou do Spolkové republiky Německo).** Mezi nejvýznamnější železniční trať z hlediska železniční sítě ČR na území Plzeňského kraje patří III. tranzitní železniční koridor v úseku hranice kraje – Kařez – Rokycany – Plzeň – Chodová Planá – hranice kraje, který z velké části prošel modernizací a umožňuje tak rychlé spojení s Prahou a východní částí republiky. Pražská větev tratě č. 170 (hranice kraje – Kařez – Plzeň hl. n. – Klatovy), 178 (Plzeň hl. n. – Chodová Planá – hranice kraje), 180 (Plzeň hl. n. – Domažlice – státní hranice) a 191 (Plzeň hl. n. – Horažďovice předměstí – hranice kraje) jsou součástí celostátních drah, evropského železničního systému a zároveň jsou zařazeny do systému transevropské dopravní sítě TEN-T.

Podle Plánu dopravní obslužnosti mezi čtyři nejvíce vytížené traťové úseky, které vycházejí z plzeňského železničního uzlu, patří Plzeň – Rokycany, Plzeň – Stod, Plzeň – Blovice a Plzeň – Přeštice. Dle navržených **vysokorychlostních tras (VRT) Správou železnic není plánováno systém zavést na trati Praha – Beroun – Plzeň – Domažlice – státní hranice.**

Dle Plánu dopravní obslužnosti Plzeňského kraje **v Plzeňské aglomeraci chybí kapacita tratí pro zlepšení dopravní obslužnosti.** Je nutné např. zdvojkolejnění, aby jednotlivé trati unesly jak nadregionální dopravu (vlaky IC, Ex, R), tak osobní dopravu.

Vlivem investic v minulých letech dochází k postupnému **zlepšování parametrů infrastruktury.** V následujících letech plánuje Správa železnic mnoho zásadních záměrů na celostátních i regionálních tratích na území Plzeňského kraje, např. modernizace trati Plzeň - Domažlice - st. hranice SRN, revitalizace trati Přeštice (mimo) – Klatovy (mimo), modernizace tratě Horažďovice předm. (mimo) – Plzeň Koterov (mimo) či revitalizace a elektrizace trati Nýřany - Heřmanova Huť.

Z hlediska bezpečnosti se na území Plzeňského kraje podle Plánu dopravní obslužnosti Plzeňského kraje na léta 2022–2026 nachází především u regionálních železničních tratí **velký podíl přejezdů zabezpečených pouze výstražnými kříži.** Tento negativní vliv zapříčiňuje rychlostní omezení pro projíždějící vlaky a tím způsobené prodloužení jízdní doby. Postupně by mělo být zajištěno zvýšení bezpečnosti přejezdů na všech železničních tratích v kraji. Do roku 2030 je v kraji plánováno prověření elektrizace mnoha traťových úseků a zvážení využití alternativních pohonů.

Cyklistická doprava

V oblasti rozvoje cyklistické dopravy se řídí Plzeňský kraj zpracovanou Konceptí rozvoje cyklistiky v Plzeňském kraji z roku 2012. Na tento dokument dále navazuje Aktualizace koncepce rozvoje cykloturistiky a cyklo dopravy v Plzeňském kraji pro období 2021-2029. Vizí Plzeňského kraje v oblasti cyklo dopravy a cykloturistiky do roku 2029 je podle tohoto dokumentu motto „Cyklistika jako plnohodnotná součást veřejné dopravy“. K naplnění vize byly vytvořeny čtyři následující pilíře:

- infrastruktura pro cyklisty;
- dostupnost veřejné a cyklistické dopravy;
- koordinace aktérů cyklistické dopravy a cykloturistiky;
- obnova a údržba infrastruktury a značení pro cyklisty.

Dle Aktualizace koncepce rozvoje cykloturistiky a cyklo dopravy v Plzeňském kraji pro období 2021–2029 území Plzeňského kraje protínají cyklistické trasy na mezinárodní, nadregionální a regionální úrovni. Na mezinárodní úrovni se jedná o trasu EuroVelo 4 Stezka střední Evropou, která prochází obcemi: Manětín, Žihle a Velečín. Další mezinárodní trasou je EuroVelo 13 Stezka železné opony, KČT 3, KČT 37 Panevropská cyklostezka. Nadregionální trasy protínající Plzeňský kraj jsou: KČT 31, KČT 33, KČT 35, KČT 36, KČT 38, KČT 315 a Otavská cyklostezka. Mezi významné regionální trasy lze zařadit vnitřní krajský okruh a Tachovskou cyklostezku.

V Aktualizaci koncepce rozvoje cykloturistiky a cyklo dopravy je zaveden termín pro **Bikesharing, tedy sdílení jízdních kol. V Plzeňském kraji je dosud využíván pouze v Plzni.** Dle tohoto dokumentu je v Plzeňském kraji **nedostatek komerčně atraktivních tras podél vodních toků a také nevyhovující systém údržby a obnovy cyklistického značení.** Dalším nedostatkem je systém **monitoringu, na základě kterého by mohla být připravena výstavba a obnova potřebné infrastruktury.** Koncepce řeší, jak vést po území kraje cyklostezky a cyklotrasy s minimálními náklady na investice, tj. s využitím stávajících komunikací. Naopak neřeší téma neprostupnosti krajiny pro pěší a cyklisty, chybějící lávky v turisticky zajímavých oblastech či přes dálnici D5.

Veřejná doprava

Osobní veřejná doprava je v Plzeňském kraji zajišťována regionální železniční dopravou a veřejnou linkovou autobusovou dopravou. Linková i železniční doprava je využívána nejen na cesty do práce a škol, ale také při příležitosti výletů. Některé spoje (tzv. cyklobusy) jsou určeny primárně k turismu, ale zvláště na Tachovsku je využívají i místní obyvatelé – např. pro nákup ve větších obcích. Na některých linkách či spojích lze využívat turistické celodenní jízdenky. Turisté mohou po Plzeňském kraji a dvou příhraničních oblastech Bavorska cestovat vlaky i autobusy s jednou jízdenkou. Pro cestující s jízdním kolem jsou k dispozici během letní sezóny autobusy označené symbolem kola, které umožňují přepravu jízdních kol na cyklovleku, případně na držáku na kola na zádi autobusů.

Plán dopravní obslužnosti Plzeňského kraje na roky 2022-2026 zavádí standardy dopravní obsluhy, které by měly být během jeho platnosti dodržovány. Tyto standardy udávají, s jakou frekvencí by měla být obsloužena sídla během ranní špičky, dopoledního sedla, odpolední špičky, večera a víkendu. Dle Koncepce rozvoje regionální silniční a železniční sítě Plzeňského kraje páteřní linky mají být převážně vedeny na silnicích I. a II. třídy, obslužné linky převážně po silnicích III. třídy a místních komunikacích.

V Plzeňském kraji vznikl Integrovaný dopravní systém v plzeňské aglomeraci od 1. 1. 2002 a od 1. 1. 2018 byl rozšířen na území celého kraje. Od 1. 7. 2020 funguje pro **zajišťování veřejné dopravy Integrovaná doprava Plzeňského kraje**, tedy dopravní systém, ve kterém je umožněno od 1. 1. 2019 používat předplatné pro jednotlivé tarifní zóny a od 1. 7. 2020 cestovat ve všech veřejných dopravních prostředcích zapojených dopravců na jeden integrovaný jízdní doklad pro jednotlivou přepravu (platí pro autobusy veřejné linkové dopravy, všechny osobní vlaky i rychlíky a MHD v Plzni, Klatovech, Rokycanech a dalších velkých městech). Garantem funkčnosti integrovaného dopravního systému stojí organizátor veřejné dopravy Plzeňského kraje tj. POVED s. r. o., která byla založena Plzeňským krajem (vlastní 67 %) a městem Plzeň (vlastní 33 %). Vozový park autobusové dopravy v závazku veřejné služby Plzeňského kraje byl rozsáhle modernizován v roce 2020.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti dopravy a dopravní infrastruktury

Silné stránky

- Dobré dálniční napojení do Bavorska
- Zlepšování kvality dopravních sítí
- Železniční tratě spojující Českou republiku se Spolkovou republikou Německo
- Budování nových cyklostezek
- Existence Integrované dopravy Plzeňského kraje a jednotného integrovaného jízdního dokladu pro cestující u zapojených dopravců
- Integrovaná doprava Plzeňského kraje má přesah i do sousedních krajů (např. tam kde jsou pracovní příležitosti či školy)
- Dostupnost turistického jízdního dokladu IDPK s platností na území Bavorska

Slabé stránky

- Nedostatečné zabezpečení železničních přejezdů především u regionálních tratí
- Nedostatečná kapacita tratí v Plzeňské aglomeraci (jednokolejné tratě)
- Absence cyklostezek podél vodních toků
- Nevyhovující systém cyklistického značení
- Absence monitoringu vytížení a stavu cyklostezek

- Chybějící propojení jižní části Plzeňského kraje (okres Domažlice) na dálniční síť, především na dálnici D5 směrem do Spolkové republiky Německo
- Dopravní napojení periferních oblastí kraje, nedostatečná dopravní obslužnost některých částí kraje
- Absence v systému VRT, letiště

6.8.2 Technická infrastruktura

Vyspělost a pokrytí technickou infrastrukturou je jedním z ukazatelů úrovně rozvoje kraje i jednotlivých obcí. Do technické infrastruktury se řadí vodohospodářské sítě, kanalizaci a sítě, zajišťující pokrytí telefonním a internetovým signálem.

Vodohospodářství

Na základě analýzy vodohospodářství z hlediska podílu obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů zastává Plzeňský kraj v celonárodním kontextu nejhorší pozici, což je patrné z tabulky níže. V Plzeňském kraji bylo v roce 2020 zásobováno pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu více než 506 tis. obyvatel. V procentuálním vyjádření je to 85,7 % obyvatel kraje. Délka vodovodní sítě v roce 2020 měřila 4 430 km, oproti roku 2019 došlo ke zkrácení o 23 km.

Tabulka 34 Vybrané statistiky v oblasti vodohospodářství v Plzeňském kraji za rok 2020

	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů (%)	Voda vyrobená celkem (tis.m ³)
Česká republika	94,6	581 626
Hl. město Praha	100,0	91 102
Středočeský	85,9	65 712
Jihočeský	89,5	32 386
Plzeňský	85,7	30 076
Karlovarský	100,0	16 465
Ústecký	98,1	50 084
Liberecký	93,3	25 637
Královéhradecký	94,7	30 980
Pardubický	96,6	27 013
Vysočina	96,4	25 213
Jihomoravský	95,6	62 530
Olomoucký	93,8	30 773
Zlínský	96,1	28 097
Moravskoslezský	99,9	65 558

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2021, ČSÚ, vydáno k 20. 12. 2021

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Plzeňského kraje se v oblasti zásobení pitnou vodou zaměřuje na propojování vodárenských soustav, napojování obcí s individuálním zdrojem vod na vodárenské soustavy, výstavbu vodovodů v obcích bez veřejného vodovodu s prioritou pro obce ohrožené suchem a **doplnění, modernizaci a rekonstrukci současných vodovodů**.

Cena pitné vody se v roce 2020 oproti roku 2019 zvýšila o 2,8 Kč/m³ na 43,6 Kč/m³. Pro potřeby statistiky vyhodnocuje Český statistický úřad ukazatel specifického množství vody fakturované domácnostem. Za rok 2020 dosáhl tento ukazatel v Plzeňském kraji hodnoty 87,3 litrů/osobu/den, což je o 0,4 litrů/osobu/den více než v předchozím roce. Jedná se o podprůměrnou hodnotu v rámci České republiky, průměr v roce 2020 činil 91,1 litrů/osobu/den. Nejvyšší spotřeba vody byla zaznamenána v Hlavním městě Praze (112,5 l/osobu/den), naopak nejnižší ve Zlínském kraji (80,0 l/osobu/den).

Kanalizační síť

Skutečností týkajících se současného stavu kanalizační sítě na území Plzeňského kraje a jeho budoucího vývoje se zabývá nově zpracovaný **Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Plzeňského kraje z roku 2022**. Plán také informuje o problémech, které se v této oblasti vyskytují, slouží jako podklad pro směřování rozvoje infrastruktury vodovodů a kanalizací do budoucnosti, jako podklad pro vyjádření k dotacím a jako doplňující podklad pro vodohospodářská rozhodnutí.

Z níže uvedené tabulky zpracovaných dat Českého statistického úřadu, která představuje srovnání krajů České republiky, je patrné, že **podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v Plzeňském kraji je nižší než celková průměrná hodnota za ČR**. Celkový počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu byl v Plzeňském kraji v roce 2020 více než 502 tis. (85,0 %). Podprůměrné hodnoty také vykazuje hodnota podílu čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace. Nejlepších hodnot v tomto případě dosáhl Karlovarský kraj a Hlavní město Praha. Nejmenší podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci byl za rok 2020 zaznamenán v Libereckém kraji.

Tabulka 35 Kanalizace pro veřejnou potřebu podle jednotlivých krajů v roce 2020

	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci (%)	Podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace (%)
Česká republika	86,1	97,5
Hlavní město Praha	99,1	100,0
Středočeský kraj	74,8	99,7
Jihočeský kraj	86,2	96,3
Plzeňský kraj	85,0	95,6
Karlovarský kraj	100,0	99,9
Ústecký kraj	86,8	97,8
Liberecký kraj	73,9	97,9
Královéhradecký kraj	79,6	95,6
Pardubický kraj	74,7	99,4
Kraj Vysočina	87,2	91,0
Jihomoravský kraj	91,0	98,9
Olomoucký kraj	86,1	98,4
Zlínský kraj	96,0	93,1
Moravskoslezský kraj	83,6	95,0

Zdroj: Údaje o vodovodech a kanalizacích v roce 2020 podle krajů (NUTS 3), Český statistický úřad, 2021

Z hlediska podílu čištěných odpadních vod je Plzeňský kraj (95,6 %) ve srovnání s Českou republikou pod celorepublikovým podílem (97,5 %). Na území kraje bylo v roce 2020 celkem 211 čistíren odpadních vod, jejichž celková kapacita byla 173 333 m³/den. Délka kanalizační sítě byla 3 183 km s více než 103 tis. kanalizačními přípojkami. Kvalita technické infrastruktury není však v celém kraji stejná, v jednotlivých SO ORP kraje může být velmi rozdílná.

Telematika

Oblast telematiky, resp. pokrytí území kraje telefonním signálem a internetovým připojením, je ovlivněna geografickými faktory a specifiky Plzeňského kraje. V níže uvedené tabulce je uvedeno pokrytí telefonním signálem v jednotlivých okresech Plzeňského kraje s údaji zprostředkovanými největšími českými operátory. Z údajů je zřejmé, že téměř celé území je pokryto telefonním signálem. **Nejnižší podíl pokrytého území je v okrese Tachov.**

Tabulka 36 Pokrytí území okresů Plzeňského kraje telefonním signálem v roce 2021

Okres	Pokrytí území		
	O ₂	T-Mobile	Vodafone
Plzeň-sever	96,0 %	96,6 %	93,3 %
Plzeň-město	99,2 %	99,4 %	99,1 %
Plzeň-jih	97,4 %	97,8 %	97,0 %
Rokycany	92,1 %	92,9 %	89,0 %
Tachov	89,4 %	90,2 %	86,4 %
Domažlice	90,5 %	90,9 %	86,8 %
Klatovy	90,4 %	91,6 %	85,3 %

Zdroj: Výroční zpráva Českého telekomunikačního úřadu za rok 2021

Přehled silných a slabých stránek v oblasti technické infrastruktury

Silné stránky

- Aktuální Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Plzeňského kraje
- Zlepšující se kvalita a dostupnost sítí

Slabé stránky

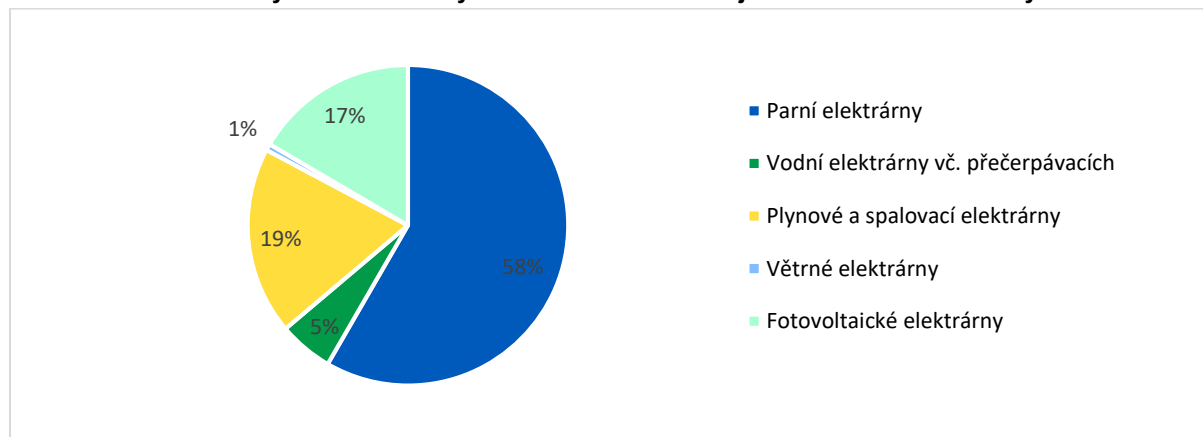
- Nižší podíl osob zásobovaných vodou z vodovodů
- Z celonárodního kontextu podprůměrný podíl domácností připojených na kanalizaci
- Nedostatečné pokrytí telefonním signálem v okrese Tachov
- Nerovnoměrná kvalita technické infrastruktury v jednotlivých územích kraje

6.8.3 Energetika

Oblast energetiky je řešena v **Územní energetické koncepci Plzeňského kraje, která se věnuje efektivnímu využívání energie a dopadům na životní prostředí**. Je ke zvážení aktualizace této koncepce, jelikož oblast energetiky je velmi dynamicky se rozvíjející odvětví a některé informace již v současné době nemusí být platné.

Elektrizační soustava

Následující obrázek zobrazuje objem vyrobené elektrické energie v Plzeňském kraji podle využití technologie ve výrobních zdrojích elektrické energie za rok 2020. Plzeňský kraj patří ve srovnání s ostatními kraji ČR dle objemu vyrobené elektřiny mezi kraje s nejnižším objemem vyrobené elektřiny.

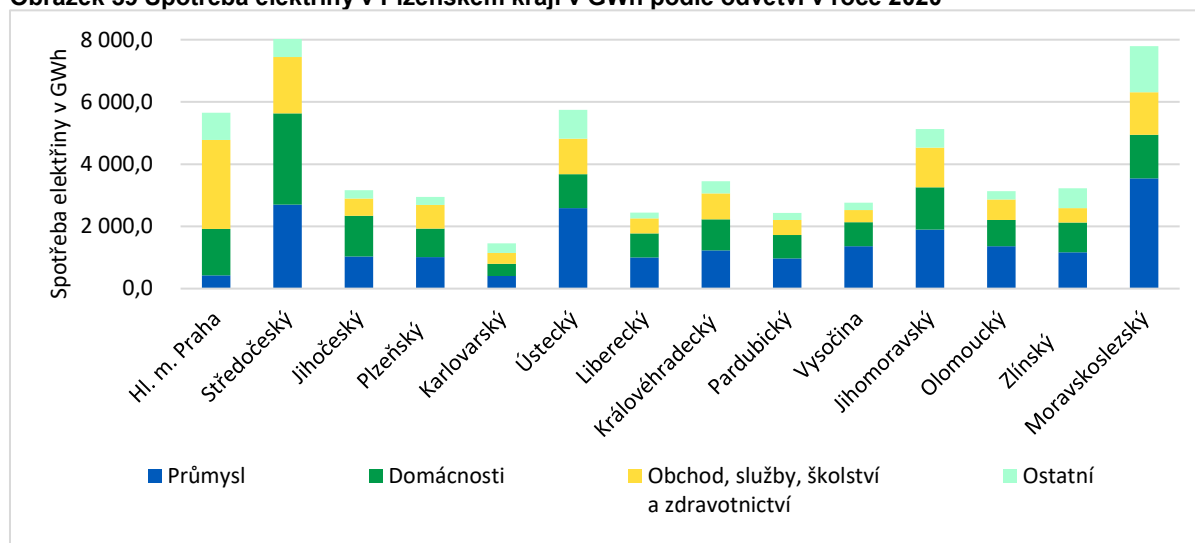
Obrázek 38 Struktura vyrobené elektřiny brutto v Plzeňském kraji v % dle druhu elektrárny za rok 2020

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2021, Český statistický úřad, vydáno k 20. 12. 2021

Celkem bylo v Plzeňském kraji vyrobeno 1 348 GWh, přičemž **největší podíl na výrobě elektřiny mají parní elektrárny (58,4 %), dále plynové a spalovací elektrárny (19 %)** a fotovoltaické elektrárny (16,6 %). Zbývajících 6 % tvoří vodní elektrárny včetně přečerpávacích a větrných elektráren.

Níže uvedený obrázek zobrazuje spotřebu elektřiny podle odvětví v jednotlivých krajích České republiky v roce 2020. Plzeňský kraj byl ve spotřebě elektrické energie netto v porovnání s ostatními kraji desátý. Spotřeba elektřiny byla v Plzeňském kraji v roce 2020 celkem 2 947 GWh elektřiny netto. Na spotřebě se nejvíce podílel průmysl (34,4 %), domácnosti (31,2 %) a obchod, služby, školství a zdravotnictví (25,9 %). **Meziročně se spotřeba elektřiny snížila v odvětví průmyslu, v odvětví obchodu, služeb, školství a zdravotnictví, ale naopak u domácností vzrostla.** Změny u spotřeby elektrické energie v průmyslu souvisí s pandemickou situací COVID-19 a přijatými opatřeními, kdy byli lidé nuceni trávit více času doma.

Obrázek 39 Spotřeba elektřiny v Plzeňském kraji v GWh podle odvětví v roce 2020

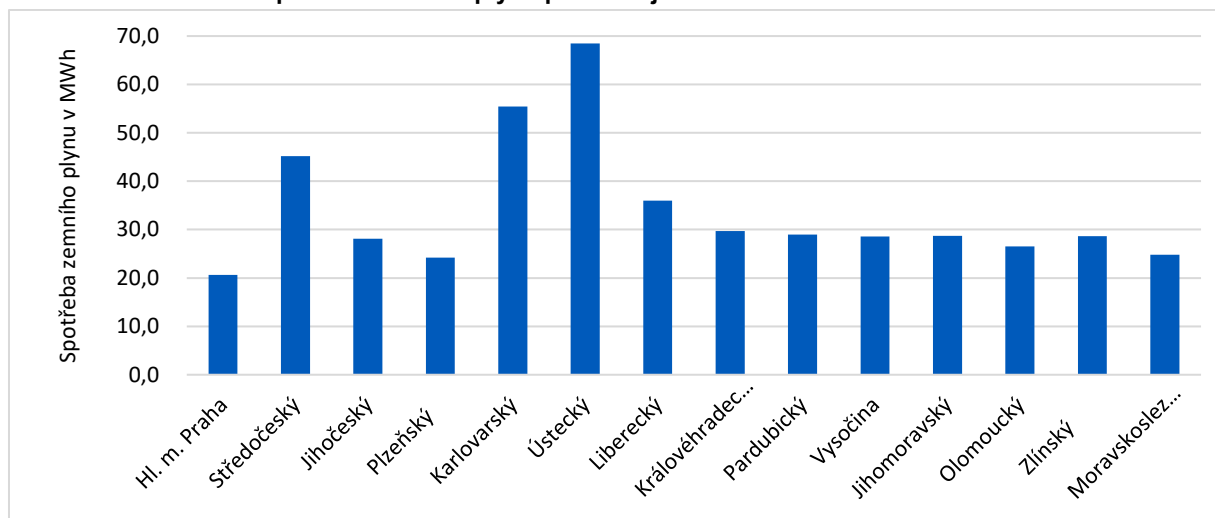
Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2021, Český statistický úřad, vydáno k 20. 12. 2021¹¹

Plynárenská soustava

Dle dat ze Statistické ročenky Plzeňského kraje a Energetického regulačního úřadu níže uvedený obrázek popisuje spotřebu zemního plynu podle krajů v roce 2020 přepočtenou na 1 obyvatele. Nejvyšší podíl spotřeby zemního plynu z celkové spotřeby v České republice byl zaznamenán v Ústeckém kraji (16,7 %). V absolutních hodnotách průměrná spotřeba zemního plynu na 1 obyvatele v Ústeckém kraji byla 68,5 MWh. **Plzeňský kraj se v mezikrajském srovnání umístil na desátém místě s podílem spotřeby 4,2 % na celkové spotřebě ČR.** S průměrnou spotřebou na 1 obyvatele 24,2 MWh se Plzeňský kraj v mezikrajském porovnání umístil na 13. místě (nižší průměrná spotřeba byla zaznamenána pouze v Hlavním městě Praze).

¹¹ Kategorie ostatní zahrnuje oblast dopravy, energetiky, stavebnictví, zemědělství a ostatní, které nelze zařadit do jmenovaných.

Obrázek 40 Průměrná spotřeba zemního plynu podle krajů v roce 2020 v MWh na zákazníka

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2021, Český statistický úřad, vydáno k 20. 12. 2021

Teplárenská soustava

Dle Roční zprávy o provozu teplárenských soustav České republiky za rok 2020, kterou vydává každoročně Energetický regulační úřad je na území Plzeňského kraje největším výrobcem tepelné energie Plzeňská teplárenská. **Výroba tepla v Plzeňském kraji probíhá především spalováním hnědého uhlí, zemního plynu a biomasy.** Spotřeba a výroba tepla je vyjádřena v terajoulech (TJ).

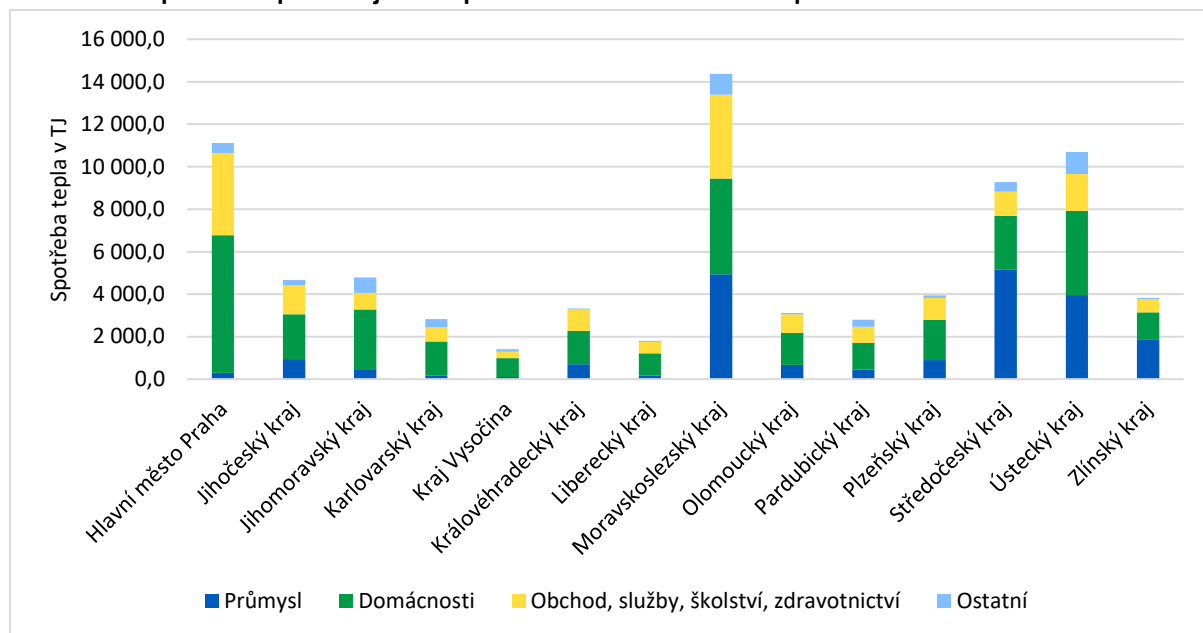
Tabulka 37 Výroba tepla v Plzeňském kraji v TJ v roce 2020

Výroba tepla	Celkem	Podíl v ČR
Celkový instalovaný výkon (MW_e)	1 145,8	2,9 %
Výroba tepla brutto (TJ)	5 655,2	3,6 %
Dodávky tepla podle paliv (TJ)	3 969,1	4,6 %
Z toho:		
Biomasa	586,7	7,7 %
Bioplyn	65,6	12,1 %
Elektrická energie	2,3	26,5 %
Hnědé uhlí	2 346,4	6,3 %
Ostatní pevná paliva	274,2	9,1 %
Ostatní plyny	0,5	0,0 %
Topné oleje	1,2	0,9 %
Zemní plyn	692,1	3,0 %

Zdroj: Roční zpráva o provozu teplárenských soustav České republiky za rok 2020, Energetický regulační úřad

Spotřeba tepla v krajích dle spotřebitele je znázorněna v grafu níže. Z České republiky má nejvyšší spotřebu jednotek tepla Moravskoslezský kraj. Naopak nejnižší je spotřeba v Kraji Vysočina.

Obrázek 41 Spotřeba tepla v krajích ČR podle sektoru národního hospodářství v TJ v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Roční zprávy o provozu teplotních soustav České republiky za rok 2020, Energetický regulační úřad¹²

Přehled silných a slabých stránek v oblasti energetiky

Silné stránky

- Nízký podíl spotřeby zemního plynu v rámci celkové spotřeby v ČR, nízká průměrná spotřeba zemního plynu na jednoho obyvatele

Slabé stránky

- Nízký podíl obnovitelných zdrojů použitých při výrobě elektrické energie
- Vysoký podíl tepelné energetiky na výrobě elektrické energie

6.8.4 ICT infrastruktura

Míra využívání a dostupnosti ICT technologií v domácnostech i firmách do určité míry vypovídá o ekonomické vyspělosti celého kraje a blahobytu jeho obyvatel.

Informační technologie v domácnostech

Využití informačních a komunikačních technologií má velký vliv na ekonomický růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost, udržitelný rozvoj a sociální soudržnost.

Dle Českého statistického úřadu bylo v roce 2020 v České republice celkem 78,7 % domácností, které byly vybaveny osobním počítačem a 81,2 % domácností, které měly připojení k internetu. Plzeňský kraj je v obou případech nad průměrem České republiky. Procentuální zvyšování vybavenosti domácností počítačem a internetem bylo podpořeno i pandemií COVID-19, která v ČR vypukla začátkem roku 2020 a mnoho školních institucí kvůli ní přešlo do online výuky a zároveň mnoho zaměstnanců pracovalo z domova, což potřebu využití informačních technologií podpořilo.

Tabulka 38 Informační technologie v domácnostech v ČR a Plzeňském kraji v letech 2018-2020 (v %)

	2018	2019	2020
Česká republika			
Počítač celkem	78,4	77,9	78,7

¹² Kategorie ostatní zahrnuje oblast dopravy, energetiky, stavebnictví, zemědělství a ostatní, které nelze zařadit do jmenovaných

	2018	2019	2020
stolní počítač	39,9	34,9	37,5
notebook	61,3	61,9	63,3
tablet	32,3	31,3	32
Internet celkem	80,5	81,1	81,7
WiFi router	62,7	63,5	68,3
Plzeňský kraj			
Počítač celkem	79,1	79,7	81,2
stolní počítač	30,2	31,3	30,5
notebook	66,7	68,2	69,7
tablet	35,9	37,6	32,9
Internet celkem	80,4	83,2	85,2
WiFi router	67,2	70,8	73,9

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje 2021, Český statistický úřad, vydáno k 20. 12. 2021

V České republice bylo v roce 2020 celkem 68 % uživatelů internetu v mobilním telefonu ve věku 16 a více let. Nejvíce uživatelů internetu v mobilním telefonu bylo v Praze (74,3 %), Plzeňský kraj se umístil hned na druhém místě se 70,7 % uživatelů. Dle statistické ročenky byl v Plzeňském kraji během sledovaného období mezi roky 2018 a 2020 zaznamenán více než 10% nárůst nakupujících na internetu, což může být opět zapříčiněno i pandemií nemoci COVID-19 a souvisejícími restrikcemi, které se týkaly mimo jiné uzavření obchodů. V porovnání s ostatními kraji v České republice skončil Plzeňský kraj společně se Středočeským krajem na 7.-8. místě (63,7 % uživatelů).

Tabulka 39 Přehled uživatelů internetu v mobilním telefonu a nakupujících na internetu v ČR a Plzeňském kraji v letech 2018-2020 (v %)

	2018	2019	2020
Česká republika			
Uživatelé internetu v mobilním telefonu	57,8	63,5	68
Nakupující na internetu	53,3	57,9	63,7
Plzeňský kraj			
Uživatelé internetu v mobilním telefonu	63,2	67,4	70,7
Nakupující na internetu	53,3	57,9	63,7

Zdroj: ICT v mezikrajském porovnání, Český statistický úřad, vydáno 2021

Analýza využití internetu je znázorněna v tabulce níže, kde jsou zpracována data z výstupu Českého statistického úřadu věnovaného Využívání informačních a komunikačních technologií mezi osobami podle krajů v roce 2020. Tabulka udává podíl osob využívajících danou službu z celkové počtu obyvatel v kraji ve věkové kategorii 16 a více let. Nejčastěji uživatelé využívají e-mail (78,3 %), více než polovina obyvatel v Plzeňském kraji (53,8 %) dále internet využívá pro přístup k sociálním sítím a ze 17,9 % také pro internetové bankovníctví.

Tabulka 40 Podíl osob využívajících internet a účel využití podle kraje v roce 2020 (v %)

	Osoby používající internet		Osoby používající e-mail	Osoby používající sociální sítě	Osoby používající internetové bankovníctví
	denně nebo téměř denně	nikdy			
Česká republika	72,6	13,3	77,2	54,7	17,7
Hl. m. Praha	80,7	7,2	84,7	58,1	26,5

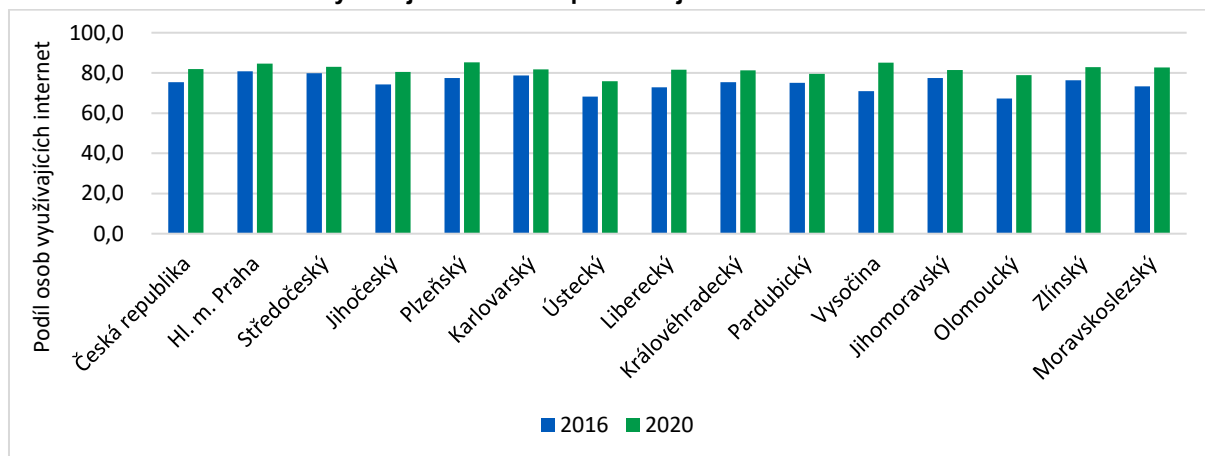

	Osoby používající internet		Osoby používající e-mail	Osoby používající sociální sítě	Osoby používající internetové bankovníctví
	denně nebo téměř denně	nikdy			
Středočeský	73,4	12,3	78,7	53,4	19,7
Jihočeský	72,0	14,3	75,0	54,8	13,4
Plzeňský	72,9	12,5	78,3	53,8	17,9
Karlovarský	72,4	12,9	75,2	49,6	12,9
Ústecký	66,1	16,6	69,5	56,7	10,9
Liberecký	67,0	14,4	74,9	52,7	17,3
Královéhradecký	72,2	14,0	77,7	53,5	20,4
Pardubický	68,4	15,6	77,5	57,1	22,2
Vysočina	75,4	13,4	79,5	55,2	16,5
Jihomoravský	69,4	16,1	76,0	51,2	16,6
Olomoucký	70,7	17,0	73,2	51,0	15,2
Zlínský	74,1	13,9	76,8	55,5	17,0
Moravskoslezský	73,8	11,7	77,0	57,9	14,3

Zdroj: Využívání informačních a komunikačních technologií mezi osobami podle krajů v roce 2020, Český statistický úřad

Z hlediska srovnání všech krajů v České republice se Plzeňský kraj řadí k těm, kde je internet využíván nejvíce. **V podílu osob využívajících internet Plzeňský kraj (v roce 2020 podíl činil 85,2 %) překonává i Hlavní město Prahu (84,7 %).** Nejnižší podíl osob využívajících internet byl v roce 2020 v Ústeckém kraji (75,8 %). **V některých oblastech Plzeňského kraje je internetové pokrytí nedostatečné.** Jedná se převážně o jihovýchodní část kraje.

Obrázek 42 Podíl osob v % využívajících internet podle krajů v letech 2016 a 2020

Zdroj: Využívání internetu a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci – 2021, Český statistický úřad

Informační technologie v podnikatelském prostředí

Podle Regionální inovační strategie v Plzeňském kraji **roste počet absolventů IT oborů na středních školách a pozitivní trend vykazuje i podíl studentů vysokých škol studujících přírodní vědy, pod které spadá i informatika.** Absolventi těchto oborů patří k vyhledávané pracovní síle. Průměrná měsíční mzda ICT odborníků v Plzeňském kraji v roce 2020 dosahovala 54 465 Kč, což odpovídá 145,6 % průměrné mzdy v Plzeňském kraji. Průměrná měsíční mzda ICT odborníků v České republice dosahovala v roce 2020 hodnoty 61 819 Kč (161,0 % průměrné měsíční mzdy). Tato hodnota je do značné míry ovlivněna vyššími mzdami odborníků v Hlavním městě Praze, kde je také největší počet ICT odborníků.

Regionální inovační strategie se zabývá i rozvojem a podporou využívání internetu, v oblastech, kde se prolíná vzdělávání, výzkum a vývoj a ekonomika. Oborové priority definované v této strategii jsou oblasti **rozvoje umělé inteligence a internetu věcí**. Ve specifických cílech je pak zahrnuto:

- posílení infrastruktury pro výzkum, vývoj a inovace, které zahrnuje budování sítě vysokorychlostního internetu;
- využití příležitostí digitalizace pro rozvoj regionu v podobě rozvoje vysokorychlostních sítí či využitím potenciálu ICT infrastruktury pro konkurenceschopnost regionu.

Do budování vysokorychlostní sítě je zařazeno město Plzeň svou účastí v projektu 5G pro 5 měst, které formou soutěže vyhlásilo v roce 2019 Ministerstvo průmyslu a Ministerstvo pro místní rozvoj pro podporu budování konceptu Smart Cities.

Oblast rozvoje ICT infrastruktury do značné míry souvisí s oblastí výzkumu a vývoje. Propojení těchto oblastí je patrné z projektu Inovujte v PK, v rámci kterého byla vydána Regionální inovační strategie a probíhají specializované přednášky a workshopy (konference Inteligentní specializace regionu, Digitalizace nevýrobních procesů a podobně).

Informační technologie ve veřejné správě

Pro orgány veřejné správy byla zavedena regionální komunikační síť CamelNET, která má za cíl propojit všechny významné lokality v Plzeňském kraji. Jedná se zejména o obce s rozšířenou působností a objekty Plzeňského kraje včetně jím zřizovaných organizací. Regionální inovační strategie definuje specifický cíl zahrnující aktivity směřující k využití příležitostí digitalizace pro rozvoj regionu. Pomocí rozvoje a budování vysokorychlostní datové infrastruktury a využitím big data bude dosaženo zlepšení fungování veřejné správy, včetně rozvoje prostředků pro digitalizaci komunikace veřejné správy s občany.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti ICT infrastruktury

Silné stránky

- Vysoký podíl osob disponujících počítačem a připojením k internetu v Plzeňském kraji
- Vysoký podíl osob využívajících internet pro komunikaci a internetové bankovníctví v Plzeňském kraji
- Regionální inovační strategie PK zaměřená na inovace a rozvoj v oblasti ICT infrastruktury, umělé inteligence a internetu věcí
- Rostoucí počet absolventů IT oborů v Plzeňském kraji
- Účast města Plzeň v projektu 5G pro 5 měst
- Zavedení regionální komunikační sítě CamelNET pro orgány veřejné správy
- Využití liniových staveb pro rozvoj optické sítě
- Podpora výstavby a rozšiřování metropolitních sítí v Plzeňském kraji

Slabé stránky

- Nedostatečné internetové pokrytí adresních míst v obytných budovách v jihovýchodní části kraje
- Nedostatečné pokrytí optickou sítí v obcích

6.8.5 Klíčové závěry a zjištění

Na základě zjištěného aktuálního stavu vyplývajícího z provedených analýz a souvisejících koncepčních a strategických dokumentů byly identifikovány konkrétní hrozby, příležitosti a obecně možnosti dalšího rozvoje, které by měly být řešeny ve strategické části PRPK 2022+. Těmito body se důkladně zabývala odborná Pracovní skupina pro prioritní osy "Moderní infrastruktura a obslužnost území" a "Ochrana přírody a územní rozvoj".

Příležitosti

- Vysoký a stále rostoucí podíl osob využívajících informační a komunikační technologie umožňuje digitalizaci vybraných procesů, snazší komunikaci mezi veřejnou správou

- a obyvateli (využívání datových schránek a elektronické portály veřejné správy), konkurenceschopnost regionu
- Využití obnovitelných zdrojů pro výrobu elektrické energie
  - Rozvoj ekologických druhů dopravy
  - Vybudování systému monitoringu cyklistické infrastruktury, na základě kterého bude probíhat obnova a výstavba
  - Budování sítě silnic I. třídy a rozšíření sítě dálnic
  - Podpora měst a obcí při plánování dopravní obslužnosti
  - Zkvalitnění propojení železniční sítě do mezinárodní železniční sítě
  - Zajištění základní dopravní obslužnosti periferních oblastí poptávkově orientované flexibilní, alternativní zajištění mobility
  - Vybudování přestupních terminálů
  - Rozvoj optické sítě v obcích
  - Zlepšení sítě vodovodů a kanalizací na základě implementace Plánu vodovodu a kanalizací Plzeňského kraje
  - Modernizovat technickou infrastrukturu v souladu s moderními trendy a přístupy za účelem udržení konkurenceschopnosti kraje a využít příležitost pro položení chrániček vč. svazků mikrotrubiček pro možný rozvoj regionální sítě CamelNET
  - Zvýšit pokrytí území kraje kvalitně zaměřenými sítěmi technické infrastruktury pro účely DTM kraje a návazných rozhodovacích procesů nad přesnými podklady
  - Spolupráce se státem na řešení rozvoje energetické soustavy
  - Kvalitní infrastruktura umožní udržení talentovaných absolventů a pracovníků v oblasti energetické a ICT infrastruktury
  - Další využití příležitosti dalších liniových pozemních staveb pro rozvoj optických sítí
  - Metodická podpora stavebním úřadům pro budování optické sítě

Hrozby

- Osobám, které si nemohou nebo nechtějí pořídit informační technologie, případně nezvládají jejich obsluhu (sociálně slabší rodiny, senioři), hrozí stížení podmínek pro zařízení digitalizovaných procesů a problémy při komunikaci s vybranými subjekty
- Nedostatečné zabezpečení železničních přejezdů může mít negativní dopad na množství dopravních nehod
- Nárůst cen pohonných hmot s negativním dopadem např. na udržitelnost cen ve veřejné dopravě
- Zhoršující se stav místních komunikací
- Zhoršování technického stavu sítí v důsledku nedostatku finančních prostředků
- Kapacitní omezení z hlediska rozvoje elektromobility
- Prohlubující se rozdíly mezi regiony z hlediska pokrytí moderními technologiemi

6.9 Ochrana přírody a územní rozvoj

V rámci této kapitoly je cílem identifikovat a popsat klíčové skutečnosti, které ovlivňují životní prostředí, přírodu a využití území Plzeňského kraje. Pro vyšší přehlednost je kapitola členěna na dílčí podkapitoly:

- Životní prostředí;
- Zemědělství a lesnictví;
- Rozvoj venkova;
- Územní rozvoj;
- Klíčové závěry a zjištění.

Na konci každé z podkapitol jsou shrnuty identifikované silné a slabé stránky. V rámci poslední podkapitoly – Klíčové závěry a zjištění jsou uvedeny důležité příležitosti, možnosti rozvoje a hrozby, na které je cílem reagovat v rámci strategické části PRPK 2022+.

Tato kapitola je zpracována zejména na základě následujících strategických dokumentů:

- Koncepce ochrany přírody a krajiny Plzeňského kraje
- Koncepce rozvoje cestovního ruchu Plzeňského kraje pro období 2021-2027
- Plán odpadového hospodářství Plzeňského kraje 2016-2026
- Koncepce rozvoje venkova
- Program obnovy venkova
- Politika územního rozvoje ČR

6.9.1 Životní prostředí

Aktuální situace v oblasti životního prostředí je podrobně popsána v každoročně vydávané Zprávě o životním prostředí v Plzeňském kraji (dále jen „zpráva o životním prostředí“), kterou vydává CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Pro potřeby analýzy byla využita zpráva za rok 2020. Dle této zprávy je stav životního prostředí v Plzeňském kraji v současnosti ovlivněn probíhajícími klimatickými změnami, které se zde projevují. Jedná se především o extrémní počasí, jež zvýraznily letité problémy obecného přístupu ke krajině, a to jak v zemědělství, lesnictví, vodním hospodářství i v zástavbě a dalších oblastech.

Příroda a krajina

V oblasti plánování problematiku pokrývá strategický dokument **Koncepce ochrany přírody a krajiny PK, který byl však schválen v roce 2004. Od té doby nebyl aktualizován, nenachází se v něm tak například Chráněná krajinná oblast (dále také jako CHKO) Brdy, vyhlášená v roce 2016.** I přesto koncepce obsahuje řadu nadčasových a pro adaptaci a mitigaci na klimatickou změnu stále platných doporučení a závěrů.

V Plzeňském kraji se dle Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky nachází **200 zvláště chráněných území s celkovou rozlohou 133 449 ha (18,1 % rozlohy kraje)**, z čehož 34 483 ha tvoří Národní park Šumava. Dalších 96 903 ha společně tvoří CHKO Brdy, Český les, Křivoklátsko, Slavkovský les a Šumava. Zbytek je tvořen maloplošnými chráněnými územími, konkrétní zařazení je následující:

- 781 ha má statut národní přírodní rezervace;
- 231 ha má statut národní přírodní památky;
- 3 136 ha má statut přírodní rezervace;
- 2 585 ha má statut přírodní památky.

Na území se také nachází 68 evropsky významných lokalit a 2 ptačí oblasti, které společně spadají do soustavy celoevropsky chráněných území Natura 2000.

Významným rizikem pro přírodní podmínky je mimo jiné degradace smrkových porostů v důsledku kombinace sucha, extrémních projevů počasí a působení hmyzu. Tato situace vychází především z nevyvážené věkové a druhové skladby lesa.

Přírodní zajímavosti

Mimo kulturní památky vytvořené lidskou silou kraj nabízí bohaté přírodní vyžití. Na území kraje se nachází velké množství rybníků, největší z nich – Kovčinský rybník má rozlohu 104 ha. Dále je v kraji několik přehrad, lomů a jezírek, vybrané z nich jsou vhodné pro koupání. Na jižním území Plzeňského kraje, kde se rozprostírá pohoří Šumava, leží také největší české jezero – Černé jezero. Nedaleko od něho také Čertovo jezero, které je společně s Černým jezerem součástí národní přírodní rezervace Černé a Čertovo jezero o rozloze asi 28 ha. Krajské město Plzeň leží na soutoku čtyř řek – Úhlavy, Úslavy, Radbuzy a Mže, které tvoří řeku Berounku. Přírodní parky, vyhlášené za účelem ochrany krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, pokrývají celkem 168 761 ha (asi 23 %) z celkového území Plzeňského kraje. Jedná se o 25 přírodních parků.

Mezi přírodní zajímavosti lze zařadit například národní přírodní památku Odlezenské jezero, nejmladší jezero v České republice, či přírodní památku Hromnické jezírko. Na území kraje se nachází zdroj léčivé vody v Konstantinových Lázních.

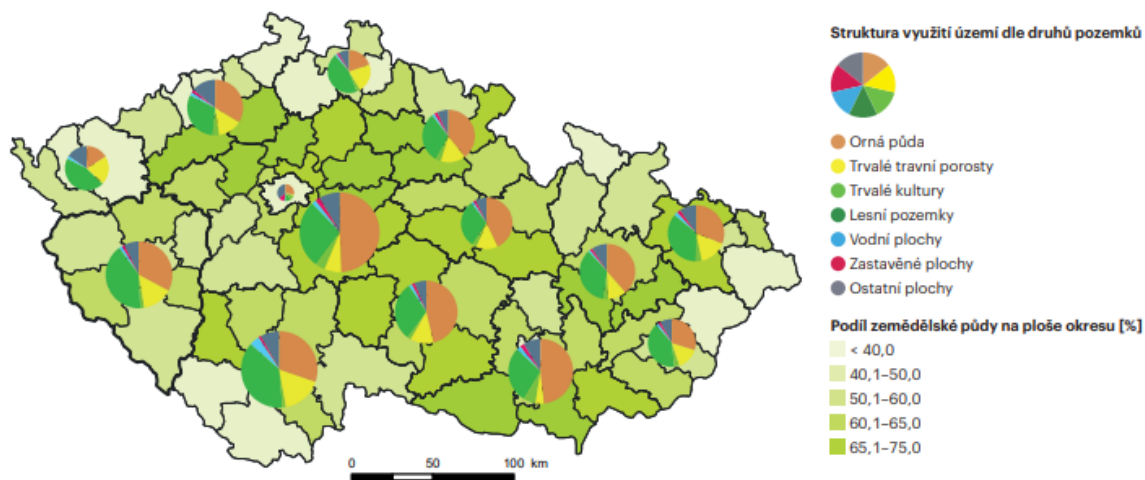
Půda

Dle údajů Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy za rok 2020 tvoří převažující druh půdy s výměrou 132 043 ha (35,8 %) kambizemě – typické půdy pahorkatin a nižších až středních poloh vrchovin. S rozlohou 89 274 ha (24,2 %) následuje skupina půd pseudogleje. Ostatní zastoupené skupiny již tvoří méně než 10 % rozlohy kraje.

Dle Konceptce ochrany přírody a krajiny v Plzeňském kraji je na půdní složení navázána i erozní situace. Eroze snižuje produkční schopnost půd a urychluje její degradaci (změnou půdních vlastností, ztrátou organické hmoty a živin, snižováním výnosů a následnou potřebou zvýšené chemizace a hnojení). Konceptce se věnuje jak vodní erozi, tak větrné erozi zemědělské půdy. **Dle vyhodnocení potenciálního ohrožení vodní erozí spadá 24,2 % území kraje do kategorie půd silně ohrožených až neohroženějších.** Z hlediska větrné eroze je ohrožení území Plzeňského kraje nízké, pouze v 8 katastrálních územích je vyhodnoceno jako potenciálně mírně ohroženo až ohroženo. Naopak téměř 95 % území nejsou půdy větrnými erozemi ohroženy vůbec.

Z hlediska využití území je dle zprávy o životním prostředí 49,3 % (celkem 377,1 tis. ha) využíváno jako zemědělská půda. Z této rozlohy je tvořeno 66,7 % ornou půdou. Oproti roku 2000 klesla výměra zemědělské půdy o 7,4 tis. ha. **Lesnatost v Plzeňském kraji v roce 2020 byla 40,4 %, tedy jedna z nejvyšších v České republice** (3. nejlesnatější kraj ČR). Zastoupení struktury využití půdy dle druhů pozemků je znázorněno na obrázku níže. Z důvodu stávajícího odvodnění zemědělských pozemků je velká část oblastí ohrožených suchem.

Obrázek 43 Struktura využití půdy v České republice v roce 2020

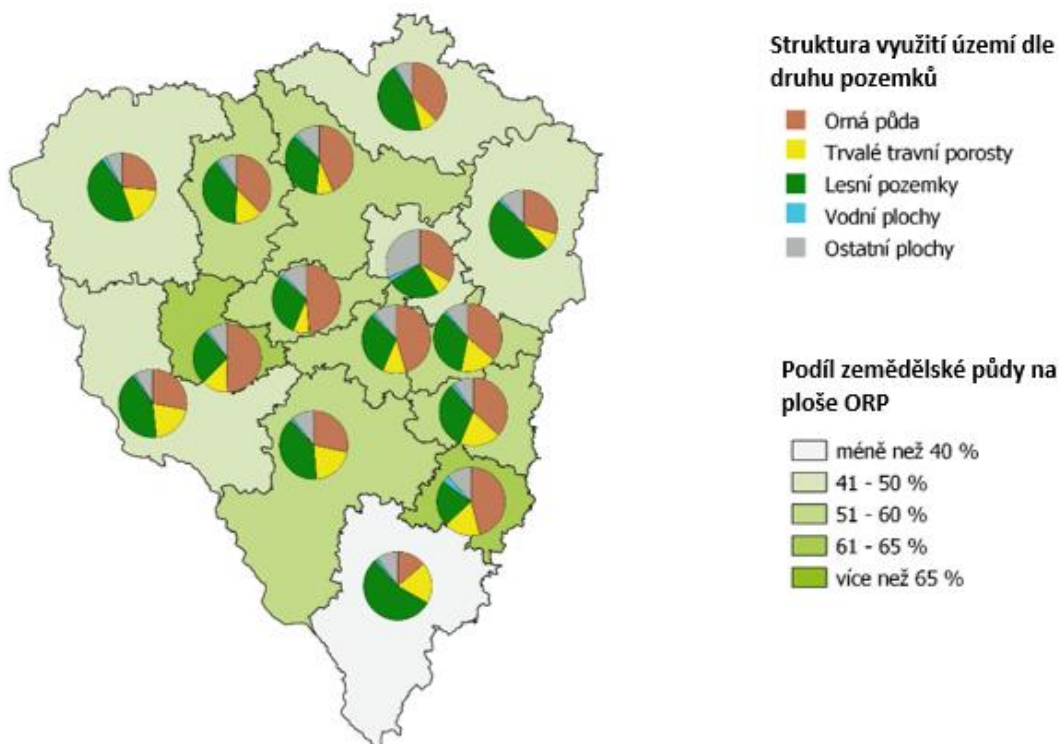

Zdroj: Zpráva o životním prostředí v Plzeňském kraji 2020, CENIA

Využití půdy v Plzeňském kraji na úrovni ORP je pak znázorněno na obrázku níže. Z tohoto obrázku je patrné, že využití se značně liší území od území. V Plzeňském kraji se nenachází žádné vinice, pouze jedna chmelnice. Rostlinná výroba je tvořena především obilovinami. Největší podíl zemědělské půdy (zahrnující ornou půdu, zahrady a trvalé travní porosty) je zaznamenán v ORP Horažďovice (64,9 %) a ORP Horšovský Týn (63,9 %). Naopak nejnižší je podíl zemědělské půdy v ORP Sušice, kde se nachází více lesních pozemků z důvodu lokace Národního parku Šumava a jeho vysoké lesnatosti. Nižší podíl zemědělské půdy je i v ORP Plzeň, zde je to ovšem způsobeno větším podílem ploch označených jako ostatní, které zahrnují zastavěné plochy.

Obrázek 44 Struktura využití půdy v Plzeňském kraji v roce 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ze Statistické ročenky Plzeňského kraje, Český statistický úřad, 2021

Na území Plzeňského kraje bylo vytipováno několik obcí (Chanovice, Kvášňovice, Maňovice, Olšany, Pačejov a Velký Bor, kterých by se týkalo v budoucnu vznikající úložiště jaderného odpadu. Jedná se o oblast Březový potok na Horažďovicku. Vedle oblasti v Plzeňském kraji jsou vytipovány další tři oblasti (Janoch u Temelína, Horka na Třebíčsku a Hrádek na Jihlavsku). Odhady, kdy by mělo být hlubinné úložiště zprovozněno, jsou v roce 2065. S umístěním úložiště jaderného odpadu nesouhlasí obyvatelé dotčených obcí ani jejich samosprávy.

Ovzduší

Plzeňský kraj dle Zprávy o životním prostředí patří mezi kraje s nejmenším imisním zatížením. Kvalita ovzduší je ovlivněna především malými i velkými stacionárními zdroji imisí, ale také vývojem v sektoru dopravy, průmyslovou zátěží a částečně také místním vytápěním domácností. Od roku 2016 dochází ke značné obměně kotlů na tuhá paliva v domácnostech, jejichž nákup je dotačně podpořen z projektu tzv. kotlíkových dotací. Z dlouhodobého hlediska se hodnoty podílů ploch s překročenými imisními limity v Plzeňském kraji pohybují často výrazně pod hodnotami pro celou Českou republiku.

Vývoj emisí znečišťujících látek v Plzeňském kraji byl mezi lety 2005-2020 kolísavý, celkově měly však emise klesající trend. Největší pokles by evidován u emisí SO₂ a to o 70,8 %. Ve srovnání s ostatními kraji dosahovaly hodnoty v Plzeňském kraji podprůměru. Jedná se o druhý nejméně zatížený kraj z hlediska emisí. Horší kvalita ovzduší byla zaznamenána na území města Plzeň a jeho okolí.

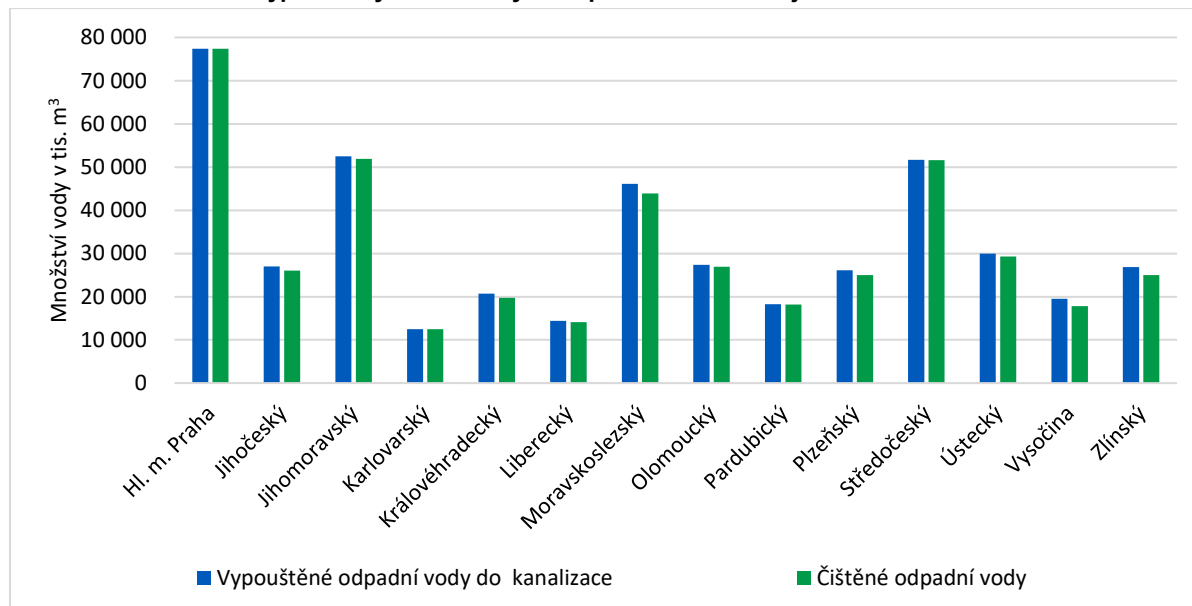
Horší kvalita ovzduší byla zaznamenána v krajském městě Plzeň a jeho okolí. Měrné emise zjištěné v okrese Plzeň-město mnohonásobně převyšují hodnoty měrných emisí v ČR. Plzeň se svým okolím je zatížena vysokou koncentrací průmyslových aktivit a silniční dopravou. Přetížená silniční síť výrazně zhoršuje emisemi (oxidy dusíku a uhlovodíky) a hlukem kvalitu životního prostředí. Především v okolí komunikací intenzivně zatížených silniční dopravou dochází k hlukovému zatížení obyvatel.

Kvalita vody

Kvalita vody ve vodních tocích v Plzeňském kraji byla dle Zprávy o životním prostředí v roce 2020 nejčastěji klasifikována III. třídou jakosti, tedy jako znečištěná voda, stejně jako v roce 2019. Vliv na jakost vody v Plzeňském kraji má zejména plošné znečištění ze zemědělství a přenosy v odpadních vodách. Negativní vliv má i chybějící nebo nevyhovující kanalizace a čističky odpadních vod v malých obcích v Plzeňském kraji.

Nízká hustota zalidnění a poměrně členitý reliéf Plzeňského kraje se odráží ve stavu připojení k vodohospodářské infrastruktuře. Na vodovody pro veřejnou potřebu bylo v roce 2020 napojeno 85,7 % obyvatel, podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů oproti předchozímu roku mírně klesl (o 0,2 %). Množství vypouštěných odpadních vod do kanalizací se oproti množství čištěné odpadní vody v Plzeňském kraji liší zhruba o 1,15 tisíce m³, **což představuje 96 % podíl zpracovaných odpadních vod oproti celkovému množství odpadních vod vypouštěných do kanalizace.**

Obrázek 45 Množství vypouštěných a čištěných odpadních vod v krajích ČR v tis. m³ v roce 2020

Zdroj: Statistická ročenka Plzeňského kraje, Český statistický úřad, 2021

Odpadové hospodářství

Problematiku ošetřuje strategický dokument Plán odpadového hospodářství Plzeňského kraje 2016–2026, který je v souladu s Plánem odpadového hospodářství České republiky. Z pohledu odpadového hospodářství dochází v kraji, stejně jako v celé ČR, k pomalému přechodu od lineárního modelu ekonomiky k oběhovému hospodářství a naplňování požadavků Evropské unie. Hrozbou je mimo jiné nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod, především v menších obcích. Množství odpadu vyprodukovaného za rok bylo v roce 2020 průměrně 3 597 kg na obyvatele České republiky. Na jednoho obyvatele Plzeňského kraje připadalo o něco více vyprodukovaného odpadu, a to 3 798 kg. Z celkového množství 3 708 kg, které průměrně vyprodukoval 1 obyvatele Plzeňského kraje, tvořil 95 kg nebezpečný odpad. Při hodnocení pouze komunálního odpadu, který odpovídá odpadům z domácností, tvořila v roce 2020 průměrná produkce na jednoho obyvatele 463 kg, o 13 kg více než v roce předchozím. Nejméně komunálního odpadu vyprodukovali v průměru obyvatelé Karlovarského kraje (430 kg). Průměrná hodnota v České republice dosahovala 506 kg.

Dle Plánu odpadového hospodářství Plzeňského kraje 2016-2026 je cílem Plzeňského kraje v oblasti technické vybavenosti:

- vybavení území efektivní sítí sběrných dvorů;
- řešení energetického využití směsných komunálních odpadů a materiálové využívání směsných komunálních odpadů;
- optimalizovat síť zařízení pro využití bioodpadů.

Mezi slabými stránkami vyplývajícími z analytické části Plánu odpadového hospodářství Plzeňského kraje 2016-2026 je **neplnění některých cílů minulého plánu odpadového hospodářství (především čističky odpadních vod, objemné odpady, směsné odpady aj.)**. Naopak jako silná stránka je jmenováno **fungující tržní prostředí v odpadovém hospodářství, či dobrá technická vybavenost území**.

Výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2019 v Plzeňském kraji dle dat Českého statistického úřadu zveřejněných v Základních tendencích demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje v roce 2020 byly tvořeny investičními (1 046,6 mil. Kč) a neinvestičními výdaji (2 866,8 mil. Kč). Zahrnuty jsou transakce, u kterých investor má sídlo v Plzeňském kraji. I přesto, že se pořízené investice na ochranu životního prostředí oproti předchozímu roku zvýšily o 45 Kč na obyvatele, řadí se Plzeňský kraj v porovnání s ostatními kraji na 4. místo od konce. Méně investic plyne do ochrany životního prostředí pouze v Libereckém, Karlovarském a Jihočeském kraji. Největší podíl investičních výdajů byl určen na nakládání s odpadními vodami, největší podíl neinvestičních prostředků směřoval do nakládání s odpady.

Komplexní pozemkové úpravy

Komplexní pozemkové úpravy má na starosti Krajský pozemkový úřad pro Plzeňský kraj. Projektování a schvalování komplexních pozemkových úprav probíhá za účasti dotčených orgánů státní správy včetně orgánů ochrany přírody, které tyto zájmy mají povinnost vyžadovat a chránit. Komplexní pozemkové úpravy prostorově a funkčně uspořádávají pozemky a pomáhají zabezpečovat využití pozemků pro racionální vlastnické hospodaření. V těchto souvislostech se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se **zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, protierozní a vodohospodářská opatření ke zvýšení ekologické stability krajiny**. Výsledky pozemkových úprav slouží jako nezbytný podklad pro územní plánování.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti životního prostředí

Silné stránky

- Bohaté přírodní dědictví
- Vysoký počet zvlášť chráněných území a významných přírodních oblastí
- Vysoký podíl zpracovaných odpadních vod oproti celkovému množství odpadních vod vypouštěných do kanalizace
- Vysoký podíl zalesněného území
- Nízké imisní i emisní zatížení ovzduší na území Plzeňského kraje
- Fungující tržní prostředí v oblasti odpadového hospodářství a dobrá technická vybavenost území

Slabé stránky

- Vysoký podíl oblastí ohrožených vodní erozí
- Nízká úroveň investic směřujících do oblasti životního prostředí
- Vysoký podíl domácností, které nejsou připojeny na kanalizaci zakončenou čističkou odpadních vod
- Malé napojení obyvatelstva na vodovody pro veřejnou potřebu
- Identifikovaná místa na území kraje pro případné umístění úložiště jaderného odpadu
- Vysoké imisní a emisní zatížení území města Plzeň

- Nedostatek povrchových vod
- Chybějící hospodaření s dešťovými vodami a nedostatečná péče o drobné vodní toky
- Vysoký podíl oblastí ohrožených suchem kvůli stávajícímu odvodnění zemědělských pozemků

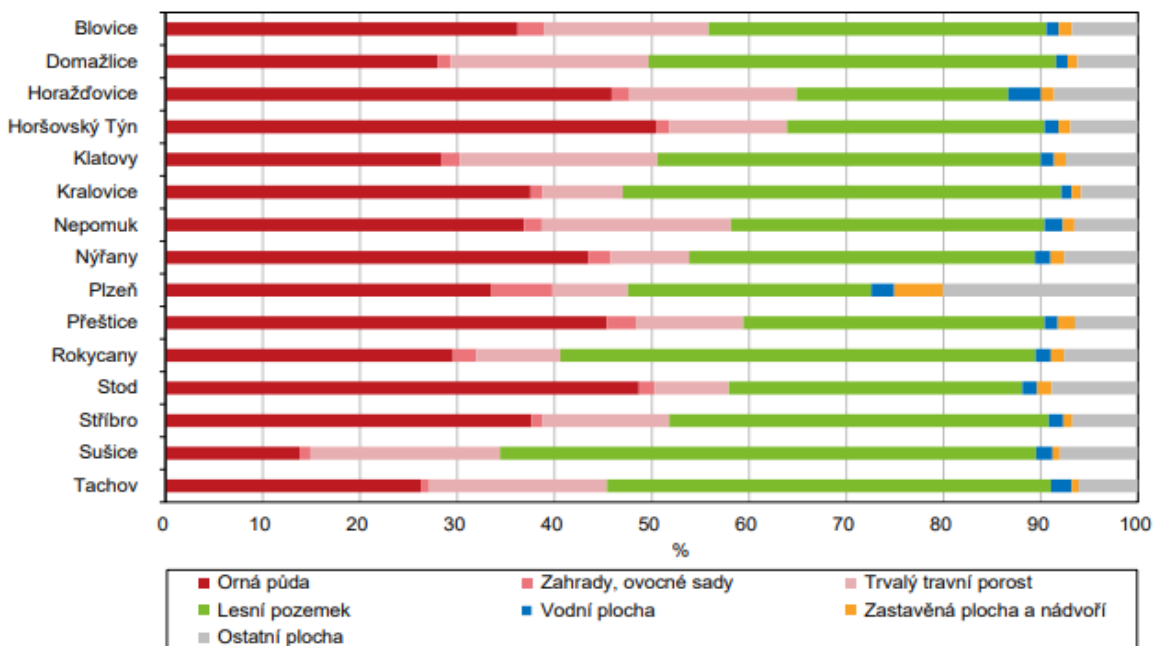
6.9.2 Zemědělství a lesnictví

V Plzeňském kraji má zemědělství a lesnictví významné postavení. Významná část území Plzeňského kraje je tvořena zemědělskou půdou, zemědělství zároveň patří v kraji vzhledem k rozšířeným venkovským oblastem k důležitým ekonomickým činnostem. Díky vysoké lesnatosti Plzeňského kraje se do těchto činností řadí i zpracování dřeva.

Zemědělství

Výměra zemědělské půdy v Plzeňském kraji v roce 2020 představovala 376 919 ha, oproti roku 2019 se nepatrně snížila. Podíl orné půdy na zemědělské půdě se rovněž postupně trvale snižoval. Struktura využití půdy v Plzeňském kraji představuje z 69 % ornou půdu, 27,5 % trvalý travnatý porost (pastviny, louky), 3 % zahrady a 0,5 % ovocné sady. Struktura využití půdy v ORP Plzeňského kraje je znázorněna na obrázku níže. Zemědělská půda, která ve vybraných ORP tvoří více než 50,0 % celkové půdy, je tvořena ornou půdou, zahradami, ovocnými sady a trvalými travními porosty.

Obrázek 46 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Plzeňského kraje v roce 2020 v %

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje, Český statistický úřad, vydáno 2021

V minulosti bylo zemědělství v kraji ovlivněno kolektivizací, industrializací zemědělství, kontaminací hnojivy, velkovýrobou a nevhodnými způsoby krajinného plánování. Od devadesátých let však docházelo k některým pozitivním jevům např. nastal útlum zemědělství, došlo ke snížení využívání pesticidů, restituci, privatizaci půdy a pozemkovým úpravám, územnímu plánování a byly spuštěny krajnotvorné programy.

Zemědělský půdní fond je chráněn zákonem č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. K vynětí půdy ze fondu pro nezemědělské účely (např. rozrůstání obytných aglomerací, výstavba průmyslových zón, těžební činnost, výstavba dopravní infrastruktury) je třeba souhlasu orgánu ochrany zemědělského půdního fondu (u pověřeného obecního úřadu, Krajského úřadu Plzeňského kraje a v případech velkých ploch Ministerstva životního prostředí).

Dle Statistické ročenky Plzeňského kraje v roce 2020 na jeho území provozovalo zemědělskou činnost 3 150 podniků, které dohromady obhospodařovali 319 549 ha zemědělské půdy. Dle Integrovaného

šetření v zemědělství v roce 2020 v Plzeňské kraji v zemědělství pracovalo celkem 12 024 osob. Sklizeň obilovin v Plzeňském kraji byla v roce 2020 celkem 599,6 tis. tun a kraj tak tvořil 7,4 % celkové sklizně obilovin v České republice. V rostlinné produkci se Plzeňský kraj v roce 2020 zařadil ve srovnání s ostatními kraji na páté místo. Mimo produkci má zemědělská půda mnoho mimoprodukčních funkcí jako např. koloběh živin, infiltrace vody do půdy a následná filtrace, akumulace a retence vody.

Mezi faktory, které ovlivňují výnosy jednotlivých zemědělských komodit, patří klimatické podmínky, zeměpisná poloha, vliv člověka a ostatních živočichů, složení půdy a správné střídání plodin. Chybějící živiny jsou půdě dodávány v podobě hnojiv. V roce 2020 klesla v Plzeňském kraji spotřeba hnojiv statkových (o 39,2 tis. tun) a organominerálních (o 1,3 tis. tun). Spotřeba organických a vápenatých hnojiv se zvýšila (o 61,4 tis. tun a o 6,1 tis. tun).

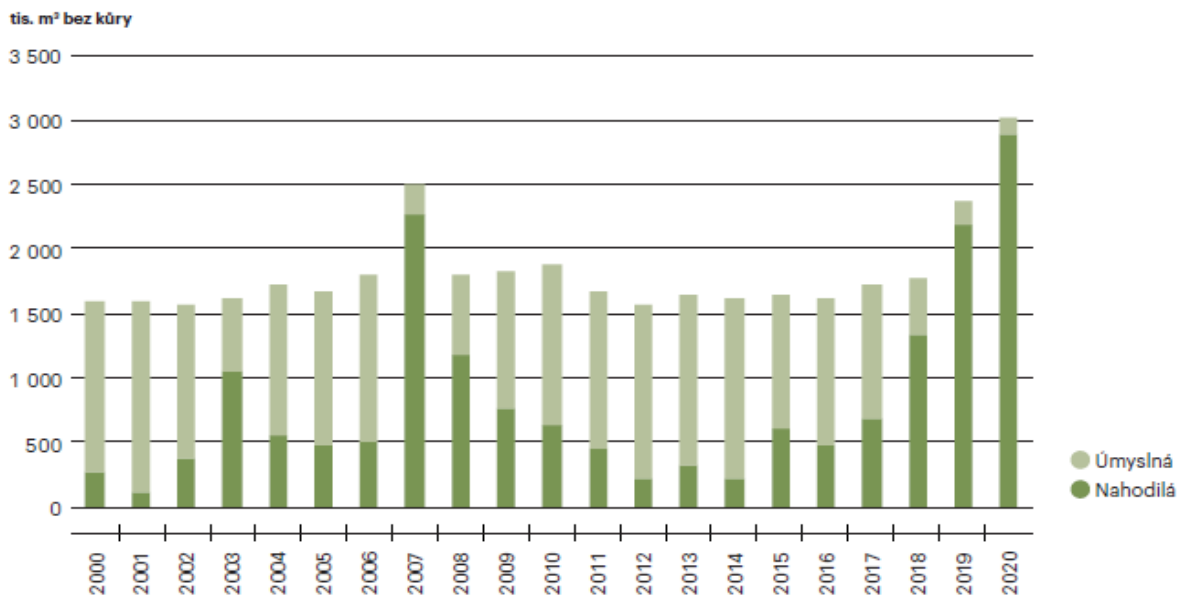
Plzeňský kraj se řadí v rámci České republiky ke krajům s vysokým podílem půdy ekologicky obhospodařované. Dle zprávy o životním prostředí byl v roce 2019 podíl ekologicky obhospodařované půdy 21,4 % (70,2 tis. ha, o 3,5 tis. ha více než v roce 2018). Vyšší podíl ekologicky obhospodařované půdy byl zaznamenán jen v Jihočeském kraji. Většinu ekologicky obhospodařované půdy tvoří trvalé travní porosty, které jsou využívány pro pastvu skotu, ovcí a koní v režimu ekologického chovu. Celkem se ekologickému hospodářství v roce 2019 věnovalo 558 ekofarem. Ve stejném roce v kraji sídlilo 36 výrobců biopotravin (4,4 % českých výrobců biopotravin).

Lesnictví

Lesní plochy v Plzeňském kraji dle Zprávy o životním prostředí v roce 2019 tvořily 40,4 % celkové plochy území a převážně byly tvořeny jehličnany (82,7 %). Nejčastěji se jednalo o smrky a borovice. Velký podíl smrků je způsoben vysazováním smrkových monokultur, které byly v minulosti vysazovány z produkčních důvodů, často na nevhodných místech. Podíl jehličnatých dřevin se však postupně snižuje a podíl listnatých se mírně zvyšuje. Lesní pozemky v Plzeňském kraji v roce 2019 zabírali 308 732 ha a jejich plocha se od roku 2015 zvýšila o 8 179 ha. Z celkové rozlohy lesů tvoří 82 % lesy hospodářské, 16 % lesy zvláštního určení (lesy v národních parcích, přírodních rezervacích, oborách, lázeňské lesy) a zbývající 2 % lesy ochranné (lesy rostoucí na mimořádně nepříznivých stanovištích, lesy vysokohorské).

Primární funkcí většiny lesů je funkce produkční. V roce 2019 bylo v Plzeňském kraji vytěženo 2 372,1 mil. m³ dřeva bez kůry, což je více než v minulých letech. **Přes 92 % této těžby bylo označeno jako nahodilá, což bylo způsobeno celorepublikovým trendem způsobeným suchem a kůrovcovou kalamitou.** Jehličnany zaujímaly 99 % vytěženého dřeva, což vedlo k mírnému **posílení podílového zastoupení listnáčů.** Nové zalesňování plochy po kůrovcové kalamitě postupně mění původní strukturu méně odolných jehličnatých lesů ve prospěch smíšených.

Obrázek 47 Objem úmyslné a nahodilé těžby v tis. m³ bez kůry v letech 2000-2020 v Plzeňském kraji

Zdroj: Zpráva o životním prostředí v Plzeňském kraji 2020, CENIA

Kromě produkční funkce, jako zdroj obnovitelné, ekologicky šetrné suroviny – dřeva, lesy plní také mimoprodukční funkci (vodohospodářskou, rekreační, půdoochrannou, krajinnou, klimatickou funkci).

Na celkové lesní ploše se v Plzeňském kraji podílejí nejvíce okresy Klatovy (27,3 %), Tachov (19,4 %) a Plzeň-sever (16,8 %). Lesy jsou základním nositelem biodiverzity, protože v nich žije většina rostlinných i živočišných druhů. Pro zachování součástí ekosystému je důležitým prvkem přítomnost a výskyt mrtvého tlejícího dřeva. Od roku 2022 probíhá dotační program Ministerstva zemědělství Podpora adaptace lesních ekosystémů na klimatickou změnu, jehož součástí je **adaptace lesních ekosystémů s ponecháváním tlejícího dřeva v hospodářských lesích**. Ponechání dostatečného množství mrtvého dřeva je důležité pro zachování biodiverzity.

V roce 2019 dle Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje činil podíl primárního sektoru (zemědělství, lesnictví a rybolov) na HPH 3,2 %. V mezikrajském srovnání byl tento podíl čtvrtý. **Podíl zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a rybářství) má však dlouhodobě klesající tendenci.**

Přehled silných a slabých stránek v oblasti zemědělství a lesnictví

Silné stránky

- Vysoký podíl trvalých travních porostů
- Podíl ekologicky obhospodařované půdy a podnikání ekofarem na území Plzeňského kraje
- Adaptace lesních ekosystémů s ponecháním tlejícího dřeva v hospodářských lesích
- Zvyšující se podíl listnatých dřevin v lesích

Slabé stránky

- Vysoký podíl nahodilé těžby dřeva způsobené suchem a napadením kůrovce
- Podíl zaměstnaných v primárním sektoru dlouhodobě klesá
- Velkoplošné zábory zemědělského půdního fondu pro průmyslové parky
- Velkoplošné FVE umisťované na zemědělskou půdu
- Vytváření migračních bariér v krajině zástavbou, oplocením
- Výskyt a rozšiřování invazních druhů

6.9.3 Rozvoj venkova

Rozvoj venkova je jedním z pilířů společné zemědělské politiky Evropské unie a tvoří tak velmi důležitý faktor pro zvyšování sociální, environmentální a hospodářské udržitelnosti venkovských oblastí a tím i celého regionu. Společná zemědělská politika má pro rozvoj venkovských oblastí definované tři dlouhodobé cíle:

- zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví;
- zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu;
- dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit, včetně vytváření a zachování pracovních míst.

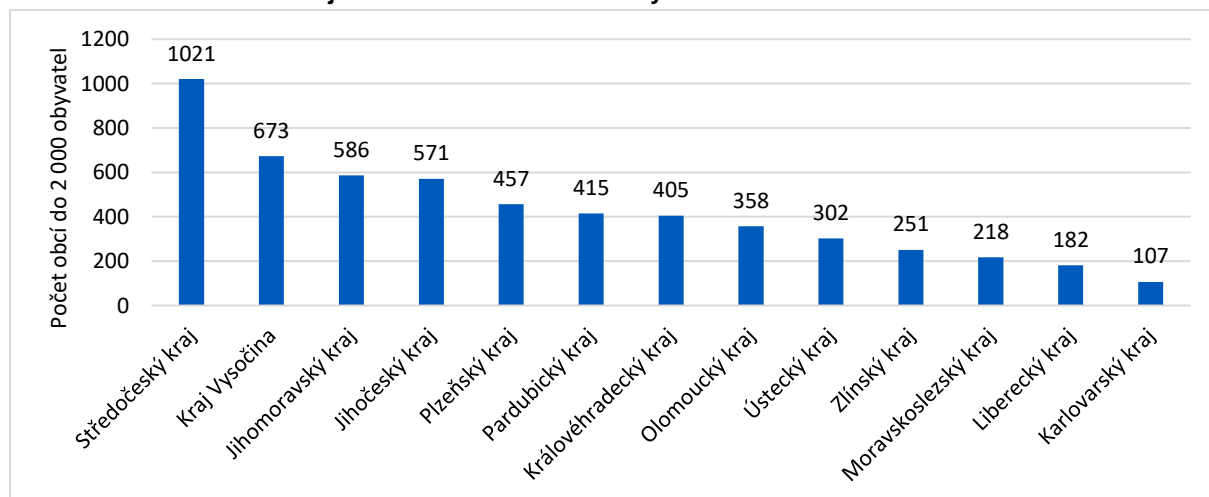
Koncepce rozvoje venkova

Hlavním strategickým dokumentem specificky zaměřeným pro oblast rozvoje venkova na národní úrovni je Koncepce rozvoje venkova. Na základě této koncepce je z hlediska počtu obyvatel a hustoty zalidnění v porovnání s ostatními kraji České republiky Plzeňský kraj charakterizován jako převážně venkovský. V roce 2020 byla průměrná hustota zalidnění v ČR 135,7 obyvatel/km², hustota zalidnění Plzeňského kraje v daném roce dosahovala hodnoty 77,3 obyvatel/km², což odpovídalo pořadí 2. kraje ČR s nejnižší hustotou obyvatel. Nižší hustota zalidnění je patrná především při jižních hranicích kraje, kde leží část pohorí Šumava. Silnou stránkou Plzeňského kraje je mimo jiné **díky řidšímu osídlení těchto oblastí kvalitní a unikátní přírodní prostředí**. Koncepce rozvoje venkova dále uvádí negativa venkovských oblastí, kterými jsou pro Plzeňský kraj např. **nízká dopravní a obchodní obslužnost obcí do 1 000 obyvatel**.

Venkovské obce a počet obyvatel

Z celkového počtu 501 měst a venkovských obcí převyšuje k 1. 1. 2021 populaci 2 000 (tj. hranice mezi městem a venkovskou obcí) obyvatel pouze 44 obcí. V celorepublikovém kontextu se tedy jedná o 5. kraj s nejvyšším počtem obcí s počtem obyvatel pod 2 000.

Obrázek 48 Počet obcí v krajích ČR s méně než 2 000 obyvateli k 1. 1. 2021

Zdroj: Obyvatelstvo České republiky, Český statistický úřad, vydáno 2021

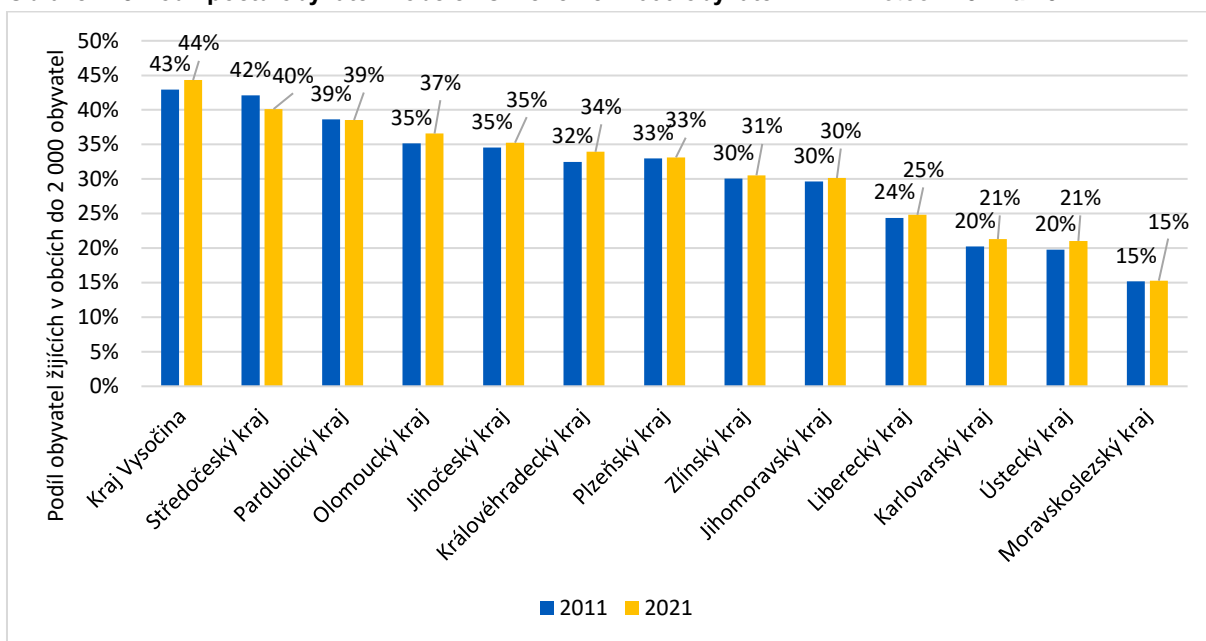
Plzeňský kraj dále patří ke krajům s nejvyšším počtem obyvatel žijících v obcích s méně než 250 obyvateli na 100 obyvatel ORP. Ve vybraných obcích vnitřních i vnějších periferií dochází k rozvojovým problémům. V těchto oblastech **nelze snadno zajistit dostatečnou občanskou vybavenost** (například dostupnost bankomatů v obcích).

Pozitivem venkovských oblastí Plzeňského kraje je relativně stabilní vývoj počtu obyvatel žijících v těchto oblastech, což je zřejmé z grafu níže. **Z hlediska absolutních hodnot počet obyvatel žijících v obcích do 2 000 obyvatel stoupá** – dle dat ze Statistické ročenky Plzeňského kraje v roce 2011 obývalo obce pod 2 000 obyvatel celkem 188 460 občanů Plzeňského kraje, v roce 2021 to bylo již 195 798 obyvatel. V porovnání s ostatními kraji ČR se však jedná o běžné hodnoty, jelikož klesající

tendence počtu obyvatel v menších obcích byla zaznamenána při porovnání let 2011 a 2021 pouze u Středočeského kraje.

Mezi další **pozitivní faktory venkovských oblastí na území Plzeňského kraje** patří relativně vysoká ekologická stabilita a také hodnotná přírodní území národního až mezinárodního významu, které mohou přilákat turisty i potenciální obyvatele, kteří hledají klidné prostředí pro život blízko přírodě. V některých oblastech ovšem dochází i díky přirozeným bariérám (Šumava, Český les) k nedostatečnému dopravnímu napojení na Spolkovou republiku Německo či napojení obyvatel na technickou infrastrukturu (vodovody pro veřejnou potřebu, kanalizace zakončené ČOV).

Obrázek 49 Podíl počtu obyvatel v obcích s méně než 2000 obyvateli v ČR v letech 2011 a 2021

Zdroj: Obyvatelstvo České republiky, Český statistický úřad, vydáno 2021

Aktivity pro rozvoj venkova

Na rozvoji venkova se na území ČR se podílí i činnost Místních akčních skupin (dále také „MAS“) prostřednictvím finanční podpory z programů Evropské unie. V roce 2022 na území Plzeňského kraje funguje 11 MAS, do kterých je zapojeno celkem 481 měst a obcí kraje (v územní působnosti MAS k 1. 1. 2022 jsou obce s více než 400 tis. obyvateli).

Tabulka 41 Místní akční skupiny Plzeňského kraje v roce 2022

Název MAS	Počet obcí na území PK v MAS
Místní akční skupina POŠUMAVÍ, z.s.	102
MAS Světovina o.p.s.	88
MAS Český les, z. s.	76
MAS Aktivios, z.s.	68
MAS Radbuza, z.s.	52
MAS Český Západ, z.s.	38
Místní akční skupina svatého Jana z Nepomuku, z.s.	27
Ekoregion Úhlava, z.s.	13
MAS Kraj živých vod, z.s.	7
MAS Zlatá cesta, o.p.s.	7
MAS Vladař o.p.s.	3

CELKEM OBCÍ NA ÚZEMÍ PK V MAS	481
--------------------------------------	------------

Zdroj: Odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Plzeňského kraje, 2022

Menší obce na území Plzeňského kraje mají také možnost spolupracovat a hájit své zájmy např. prostřednictvím **Krajského shromáždění Sdružení místních samospráv Plzeňského kraje** (do kterého bylo k 13. 8. 2021 zapojeno z celkového počtu 501 měst a venkovských obcí v kraji celkem 121) či prostřednictvím **Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje** (zapojeno aktuálně 188 obcí).

V rámci Programu obnovy venkova byl v roce 2004, jako klíč k česko-bavorské spolupráci, založen **Spolek pro obnovu venkova Plzeňského kraje**, jehož cílem je poskytnutí zázemí pro diskusi o problematice rozvoje venkova. Silnou stránkou nejen venkovských oblastí v Plzeňském kraji je **aktivní přeshraniční spolupráce s Německou spolkovou republikou**. Poloha Plzeňského kraje umožňuje další rozvoj dopravního propojení se Spolkovou republikou Německo.

Rozvoj venkova v Plzeňském kraji je podporován také prostřednictvím specifitěji zaměřených již tradičních dotačních titulů Plzeňského kraje, např. Program stabilizace a obnovy venkova přímo zaměřený na venkovské oblasti regionu, Podpora rozvoje venkovského cestovního ruchu v Plzeňském kraji, Zachování prodejen v malých obcích PK, Podpora MAS PK. V rámci území byla vypracována Koncepce regionálního rozvoje venkova a zemědělství Plzeňského kraje.

Pro další rozvoj venkova a zvýšení jeho oblíbenosti u turistů a návštěvníků povede zvýšení úrovně marketingu, další spolupráce mezi dotčenými subjekty v rámci kraje i s okolními oblastmi a budování a další rozvoj např. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu.

Přehled silných a slabých stránek v oblasti rozvoje venkova

Silné stránky

- Kvalitní a unikátní přírodní prostředí díky nízké hustotě zalidnění v kraji umožňující jeho zachování i do budoucna
- Rostoucí počet osob žijících v obcích do 2 000 obyvatel
- 11 MAS působících na území Plzeňského kraje
- Fungující spolupráce subjektů se Spolkovou republikou Německo
- Fungující spolupráce obcí v rámci Sdružení místních samospráv či Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje
- Poloha Plzeňského kraje umožňující rozvoj dopravního propojení se Spolkovou republikou Německo
- Hodnotná přírodní území národního až mezinárodního významu, relativně vysoká ekologická stabilita krajiny
- Mnoho turisticky atraktivních míst i tradičních akcí na venkově
- Zachovaná tradiční řemeslná dovednost na venkově

Slabé stránky

- Vysoký podíl osob žijících ve venkovských oblastech (především v obcích do 250 obyvatel či v periferních oblastech regionu) klade vysoké nároky na obslužnost území
- Významná bipolarita z hlediska sídlení struktury, nízká hustota osídlení, omezená dostupnost služeb ve venkovských oblastech, nepříznivá věková struktura populace
- Nedostatečné dopravní vazby na Spolkovou republiku Německo (přirozené bariéry Šumava a Český les), vyšší podíl silnic ve špatném technickém stavu, nízký podíl obyvatel napojených na kanalizace zakončených ČOV
- Nevyužití potenciálu cestovního ruchu, nízká úroveň marketingu, nedostatečná spolupráce subjektů v rámci kraje, nedostatečná doprovodná infrastruktura cestovního ruchu, velký podíl individuální rekreace (sezónnost)
- Rozvojové problémy obcí ve vnitřních i vnějších periferiích
- Hospodářsky slabé periferní území, nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v terciéru, malá pestrost nabídky pracovních příležitostí ve venkovských sídlech

6.9.4 Územní rozvoj

Důležitou částí územního rozvoje je fáze plánování. Územní plánování řeší využití území a zásady jeho uspořádání. Cílem je rozvoj přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území s ohledem na urbanistické architektonické a archeologické dědictví.

Územně plánovací dokumentace na národní a regionální úrovni

Územní rozvoj Plzeňského kraje je z hlediska národní úrovně vymezen územně plánovacím nástrojem Politiky územního rozvoje ČR (dále také PÚR 2021). Ten v kraji definuje rozvojovou oblast OB5 Plzeň, která těží z rozvojové dynamiky krajské metropole a zároveň 4. nejlidnatějšího města ČR. Dále díky vysoké koncentraci obyvatelstva a ekonomických aktivit často nadnárodního významu ovlivňuje rozvoj v Plzni i jejím okolí.

Díky výhodné poloze Plzeňského kraje vůči Spolkové republice Německo **je využit nadnárodní rozvojový potenciál dopravní infrastruktury, zejména silniční a železniční propojení České republiky se Spolkovou republikou Německo**, které krajem prochází. Politika územního rozvoje navrhuje podpořit rozvoj v kraji budováním dalších staveb, převážně silniční, železniční a kombinované dopravní infrastruktury. Pro další rozvoj obcí na území Plzeňského kraje je nutná obnova bytového fondu a bytová výstavba, která v současnosti není dostatečná.

Rozvoj území na regionální úrovni je definován prostřednictvím krajské územně plánovací dokumentace, kterými jsou v ČR obecně Zásady územního rozvoje. Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje stanovují požadavky pro územní plánování v kraji, kterými jsou např. změny v prostorovém uspořádání s cílem vytvářet podmínky pro rozvoj podnikání nebo rozvíjet sídelní strukturu především v oblastech se sociálně-ekonomickými problémy, dále rozvíjet dopravní a technickou infrastrukturu, ochraňovat krajinné hodnoty, vytvářet protipovodňová opatření, vymezovat rozvojová území a limity využití území.

Dokument dále definuje tzv. specifické oblasti, které jsou problematické především z hlediska nastavení vhodných podmínek pro umožnění udržitelného rozvoje. Z celkem 9 specifických oblastí identifikovaných na území ČR se v Plzeňském kraji nachází svou částí pouze jedna – Specifická oblast Šumava. Její rozvoj má být podle PÚR podpořen propojením ochrany životního prostředí, rozvojem cestovního ruchu a rekreace, dopravy a zemědělství. Rozvoj v tomto území aktivně zajišťuje také přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu Šumava, který propojuje 85 obcí a měst a 6 spolků v Plzeňském kraji, Jihočeském kraji, v Bavorsku a Horních Rakousech. Na základě politiky územního rozvoje je Ministerstvem pro místní rozvoj pořizován územní rozvojový plán pro celé území České republiky.

Územně plánovací dokumentace v kraji

Důležitým nástrojem územního rozvoje na lokální i regionální úrovni je územní plán obce. Ačkoliv stavební zákon obcím přímo neukládá povinnost pořizování územního plánu, **k roku 2020 disponovalo územním plánem podle zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu celkem 373 obcí, což odpovídá cca 75 % ze všech obcí na území Plzeňského kraje.** Z tabulky níže je při porovnání let 2018 a 2020 zřejmý pozitivní trend pořizování územních plánů. K poklesu počtu územních plánů došlo pouze v ORP Stod, ve kterém došlo ke snížení počtu obcí s platným územním plánem o jednu. ORP s nejvyšším podílem obcí s platným územním plánem bylo ORP Plzeň, Přeštice a Klatovy, kde se podíl obcí s platným územním plánem pohybuje okolo 90 %. Oproti tomu **ORP Horažďovice a Sušice nedosahují ani 50% podílu obcí s platným územním plánem. Obce bez zpracovaného územního plánu nemohou využívat některých dotačních titulů.**

Tabulka 42 Platnost územních plánů a územně plánovací dokumentace v ORP v Plzeňském kraji v letech 2018 a 2020

ORP	Počet obcí ve správním obvodu	Počet obcí s platným územním plánem podle zákona č. 183/2006 Sb.		Podíl obcí s platným územním plánem podle zákona č. 183/2006 Sb.	
		2018	2020	2018	2020
Blovice	19	14	14	73,7 %	73,7 %
Domažlice	58	30	44	51,7 %	75,9 %

ORP	Počet obcí ve správním obvodu	Počet obcí s platným územním plánem podle zákona č. 183/2006 Sb.		Podíl obcí s platným územním plánem podle zákona č. 183/2006 Sb.	
		2018	2020	2018	2020
Horažďovice	20	8	9	40,0 %	45,0 %
Horšovský Týn	18	11	15	61,1 %	83,3 %
Klatovy	44	34	39	77,3 %	88,6 %
Kralovice	44	31	32	70,5 %	72,7 %
Nepomuk	26	14	18	53,8 %	69,2 %
Nýřany	54	38	42	70,4 %	77,8 %
Plzeň	15	10	14	66,7 %	93,3 %
Přeštice	30	28	28	93,3 %	93,3 %
Rokycany	68	38	39	55,9 %	57,4 %
Stod	24	22	21	91,7 %	87,5 %
Stříbro	24	17	21	70,8 %	87,5 %
Sušice	30	12	14	40,0 %	46,7 %
Tachov	27	21	23	77,8 %	85,2 %
Celkem	501	328	373	65,5 %	74,5 %

Zdroj: Pracovní podklady k analýze stavu na úseku územního plánování, Ústav územního rozvoje, zveřejněno 2021

Zásady územního rozvoje Plzeňského kraje vymezují:

- Rozvojová území vymezená v rámci rozvojové osy a specifické oblasti z PÚR ČR
- Nadmístní rozvojové oblasti, nadmístní rozvojové osy, nadmístní rozvojová území vymezená v rámci rozvojové osy a specifické oblasti nadmístního významu
- Plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního a republikového významu vymezené v PÚR ČR, plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury nadmístního významu
- Územní systém ekologické stability krajiny na nadregionální a regionální úrovni
- Území řízené inundace (území na Mži)
- Rozvojové zóny nadmístního významu (Bor – Vysočany, CTPark Bor, Jihozápad, Rokycany – Jih, Mezinárodní letiště s komerční zónou Plzeň – Líně), Chotěšov
- Územní rezervy
- Veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření, stavby a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu a vymezená asanační území nadmístního významu, pro která lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit
- Plochy a koridory, ve kterých se ukládá prověření změn jejich využití územní studií (území specifické oblasti Brdy)

Politika územního rozvoje definuje rozvojovou osu Praha – Plzeň – hranice České republiky/Spolková republika Německo (Nürnberg). Prosperita této oblasti je především ve výrazné vazbě na dopravní cestu tvořenou dálnicí D5 a železniční trasou Praha – Stříbro.

Politika územního rozvoje dále vymezuje specifickou oblast, ve které se projevuje aktuální problém ohrožení území suchem – ORP Rokycany, Plzeň, Kralovice, Nýřany, Stříbro, Stod. Cílem je vytvářet územní podmínky pro podporu přirozeného vodního režimu, pro revitalizaci a renaturaci vodních toků, pro hospodaření se srážkovými vodami, pro zvyšování odolnosti půdy vůči erozi, pro rozvoj a údržbu vodohospodářské infrastruktury apod.

V rámci rozvoje eGovernmentu v Plzeňském kraji vznikla Digitální technická mapa, která efektivním způsobem umožňuje zpřístupnění prostorových dat orgánům veřejné správy i veřejnosti. Digitální technická mapa je složena z Účelové mapy povrchové situace (polohopis a výškopis), která v digitální podobě zobrazuje všechny objekty reálného světa (např. budovy, silnice, sloupy, stromy atd.) a dále pak průběhů veškerých inženýrských sítí, které se na území kraje nacházejí.

Organizace podporující rozvoj v kraji

Na územním rozvoji kraje se podílí **Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje** s územní působností pro celý kraj a jedná se o největší subjekt sdružující obce a města v kraji, **kteří hájí zájmy na krajské úrovni celkem za 188 obcí a měst Plzeňského kraje s cca 480 000 obyvateli (cca 83 % obyvatel Plzeňského kraje)**. Podporu pro rozvoj menších obcí v kraji zajišťuje např. také Krajské shromáždění Sdružení místních samospráv (viz kapitola Rozvoj venkova).

Přehled silných a slabých stránek v oblasti územního rozvoje

Silné stránky

- Působení Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje zastupujících zhruba 83 % obyvatelstva kraje
- Poloha Plzeňského kraje umožňující rozvoj dopravního propojení se Spolkovou republikou Německo
- Hodnotná přírodní území národního až mezinárodního významu, relativně vysoká ekologická stabilita krajiny
- Postupné zlepšování úrovně veřejného prostoru, kvalita a kvantita občanské vybavenosti v Plzni

Slabé stránky

- Nízký podíl obcí s platným územním plánem podle zákona č. 183/2006 Sb. v ORP Horažďovice a ORP Sušice a některé další obce
- Nevýhoda obcí bez zpracovaného územního plánu při využívání a čerpání dotačních prostředků
- Nerovnoměrné rozložení center a jejich nízký rozvojový potenciál, omezená dostupnost služeb ve venkovských oblastech, nepříznivá věková struktura populace
- Nedostatečná obnova bytového fondu, dlouhodobá absence bytové výstavby
- Hospodářsky slabé periferní území, nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v terciéru, malá pestrost nabídky pracovních příležitostí ve venkovských sídlech
- Nevyužití potenciálu cestovního ruchu, nízká úroveň marketingu, nedostatečná spolupráce subjektů v rámci kraje
- Rozvojové problémy obcí ve vnitřních i vnějších periferiích

6.9.5 Klíčové závěry a zjištění

Na základě zjištěného stávajícího stavu, vyplývajícího z provedených analýz a souvisejících koncepčních a strategických dokumentů, byly identifikovány konkrétní hrozby, příležitosti a obecně možnosti dalšího rozvoje, které by měly být řešeny ve strategické části PRPK 2022+. Těmito body se důkladně zabývala odborná Pracovní skupina pro prioritní osy "Moderní infrastruktura a obslužnost území" a "Ochrana přírody a územní rozvoj".

Příležitosti

- Zachování významných přírodních oblastí, včetně zalesněného území jako přírodního dědictví na krajské ale i národní úrovni
- Rostoucí atraktivita venkova způsobená rostoucím počtem obyvatel v těchto oblastech vedoucí k rozvoji služeb, tvorbě nových pracovních míst a dopravní obslužnosti
- Rozvoj spolupráce v oblasti rozvoje venkova se Spolkovou republikou Německo
- Rozvoj a podpora ekologického zemědělství
- Spolupráce se subjekty sdružujícími zájmy obcí v oblasti rozvoje venkova s přílehlými kraji
- Aktualizace a vytvoření územních plánů a územně analytických podkladů v obcích, kde nejsou k dispozici aktuální dokumenty
- Zřízení kanalizací a čistíren odpadních vod v obcích, které ještě nejsou připojeny a napojeny na vodovody pro veřejnou potřebu

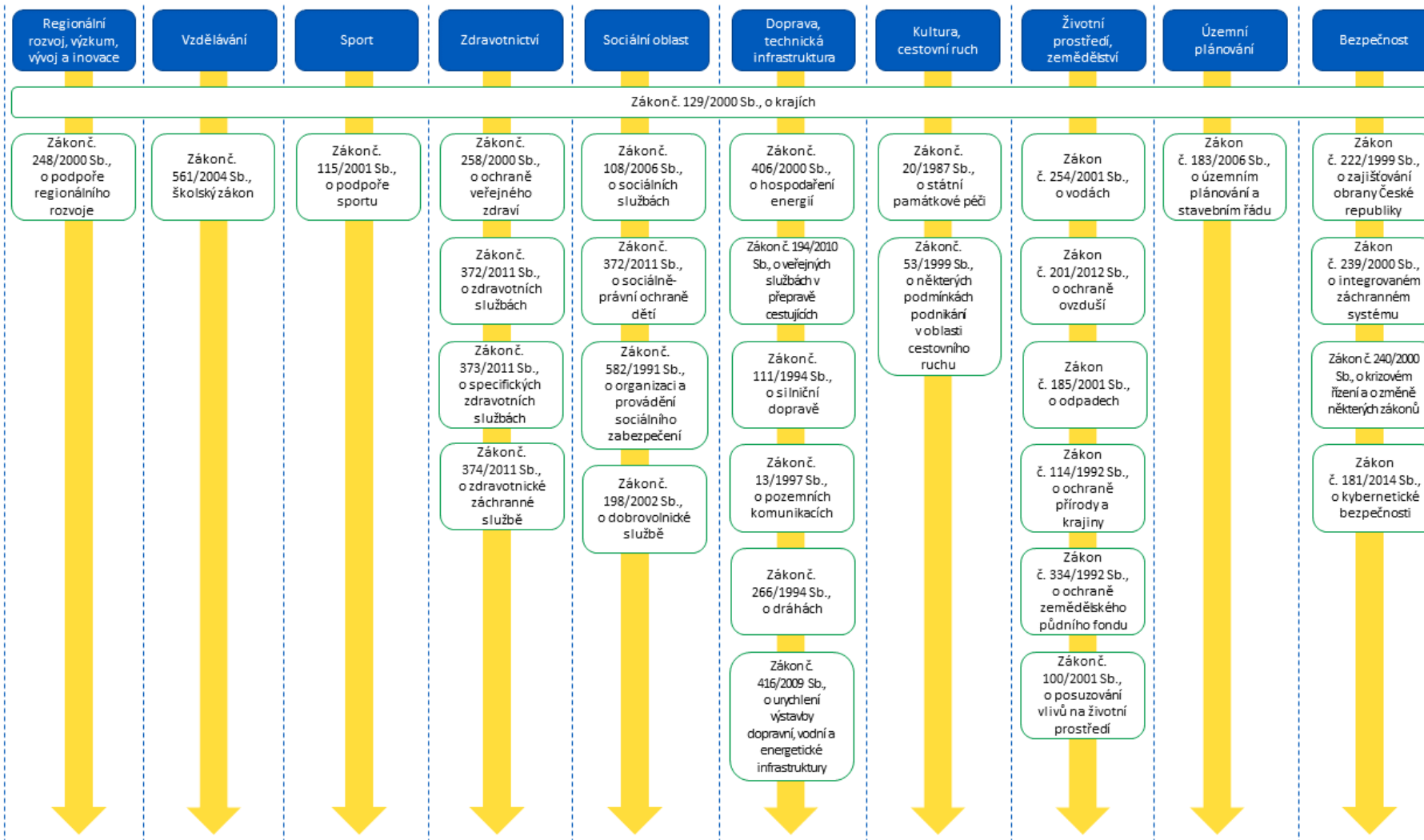
- Zlepšovat životní prostředí v rámci pozemkových úprav (např. pro zadržení vody v krajině, zlepšení kvality povrchových vod)
- Realizace adaptačních opatření ve městech, především snižování tepelného ostrova
- Realizace kroků vedoucích k zachování zdravého ovzduší v kraji
- Využití existující zemědělské infrastruktury pro fotovoltaiku
- Propagace zdravého života a pobytu na venkově
- Využití brownfieldů a dalších nevyužitých či chátrajících nemovitostí pro bydlení a rozvoj obcí
- Podpora turistiky a agroturistiky na venkově

Hrozby

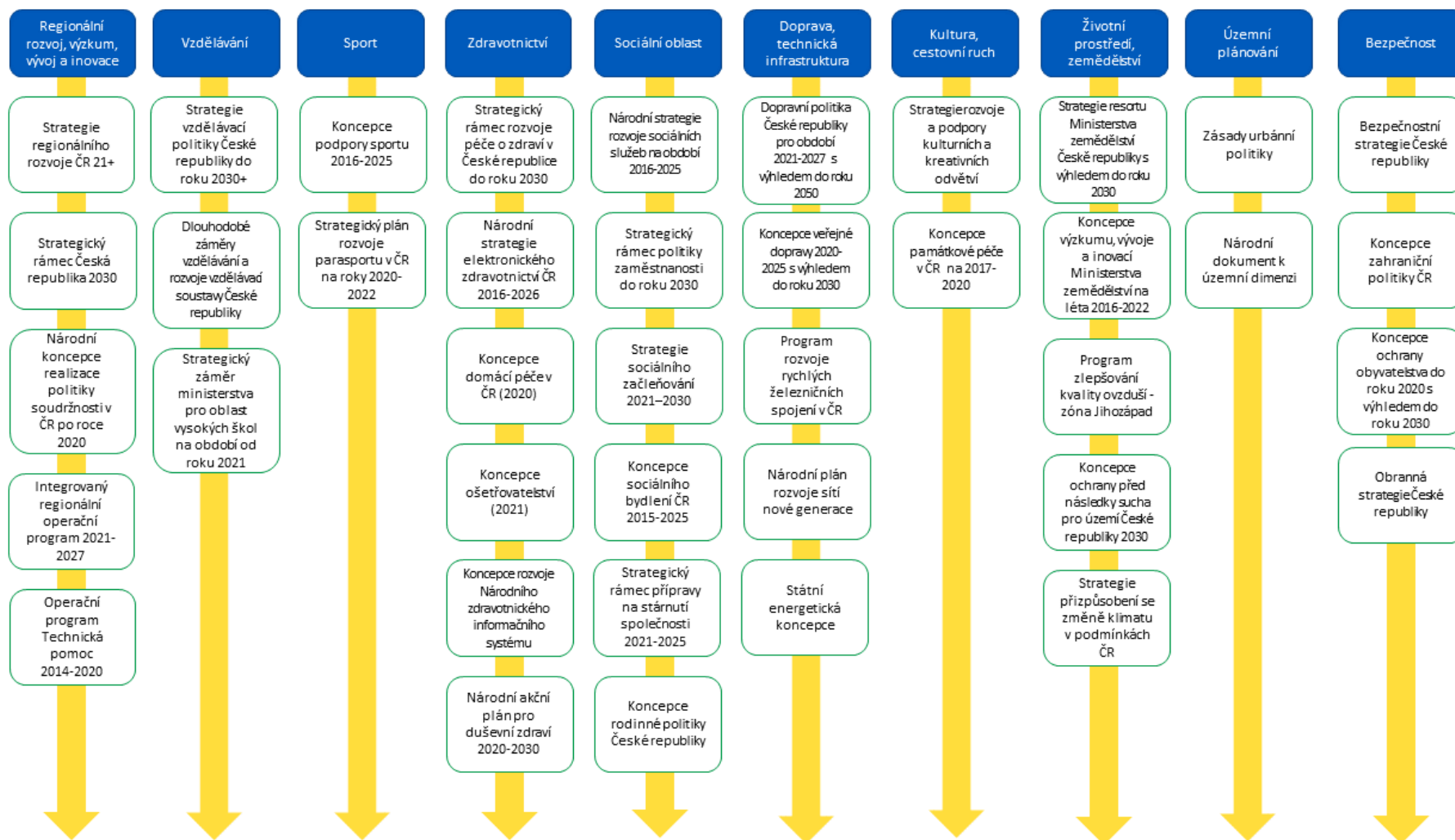
- Zajištění obslužnosti území ve venkovských oblastech může být finančně náročné a neefektivní
- Pokles podzemních vod a s tím spojené problémy se zásobováním pitnou vodou
- Důsledky sucha (nejen ve vodních tocích) mohou negativně působit na stav přírody a krajiny
- Zvýšené riziko škod po přívalových srážkách (působení vodní eroze, špatný stav krajiny)
- Vysoký podíl odvodněných oblastí
- Snížení biodiverzity v souvislosti s klimatickou změnou
- Šíření invazních živočišných i rostlinných druhů a šíření nebezpečných chorob domácích i divokých zvířat (např. africký mor prasat)
- Omezená kapacita soustavy odpadového hospodářství (skládky)
- Záběr zemědělské půdy pro budování fotovoltaiky
- Lidská činnost negativně ovlivňující krajinný ráz
- Růst tranzitní dopravy v zastavěných územích
- Úbytek pracovních příležitostí v periferních oblastech s dopadem do veřejné dopravy

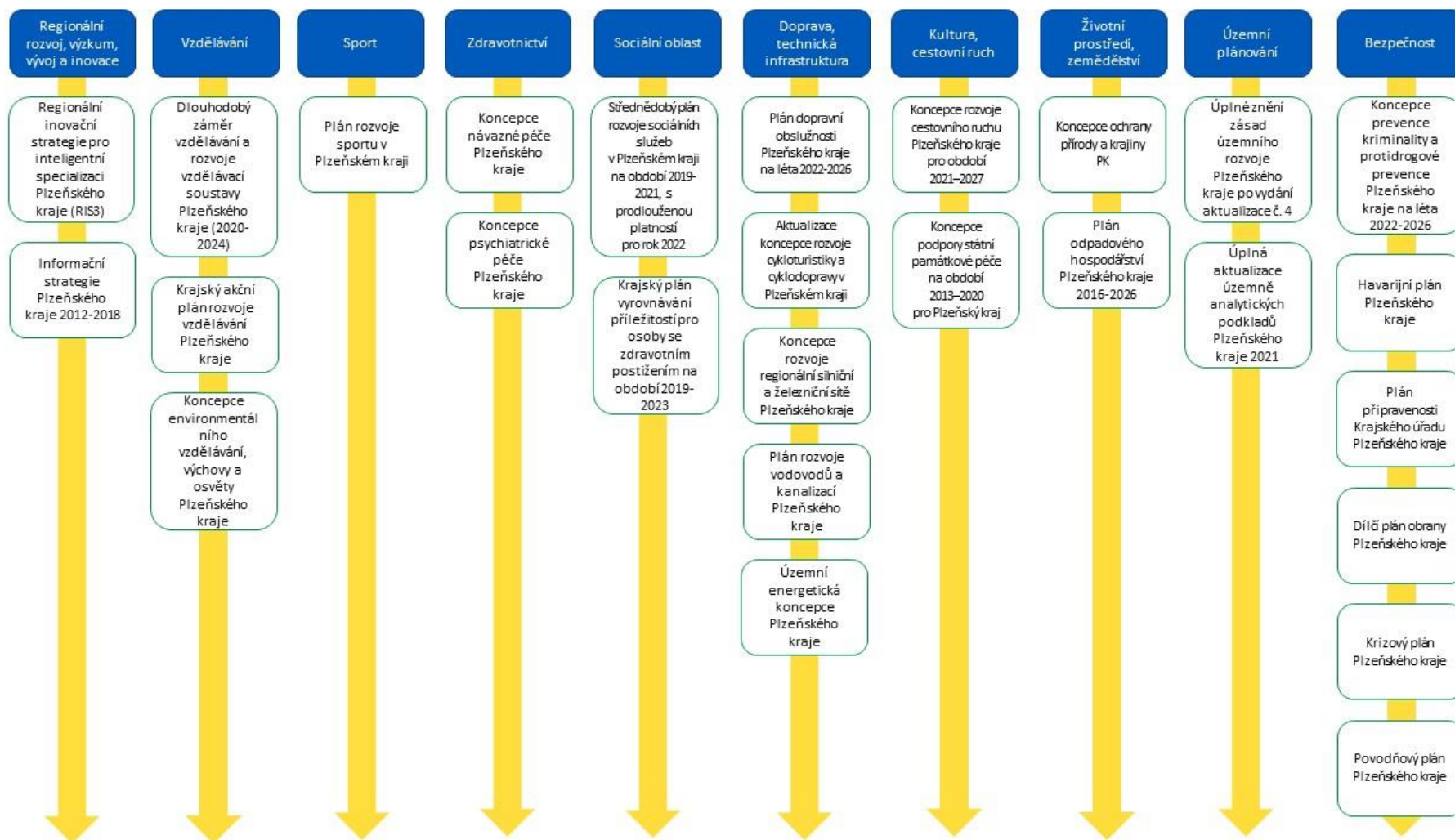
PŘÍLOHY

Příloha 1 Zákony vyžadující nebo ovlivňující vznik strategie

Příloha 2 Národní koncepční dokumenty

Příloha 3 Strategická mapa Plzeňského kraje

Příloha 4 Údaje za obce spadající do ORP označených jako hospodářsky a sociálně ohrožené lokality

Název obce	Katastrální výměra v km ²	Počet obyvatel k 1. 1. 2021	Hustota zalidnění na km ²
SO ORP Horažďovice			
Břežany	10,44	186	17,81
Hejná	6,70	161	24,03
Horažďovice	43,04	5213	121,12
Hradešice	14,86	426	28,67
Chanovice	19,68	745	37,86
Kejnice	3,70	106	28,62
Kovčín	4,82	85	17,64
Kvášňovice	4,42	134	30,32
Malý Bor	15,07	511	33,90
Maňovice	2,83	47	16,61
Myslív	15,74	430	27,31
Nalžovské Hory	51,29	1171	22,83
Nehodiv	3,95	65	16,46
Olšany	3,18	204	64,06
Pačejov	16,64	715	42,97
Slatina	5,65	103	18,24
Svéradice	11,18	316	28,26
Tužice	2,60	94	36,09
Velké Hydčice	5,11	258	50,47
Velký Bor	17,85	555	31,09
SO ORP Nepomuk			
Čížkov	49,12	674	13,72
Čmelíny	4,65	124	26,67
Hradiště	13,61	222	16,32
Chlomy	3,70	204	55,15
Kasejovice	34,40	1316	38,26
Klášter	8,65	233	26,93
Kozlovice	3,86	95	24,63
Kramolín	3,68	111	30,20
Měcholupy	12,91	232	17,97
Mileč	16,37	384	23,45
Mladý Smolivec	30,40	697	22,93
Mohelnice	2,94	62	21,08
Nekvasovy	6,04	169	27,98
Nepomuk	12,78	3730	291,81
Neurazy	25,85	856	33,12
Nezdřev	3,13	102	32,61

Oselce	14,78	351	23,75
Polánka	5,12	44	8,60
Prádlo	8,32	260	31,27
Sedliště	7,33	111	15,14
Srby	4,52	167	36,97
Tojice	2,41	100	41,43
Třebčice	2,41	130	53,86
Vrčeň	7,06	339	48,02
Žinkovy	20,46	844	41,26
Životice	4,30	46	10,70
SO ORP Sušice			
Budětice	13,46	302	22,43
Bukovník	4,09	67	16,39
Čímice	6,67	187	28,04
Dlouhá Ves	14,99	878	58,56
Dobruška	6,64	101	15,21
Domoraz	3,83	55	14,36
Dražovice	5,53	162	29,28
Frymburk	6,54	114	17,44
Hartmanice	62,20	944	15,18
Hlavňovice	24,10	486	20,16
Horská Kvilda	29,86	61	2,04
Hrádek	36,90	1382	37,45
Kašperské Hory	44,13	1404	31,81
Kolinec	48,72	1474	30,25
Modrava	81,64	80	0,98
Mokrosuky	6,97	131	18,80
Nezamyslice	7,09	214	30,17
Nezdice na Šumavě	17,44	334	19,16
Petrovice u Sušice	26,60	630	23,69
Podmokly	5,27	144	27,35
Prácheň	112,33	154	1,37
Rabí	14,32	492	34,35
Rejštejn	30,44	261	8,57
Soběšice	17,13	391	22,82
Srní	33,47	231	6,90
Strašín	16,33	326	19,96
Sušice	45,65	10957	240,03
Velhartice	27,25	841	30,86

Žihobce	25,81	588	22,78
Žichovice	5,26	647	123,04

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2022

Příloha 5 Předpokládaná bilance migrace v Plzeňském kraji do roku 2050

Bilance migrace	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nízká	2 013	2 073	2 135	2 082	2 033	1 987	1 944	1 904
Střední	3 136	2 913	2 691	2 471	2 470	2 469	2 468	2 466
Vysoká	4 073	4 037	3 975	3 991	3 985	3 962	3 936	3 910

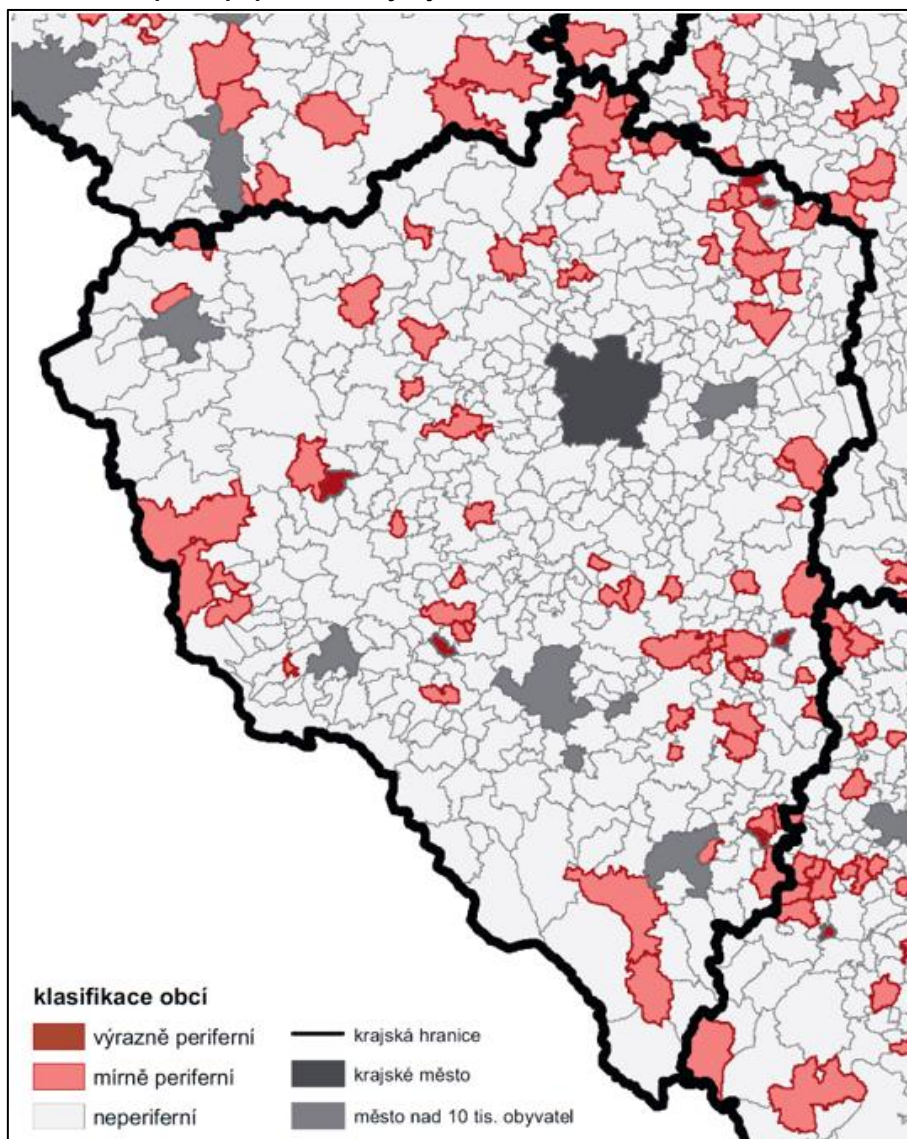
Bilance migrace	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Nízká	1 867	1 804	1 744	1 685	1 629	1 598	1 602	1 614
Střední	2 465	2 463	2 462	2 459	2 457	2 454	2 451	2 447
Vysoká	3 877	3 840	3 802	3 765	3 727	3 681	3 632	3 583

Bilance migrace	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045
Nízká	1 626	1 637	1 648	1 659	1 670	1 680	1 689	1 699
Střední	2 442	2 437	2 432	2 426	2 420	2 413	2 406	2 399
Vysoká	3 533	3 483	3 276	3 011	2 758	2 518	2 291	2 074

Bilance migrace	2046	2047	2048	2049	2050
Nízká	1 708	1 717	1 725	1 734	1 743
Střední	2 391	2 383	2 376	2 367	2 359
Vysoká	1 869	1 675	1 491	1 316	1 152

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2022

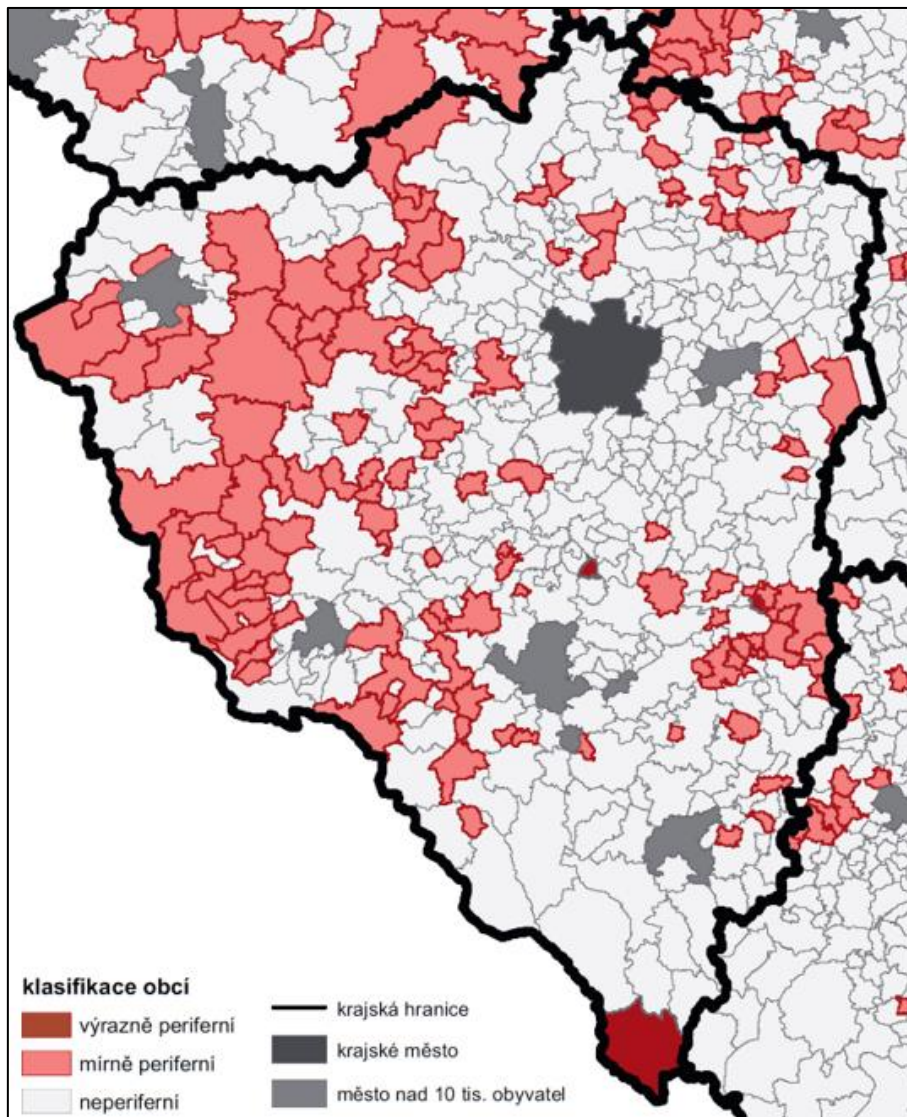
Příloha 6 Periferní oblasti podle populačního vývoje

Zdroj: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Fiedor, D., Krejčová, N., Šimáček, P., Wokoun, R., Zich, F. (2021): Nové vymezení periferií Česka. *Geografie*, 126, 4, 419–443

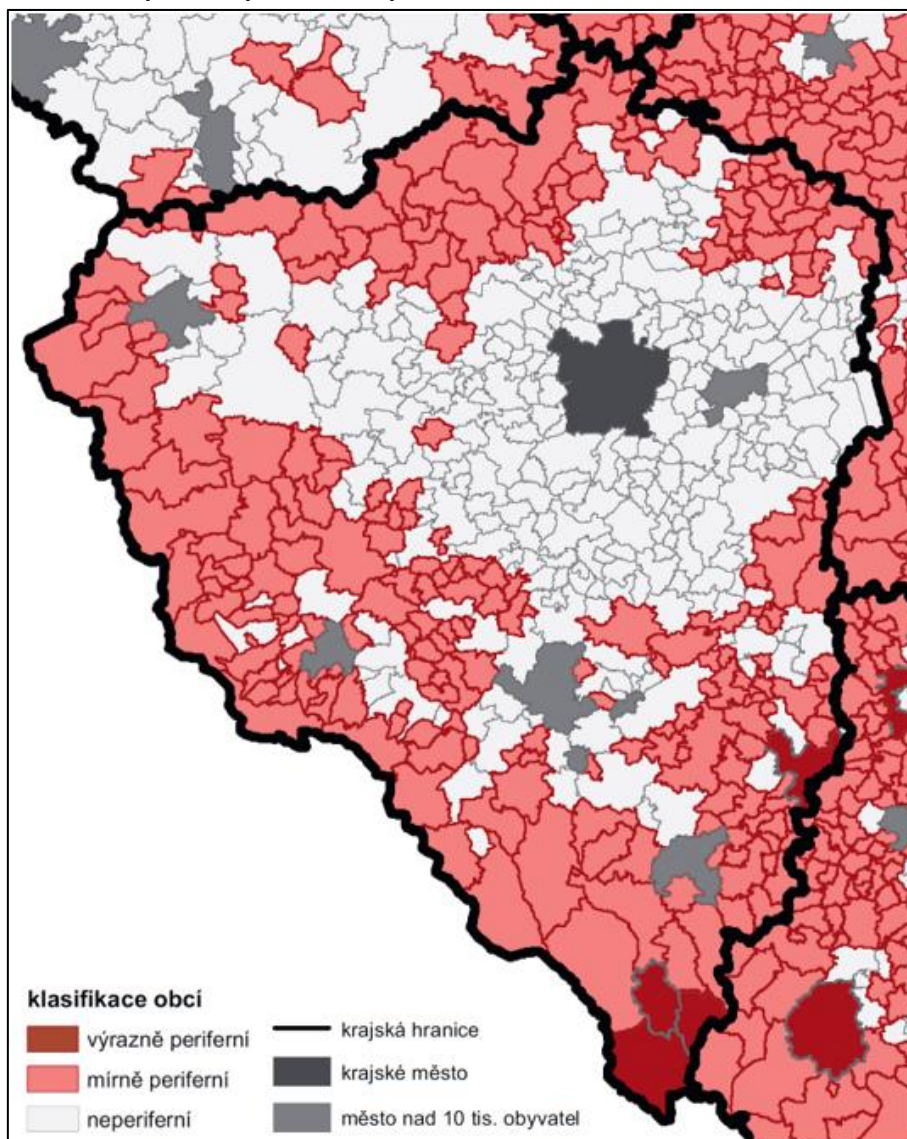

Příloha 7 Periferní území podle ekonomické úrovně

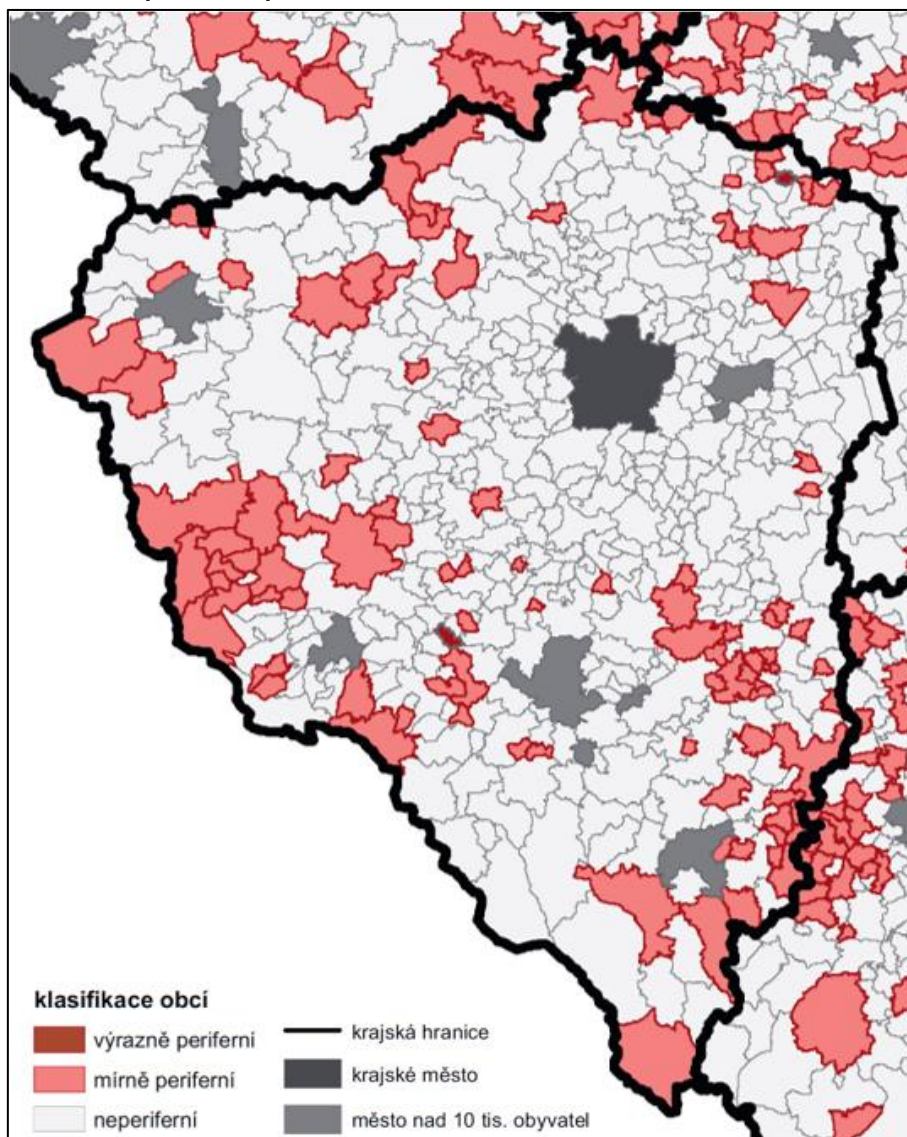
Zdroj: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Fiedor, D., Krejčová, N., Šimáček, P., Wokoun, R., Zich, F. (2021): Nové vymezení periferií Česka. *Geografie*, 126, 4, 419–443

Příloha 8 Periferní území podle dopravní dostupnosti

Zdroj: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Fiedor, D., Krejčová, N., Šimáček, P., Wokoun, R., Zich, F. (2021): Nové vymezení periferií Česka. *Geografie*, 126, 4, 419–443

Příloha 9 Periferní území podle komplexního ukazatele

Zdroj: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Fiedor, D., Krejčová, N., Šimáček, P., Wokoun, R., Zich, F. (2021): Nové vymezení periferií Česka. *Geografie*, 126, 4, 419–443

Příloha 10 Analýza klíčových ukazatelů na úrovni SO ORP v kontextu očekávaného vývoje poptávky po sociálních službách pro seniory

Ukazatel	Blovice	Domaž-lice	Horažďo-vice	Horšovský Týn	Klatovy	Kralovice	Nepomuk	Nýřany	Pízeň	Přeštice	Rokycany	Stod	Stříbro	Sušice	Tachov
50 a více let (počet obyv.)	40,02 %	40,72 %	44,28 %	39,04 %	41,66 %	41,08 %	42,88 %	36,73 %	39,56 %	39,01 %	40,25 %	38,31 %	39,54 %	44,33 %	38,10 %
65 a více let (počet obyv.)	21,42 %	21,31 %	23,59 %	20,01 %	22,07 %	21,93 %	23,86 %	18,39 %	21,69 %	20,19 %	21,20 %	20,08 %	19,33 %	23,79 %	18,29 %
80 a více let (počet obyv.)	4,19 %	4,09 %	5,39 %	3,33 %	4,23 %	4,21 %	4,46 %	3,54 %	4,95 %	3,88 %	4,13 %	3,67 %	3,71 %	5,08 %	3,12 %
Změna počtu obyvatel (průměr za 3 roky)	71	9,4	-23	43	14	92	31	612	1 286	141	333	113	55	-88	262
Migrační přírůstek/úbytek (průměr za 3 roky)	104	75	22	67	122	158	79	600	1 434	142	423	133	64	22	282
Migrační přírůstek/úbytek jako % celkové populace	0,86 %	0,19 %	0,19 %	0,46 %	0,24 %	0,71 %	0,71 %	1,04 %	0,76 %	0,63 %	0,87 %	0,58 %	0,38 %	0,09 %	0,78 %
Orientační pořadí ve výhledu 20 až 30 let	8.-10.	8.-10.	11.-14.	7.	11.-14.	11.-14.	15.	1.-4.	6.	5.	8.-10.	1.-4.	1.-4.	11.-14.	1.-4.

Zdroj: vlastní zpracování (na základě dat Českého statistického úřadu)

Nejhůř bylo zhodnoceno SO ORP Nepomuk, a následně pak Kralovice, Sušice, Klatovy a Horažďovice, ve kterých je evidován nejvyšší výskyt osob ve věku 50 a více let. V SO ORP Nepomuk může celkový počet starších osob ve výhledu 20 až 30 let navýšit také relativně silnější trend migrace, pokud bude přetrvávat i v příštích letech. Jako problematické jsou hodnoceny i další SO ORP, a to: Blovice, Domažlice a Rokycany. Naopak nejlépe vychází výhled u SO ORP: Tachov, Nýřany, Stod a Stříbro.

V návaznosti na očekávaný vývoj poptávky po sociálních službách pro seniory se nabízí zhodnocení počtu sociálních služeb v SO ORP, ve kterých jsou evidovány nejvyšší výskyty osob ve věku 50 a více let. V okrese Klatovy se z těchto SO ORP nachází Sušice, Klatovy a Horažďovice. Okres Klatovy na tuto situaci reaguje dobře a v porovnání s ostatními okresy disponuje dostatečným počtem sociálních služeb. Sociální služby týkající se seniorů (domov pro seniory, pečovatelská služba) se zároveň nekonzcentrují do jedné obce a díky tomu jsou seniorům dostupnější. Další obcí s vysokým výskytem osob starších 50 let je SO ORP Nepomuk v okrese Plzeň – jih. Poblíž Nepomuku se nachází dva domovy pro seniory v obcích Blovice a Žinkovy. SO ORP Nepomuk navíc disponuje pečovatelskou službou, která lokální absenci domovu pro seniory značně pomáhá. Poslední obcí s vysokým výskytem starších osob je SO ORP Kralovice v okrese Plzeň – sever. I zde se nachází dostatečný počet sociálních služeb pro seniory z pohledu okresního srovnání. V obci Kralovice se ale nenachází domov pro seniory ani pečovatelská služba. Nejbližší pečovatelská služba sídlí v obci Plasy vzdálené 11 km a domov pro seniory v Trnové u Plzně vzdálené 30 km. Nutno dodat, že geografická pozice obce Kralovice je z pohledu Plzeňského kraje nevýhodná a místní obyvatelé spíše využijí služeb Středočeského kraje.

Srovnání počtu vybraných sociálních služeb v okresech Plzeňského kraje

Kapacity zařízení sociálních služeb	Domažlice	Klatovy	Plzeň jih	Plzeň sever	Plzeň město	Rokycany	Tachov
Denní stacionáře	1	2	3	0	4	1	1
Domov se zvláštním režimem	2	4	2	4	5	2	1
Domov pro seniory	3	4	3	3	4	3	5
Odlehčovací služby	2	2	3	3	3	2	1
Pečovatelská služba	9	9	6	5	6	6	5
Sociální rehabilitace	2	3	0	3	9	1	0

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb k 21.6.2022

